

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

आ.व. २०८०/०८१

बागमती प्रदेश सरकार

सामाजिक विकास मन्त्रालय

शिक्षा विकास निर्देशनालय

हेटौंडा, नेपाल

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

आ.व. २०८०/०८१

बागमती प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास मन्त्रालय
शिक्षा विकास निर्देशनालय
हेटौंडा, मकवानपुर, नेपाल

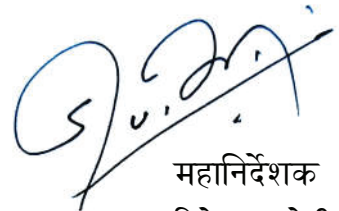
प्राक्कथन

शिक्षा विकास निर्देशनालले आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार बागमती प्रदेश भित्रका १८ वटा स्थानीय तह छनोट गरी अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा गरी कार्यान्वयन गर्नका अनुदान उपलब्ध गराइएको थियो। अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा ऐन २०७५ अनुसार यस अनुदानबाट छनोट भएका स्थानीय तहले घरधुरी सर्भेक्षण गरी विद्यालयमा बाहिर रहेका बालबालिकाहरू पहिचान गरी विद्यालयमा भर्ना गर्ने, त्यस्ता बालबालिकाहरूलाई शैक्षिक सामग्री तथा विद्यालय पोषाक सहयोग गर्ने एवम् बालमैत्री कक्षाकोठा सिर्जना तथा बाल विकास केन्द्रका शिक्षकहरूलाई क्षमता विकास गर्ने लगायतका कार्य गरी अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागू भएका स्थानीय तह घोषणा भएका छन। यसरी घोषणा भएका स्थानीय तहहरूमा अब विद्यालय भर्ना भएका विद्यार्थीहरूलाई विद्यालयमा टिकाउने र बालमैत्री वातावरणमा गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्न प्रमुख चुनौती देखिएकोले प्रदेश र स्थानीय तहहरूबाट आगामी दिनमा समेत अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षाको सुनिश्चितता कायम राख्ने थप बजेट तथा कार्यक्रमहरू आपसी समन्वय र सहकार्यमा कार्यान्वयन गर्दै जानुपर्ने देखिन्छ ।

प्रतिवेदनमा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यान्वयनको क्रममा सम्पादन गरिएका क्रियाकलापहरू, आइपरेका समस्या र समाधान उपाय समेत समेटिएको हुँदा आगामी आ. व. मा कार्यान्वयन गर्ने स्थानीय तहलाई र निर्देशनालयलाई कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयन योजनामा उपयोगी हुने अपेक्षा राखेको छु ।

अन्त्यमा, यो प्रतिवेदन प्रकाशनको लागि आवश्यक सूचना तथा विवरण उपलब्ध गराउनुहुने स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, शिक्षा महाशाखा/ शाखाका कर्मचारी र अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा फोकल पर्सनहरूलाई धन्यवाद व्यक्त गर्दछु भने प्राप्त सूचना तथा विवरणलाई एकीकृत गरी यो पाण्डुलिपि तयार गर्न अनवरत खटिने शिक्षा विकास निर्देशनालका कर्मचारीहरू प्रति आभार व्यक्त गर्दै यस्ता किसिमको सस्थागत अभिलेखीकरण हुने दस्तावेजहरूको नियमित प्रकाशन गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद

महानिर्देशक
दिपेन्द्र सुवेदी

विषयसूचि

परिच्छेद १

१.१ अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षाको सन्दर्भ	१
१.२ वागमती प्रदेशमा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यान्वयनको अवस्था	१
१.३ आ.व. २०७९/०८० मा भएको अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रम	१

परिच्छेद २

२.१. आ व २०८०/०८१ मा सञ्चालन भएको अनिवार्य तथा निशुल्क कार्यक्रम	२
२.२ आ व २०८०/०८१ मा सञ्चालन भएको अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको प्रगति प्रतिवेदन:	२
❖ भोटेकोशी गाउँपालिका, सिन्धुपाल्चोक	३
❖ कमलामाई नगरपालिका, सिन्धुली	१८
❖ खैरहनी नगरपालिका, चितवन	२६
❖ लिखु गाउँपालिका, नुवाकोट	३१
❖ माडी नगरपालिका, चितवन	४३
❖ मकवानपुरगढी गाउँपालिका, मकवानपुर	५७
❖ मरिण गाउँपालिका, सिन्धुली	६४
❖ थाहा नगरपालिका, मकवानपुर	७६
❖ उमाकुण्ड गाउँपालिका, रामेछाप	८५
❖ नीलकण्ठ नगरपालिका, धादिङ	९०
❖ रोशी गाउँपालिका, काभ्रेपलाञ्चोक	१०२
❖ तादी गाउँपालिका, खरानीटार, नुवाकोट	१०९
❖ ज्वालामुखी गाउँपालिका, धादिङ	१२८
❖ चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका, सिन्धुपाल्चोक	१४२
❖ कालिका गाउँपालिका, रसुवा	१५१
❖ बुढानिलकण्ठ नगरपालिका, काठमाण्डौं	१६६
❖ दक्षिणकाली नगरपालिका, काठमाण्डौं	१६९
❖ बेनिघाटरोराङ गाउँपालिका, धादिङ	१८०

परिच्छेद १

१.१ अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षाको सन्दर्भ

नेपालको संविधान २०७२ को धारा ३१ (क) उपधारा २ मा प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत तह सम्मको शिक्षा अनिवार्य तथा माध्यमिक तह सम्मको शिक्षा निशुल्क पाउने हक हुनेछ भन्ने प्रावधान छ । राज्यले शिक्षा सम्बन्धी मौलिक हक कार्यान्वयनका लागि शिक्षा नीति समेत स्वीकृत भई कार्यान्वयन गरिरहेको छ भने अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा ऐन २०७५ तर्जुमा गरी कानुनी पूर्वाधार समेत पुरा गरेको छ भने दिगो विकासका लक्ष्य २०१६-२०३० को राष्ट्रिय कार्ययोजना तथा अन्य क्षेत्रगत नीतिहरूले समेत अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षाको अपरिहार्यता र राज्यको दायित्वलाई पुष्टी गरेको छ । यही संवैधानिक, कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था अनुसार नै राज्यमा उपलब्ध भएको स्रोत साधनका आधारमा कार्यक्रम तथा बजेट व्यवस्था गरि कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन भइरहेका छन् ।

१.२ बागमती प्रदेशमा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यान्वयनको अवस्था:

नेपाल संघीय लोकन्त्रातिक गणतन्त्रात्मक राज्यमा रूपान्तरण भएपश्चात ७ प्रदेशको संरचना निर्माण भएको छ । जस अन्तरगत सङ्घीय राजधानीको वरिपरीका जिल्लाहरू समेटि बागमती प्रदेश नामाकरण गरिएको छ । १३ जिल्ला समेटेको बागमती प्रदेशमा शिक्षा क्षेत्रको नेतृत्व गर्न सामाजिक विकास मन्त्रालयको स्थापना गरिएको छ भने सामाजिक विकास मन्त्रालयको स्वीकृत नीति तथा योजनाहरू कार्यान्वयन गर्नका लागि विभागीय निकायको रूपमा शिक्षा विकास निर्देशनालय र जिल्लाहरूमा सामाजिक विकास कार्यालयहरू स्थापना भइ क्रियाशील रहेका छन् । यसै सन्दर्भमा सामाजिक विकास मन्त्रालयले बागमती प्रदेशको शिक्षा नीति २०८० स्वीकृत गरेको छ भने वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमले समेत अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षालाई उच्च प्राथमिकतामा राखेको छ ।

१.३ आ.व. २०७९/०८० मा भएको अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रम

बागमती प्रदेश भित्रको दोलखा जिल्लाका सबै स्थानीय तह अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागू गर्ने जिल्ला घोषणा भइसकेको हुदाँ आ.व. २०७९/०८० मा कार्यक्रमगतमा शुरू भएको अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रम बाँकी १२ जिल्ला मध्येबाट ११ वटा स्थानीय तह छनोट भई लागू गरिएको थियो । कार्यक्रमको स्वरूप अनुसार छनोट भएका स्थानीय तहका प्रमुख/अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतसँग कार्यक्रम अभिमुखीकरण गरी सम्झौता मार्फत कार्यान्वयन भएको थियो । आ.व. २०७९/०८० कार्यक्रम सञ्चालन भएका स्थानीय तहको नाम यस प्रकार छ ।

क्र स	स्थानीय तहको नाम	जिल्ला
१	बागमती गाउँपालिका	मकवानपुर
२	कैलाश गाउँपालिका	मकवानपुर
३	गल्छी गाउँपालिका	धादिङ
४	धुनिवेशी नगरपालिका	धादिङ
५	महालक्ष्मी नगरपालिका	ललितपुर
६	खानीखोला गाउँपालिका	काभ्रेपालञ्चोक
७	वेथानचोक गाउँपालिका	काभ्रेपालञ्चोक
८	दुधौली नगरपालिका	सिन्धुली
९	गोसाइकुण्ड गाउँपालिका	रसुवा
१०	बलेफी गाउँपालिका	सिन्धुपाल्चोक
११	ईच्छाकामना गाउँपालिका	चितवन

परिच्छेद २

२.१. आ व २०८०/०८१ मा सञ्चालन भएको अनिवार्य तथा निशुल्क कार्यक्रम:

सामाजिक विकास मन्त्रालय, सङ्घीय विशेष अनुदानवाट प्राप्त कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि सामाजिक विकास मन्त्रालयवाट स्वीकृत अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८० वमोजिम शिक्षा विकास निर्देशनालयले सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरी तोकिएको ढाँचामा प्रस्ताव संकलन गरी १८ वटा स्थानीय तह छनोट गरेको थियो। कार्यविधि वमोजिम तथा निर्देशनालयको निर्णयानुसार बजेट वाडँफाट गरी स्थानीय तहका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत तथा शिक्षा महाशाखा/ शाखा प्रमुखहरूसँग सम्झौता गरियो भने कार्यान्वयनको सबै क्रियाकलाप स्थानीय तहवाट सम्पादन भयो। शिक्षा विकास निर्देशनालयले सहजीकरण, समन्वय र निरीक्षण तथा अनुगमन गर्ने कार्य गरेको थियो। सबै स्थानीय तहले तोकिएको कार्य सम्पन्न गरे पश्चात शिक्षा महाशाखा/शाखा प्रमुखहरूसँग समीक्षा कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको थियो।

२.२ आ.व. २०८०/०८१ मा सञ्चालन भएको अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको प्रगति प्रतिवेदन:

अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरेका १८ वटा स्थानीय तहले पेश गरेको प्रगति प्रतिवेदनलाई संकलन र सम्पादन गरी तयार पारिएको छ। स्थानीय तहले पेश गरेको तथ्याङ्कमा संसोधन नगरी जस्ताको त्यस्तै राखिएको छ। आ. व. २०८०/०८१ मा कार्यक्रम सञ्चालन गरेका स्थानीय तहले पेश गरेको प्रतिवेदनलाई निम्नानुसारको क्रममा स्थानीय तह अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र स	स्थानीय तहको नाम	जिल्ला
१	भोटेकोशी गाउँपालिका	सिन्धुपाल्चोक
२	कमलामाझ नगरपालिका	सिन्धुली
३	खैरहनी नगरपालिका	चितवन
४	लिखु गाउँपालिका	नुवाकोट
५	माडी नगरपालिका	चितवन
६	मकवानपुरगढी गाउँपालिका	मकवानपुर
७	मरिण गाउँपालिका	सिन्धुली
८	थाहा नगरपालिका	मकवानपुर
९	उमाकुण्ड गाउँपालिका	रामेछाप

क्र स	स्थानीय तहको नाम	जिल्ला
१०	नीलकण्ठ नगरपालिका	धादिङ
११	रोशी गाउँपालिका	काभ्रेपालाञ्चोक
१२	तादी गाउँपालिका	नुवाकोट
१३	ज्वालामुखी गाउँपालिका	धादिङ
१४	चौतारासागाँचोकगढी नपा	सिन्धुपाल्चोक
१५	बुढानिलकण्ठ नगरपालिका	काठमाण्डौ
१६	बेनीघाट गाउँपालिका	धादिङ
१७	कालिका गाउँपालिका	रसुवा
१८	दक्षिणकाली नगरपालिका	काठमाण्डौ

भोटेकोशी गाउँपालिका

सिन्धुपाल्चोक

स्थानीय तहको परिचय :

नेपाल विश्व मानचित्रमा सर्वोच्च शिखर सगरमाथाको काखमा अवस्थित शान्ति क्षेत्रको रूपमा चर्चित मुलुक हो । प्राकृतिक सम्पदाको रूपमा रहेको जलश्रोतमा विश्वकै ब्राजिल पछाडीको दोस्रो धनी राष्ट्रका रूपमा सुपरिचित छ । गौतम बुद्ध, अरनिको, सीता आदि विभूतिहरूले जन्म लिएको पवित्र पावन भूमि, लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक राज्य व्यवस्थामा रूपान्तरित कृषि प्रधान देश हो । नेपालको बदलिँदो राजनैतिक परिवर्तन पश्चात संघिय मुलुकमा रूपान्तरित भई बागमती प्रदेश अन्तर्गत पर्ने सिन्धुपाल्चोक जिल्ला उत्तर तर्फ पर्ने चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बतको न्यालम काउन्टि अन्तर्गत खासा नजिक रहेको पर्यटन तथा धार्मिक, साँस्कृतिक दृष्टिकोणले पवित्र पावन भूमिको रूपमा यस क्षेत्र रहेको छ । सिन्धुपाल्चोक जिल्लाका ९ वटा गाउँपालिका र ३ वटा नगरपालिका मध्यको भोटेकोशी गाउँपालिका एक हो ।

भोटेकोशी, बागमती प्रदेश नेपालको उत्तरी क्षेत्रको सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको हिमाली गाउँपालिका अन्तर्गत पर्दछ । शिल्पकार अरनिको ई.सं. १२६० मा तिब्बतको ल्हासा चीनको राजधानी बेइजिङ जाँदा यही बाटो भएर गएकाले काठमाण्डौं देखि कोदारी सम्मको मोटरबाटोलाई निजकै सम्मानमा अरनिको राजमार्ग राखिएको हो । अंशुबर्माको छोरी भुकुटी तिब्बत जाँदा यही बाटो भएर गेली थिइन् । कैलाश मानसरोवर जाने पर्यटकहरू यही बाटो भएर जाने गर्दछन् । भोटेकोशी गाउँपालिका समुद्र सतह देखि १५०० मिटर उचाईमा पर्दछ । गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल २७८.३१ वर्ग कि.मी. रहेको छ । यसको पूर्वमा दोलखा, गौरीशंकर गाउँपालिका र चीन पर्दछ । पश्चिममा बाह्रबिसे नगरपालिका र जुगल गा.पा., उत्तरमा चीन, दक्षिणमा बाह्रबिसे नगरपालिका पर्दछ । भोटेकोशी गाउँपालिका साविकको गा.वि.स. लिस्तीकोट, तातोपानी, फुल्पिङकट्टी र मार्मिङ मिलाएर हाल ५ वडामा विभाजित छ । यस भोटेकोशी गाउँपालिकामा करिब ४,४२९ घरधुरीमा कुल जनसंख्या १७,१५६ रहेको छ । गाउँपालिका भित्र खेती योग्य जमिन कम भएकाले निर्वाहमुखी, परम्परागत खेती गर्दछन् । अधिकांश मानिसहरू व्यापार, पशुपालन, नोकरी र वैदेशिक रोजगारमा संलग्न छन् । यहाँको मुख्य धर्म हिन्दु, बौद्ध र इसाई रहेको छ । यहाँका मानिसको मुख्य भाषा नेपाली हो । शेर्पा, तामाङ, नेवार र अन्य जातिको आफ्नो मातृभाषा रहेको छ । भोटेकोशी गाउँपालिकालाई यस गाउँपालिका भित्र रहेका लिस्तीमाई स्थान, पौ गुम्बा, आनी गुम्बा, भैरवकुण्ड, दुगुनागढी, तातोपानी धारा, तातोपानी नाका, नारायणस्थान मन्दिर, बन्जीजम्पले नेपालमा मात्र नभई विश्वमा चिनाउन सफल भएको छ । ठूला जलविद्युतको रूपमा भोटेकोशी, मध्य भोटेकोशी जलविद्युत आयोजना संचालन एवं निर्माणाधीन छन् भने शिवश्री, हिमशिखर जलविद्युत आयोजना भने निकट भविष्यमा नै

संचालनमा आउने क्रममा छन् । भोटेकोशी गाउँपालिका विमाण्डक ऋषि तथा श्रृङ्गी ऋषिले तपस्या गरेको तपोभूमी भएकोले ऐतिहासिक धार्मिक, पुरातात्विक पर्यटकिय सम्पदाको रूपमा परिचित छ ।

२. स्थानीय तहको वर्तमान शैक्षिक अवस्था :

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस गाउँपालिकाको कुल साक्षरता दर ६५.४ प्रतिशत रहेको छ जसमा पुरुष साक्षरता दर ७१.६ प्रतिशत र महिला साक्षरता दर ५९.० प्रतिशत रहेको छ । जुन राष्ट्रिय साक्षरता दर ७६.२ प्रतिशत भन्दा १० प्रतिशतले भन्दा बढिले कम हो ।

भोटेकोशी गाउँपालिकामा आधारभूत तहको कक्षा १-५ सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयको संख्या १७, आधारभूत तह कक्षा १-८ सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयको सङ्ख्या ६ माध्यमिक तहको कक्षा १-१० सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयको सङ्ख्या ४ माध्यमिक तह कक्षा १-१२ सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयको सङ्ख्या २, गरी जम्मा सामुदायिक विद्यालयको सङ्ख्या २९ रहेको छ । संस्थागत तर्फ आधारभूत तहसम्मको विद्यालयको सङ्ख्या २ रहेको छ । यसरी सामुदायिक तथा संस्थागत दुवै किसिमका विद्यालयको सङ्ख्या ३१ रहेको छ । सामुदायिक सिकाइ केन्द्र ३ ओटा रहेका छन् भने विद्यालयमा आधारित बाल विकास केन्द्र २० ओटा रहेका छन् । पालिकाद्वारा स्थापना गरिएको समुदायमा आधारित बाल विकास केन्द्र ९ ओटा रहेका छन् ।

३. अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षाको उद्देश्य र औचित्य :

उद्देश्य :

- ४-१३ वर्ष उमेर समूहका सबै बालबालिकाहरुलाई आधारभूत तहको शिक्षा अनिवार्य रूपमा प्रदान गर्नु ।
- माध्यमिक तह सम्मको शिक्षा निशुल्क प्रदान गर्नु ।
- प्रत्येक नागरीकलाई साक्षर बनाउनु ।
- अपाङ्गता भएका, विपन्न, बाबुआमा विहिन बालबालिका, दलित, सिमान्तकृत सबै प्रकारका बालबालिकाहरुलाई आधारभूत तह सम्म अनिवार्य तथा निशुल्क र माध्यमिक तह सम्म निशुल्क शिक्षा प्रदान गर्नु ।

औचित्य : समाज परिवर्तनको मुख्य आधार शिक्षा भएको र समाजमा विद्यमान असमानता हटाउने, समृद्ध राष्ट्र निर्माणको जग शिक्षा भएको हुनाले नेपालको संविधान २०७२ को धारा ३१ मा शिक्षा सम्बन्धी मौलिक हक , धारा ३८ मा महिलाको हक, धारा ३० मा बालबालिकाको हक, धारा ५१ को ज को नागरिकका आधारभूत आवश्यकता सम्बन्धी नीति मा आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षाको व्यवस्था गरिएको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन २०७५, अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी नियमावली २०७७, दिगो विकासका लक्ष्य

२०३०, राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय प्रतिवद्धता अनेकौं कानुनी, नीतिगत व्यवस्था, सम्झौता, प्रतिवद्धताको आधारमा यस अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिएको हो ।

कार्यक्रमको नाम : अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा सम्बन्धी कार्यक्रम

लक्षित समूदाय : ४-१३ वर्ष उमेरका गाउँपालिका भित्रका बालबालिकाहरू ।

कार्यक्रममा सहभागी सङ्ख्या : करिब ५०० जना

कार्यक्रम सञ्चालित स्थान : भोटेकोशी गाउँपालिका, २९ वटा सामुदायिक विद्यालय

आर्थिक व्यवस्थापन : प्रदेश अनुदान (शिक्षा)

कार्यक्रम भएको मिति : २०८०/११/०१ देखि २०८१/०३/१८ गते सम्म

कार्यक्रमको संक्षिप्त टिप्पणी :

नेपालको संविधान २०७२को अनुसूची ८, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन २०७५ तथा नियमावली २०७७ वमोजिम कक्षा ८ सम्म अनिवार्य तथा निशुल्क र कक्षा १२ सम्म निशुल्क शिक्षा प्रदान गर्ने व्यवस्था भएको हुँदा आ.व. २०८०/८१ अन्तर्गत बागमती सरकारको कार्यक्रम भए अनुसार बागमती प्रदेश, शिक्षा विकास निर्देशनालय र भोटेकोशी गाउँपालिका बिच सम्झौता भए वमोजिम अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा सम्बन्धी कार्यविधि २०८० को आधारमा कार्यान्वयन गरिएको छ । भोटेकोशी गाउँपालिका भित्रका विद्यालय बाहिर रहेका ४-१३ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाहरूलाई यस शैक्षिक सत्र २०८१ मा विद्यालयमा भर्ना गराइएको छ । अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धमा व्यापक रूपमा प्रचार प्रसारका साथै जिम्मेवार बनाउन पहलकदमी लिइएको छ । मिति २०८१ साल असार १८ गते गाउँपालिका अध्यक्ष श्री पासाङ नुर्पु शेर्पाको अध्यक्षता तथा शिक्षा विकास निर्देशनालयका महानिर्देशक श्री दिपेन्द्र सुवेदीको प्रमुख आतिथ्यतामा भोटेकोशी गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यान्वयन भएको घोषणा गरिएको छ । अब आगामी दिनमा पनि यस कार्यलाई निरन्तरता दिने प्रतिवद्धता अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतबाट व्यक्त भएको छ ।

उपलब्धिहरू :

१. ४-१३ वर्ष सम्मका कुनै पनि बालबालिकाहरू विद्यालय बाहिर नभएको सुनिश्चित गरिएको
२. अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम मार्फत अभिभावक सचेतनामा वृद्धि गरिएको
३. ECD शिक्षकहरूलाई ५ दिने मन्टेश्वरी तालिम प्रदान गरिएको

कार्यक्रम :

आव २०८०/८१ अन्तर्गत बागमती प्रदेश सरकारबाट विनियोजित बजेट रु ४०,५०,०००। बाट तपसिल वमोजिमको कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।

सहभागी/ सरोकारवाला : भोटेकोशी गाउँपालिकाका शिक्षक, विद्यार्थी, अभिभावक, विद्यालय, जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, पत्रकार, विभिन्न संघ संस्थाहरू ।

कार्यक्रम सञ्चालन मिति : २०८० फाल्गुण १ देखि २०८१ असार १८ गते सम्म

कार्यक्रम स्थान : भोटेकोशी गाउँपालिका

अनुमानित बजेट व्यवस्थापन: ४०,५०,०००।

कार्यक्रमका सञ्चालनका स्वीकृत आधारहरू :

क्र.स.	प्रस्तावित कार्यक्रम	अनुगमन सूचक	बजेट
१.	अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचारप्रसार तथा घरदैलो अभियान	प्रचार प्रसार सामाग्री	१ लाख
२.	अभिभावक चेतना कार्यक्रम	उपस्थिति विवरण	१ लाख
३.	विद्यालय उमेर समुहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाको लगत संकलन (फाराम,छपाई, कम्प्युटर प्रविष्टी, प्रतिवेदन लगायत)	प्रविष्टि भएको संख्या, भरिएको सर्वेक्षण फाराम	९ लाख
४.	विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू विद्यालयमा आई भर्ना भएकालाई विद्यालय पोशाक, झोला लगायत आवश्यक पर्ने स्टेशनरी लगायतका सहायता	सहायता सामाग्री सूची दाखिला रिपोर्ट	५ लाख
५.	विद्यालयमा भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका विद्यार्थीहरूको नियमित मेन्टरिङ/ काउन्सेलिङ	उपस्थिति विवरण	१ लाख ५० हजार
६.	पूर्व प्राथमिक कक्षा (ECD) मा शिक्षण गर्ने शिक्षकलाई मन्टेश्वरी तालिम	उपस्थिति विवरण	५ लाख
७.	कक्षा ३ सम्म बालकालिकालाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामाग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन	सुधारिएको कक्षाकोठा संख्या, कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन, वितरण भर्पाई	९ लाख ५० हजार
८.	विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरूका लागि सहयोग कार्यक्रम	विशेष सहायता पुगेका बालबालिका संख्या	४ लाख २० हजार
९.	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम	निर्मित योजना, माइनुट प्रगती	१ लाख ५० हजार

क्र.स.	प्रस्तावित कार्यक्रम	अनुगमन सूचक	बजेट
	योजना निर्माण, कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समीक्षा बैठक (वडा र स्थानीय तह स्तरमा)	विवरण	हजार
१०.	कार्यक्रम अनुगमन सुपरिवेक्षण	अनुगमन प्रतिवेदन	१ लाख
११.	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा		१ लाख ८० हजार
१२.	कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन	विल भर्पाई / प्रतिवेदन	

कार्यक्रम कार्यान्वयनका प्रक्रियाहरु :

१. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचारप्रसार तथा घरदैलो अभियान :

क्र.स.	विवरण	मिति	सहभागी संख्या	कैफियत
१.	प्र.अ. बैठक/ नयाँ भर्ना अभियान	२०८१/०२/१४	३१	

प्र.अ. समीक्षा बैठक : २०८१/०२/३२

क्र.स	विद्यालयको नाम	ठेगाना	प्र.अ/शिक्षकको नाम, थर
१	श्री थापीनारायण मा वि	भोटेकोशी - ४	Mikmar Lama
२	श्री झिर्पु मा वि	भोटेकोशी - ४	Tanka Prasad Panth
३	श्री झिर्पु मा वि	भोटेकोशी - ५	Krishna Parajuli
४	श्री गोरखनाथ प्रा वि	भोटेकोशी - ४	Nima Doma Sherpa
५	श्री सेतीदेवी पञ्चकन्या प्रा वि	भोटेकोशी - ४	Umesh Basnet
६	श्री महाकाली आ वि	भोटेकोशी - ४	Sangmu Sherpa
७	श्री नारायण आ वि	भोटेकोशी - ४	Dinesh Prasad Timilsina
८	श्री हिमालय पञ्चकन्या आ वि	भोटेकोशी - १	Pasang Dorge Tamang
९	श्री भैरवकुण्ड प्रा वि	भोटेकोशी - १	Rama Pandit
१०	श्री उग्रचण्डी मा वि	भोटेकोशी - १	Krishna Prasad Timalisina
११	श्री गुम्वा प्रा वि	भोटेकोशी - १	Shova Basnet
१२	श्री छयाडसिड आ वि	भोटेकोशी - १	Dilli Prasad Gautam
१३	श्री सेतीदेवी आ वि	भोटेकोशी - १	Parshuram Gautam
१४	सुर्योदय प्रा वि	भोटेकोशी - १	Krishna Prasad Tharu

क्र.स	विद्यालयको नाम	ठेगाना	प्र.अ/शिक्षकको नाम, थर
१५	भुमेश्वरी प्रा वि	भोटेकोशी - १	Suresh Yadav
१६	कालिदेवी प्रा वि	भोटेकोशी - १	Bhakti maya Pradhan
१७	देउढुंगा आ वि	भोटेकोशी - ५	Chheju Sherpa
१८	महादेव प्रा वि	भोटेकोशी - ५	Dipak Gautam
१९	कालिदेवी आ वि	भोटेकोशी - ५	Chandra Bahadur Shresth
२०	श्री गोल्ची प्रा वि	भोटेकोशी - ५	Om Prakash Pant
२१	श्री भिमसेन मा वि	भोटेकोशी - ५	Sudhir Kumar Sharma
२२	श्री धनेश्वरी मा वि	भोटेकोशी - ५	Mahesh Kumar Singh
२३	श्री मार्मिड मा वि	भोटेकोशी - ५	Bhakta Bahadur Lama
२४	गुप्तेश्वरी आ वि	भोटेकोशी - ३	Usha Thapa Poudel
२५	तातोपानी आ वि	भोटेकोशी - २	Krishna Prasad Nepal
२६	श्री कोदारी मा वि	भोटेकोशी - २	Kamala Lama
२७	भुमिराज आ वि	भोटेकोशी - ३	Dan Bahadur Tamang
२८	थामिगाउँ आ वि	भोटेकोशी - २	Sharon Yanji Sherpa
२९	भैरवकुण्ड प्रा वि	भोटेकोशी - ३	Gopini Ghatani
३०	सेतीदेवी प्रा वि	भोटेकोशी - २	Binda Paudel

२. अभिभावक चेतना कार्यक्रम :

क्र.स.	विद्यालयको नाम	मिति	सहभागी संख्या	प्रशिक्षक
१	श्री कोदारी मा वि	२०८१/०३/०९	१३१ जना	श्री विनेश कुमार श्रेष्ठ / प्रेम साउद
२	श्री झिर्पु मा वि	२०८१/०३/१०	७१ जना	
३	श्री मार्मिड मा वि	२०८१/०३/११	५६ जना	

३. विद्यालय उमेर समुहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाको लगत संकलन (फाराम,छपाई, कम्प्युटर प्रविष्टी, प्रतिवेदन लगायत

क्र.स.	विवरण	मिति	सहभागी संख्या	कैफियत
१	फाराम वितरण	१००	३० जना	२०८१/११/०१

४. विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरु विद्यालयमा आई भर्ना भएकालाई विद्यालय पोशाक, झोला लगायत आवश्यक पर्ने स्टेशनरी लगायतका सहायता

विद्यालय बाहिर रहेका विद्यार्थीलाई भर्ना गरिएको

सि.न.	विद्यार्थीको नाम, थर	विद्यालयको नाम	लिङ्ग	कक्षा	उमेर	अपांगता	रकम	कैफियत
१	संजय भुजेल	श्री थापीनारायण मा वि	छात्र	ankggh	६ वर्ष		१००००	विद्यालय भर्ना
२	काइरन थामी	श्री थापीनारायण मा वि	छात्र	ankggh	६ वर्ष		१००००	विद्यालय भर्ना
३	जोयल मगर	श्री थापीनारायण मा वि	छात्र	ankggh	६ वर्ष		१००००	विद्यालय भर्ना
४	संगीता मगर	श्री थापीनारायण मा वि	छात्रा	ankggh	६ वर्ष		१००००	विद्यालय भर्ना
५	उस्मिता वि क	श्री झिर्पु मा वि	छात्रा	१	६ वर्ष		१००००	विद्यालय भर्ना
६	सुस्मिता वि क	श्री झिर्पु मा वि	छात्रा	३	८ वर्ष		१००००	विद्यालय भर्ना
७	उसिका वि क	श्री झिर्पु मा वि	छात्रा	३	९ वर्ष		१००००	विद्यालय भर्ना
८	विवेक थामी	श्री महाकालीदेवी आ वि	छात्र	ankggh	६ वर्ष		१००००	विद्यालय भर्ना
९	पाल्छेन शेर्पा	श्री नारायण आ वि	छात्र		६ वर्ष		१००००	विद्यालय भर्ना
१०	डोमा शेर्पा	श्री नारायण आ वि	छात्रा		७ वर्ष		१००००	विद्यालय भर्ना
११	सागर सोनार	श्री नारायण आ वि	छात्र		१२ वर्ष	हिंडन नसक्ने	१००००	विद्यालय भर्ना भएको तर विशेष विद्यालय लानुपर्ने
१२	सोम बहादुर वि क	श्री गुम्वा आ वि	छात्र	२	७ वर्ष		१००००	विद्यालय भर्ना
१३	आइती शेर्पा	श्री गुम्वा आ वि		४	१० वर्ष		१००००	विद्यालय भर्ना
१४	पुजा वि क	श्री छयाडसिड आ वि	छात्रा	१	१० वर्ष		१००००	विद्यालय भर्ना
१५	रिजा वि क	श्री छयाडसिड आ वि	छात्रा	१	७ वर्ष		१००००	विद्यालय भर्ना

सि.न.	विद्यार्थीको नाम, थर	विद्यालयको नाम	लिङ्ग	कक्षा	उमेर	अपांगता	रकम	कैफियत
१६	सरिता वि क	श्री छयाडसिड आ वि	छात्रा	१	६ वर्ष		१००००	विद्यालय भर्ना
१७	पाल्साड शेरपा	श्री सेतीदेवी आ वि	छात्र			मानसिक/ बौद्धिक	१००००	विद्यालय भर्ना भएको तर विशेष विद्यालय लानुपर्ने
१८	लाक्पा तामाड	श्री सेतीदेवी आ वि	छात्र				१००००	विद्यालय भर्ना
१९	रिना वि क	श्री सेतीदेवी आ वि	छात्रा				१००००	विद्यालय भर्ना
२०	समिर वि क	श्री भुमेश्वरी आ वि	छात्र		११ वर्ष		१००००	विद्यालय भर्ना
२१	रोजन वि क	श्री भुमेश्वरी आ वि	छात्र		६ वर्ष		१००००	विद्यालय भर्ना
२२	पाउल प्रधान	श्री भिमसेन मा वि	छात्र	५	१३ वर्ष	बोल्न नसक्ने	१००००	विद्यालय भर्ना भएको तर विशेष विद्यालय लानुपर्ने
२३	विशाल राउत	श्री कोदारी मा वि	छात्र				१००००	विद्यालय भर्ना
२४	सोनाम दोर्जे शेर्पा	श्री भुमिराज आ वि	छात्र				१००००	विद्यालय भर्ना
जम्मा							२४००००	

५.पूर्व प्राथमिक कक्षा (ECD) मा शिक्षण गर्ने शिक्षकलाई मन्टेश्वरी तालिम :

मिति २०८१/०२/२१ देखि २५ गते सम्म

क्र.स	विद्यालयको नाम	ठेगाना	नाम, थर	पद
१	भोटेकोशी गाउँपालिका	भोटेकोशी - ५	पासाड नुर्पु शेर्पा	अध्यक्ष
२	भोटेकोशी गाउँपालिका	खेटाड	दीपक दाहाल	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
३	भोटेकोशी गाउँपालिका	दोलखा	विनेश कुमार श्रेष्ठ	शिक्षा अधिकृत
४	भोटेकोशी गाउँपालिका	बझाङ	प्रशुराम जोशी	प्राविधिक सहायक
५	सेतो गुराँस	सिन्धुपाल्चोक	सिता श्रेष्ठ	प्रशिक्षक
६	सेतो गुराँस	सिन्धुपाल्चोक	ज्ञानी बस्नेत	प्रशिक्षक
७	कल्पना डाँगी	भोटेकोशी - ५	भिमसेन मावि	वा.वि.स
८	निमा डोल्मा तामाङ	भोटेकोशी - ५	महादेव आवि	वा.वि.स
९	देवकी भण्डारी	भोटेकोशी - २	सेतीदेवी आवि	वा.वि.स
१०	पल्मु थामी	भोटेकोशी - ४	झिर्पु मावि	वा.वि.स
११	अन्जु प्रधान	भोटेकोशी - १	भुमेश्वरी आवि	वा.वि.स
१२	कमला श्रेष्ठ	भोटेकोशी - १	कालीदेवी आवि	वा.वि.स
१३	तारा देवी पौडेल	भोटेकोशी - ४	महाकाली देवी आ वि	वा.वि.स
१४	शान्ती थामी	भोटेकोशी - ५	कालीदेवी आवि	वा.वि.स
१५	याङ्जी शेर्पा	भोटेकोशी - ४	सेतीदेवी प क आवि	वा.वि.स
१६	मुस्कान शेर्पा	भोटेकोशी - १	गुम्बा आवि	वा.वि.स
१७	प्रविता राउत	भोटेकोशी - २	कोदारी मावि	वा.वि.स
१८	मधु थामी	भोटेकोशी - २	थामी गाउँ आवि	वा.वि.स
१९	बाल कुमारी प्रधान	भोटेकोशी - १	उग्रचण्डी मावि	वा.वि.स
२०	टिकी याङ्जी लामा	भोटेकोशी - ३	गुप्तेश्वरी आवि	वा.वि.स
२१	पासाङ शेर्पा	भोटेकोशी - ४	झिर्पु मावि	वा.वि.स
२२	लासी शेर्पा	भोटेकोशी - १	हिमालय पञ्चकन्या आवि	वा.वि.स
२३	सावित्री खड्का	भोटेकोशी - ४	नारायण आवि	वा.वि.स
२४	अणमिका ओली	भोटेकोशी - ४	थापी नारायण मावि	वा.वि.स
२५	सुमित्रा थामी	भोटेकोशी - ४	झिर्पु मावि	वा.वि.स

क्र.स	विद्यालयको नाम	ठेगाना	नाम, थर	पद
२६	सारा कार्की	भोटेकोशी - ५	धनेश्वरी मावि	वा.वि.स
२७	गोमा घतानी	भोटेकोशी - ३	भैरवकुण्ड आवि	वा.वि.स
२८	मिक्मार लमु तामाङ	भोटेकोशी - ५	देउदुङ्गा आवि	वा.वि.स
२९	सलिना श्रेष्ठ	भोटेकोशी - १	छ्याङ्सिङ आवि	वा.वि.स
३०	याङजेन शेर्पा	भोटेकोशी - १	सेतीदेवी आ वि-१	वा.वि.स
३१	संगिता वि क	भोटेकोशी - ५	मार्मिङ मा वि	वा.वि.स
३२	माया शेर्पा	भोटेकोशी - १	सुर्योदय आ वि	वा.वि.स
३३	संगिता बस्नेत	भोटेकोशी - २	तातोपानी आवि	वा.वि.स

६. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण, कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समीक्षा बैठक (वडा र स्थानीय तह स्तरमा)

मिति २०८१/०२/२२ गते २०८१/०३/१७ गते पालिका स्तरमा समीक्षा बैठक बसेको :

सि.नं.	नाम, थर	पद
१	श्री पासाङ नुर्पु शेर्पा	अध्यक्ष
२	श्री दिछेन शेर्पा	उपाध्यक्ष
३	श्री रुपेश प्रधान	का.वा. वडाध्यक्ष
४	श्री चेडा शेर्पा	का.वा. वडाध्यक्ष
५	श्री निमा सोना शेर्पा	वडाध्यक्ष
६	श्री टसि शेर्पा	वडाध्यक्ष
७	श्री बच्चु घतानी	कार्यपालिका सदस्य/ प्रवक्ता
८	श्री जमुना थामी	कार्यपालिका सदस्य
९	श्री पम्फा वि क	कार्यपालिका सदस्य
१०	श्री निमि शेर्पा	कार्यपालिका सदस्य
११	श्री रुपा रिमाल लाम्गाते	कार्यपालिका सदस्य
१२	श्री दीपक दाहाल	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
१३	श्री भवानी प्रसाद मिश्र	वरिष्ठ लेखा अधिकृत
१४	श्री नवराज खत्री	शाखा अधिकृत
१५	श्री विनेश कुमार श्रेष्ठ	शिक्षा अधिकृत

सि.नं.	नाम, थर	पद
१६	भुपेन्द्र लाल श्रेष्ठ	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख
१७	गंगासागर पौडेल	सुचना प्रविधि अधिकृत
१८	पुण्य प्रसाद पराजुली	पूर्वाधार शाखा प्रमुख
१९	श्री अनिशा अधिकारी	लेखापाल
२०	श्री संजीव खनाल	आ ले प
२१	श्री प्रशुराम जोशी	प्रा स
२२	श्री मंगेश कुँवर	क.अ.
२३	सपना कार्की	का.स.

११. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा

स्थान : भोटेकोशी गाउँपालिका लमिति : २०८१/०३/१८ गते

खर्चको विवरण :

१ सर्वेक्षण फाराम तथा सर्वेक्षण :

क्र स	विवरण	रकम रु	कैफियत
१	सर्वेक्षक भत्ता	११०००।	
२	सर्वेक्षण फाराम	१०००।	
३.	गाडी भाडा	५०००।	
जम्मा रु		१७०००।	

२ मन्टेश्वरी ५ दिने तालिम

क्र स	विवरण	रकम रु	कैफियत
१	सहभागी भत्ता/ यातायात खर्च	१०४२००।	
२	सेसन भत्ता / भ्रमण	३६०००।	
३	व्यवस्थापन तथा संयोजन खर्च	४२५०।	
४	खाजा खर्च	३१०००।	
५	पानी	३०००।	
६	तालिम स्टेशनरी /कपडा	३७२२७।	
७	प्रमाणपत्र	१५००।	
जम्मा रु		२१७१७७।	

प्रधानाध्यापक समिक्षा कार्यक्रम :

क्र स	विवरण	रकम रु	कैफियत
१	प्रअ बैठक/यातायात भत्ता	२८३००।	
२	खाजा	७२००।	
जम्मा रु		३५५००।	

अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम

क्र स	विवरण	रकम रु	कैफियत
१	खाजा खर्च	२८७००।	
२	प्रशिक्षण तथा व्यवस्थापन	१९८००।	
३	स्टेशनरी तथा फ्लेक्स	५३२५।	
४	गाडी भाडा	१००००	
जम्मा रु		६३८२५।	

समन्वय तथा पालिका समिक्षा बैठक

क्र स	विवरण	रकम रु	कैफियत
१	बैठक भत्ता	३७०००।	
२	खाजा खर्च	१०२००।	
३	स्टेशनरी	२०००।	
जम्मा रु		४९२००।	

घोषणा तथा प्रतिवेदन

क्र स	विवरण	रकम रु	कैफियत
१	सहभागी खाजा तथा अतिथि खाना खर्च	२५१००।	
२	सहभागी यातायात	३३०००।	
३	स्टेशनरी	४०००।	
जम्मा रु		६२१००।	

एकमुष्ट विवरण :

क्र स	विवरण	रकम रु	कैफियत
१	सर्वेक्षण फाराम तथा सर्वेक्षण	१७०००।	

२	मन्टेश्वरी ५ दिने तालिम	२१७१७७।	
३	प्रधानाध्यापक समिक्षा कार्यक्रम	३५५००।	
४	अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम	६३८२५।	
५	समन्वय तथा पालिका समिक्षा बैठक	४९२००।	
६	अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा	६२१००।	
७	प्रतिवेदन	५०००।	
	जम्मा रु	४४९८०२	
८	विद्यार्थी सहायता विद्यालय मार्फत	२४००००।	
कुल जम्मा खर्च		६८९८०२	

अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणामा आइपेरका समस्या र समस्या समाधान गर्न अपनाइएका सकारात्मक प्रयासहरू

सबल पक्षहरू :

- ✓ भोटेकोशी गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यान्वयन भएको घोषणा गरिएको ।
- ✓ ४-१३ वर्ष उमेर समुहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा भर्ना गराइ नियमित गरिएको ।
- ✓ २५० भन्दा बढी अभिभावकहरूलाई अभिभावक शिक्षा सम्बन्धी अन्तरक्रिया भएको ।
- ✓ गाउँपालिका/वडा/ विद्यालय/समुदाय स्तरमा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धमा व्यापक प्रचारप्रसार भएको ।
- ✓ अभिभावकसंग अन्तरक्रिया गर्ने अवसर प्राप्त भएको ।
- ✓ २४ जना विद्यार्थीले प्रति विद्यार्थीले रु १० का दरले सहायता प्राप्त गरेको ।
- ✓ २७ जना बाल विकासका सहजकर्ताले ५ दिने मन्टेश्वरी तालिम प्राप्त गरेको ।
- ✓ पालिकास्तरमा र प्रधानाध्यापक स्तरमा समिक्षा बैठक भएको ।
- ✓ अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने प्रतिवद्धता गरेको ।

सुझाव / सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरू :

- ✓ अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रमलाई ५ वर्ष सम्म निरन्तर स्थानीय तहलाई सशर्त कार्यक्रम अन्तर्गत सहयोग आवश्यक हुनुपर्ने ।
- ✓ शैक्षिक सत्र सुधारको शुरु देखि अन्त सम्म कार्यक्रम सञ्चालन हुनुपर्ने ।
- ✓ अभिभावक चेतना कार्यक्रम शिक्षकलाई नै TOT को रूपमा विकास गरि नियमित सञ्चालन गर्ने वातावरण निर्माण गर्नुपर्ने ।

- ✓ विशेष प्रकृतिका विद्यार्थीहरूलाई स्थानान्तरण गर्न जटिल भएको हुँदा माध्यमिक तह सम्म सहयोग गर्नुपर्ने।
- ✓ विशेष प्रकृतिको विद्यार्थीलाई शिक्षण गर्न शिक्षकहरूलाई तालिम प्रदान गर्नुपर्ने।
- ✓ नियमित काउन्सेलिङका लागि आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्था गर्नु पर्ने।

विद्यालय क्षेत्र भित्र प्रवेश गरेका विद्यार्थीहरूलाई कक्षाकोठामा टिकाई राख्न अनुगमन र मूल्याङ्कन सहितको रणनीतिक योजना

क्र.सं.	प्रमुख क्रियाकलापहरू	भौतिक लक्ष्य/बजेट	विस्तृत प्रक्रिया	जिम्मेवारी	समयावधि
१	छात्रावास	२ वटा विद्यालय / ५ लाख	१. १ वटा विद्यालयमा शुरु भइसकेको र अर्को विद्यालयमा शुरु गर्ने तयारी	गाउँपालिका/विद्यालय	
२	अनुगमन	५० हजार	१. तथ्याङ्क संकलन २. विद्यालय अनुगमन तथा सुपेरीवेक्षण ३. गाउँ/टोल निरीक्षण	जनप्रतिनिधि/शिक्षा शाखा / विद्यालय/ वडाकार्यालय	नियमित
३	छात्रवृत्ति	३ लाख / ३० जना	१. दलित/अपाङ्गता, आमावावु विहिन छात्रावृत्ति	गाउँपालिका/प्रदेश/संघ	एक पटक
४	अभिभावक शिक्षा	३०० जना/ १ लाख	१. विद्यालयमा अभिभावक शिक्षा २. टोल/ गाउँ भेला	गाउँपालिका/विद्यालय	निरन्तर
५	परामर्श	३० जना	१. विद्यार्थीलाई परामर्श	गाउँपालिका/प्रदेश/संघ	निरन्तर
६	स्टेशनरी	५०० जना / ५ लाख	१. विद्यार्थीलाई स्टेशनरी तथा अन्य आवश्यक शैक्षिक सामग्री	गाउँपालिका/विद्यालय /संघसंस्था	२ पटक
७.	शिक्षक तालिम	१०० जना / ५ लाख	१. १-८ का शिक्षकहरूलाई अभिभावक शिक्षा/ परामर्श/मेन्टरिङका तालिम	गाउँपालिका/प्रदेश/संघ	निरन्तर

क्र स	प्रमुख क्रियाकलापहरू	भौतिक लक्ष्य/बजेट	विस्तृत प्रक्रिया	जिम्मेवारी	समयावधि
			२. वालमैत्री शिक्षणका तालिम		
८	समिक्षा	५० हजार	१. जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, प्र.अ./विव्यस, शिक्षक वैठक/ अन्तरक्रिया	गाउँपालिका/ विद्यालय	निरन्तर

निष्कर्ष:

भोटेकोशी गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा गर्नु ऐतिहासिक क्षण हो। नेपालको संविधान, ऐन तथा नियमावली, अन्तराष्ट्रिय मञ्चमा व्यक्त गरिएका प्रतिवद्धताको आधारमा बागमती प्रदेश सरकार, शिक्षा विकास निर्देशनालयको आर्थिक सहयोगमा भोटेकोशी गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्रका ४-१३ वर्ष उमेर समूहका विद्यालय भन्दा बाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई यस शैक्षिक सत्र २०८१ मा भर्ना गरेको छ त्यसै गरी निरन्तर पैरवी गर्न आवश्यक छ ।

कमलामाई नगरपालिका

सिन्धुली

१. स्थानीय तहको परिचय:

कमलामाई नगरपालिका बागमती प्रदेशमा पर्ने सिन्धुली जिल्लाको एक नगरपालिका हो । सिन्धुली जिल्ला सदरमुकाममा अवस्थित यो नगरपालिका सिन्धुली जिल्लाको केन्द्र भागमा अवस्थित छ । जिल्लाका संघीय कार्यालयहरु यसै नगरपालिकामा रहेका छन् । २०५३ साल चैत्र १४ गते तात्कालीन सिद्धेश्वर गाँउविकास र भिमान गाउँविकास मिलाएर कमलामाई नगरपालिका निर्माण गरिएको हो । नेपालको संविधान २०७२ जारी भएपछि २०७३ साल फागुन २२ गते साविकको कमलामाई नगरपालिकामा डाढी गुराँसे, भद्रकाली, जलकन्या, रानीचुरी र रानीबास गाउँ विकासहरु सम्मिलित गराइ यो नगरपालिका निर्माण गरिएको हो । हाल यस नगरपालिकामा जम्मा १४ वटा वडाहरु रहेका छन् । यस नगरपालिकाको पूर्वमा तीनपाटन, गोलञ्जोर र दुधौली नगरपालिका, पश्चिममा मरिण गाउँपालिका र सर्लाही जिल्ला रहेको छ भने उत्तरमा सुनकोशी र गोलञ्जोर र दक्षिणमा धनुषा र महोत्तरी जिल्ला रहेका छन् । अन्या स्थानहरुलाई वि.पि. र मदन भण्डारी राजमार्गले जोडन काम भएको छ ।

संक्षिप्त परिचय:

अक्षांश : २७° ९' ०" उत्तरी अक्षांश

देशान्तर : ८५° ५४' ०" पूर्वी देशान्तर

प्रदेश : बागमती

जिल्ला : सिन्धुली

प्रमुख : उपेन्द्रकुमार पोखरेल

उपप्रमुख : मञ्जु देवकोटा

क्षेत्रफल: ४८२.५७ वर्ग कि.मी.

शैक्षिक संस्था संख्या: सामुदायिक विद्यालय : ७२ संस्थागत विद्यालय : ३१ क्याम्पस : ४

जम्मा जनसंख्या: ७१,०१६ (पुरुष : ४८.३% महिला : ५१.७%)

जम्मा घरधुरी संख्या : १८,१३५

साक्षरता प्रतिशत : ७७.८%

विद्यालयमा अध्ययन गर्ने बालबालिकाको संख्या: २१,७८८ जना

अपाङ्गता भएको जनसंख्या : २.३%(१,६११ जना)

२. कमलामाई नगरपालिकाको वर्तमान शैक्षिक अवस्था :

कमलामाई नगरपालिका भित्री मधेशमा रहेको नगरपालिका हो । यस नगरपालिकामा ९६ वटा विद्यालयहरुमा २१,७८८ जना बालबालिकाहरु अध्ययन गरिरहेका छन् । त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धन लिएर सञ्चालन गरेका ४ वटा क्याम्पसहरुले उच्च शिक्षाको अवसर प्रदान गरिरहेका छन् । सिटिभिटी अन्तरगत प्रविधिक शिक्षालयहरु पनि यस नगरपालिकाभित्र सञ्चालनमा रहेका छन् ।

(क) शिक्षक दरबन्दीको अवस्था

क्र. सं.	तह	स्वीकृत	राहत	संघीय अनुदान	प्रदेश अनुदान	स्थानीय अनुदान	जम्मा
१	मा.वि (९-१०)	४२	३२	१५	६	९	१०४
२	मा.वि. (११-१२)	३७					३७
३	नि.मा.वि.	४४	४४				८८
४	प्रा.वि.	२५२	९३				३४५
५	बालविकास	५५				१६	७१
६	लेखा कर्मचारी	२६					२६
७	विद्यालय कर्मचारी	८७					८७
	जम्मा	५४३	१६९	१५	६	२५	७५८

(ख) विद्यार्थी विवरण

क्र. सं.	तह	सामुदायिक विद्यालय			संस्थागत विद्यालय			कूल जम्मा
		छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	
१	मा.वि (९-१०)	१२०४	१०८३	२२८७	३२९	४८२	८११	३०९८
२	मा.वि (११-१२)	१३७८	११३२	२५१०	१०४	९७	२०१	२७११
३	आधारभूत (६-८)	१५७५	१४९७	३०७२	६८२	१०४१	१७२३	४७९५
४	आधारभूत (१-५)	२३६०	२३९७	४७५७	१६५५	२१२१	३७७६	८५३३
५	ECD	६३०	७०३	१३३३	५४६	७७२	१३१८	२६५१
	जम्मा	७१४७	६८१२	१३९५९	३३१६	४५१३	७८२९	२१७८८

(ग) शैक्षिक संस्थागत विवरण

क्र.सं.	शैक्षिक संस्था	जम्मा संख्या	कैफियत
१	सामुदायिक विद्यालय	७२	
२	संस्थागत विद्यालय	२४	
३	सिकाइ केन्द्र	४	
४	खुल्ला विद्यालय	१	
५	लेखाजोखा केन्द्र	१	
६	प्राविधिक शिक्षालय	२	
	जम्मा	१०४	

३. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको उद्देश्य :

शिक्षा प्रणालीलाई समयसापेक्ष बनाउदै देशको सम्मुन्नति र प्रगतिको निर्देशक सिद्धान्तको रुपमा स्वीकारिएको वर्तमान परिवेशमा शैक्षिक गतिविधिलाई योजनाबद्धरुपमा सञ्चालन गर्न सवै बालबालिकाहरुलाई सहज विद्यालयको पहुँच सुनिश्चितता हुन आवश्यक हुन्छ । हाम्रो सन्दर्भमा भन्ने हो भने प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य तथा निःशुल्क हुने संविधान प्रदत्त मौलिक हकको पनि पूर्णरुपले कार्यान्वयनमा ल्याउन सकिएको छैन । यस सम्बन्धी ऐन, नियमावली तथा तीनओटै तहको सरकारको समन्वयात्मक भूमिकाबाट मात्र अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमलाई सफल बनाउन सकिन्छ । यसै विषयलाई मध्येनजर गर्दै कमलामाई नगरपालिकाले बागमती प्रदेश सरकारसँग हातेमालो गर्दै अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम तय गर्नु औचित्यपूर्ण रहेको छ । यस कार्यक्रममा उद्देश्यहरु निम्नलिखित छन् ।

- कमलामाई नगरपालिका क्षेत्रभित्रका तोकिएको उमेर समूहका बालबालिकालाई विद्यालय वा वैकल्पिक शैक्षिक संस्थामा भर्ना गराइ नियमित गर्ने र आधारभूत तहको अध्ययन अनिवार्य पूरा गर्ने व्यवस्था मिलाउनु,
- कमलामाई नगरपालिकामा शिक्षा क्षेत्रसँग सम्बन्धित सबैलाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाका बारेमा जानकारी गराउने र बालबालिकालाई समयमा नै विद्यालयमा भर्ना गराइ अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा ऐन २०७५ कार्यान्वयनमा ल्याउने,
- कमलामाई नगरपालिकालाई आवश्यक मापदण्डको आधारमा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागू भएको पालिका घोषणा गर्नु ।

४. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा गरिएका संक्षिप्त गतिविधिहरू

क्र.सं.	शीर्षक	कार्यक्रम भएको दिन	सञ्चालन	कार्यक्रममा सहभागी संख्या	गरिएका मुख्य क्रियाकला
१.	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचार प्रसार तथा घरदैलो अभियान	क) २०८१/०१/०७ मा सरोकारवालको भेला ख) २०८१/०१/०८ देखि २१ सम्म घरदैलो तथा प्रचारप्रसार	देखि	८० ३९९	बैठक बसी कार्यक्रमका शीर्षकगत अनुमानित लागत वजेटको छलफल तथा बाँडफाँड वडाका कम्तीमा २५ जना अभिभावक तथा सरोकारवालाहरूलाई भेला गरी अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी घरदैलो तथा प्रचार प्रसार गरेको कम्तीमा एक वडाको विद्यालय पर्ने गरी अभिभावक सहितको उपस्थितिमा वडाध्यक्षहरूको संयोजकत्वमा अभिभावक सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको
२.	सबै वडामा अवस्थित विद्यालयहरूमा अध्ययनरत छात्र-छात्राहरूका अभिभावकहरूलाई सचेतना कार्यक्रम	२०८१/०१/२३ देखि २०८१/०२/६ गतेसम्म	देखि	४१७	वडा कार्यालयबाट छनौट भई आएका ४१ जना गणकहरूबाट सबै वडाका घरधुरी सर्वक्षण गरी विद्यालय उमेर समूहका बालबालिकाहरू विद्यालय उमेर समूहका बालबालिकाहरूको पहिचान गरी कम्प्युटर इन्ट्री गरिएको
३.	विद्यालय उमेर समूहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूको लागत संकलन (फारम छपाई, कम्प्युटर प्रविष्टि, प्रतिवेदन आदि)	२०८१ /०१ /३० सम्म		४१ जना गणक १५,९६८ घरधुरी	वडा कार्यालयबाट छनौट भई आएका ४१ जना गणकहरूबाट सबै वडाका घरधुरी सर्वक्षण गरी विद्यालय उमेर समूहका बालबालिकाहरू विद्यालय उमेर समूहका बालबालिकाहरूको पहिचान गरी कम्प्युटर इन्ट्री गरिएको
४.	विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू विद्यालयमा आई भर्ना भएकालाई विद्यालय पोशाक, भोला लगाएत आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्टेशनरी लगाएतका सहयोग	२०८१ /०३/ ०६ सम्म		२८७ जना बालबालिकाहरू	सर्वक्षणबाट विद्यालय बाहिर रहेका २८७ जना बालबालिकाहरूलाई विद्यालय भर्ना गराई प्रति विद्यार्थी रु १,८११ बराबरको सहायता सामग्री उपलब्ध गराएको

क्र.सं.	शीर्षक	कार्यक्रम भएको दिन	सञ्चालन	कार्यक्रममा सहभागी संख्या	गरिएका मुख्य क्रियाकला
५.	विद्यालयमा भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका बालबालिकालाई नियमित मेन्टरिङ/काउन्सिलिङ ।	२०८१/०२/३२ देखि निरन्तर	२०८१/०१/०९देखि १७ सम्म पहिलो चरण र २०८१/०१/१६ देखि २० गतेसम्म दोस्रो चरण	४,६८० बालबालिका र ५२ जना शिक्षक मेन्टरहरू	कमलामाई नगरपालिकाका विद्यालयहरूमा ५२ जना शिक्षक मेन्टरहरूको व्यवस्था गरी एक मेन्टरले ५ पटक विद्यालय शिक्षासम्बन्धमा मेन्टरिङ तथा काउन्सिलिङ गरिएको
६.	पूर्व प्राथमिक कक्षा (ECD) मा शिक्षण गर्ने शिक्षकहरूलाई मन्टेश्वरी तालिम ।	२०८१/०१/०९देखि १७ सम्म पहिलो चरण र २०८१/०१/१६ देखि २० गतेसम्म दोस्रो चरण	८२ जना बालविकास सहजकर्ता	जना	कमलामाई नगरपालिकाभित्र काम गर्ने बालविकास सहजकर्ताहरूको मन्टेश्वरी तालिम दुई चरणमा सञ्चालन गरिएको । पहिलो चरणमा भीमा राई मुख्य प्रशिक्षक र दोस्रो चरणमा समिरा दाहाल मुख्य प्रशिक्षक भई ५/५ दिने तालिम सञ्चालन गरिएको ।
७.	कक्षा ३ सम्मका बालबालिकाहरूलाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन	२०८१/०३/०६सम्म	तोकिएका विद्यालयहरूलाई कारपेटिङ तथा सहायता सामग्री	२० जना बालबालिकाहरू	कमलामाई नगरपालिकाका विद्यालयहरू छनोट गरी बालमैत्री कक्षाकोठा व्यवस्थापन र सहायता सामग्री वितरण गरिएको
८.	विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरूका लागि सहयोग कार्यक्रम	२०८१/०३/०६सम्म	२० जना बालबालिकाहरू	जना	अपांगता भएका बालबालिकाहरूका लागि विद्यालय पोशाक, व्याग, जुता, स्टेसनरी, प्रति बालबालिका १८,५५० बराबरको सामग्री वितरण गरिएको
९.	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण, कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समीक्षा बैठक (सबै वडा र स्थानीय स्तरमा)	२०८१/०२/२४ देखि २०८१/०३/०२ सम्म	वडाअध्यक्ष, शिक्षा समिति तथा सचिवहरू विद्यालयका प्र.अ/शिक्षकहरू	वडा शिक्षा समिति तथा सचिवहरू प्र.अ/शिक्षकहरू	विद्यालय सेवा क्षेत्रभन्दा बाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई आफ्ना वडाका विद्यालयहरूमा भर्ना गराउने तथा वडामा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमका सम्बन्धमा विद्यालयहरूलाई प्रतिबद्धता गराउने तथा आफ्नोलाई निःशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रम घोषणा गरिएको ।

क्र.सं.	शीर्षक	कार्यक्रम भएको दिन	सञ्चालन	कार्यक्रममा सहभागी संख्या	गरिएका मुख्य क्रियाकला
१०	कार्यक्रम अनुगमन सुपरिवेक्षण	२०८१/०१/२० २०८१/०३/०४ सम्म	देखि	१४ जना वडाअध्यक्षहरू, १४ जना सचिवहरू, वडा शिक्षा समितिका सदस्यहरूबाट आएको १२६ वटा अनुगमन प्रतिवेदन	कार्यक्रम सञ्चालन भएपछि वडा अध्यक्षहरूको अगुवाइमा तथा सचिवहरूको अग्रसरतामा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यान्वयको अवस्थाकाबारेका आफ्ना आफ्ना वडामा कार्यक्रमको अवस्था बारेमा अनुगमन गरी प्रतिवेदन पेश गरिएको ।
११	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा	२०८१/०३/०६		बागमती प्रदेश सरकार, सामाजिक विकास मन्त्री माननीय कुमारी मोक्तान सहित २४७ जनाको उपस्थिति रहेको	कमलामाई नगरपालिकाले अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणाका लागि गर्ने पर्ने क्रियाकलापहरू पूरा गरी कमलामाई नगरपालिकाका नगरप्रमुख श्री उपेन्द्रकुमार पोखरेलको अध्यक्षतामा र बागमती प्रदेश सरकारका सामाजिक विकास मन्त्री माननीय कुमारी मोक्तानको प्रमुख आतिथ्यतामा सितारमा पार्टी प्यालेसमा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रतिबद्धता सहित घोषणा कार्यक्रम भएको ।
१२	कार्यक्रम सम्पन्न एवं प्रतिवेदन	२०८१ साल असार ६ गते ।		कमलामाई नगरपालिका	संलग्न क्रियाकलाप सहितको अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रमको कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरिएको ।

५. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रममा आइपरेका समस्याहरु र समाधानमा अपनाइएका सकारात्मक प्रयासहरु :

शिक्षा प्राप्त गर्न पाउने नागरिकको नैसर्गिक अधिकारको जगमा शिक्षा प्रणालीलाई समय सापेक्ष बनाउँदै देशको सम्मुन्नति र प्रगतिको संवाहकको रूपमा स्वीकारिएको वर्तमान परिवेशमा शैक्षिक गतिविधिलाई योजनाबद्धरूपमा सञ्चालन गर्न सबै बालबालिकाहरूलाई सहज विद्यालयको पहुँच सुनिश्चितता हुन आवश्यक हुन्छ । कमलामाई नगरपालिकाको सन्दर्भमा भन्ने हो भने प्रयास गरे अनुरूप सबै नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य तथा निःशुल्क हुने संविधान प्रदत्त मौलिक हकको पनि पूर्णरूपले कार्यान्वयनमा ल्याउने प्रयास भइरहेको थियो । यस विषयमा निर्मित ऐन, नियमावली तथा तिनै तहको सरकारको समन्वयात्मक भूमिकाबाट मात्र अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमलाई सफल बनाउन सकिएको हो ।

कमलामाई नगरपालिका र बागमती प्रदेश सरकार शिक्षा विकास निर्देशनालयबीच २०८० माघ २३ गते अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम सम्झौता भई कार्यान्वयनमा आएको यस कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा आइपरेका समस्याहरु निम्न प्रकार थिए ।

- कार्यक्रमलाई स्थानीय तहका वडासम्म पुर्याउनका लागि सरोकारवालहरूले कार्यक्रमको मर्म राम्रोसँग नबुझिदिदा कार्यक्रम सञ्चालनमा केही ढिलाइ भएको,
- जनप्रतिनिधि र कर्मचारीकाविचमा बुझाइमा एक रूपता कायम गराउन समय लागेको,
- विद्यालय सेवा क्षेत्रभन्दा बाहिर रहेका बालबालिको पहिचान गर्न लगत संकलन गर्न खटिने कर्मचारीहरूलाई लगत संकलनमा केही कठिनाइ उत्पन्न भएको,
- घरधुरी संख्या अधिक भएकाले लगत संकलनमा अनुमान गरिएको समयभन्दा बढी समय लागेको,
- उमेर नपुगेका तथा उमेर कटेका समेत बालबालिकाहरु लगत संकलनमा संलग्न देखिदा विद्यालय भर्नाका समयमा केही अन्योलता उत्पन्न भएको,
- कार्यक्रम सञ्चालनमा पेशकी स्वरूप प्राप्त भएको बजेटबाट समग्र कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्दा समस्या उत्पन्न भएको
- विद्यालय सेवाक्षेत्र भन्दा बाहिर रहेका केही बालबालिकाहरूका अभिभावक आफ्ना बालबच्चा विद्यालयमा भर्ना गर्न अनाकानी गरेकाले तथ्याङ्कमा प्राप्त भएका बालबालिकाहरु विद्यालय भर्ना गराउन केही सकस भएको

समस्या समाधान लागि अपनाइएका केही रणनीतिहरु:

- सरोकारवालहरूको भेला गरी कार्यक्रमको औचित्य प्रस्ट पार्ने काम भएको,
- जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूको भेला बैठकबाट कार्यक्रमको बुझाइलाई एकरूपता कायम गरिएको,
- गणकको समयलाई ख्याल गरी वडा कार्यालयमा कार्यरत जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको सहयोग लिइएको,

- वडागत भेला, प्रचार प्रसार तथा अभिभावक सचेतना मार्फत उमेर नपुगेका बालबालिका र उमेर कटेका बालबालिकाको भर्नाका सम्बन्धमा वडा शिक्षा समिति, विद्यालयका प्र.अ. तथा विद्यालय व्यवस्थापन समिति सहितको भेला गरी समस्या समाधान गरिएको
- पेशकी बजेटबाट मात्र कार्यक्रम सञ्चालनमा समस्या परेका अवस्थामा वडा कार्यालय कमलामाई नगरपालिकाका शिक्षा शाखाबाट कार्यक्रममा खटिएका कर्मचारीबाट पटि शोध भर्ना गर्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको ।

६.विद्यालय सेवा क्षेत्रभित्र प्रवेश गरेका बालबालिकाहरुलाई टिकाइ राख्न अपनाइएको रणनीति :

रणनीतिहरु (Strategies) : कमलामाई नगरपालिकाबाट बागमती प्रदेश सरकार सामाजिक विकास मन्त्रालय, शिक्षा विकास निर्देशनालय हेटौंडामा को सहयोगमा सञ्चालन भएको अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा मार्फत विद्यालय सेवा क्षेत्रमा आई भर्ना भएका ३०७ जना बालबालिकाहरुलाई विद्यालयमा टिकाउने मूल चुनौतिको रूपमा रहेको छ, र यसका लागि कमलामाई नगरपालिकाले निम्न प्रकारका रणनीतिहरु लिनेछ ।

- क) अभिभावक सचेतनाका लागि शिक्षा शाखाका कर्मचारी, वडा शिक्षा समिति, विद्यालय प्र.अ. तथा वि.व्य.स. सहितबाट कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- ख) शिक्षाका बारेमा विद्यालय स्तरमा शिक्षक मेन्टरको व्यवस्था गरी काउन्सेलिङ गर्ने, यसका लागि ५२ जना शिक्षक मेन्टरको व्यवस्था भई सकेको छ ।
- ग) विद्यालय भर्ना भएका बालबालिकालाई स्टेशनरी, भोला, युनिफर्म सहितको सपोर्ट गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- घ) विद्यालयमा भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका बालबालिकालाई नियमित मेन्टरिङ/काउन्सेलिङ गरी रहने,
- ङ) बालमैत्री कक्षा कोठा व्यवस्थापन गर्ने,
- च) विशेष आवश्यकताका बालबालिकालाई सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- छ) अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण, कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समीक्षा बैठक (सबै वडा र स्थानीय स्तरमा) सञ्चालन गरी रहने
- ज) कार्यक्रमको प्रभावकारीताका लागि नियमित अनुगमन सुपरीवेक्षण गर्ने

७. निष्कर्ष:

कमलामाई नगरपालिकामा हाल १५,९६८ विद्यमान घरधुरी र जनसंख्याको आधारमा विद्यालय उमेर समुहका बालबालिकाहरु के-कति विद्यालय बाहिर रहेका छन्,त्यसको तथ्यगत रूपमा यकिन हुनगर्इ उनीहरुलाई कसरी विद्यालय भित्र ल्याएर पठनपाठनमा सहभागी गराई यस कार्यक्रमले लिएको लक्ष्य एवम् उद्देश्य अनुरूप यो पालिकामा यस कार्यक्रम पश्चात विद्यालय बाहिर कोही नरहने, साक्षरता वृद्धिदर उच्च रहने छ, साथै यस पालिकाले अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा गर्दै भोलिका दिनमा कोही पनि बालबालिकाहरुलाई विद्यालय सेवा क्षेत्रभन्दा बाहिर रहन नदिने भन्ने प्रतिवद्धता सबै वडामा रहेका जनप्रतिनिधिहरु, विद्यालयका प्र.अ. एवम् विद्यालय व्यवस्थापन समिति, तथा नगरपालिकाका प्रमुख एवम् उपप्रमुख सहितबाट यस कार्यक्रममा हस्ताक्षर समेत गरेकाले यो कार्यक्रम भोलिका दिनमा पनि निरन्तर चलिरहने अपेक्षा गरिएको छ ।

खैरहनी नगरपालिका

चितवन

कार्यक्रमको परिचय

नेपालको संविधान, अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा ऐन २०७५, नियमावली २०७७ ले निर्दिष्ट गरेअनुरूप आधारभूत तहमा भर्ना हुन योग्य विद्यालय उमेर समुहका बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा झिकाउन र टिकाउन आवश्यक कार्यक्रमको आवश्यकता रहन्छ । बालबालिकाको विकासात्मक तथा शैक्षणिक अवस्था अनुरूप विद्यालयल कार्यक्रम सञ्चालन गरी गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने अपेक्षा गरिएको छ । नेपालको संविधान २०७२ ले शिक्षालाई मौलिक हक र आधारभूत तहको शिक्षालाई पूर्णतः सार्वजनिक मानेको छ । खैरहनी नगरपालिका र बागमती प्रदेश सरकार शिक्षा विकास निर्देशानालय हेटौडासँग मिति २०८० माघ २३ गते भएको अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम सम्झौतापत्रमा उल्लेख भए अनुसारको अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम २०८०/८१ अन्तर्गत विभिन्न ११ शिर्षकमा आधारित रहि विद्यालय बाहिर रहेका ४-१३ वर्ष उमेर समुहका बालबालिका तथा विद्यालयमा कार्यरत प्रारम्भिक बालबालिका शिक्षामा कार्यरत सहजकर्ताहरूको क्षमता वृद्धि लगायतका काम गर्नका लागि विविध कार्य गरि १४५ जना बालबालिका विद्यालय बाहिर रहेको तथ्य प्रकाशनमा ल्याइएको छ । विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा ल्याई भर्नापश्चात निरन्तर पृष्ठपोषणा तथा सहजीकरणका कार्य भएका छन् ।

कार्यक्रमको उद्देश्य

- विद्यालय बाहिर रहेका आधारभूत तहमा अध्ययनका गर्नुपर्ने बालबालिकालाई विद्यालयमा ल्याउन
- बालबालिकालाई स्वास्थ्य, स्याहार र सरसफाइ गर्ने सिप अभिवृद्धि गर्ने
- उमेरअनुरूप उत्प्रेरणा तथा अन्तरक्रिया गर्ने सिप अभिवृद्धि गर्ने
- बालबालिकाहरूको सरसफाई तथा व्यक्तिगत आचरणमा सुधार
- विद्यालयको सिकाइमा सहयोग तथा प्रारम्भिक पढाइ लेखाइमा सहयोग गर्ने सिप प्रदान गर्ने
- प्रारम्भिक बालबालिका कक्षाको स्तरोन्नति तथा शिक्षकहरूको तालिम तथा वृत्ति विकास

१. कार्यक्रमको विश्लेषण

खैरहनी नगरपालिका शिक्षा शाखाको आयोजनामा मिति २०८१/०१/०८ देखि २०८१/०१/१६ सम्म खैरहनी नगरपालिका २७ वटा विद्यालय सेवा क्षेत्र भित्र रहेका समुदाय तथा विद्यालयमा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम लागत संकलनमा फेला परेका १४५ जना बालबालिकाहरूका व्यक्तिगत विविधता तथा विद्यालयमा समायोजन हुन विवाध कार्यक्रम आयोजना गरियो । जसबाट नियमित रूपमा विद्यालय जान विद्यालय शिक्षाको महत्व बताउन तथा दैनिक जीवनमा शिक्षाको महत्व समेत प्रष्ट हुने अवसर प्राप्त भयो ।

२. कार्यक्रमको औचित्य/महत्व

नेपालको सविधान, अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा ऐन २०७५, नियमावली २०७७ ले निर्दिष्ट गरेअनुरूप आधारभूत तहमा भर्ना हुन योग्य विद्यालय उमेर समूहका बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा झिकाउन र टिकाउन आवश्यक कार्यक्रमको आवश्यकता रहन्छ । बालबालिकाको विकासात्मक तथा शैक्षणिक अवस्था अनुरूप विद्यल कार्यक्रम सञ्चालन गरी गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

कार्यक्रम सञ्चालन विधिहरू

- परियोजना
- प्रश्नोत्तर
- भेटघाट
- छलफल
- लगत संकलन
- स्थलगत अध्ययन

३. खैरहनी नगरपालिकाको परिचय

बागमती प्रदेश चितवन जिल्लाको पूर्वि भागमा अवस्थित खैरहनी नगरपालिका साविकका चार गा.वि.स.हरू खैरहनी, कुमरोज, कठार र चैनपुरलाई मिलाइ बनाइएको हो । यस नगरपालिकालाई १३ वटा वडाहरूमा विभाजन गरिएकोछ । २०७८ सालको जनगणना अनुसार नगरपालिकाको जनसंख्या ६७३८५ मध्ये महिला ३५०५३ र पुरुष ३२३३२ रहेका छन् ।

१६३९५ घरधुरी तथा कुल साक्षरता दर ८०.५ रहेको छ । जसमध्ये महिला साक्षरता ७४.९ र पुरुष साक्षरता ८६.६ रहेको छ । २७ वटा सामुदायिक विद्यालय तथा २२ वटा सस्थागत विद्यालय रहेको नगरपालिकामा पछिल्लो EMIS प्रतिवेदन अनुसार कुल १५२२० बालबालिकाहरू अध्ययन गरिरहेकाछन् ।

४. खैरहनी नगरपालिकाको वर्तमान शैक्षिक अवस्था

खैरहनी नगरपालिका अन्तरगत २७ वटा सामुदायिक विद्यालय र २२ वटा सस्थागत विद्यालय तथा ४ वटा प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्र (मन्टेश्वरी) रहेका छन् । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार साक्षरता दर ८०.५ रहेको छ । जसमध्ये महिला साक्षरता ७४.९ र पुरुष साक्षरता ८६.६ रहेको छ । २७ वटा सामुदायिक विद्यालयमा ७११४ तथा २२ वटा सस्थागत विद्यालयमा ८१०६ जना विद्यार्थी अध्ययनरत रहेको EMIS प्रतिवेदन माफत देखिन्छ । नगरपालिकाले नगर भित्रका विद्यालयमा SIX to SIX तथा विपन्न नागरिकहरूका लागि समुदाय केन्द्रित गृहकार्य कक्षाबाट सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरमा सकारात्मक प्रभाव परेको छ ।

५. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको उद्देश्य र औचित्य

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा ऐन २०७५ को प्रस्तावनामा शिक्षा प्राप्त गर्ने प्रत्येक व्यक्तिको आधारभूत मानव अधिकार एवं संविधान प्रदत्त मौलिक हकलाई व्यवहारमा कार्यान्वयन गरी शिक्षालाई लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यतामा आधारित समाजवाद उन्मुख राष्ट्र निर्माणमा केन्द्रित गर्दै शिक्षामा सबैको सहज एवं समतामूलक पहुँच र निरन्तरता सुनिश्चित गर्न तथा शिक्षालाई सर्वव्यापी, जीवनोपयोगी, प्रतिस्पर्धी एवं गुणस्तरयुक्त बनाउने व्यवस्था रहेको ।

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाका सम्बन्धमा नेपालको संविधानको मौलिक हक अन्तर्गत धारा ३१ मा देहायको व्यवस्था रहेको छ ।

- उपधारा १. आधारभूत शिक्षामा पहुँचको हक सम्बन्धी व्यवस्था
- उपधारा २. आधारभूत शिक्षा अनिवार्य तथा निःशुल्क तथा माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा निःशुल्क पाउने हक

त्यस्तै,

- अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा ऐन २०७५ को व्यवस्था
- अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा नियमावली २०७७ को व्यवस्था

६. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम २०८०/८१

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा ऐन २०७५ अनुसार परिच्छेद ३ दफा ७ को उपदफा ३ मा भर्ना भएको बालबालिकाले आधारभूत तहसम्मको शिक्षा पूरा नगरी निजलाई पठनपाठनबाट बन्चित गर्ने उद्देश्यले अभिभावकले विद्यालय छुटाउन वा विद्यालय जानबाट रोक लगाउन नहुने व्यवस्था छ । परिच्छेद ३ दफा ७ को उपदफा ५ मा विद्यालय जाने उमेरका बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना नगराउने वा भर्ना भएपछि पनि आधारभूत तहसम्मको शिक्षा पूरा नगरि बालबालिकाहरूलाई विद्यालयबाट छुटाउने अभिभावकहरूलाई स्थानीय तहबाट प्रदान गरिने सुविधाबाट बञ्चित गर्न सकिने व्यवस्था छ ।

७. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा अन्तर्गत खैरहनी नगरपालिकामा सञ्चालन भएका कार्यक्रमहरू:

क. अनिवार्य निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण, कार्यान्वयन अवस्था समीक्षा बैठक

- नगर स्तरीय
- पालिका स्तरीय
- वडा स्तरीय
- विद्यालय स्तरीय

- ख. विद्यालय बाहिर रहेका विद्यालय उमेर समुहका बालबालिका (४ बर्ष देखि १३ बर्ष) लगत संकलन (फारम छपाई कम्प्युटर प्रविष्टी प्रतिवेदन लगायत)
- ग. गुगल फाराम मार्फत २७ वटै विद्यालयबाट लगत संकलन गर्ने ४ जना शिक्षक माग गर्ने तथा सो अनुसारका लगत संकलकलाई कार्यक्रम अवधिभरका टेलिप्रमुखलाई लागि सम्पर्क व्यक्ति तोकिएको
- घ. सबै लगत संकलको पालिका केन्द्रित अभिमुखीकरण तथा भौगोलिक क्षेत्र अनुसार कार्यविभाजन तोकि लगत संकलन फारम वितरण गरिएको
- ङ. ८ दिनको समय सिमा भित्रमा लगत संकलन गर्ने तथा सोही अनुसारको पारिश्रमिक उपलब्ध गराइएको
- च. प्राप्त लगतलाई कम्प्युटर प्रविष्टि तथा प्रतिवेदनमा प्रयोग गरि कुल १४५ जना बालबालिकाहरूको लागि क्रमश कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको
- अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचार प्रसार तथा घरदैलो अभियान
विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूको तथ्याङ्कका आधारमा धेरै बालबालिका बाहिर रहेका क्षेत्र केन्द्रित प्रचार प्रसार तथा अभिभावक चेतना कार्यक्रम गरिएको तथा पर्चा व्यानर तथा स्थानीय रेडियो टिभि अनलाइन तथा सस्थागत विद्यालय समेतको प्रयोग गरिएको ।
 - अभिभावक चेतना कार्यक्रम
खैरहनी नगरपालिका अन्तरगतका २७ वटा विद्यालयले अभिभावकहरूको भेला गरि विद्यालयको अनुकूल समयमा आवश्यक स्त व्यक्ति तथा प्रशिक्षकको सहायतामा अभिभावक चेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरेको थियो । जसबाट विद्यालयले समाज तथा सरोकारवाला पक्षहरूलाई अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी कानुनी तथा व्यवहारिक सर सल्लाह गरेको थियो ।
 - कक्षा ३ सम्मका बालबालिका लक्षित गरि बाल मैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन
खैरहनी नगरपालिका अन्तरगतका २७ वटा विद्यालयको आवश्यकताका आधारमा विद्यालयको तह अनुसार प्रारम्भिक अनुगमनमा देखिएको आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्न यस शिर्षकमा प्राप्त रकमलाई विद्यालयको खातामा सोझै निकाशा प्रदान गरिएको थियो । विद्यालयमा भर्ना भएका बालबालिकाहरूका लाई नियमित मेन्टरिड तथा काउन्सलिङ
 - विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरूका लागि सहयोग कार्यक्रम
 - कार्यक्रम अनुगमन सुपरीवेक्षण
 - अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा

खैरहनी नगरपालिकाका १३ वटै वडामा सम्बन्धित वडाका जनप्रतिनिधि, विद्यालयबाट खटिएका लगत संकलकहरूका संयोजक । प्रधानाध्यापक, विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारी, टोल विकास सस्थाका अध्यक्ष लगायतको सहभागितामा सबै वडाहरूमा वडा घोषणा माइन्सूट तयार तथा हस्ताक्षर कार्यक्रम पश्चात २०८१।०३।११ गते शिक्षा विकास निर्देशनालयका महानिर्देशक श्री दिपेन्द्र सुवेदीको समुपस्थितिमा नगर प्रमुख श्री शशी कुमार खनियाले नगरका सबै विद्यालयका आधारभूत तहमा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम लागू भएको नगरको रूपमा घोषणा गर्नुभयो ।

द. अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणामा आइपरेका समस्या तथा समस्या समाधान गर्न अपनाइएका सकारत्मक प्रयासहरू

आइपरेका समस्या

- सबै सरोकारवालाहरूलाई अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रममा अपनत्व ग्रहण गराउन नसकिएको ।
- तराइ तथा भारतबाट घुमन्ते । सरुवा तथा कामकाजी बालबालिकाहरूको तथ्याङ्क बढी देखिन आएको ।
- कार्यक्रमको समयावधि कम भएको ।

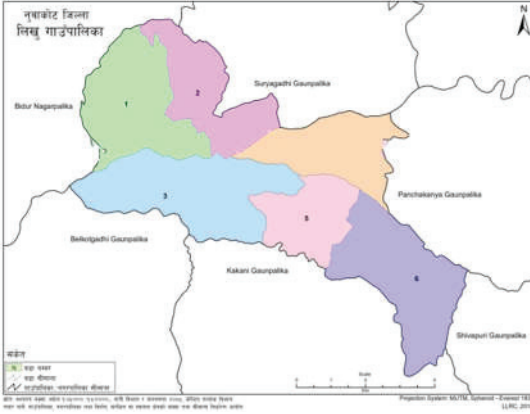
समाधानको प्रयासहरू

- शिक्षक, जनप्रतिनिधि द्वारा सरोकारवाला अभिभावकहरूलाई पटक पटक टोलविकास सस्थाको सहयोगमा प्रशिक्षण
- घुमुवा कामदारका बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा टिकाउन तथा तराइका जिल्लाबाट आउने बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा रहन सहयोग कार्यक्रम तय गरिएको ।
- शिक्षा समिति कार्यपालिका सदस्य तथा लगत संकलकको सामुहिक कार्य विभाजनबाट विद्यालयमा आवश्यक सामग्री तथा सामुहिक प्रयासको थालनी गरिएको ।

लिखु गाउँपालिका

नुवाकोट

क. संक्षिप्त परिचय

लिखु गाउँपालिका नेपालको बागमती प्रदेश, नुवाकोट जिल्ला भित्रको सबैभन्दा सानो गाउँपालिका हो । नेपालको संविधान अनुसार राज्य पुनसंरचना पछि साविकको खानिगाउँ गविसको सबै वडा, सुर्यमति गाविसको सबै वडा, चौघडा गाविसको १,२,५,६,७,८ वडाहरू, थानसिँड गाविसको १,२,३,४,५,६,७ वडाहरू र थानापति गाविसको वडा नं ५ समेटेर जम्मा ६ वडा बनाई लिखु गाउँपालिका घोषणा गरिएको हो । यस गाउँपालिकाको क्षेत्रफल ४७.८८ वर्ग कि.मि रहेको छ । यस गाउँपालिकाको केन्द्र साविकको सुर्यमति गाविस वडा नं १ हुँदैमा रहेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस लिखु गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या १७७२८ रहेको छ । जस मध्ये पुरुष ८५८७ जना र महिला ९१४१ जना रहेका छन् । लिखु गाउँपालिकाको जनसंख्या मध्ये आधारभूत तह उमेर समूह ५ देखि १४ वर्ष सम्मका २९१३ जना बालबालिकाहरू रहेका छन् । जम्मा ४५८२ घरपरिवार रहेको यस पालिकामा ११९० परिवारको internet मा पहुँच छ भने ३०८२ परिवारले smart मोबाइल प्रयोग गर्दछन् ।

ख. लिखु गाउँपालिकाको बर्तमान शैक्षिक अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार नेपालको कुल साक्षरता ७६.२ प्रतिशत र बागमती प्रदेशको साक्षरता ८२.१ प्रतिशत रहेको छ । लिखुको साक्षरता ७१.६ प्रतिशत रहेको छ जसमध्ये पुरुष ८१.५ % र महिलाको साक्षरता ६२.५% रहेको छ । पुरुष १४५८ जना र महिला ३२०१ गरी जम्मा ४६५९ जना व्यक्ति अझै पनि निरक्षर रहेका छन् । देशको राजधानी बाट मात्र ३० किलोमीटर दुरीमा रहेको एस पालिकामा २८.४ प्रतिशत नागरिक निरक्षर हुनु राम्रो होइन । अझै ३७.५% महिला निरक्षर हुनुले समाजको चौतर्फी विकास को लागि बाधक रहेको देखिएको छ । जम्मा जनसंख्या मध्ये २१.३ प्रतिशतले प्राथमिक तह, १५.८ प्रतिशतले माध्यमिक तह र ३.१ प्रतिशतले स्नातक वा सो भन्दा माथिको अध्ययन

गरेका छन्। त्यस्तै Flash report 2079 अनुसार कक्षा १-५ को dropout rate ५.४ छ भने कक्षा ६-८ को ९.१ प्रतिशत रहेको छ । जसको अर्थ यो गाउँ पालिकाममा अझै पनि धेरै बालबालिका विद्यालयबाहिर रहेको प्रष्ट हुन्छ । Flash report 2079 अनुसार यस पालिकाको कक्षा १-८ को खुद भर्नादर ९४.३ रहेको छ । यस गाउँपालिकामा सामुदायिक १६ वटा र संस्थागत ६ वटा गरि जम्मा २२ वटा विद्यालय संचालनमा रहेका छन् । IEMIS Report 2080 अनुसार यस गाउँपालिकामा जम्मा ४०६५ जना विद्यार्थी कक्षा १ देखि १२ सम्म अध्ययनरत थिए । यसै गरि १ क्याम्पस र ३ वटा सामुदायिक अध्ययन केन्द्र रहेका छन्।

ग. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको उद्देश्य र औचित्य:

प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत तह सम्मको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यमिक शिक्षा निःशुल्क पाउने हक नेपालको संविधानको धारा ३१ को शिक्षा सम्बन्धी मौलिक हकमा सुनिश्चित गरिएको छ । अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन, २०७५ ले सर्वव्यापी, जीवनोपयोगी, प्रतिष्पर्धी एवं गुणस्तरीय शिक्षामा जोड दिँदै सबै बालबालिकाको शिक्षामा सरल एवं समतामूलक पहुँच सुनिश्चितताको लागि ४ वर्ष देखि १३ वर्ष सम्मका बालबालिकाको लागि अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको व्यवस्था गरेको छ, अनिवार्य र निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्नु राज्यको दायित्व हो भने सबै बालबालिकालाई आधारभूत तह सम्म विद्यालय पठाउनु नागरिकको कर्तव्य हो । हाम्रा कुनै पनि बालबालिका आर्थिक सामाजिक वा अन्य जुनसुकै कारणबाट विद्यालय जानबाट बन्चित हुन नपरोस भन्ने हेतुका साथ बागमती प्रदेश शिक्षा विकास निर्देशनालयले यो अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको संचालनमा ल्याएको हो ।

घ. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम कार्यन्वयनका गतिविधिहरू

यो कार्यक्रम लागु गर्ने सिलसिलामा २०८० माघ २३ गते शिक्षा विकास निर्देशनालय र लिखु गाउँपालिका संग सम्झौता भएको थियो । सो सम्झौता अनुसार विभिन्न कार्यक्रम तथा कार्यहरू आयोजना गरिएको थियो । अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको आंगिक कार्यक्रमहरू अभिमुखीकरण, लगत संकलन, घरदैलो अभियान, अभिभावक चेतना, अभिभावक शिक्षा, विद्यार्थी भर्ना, शैक्षिक सामग्री वितरण गरी सम्पूर्ण विद्यार्थी विद्यालमा गएर पढाई सुरु गरेको सुनिश्चित गरिसके पछि पालिका भरि कुनै पनि ४ देखि १३ वर्ष उमेर समुहको विद्यार्थी विद्यालय बाहिर नरहेको यकिन गरेर मिति २०८० असार ३ र ४ गते लिखु गाउँपालिकाका सम्पूर्ण वडाहरू "अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागु भएको वडा घोषणा सभा" मार्फत अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागु भएको वडा घोषणा गरे पश्चात मिति २०८० असार ५ गते "अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागु भएको स्थानीय तह घोषणा सभा" मार्फत सम्पूर्ण लिखु गाउँपालिकालाई नै

अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको गाउँपालिका घोषणा गरियो । यस कार्यक्रम अन्तर्गत भएका गतिविधिहरूलाई देहायबमोजिम बिस्तृत रूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

१. अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचारप्रसार तथा घरदैलो अभियान

लिखु गाउँपालिकाका सबै वडामा संचालन भएको कार्यक्रममा लक्षित अभिभावक हरूको घर घरमा गई अभिभावक चेतना प्रदान गर्नुको साथै आफ्ना बालबालिकाहरूलाई विद्यालय पठाउन उत्प्रेरित समेत गरिएको थियो । कार्यक्रम सर्वप्रथम लक्षित वडामा सम्बन्धित वडा अध्यक्ष, वडा सदस्यहरू, वडा अन्तर्गत पर्ने विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरू, लिखु गाउँपालिकाका शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाका कर्मचारीहरू, शिक्षक, शिक्षाप्रेमी, बुद्धिजिवी, समाजसेवीहरूको स्वस्फुर्त सहभागितामा बैठक बसी कुन कुन स्थानका बालबालिकाहरू संवेदनशील छन् यकिन गरी योजना बनाइएको थियो । योजना पश्चात हरेक बालबालिकाको घर-घरमा गई अभिभावक तथा बालबालिकालाई कार्यक्रमको बारेमा जानकारी तथा समाजमा पर्चा, ब्यानर तथा पम्प्लेट सहित प्रचारप्रसार समेत गरिएको थियो । यस्तो कार्यक्रम हरेक वडामा गई सबै बस्ति, चौतारा, लगायत हरेक स्थानमा गई सम्पन्न गरिएको थियो । कार्यक्रमको अवधि भर लिखु गाउँपालिका पालिकाको जिम्मेवार व्यक्तित्वहरूबाट अनुगमन गरी कार्यक्रम सफल पार्न भूमिका निर्वाह गर्नु भएको थियो । कार्यक्रम अवधि भर सहभागीहरूलाई खाजा खानाको व्यवस्था शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाले गरेको थियो ।

२. अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी अभिभावक चेतना तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम

लिखु गाउँपालिका भरी विद्यालय जानबाट बन्चित रहेका ४ देखि १३ वर्ष सम्मका बालबालिकाहरूलाई विद्यालय भर्ना गरी कम्तिमा आधारभूत तह सम्मको शिक्षा प्रदान गर्ने तथा बालबालिकाका अभिभावकलाई असल अभिभावक बनाउने महान उदेश्यका साथ मिति २०८१ बैसाख १४ गते देखि २९ गते सम्म विभिन्न मितिमा लिखु गाउँपालिकाका आधारभूत विद्यालयमा **अभिभावक चेतना कार्यक्रम** सम्पन्न भएको छ । लिखु गाउँपालिकाका प्रमुख आधारभूत विद्यालयमा संचालन भएको कार्यक्रममा विद्यालयका सम्पूर्ण अभिभावकहरूलाई विद्यालयमा निमंत्रणा गरी अभिभावक चेतना/शिक्षा प्रदान गर्नुको साथै आफ्ना बालबालिकाहरूलाई विद्यालय पठाउन उत्प्रेरित समेत गरिएको थियो । कार्यक्रम लक्षित विद्यालयमा सम्बन्धित वडा अध्यक्ष, वडा सदस्यहरू, सम्बन्धित विद्यालयका प्रधानाध्यापक तथा शिक्षक, लिखु गाउँपालिकाका शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाका कर्मचारीहरू, शिक्षाप्रेमी, बुद्धिजिवी, समाजसेवीहरू र विद्यालयका अभिभावकहरूको उपस्थितिमा सहजकर्ताको रूपमा आवश्यकतानुसार शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाका कर्मचारीहरूद्वारा सहजीकरण गरिएको थियो । कार्यक्रमको अवधि भर लिखु गाउँपालिका पालिकाको जिम्मेवार व्यक्तित्वहरूबाट तालिमको अनुगमन गरी कार्यक्रम सफल

पार्न भूमिका निर्भाह गर्नु भएको थियो । कार्यक्रम अवधि भर सहभागीहरूलाई खाजा खानाको व्यवस्था शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाले गरेको थियो । त्यसैगरी मिति २०८१ बैसाख १७, २० र २८ गते लिखु गाउँपालिकाका सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयमा **अभिभावक अभिमुखीकरण कार्यक्रम** सम्पन्न भएको छ । लिखु गाउँपालिकाका सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयमा संचालन भएको कार्यक्रममा विद्यालयका सम्पूर्ण अभिभावकहरूलाई विद्यालयमा निमंत्रणा गरी अभिभावक चेतना/शिक्षा प्रदान गर्नुको साथै आफ्ना बालबालिकाहरूलाई विद्यालय पठाउन उत्प्रेरित समेत गरिएको थियो । कार्यक्रम लक्षित विद्यालयमा सम्बन्धित वडा अध्यक्ष, वडा सदस्यहरू, सम्बन्धित विद्यालयका प्रधानाध्यापक तथा शिक्षक, लिखु गाउँपालिकाका शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाका कर्मचारीहरू, शिक्षाप्रेमी, बुद्धिजीवी, समाजसेवीहरू र विद्यालयका अभिभावकहरूको उपस्थितिमा सहजकर्ताको रूपमा आवश्यकतानुसार शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाका कर्मचारीहरूद्वारा सहजीकरण गरिएको थियो ।

कार्यक्रमको संचालन सम्बन्धी विवरण तपसिल बमोजिम रहेको छ :

सि. नं	मिति	विद्यालय	सहजकर्ता
१	२०८१/०१/१४	श्री नवप्रकाश आ. वि., लिखु -०३	शेर सिंह रावत
२	२०८१/०१/२०	श्री सिद्धिगणेश आ. वि., लिखु -०६	बविन श्रेष्ठ
३	२०८१/०१/२१	श्री कृष्ण आ. वि., लिखु -०२	केशव अधिकारी
४	२०८१/०१/२१	श्री रतन्देउ आ. वि., लिखु -०१	बविन श्रेष्ठ
५	२०८१/०१/२३	श्री निरंजना आ. वि., लिखु -०३	केशव अधिकारी, बविन श्रेष्ठ
६	२०८१/०१/२९	श्री महेन्द्रोदय जनसेवा आ. वि., लिखु -०४	शेर सिंह रावत, बविन श्रेष्ठ
७	२०८१/०१/२२	श्री कालिका आ. वि., लिखु -०५	शेर सिंह रावत

३. विद्यालय उमेर समुहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाको लगत संकलन कार्यक्रम (फाराम छपाई, कम्प्युटर प्रविष्टि, प्रतिवेदन समेत)

यस अन्तर्गत सर्वप्रथम अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको बारेमा जानकारी गराउनको लागि जनप्रतिनिधि, प्रधानाध्यापक र वि.व्य.स. लगायत सरोकारवालाहरूलाई अभिमुखिण गरियो । साथै सबै अभिभावकहरूलाई अनिवार्य र निःशुल्क शिक्षा र अभिभावक को दायित्व बोध गराउन अभिभावक अभिमुखिण समेत संचालन गरियो ।

विद्यालय उमेर समुहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाको लगत संकलनको कार्यको लागि लिखु गाउँपालिका अन्तर्गतका विद्यालयमा कार्यरत बालविकास सहजकर्ता र सामुदायिक सिकाइ केन्द्रका सामुदायिक परिचारिकाहरूलाई एक दिने अभिमुखीकरण गरि लागत संकलनमा परिचालन गरियो । त्यसकोलागी उहाहरूलाई स्टेसनरी सामग्री र भत्ताको समेत व्यवस्ता गरिएको थियो । फाराम छपाई, कम्प्युटर प्रविष्टि, प्रतिवेदन लगायतका कार्यहरू शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाका कर्मचारीद्वारा गरिएको थियो । लागत संकलन तथा प्रमाणिकरणबाट विद्यालय बाहिर रहेका, विद्यालय छोडेका र विशेष आवश्यकता भएका धेरै बालबालिकाको तथ्यांक प्राप्त भयो । प्राप्त तथ्यांकको रुजु, विश्लेषण र कम्प्युटर प्रविष्टि र सत्यापन गर्ने काम शिक्षा शाखाबाट गरियो । अनुगमन तथा सत्यापन पछि जम्मा बिशेस बालबालिका , विद्यालय बाहिर भएका, विद्यालय छोडेका, आर्थिक अवस्था कमजोर भई विद्यालय जान नमानेका १३० जना बालबालिका पहिचान गरियो ।

४. विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू विद्यालयमा आई भर्ना भएकालाई विद्यालय पोशाक, झोला लगायत आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्टेसनरी सामग्री सहायता

विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको दौरानमा जनप्रतिनिधि र शिक्षा शाखाको पहलमा विद्यालय जान उत्प्रेरित गरि अनिवार्य रूपमा विद्यालय भर्ना गरियो । "अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको स्थानीय तह घोषणा सभा" मार्फत लिखु गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको गाउँपालिका घोषणा कार्यक्रममा उक्त कार्यक्रमको लागि

लागत संकलन गरिएका १०० जना नर्मल र ३० जना विशेष विद्यार्थीहरूलाई झोला, कापी, ज्यामिती बाक्स, डटपेन, पेन्सिल १, कलर १ र टिर्शर्ट सहित ट्रयाक शूट सेट , जुता सहित वितरण गरिएको थियो । विद्यालय बाहिर रहेका र बिशेस आवश्यकता भएका बालबालिकालाई विद्यालयमा ल्याई पठनपाठनलाई निरन्तरता दिने काम गरियो । साथै तेस्त बालबालिकाको पूर्ण जिम्मेवारी गाउँपालिकाले लिने गरि विद्यालयमा भर्ना गरियो ।

५. विद्यालयमा भर्ना भएका कक्षा ३ सम्म विद्यार्थीहरूलाई नियमित मेन्टरिंग\काउन्सेलिंग

विद्यालयमा भर्ना भएका कक्षा ३ सम्म विद्यार्थीहरूलाई नियमित मेन्टरिंग\काउन्सेलिंग कार्य सम्बन्धित विद्यालय, वडा कार्यालय, जनप्रतिनिधि शिक्षा प्रेमी, शिक्षक, छिमेकी अभिभावक तथा शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाले आवश्यकतानुसार गरेको र निरन्तर गर्दै जाने छ। मेन्टरिंग शिर्षकमा आएको खर्च प्रतिविद्यार्थी हिसाब गरेर सम्बन्धित विद्यालयमा पठाइएको छ, जसले विद्यार्थीको पोर्टफोलियो निर्माण गरि नियमित मेन्टरिंग गरिने र त्यसको अनुगमन शिक्षा शाखाबाट गरिने छ ।

६. पुर्व प्राथमिक कक्षा (ECD) शिक्षण गर्ने शिक्षकहरूलाई मन्टेस्वरी तालिम

लिखु गाउँपालिका भरिका बालविकास सहजकर्ताको लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उदेश्यका साथ मिति २०८० चैत्र १५ गते देखि २० गते सम्म ६ दिने मन्टेस्वरी तालिम सम्पन्न भएको छ । नारायणदेवी मा. वि. लिखु १ मा संचालन भएको तालिममा २० जना बालविकास सहजकर्ताको सहभागिता रहेको थियो । १ देखि ४ सेसन गरि संचालन भएको तालिममा प्रशिक्षकको भूमिका श्री अम्बिका सापकोटा र रोशना डंगोलबाट भएको थियो । तालिम अवधिभर खाना, खाजा र सहभागीलाई भत्ताको व्यवस्था लिखु गाउँपालिका शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाद्वारा गरिएको थियो। कार्यक्रममा प्रयोगात्मक रूपमा सिकेका कुराहरु विद्यालयमा समेत प्रयोग गर्ने प्रतिवद्धता समेत व्यक्त गरिएको थियो ।

मन्टेस्वरी तालिम कार्यक्रमको एक झलक

७. कक्षा ३ सम्मका बालबालिकालाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन कक्षा ३ सम्मका बालबालिकालाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन अन्तर्गत बालमैत्री कक्ष व्यवस्थापनका सामग्रीहरू नौ वटा आधारभूत विद्यालयमा वितरण गरियो । यसको व्यास्थापनले कक्षाकोठा बालमैत्री र शैक्षिक समग्री युक्त भएको छ । खासगरी खेल सामग्री र सिकाइ सामग्रीहरूले बाल कक्षा व्यवस्थापन गरिएको छ ।

आदरणीय पालिका उपाध्यक्ष ज्यू सामग्री वितरण गर्नुहुँदै

८. विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरू का लागि सहयोग कार्यक्रम
 अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको "अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको स्थानीय तह घोषणा सभा" मार्फत लिखु गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको गाउँपालिका घोषणा कार्यक्रममा उक्त कार्यक्रमको लागि लगत संकलन गरिएका ३० जना विशेष विद्यार्थीहरूलाई झोला, कापी, ज्यामिती बाकस, डटपेन, पेन्सिल, कलर र टिशर्ट सहित ट्रयाक शूट सेट , जुत्ता वितरण गरिएको थियो । साथै ३० जना विशेष बालबालिकालाई प्रतिविद्यार्थी रु. ८००० का दरले नगद सहयोग समेत गरियो ।
९. अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण, कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समिक्षा बैठक (वडा र स्थानीय तहस्तरमा)
 अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम प्राप्त भईसकेपछि शिक्षा समितिले कार्ययोजना निर्माण, कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समिक्षा बैठक निरन्तर रूपमा गरियो । यस्तै वडा स्तरमा वडा

कार्यालय , वडा समिति , गाउँपालिका मा शिक्षा समिति र शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाले नियमित रूपमा समिक्षा बैठक गर्दै कार्यक्रम सम्पन्न गरियो ।

१०. कार्यक्रम अनुगमन सुपरिवेक्षण

अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम अन्तर्गतका सबै आंगिक कार्यक्रममा लिखु गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरूद्वारा नियमित अनुगमन गरी प्रतिवेदन गरिएको ।

११. अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा

लिखु गाउँपालिका शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाको आयोजना तथा अनिवार्य निशुल्क शिक्षा अन्तर्गत बागमती प्रदेश सरकारको सहयोगमा लिखु गाउँपालिका भरी विद्यालय जानबाट बन्चित रहेका ४ देखि १३ वर्ष सम्मका बालबालिकाहरूलाई विद्यालय भर्ना गरी कम्तिमा आधारभूत तह सम्मको शिक्षा प्रदान गर्ने, बालबालिकाका अभिभावकलाई असल अभिभावक बनाउने र पालिका भरी कुनै पनि बालबालिका विद्यालय बाहिर रहन नदिने महान उदेश्यका साथ सो कुराको सुनिश्चित गरी मिति २०८१ असार ५ गते "अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको स्थानीय तह घोषणा सभा" मार्फत अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको गाउँपालिका घोषणा कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । यसअघि सबै वडामा वडा स्तरीय घोषणा गरिएको थियो । लिखु गाउँपालिका अन्तर्गत श्री क्षेत्रपाल माध्यमिक विद्यालयमा संचालन भएको कार्यक्रममा सामाजिक विकास समिति संयोजक एवं वडा नं १ का अध्यक्ष श्री नरहरी पाण्डेको सभापतित्व, लिखु गाउँपालिका अध्यक्ष श्री ध्रुव श्रेष्ठको प्रमुख आतिथ्यता, शिक्षा विकास निर्देशनालय बागमती प्रदेश हेटौडाका महानिर्देशक श्री दिपेन्द्र सुवेदी ज्यू तथा लिखु गाउँपालिका उपाध्यक्ष श्री सुभद्रा अधिकारी उप्रेतीको विशेष आतिथ्यता, वडा अध्यक्ष ज्यूहरू, वडा सदस्य ज्यूहरू, वि.व्य.स. अध्यक्ष, प्रधानाध्यापक तथा शिक्षक, लिखु गाउँपालिकाका शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाका कर्मचारीहरू, शिक्षाप्रेमी, बुद्धिजीवी, समाजसेवीहरू तथा विद्यालय बाहिर रहेका तर अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम पश्चात विद्यालय भर्ना भएका विद्यार्थीहरू र ति विद्यार्थीका अभिभावक ज्यूहरूको आदिको आतिथ्यतामा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको गाउँपालिका घोषणा कार्यक्रम सम्पन्न भएको हो । कार्यक्रममा उपस्थित सबैले अनिवार्य तथा शिक्षामा सबैले प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभयो । यस कार्यक्रममा १०० जना नर्मल र ३० जना विशेष अनिवार्य तथा निशुल्क कार्यक्रमका विद्यार्थीहरूलाई झोला, कापी, ज्यामिती बाकस, डटपेन, पेन्सिल, कलर, टिशर्ट सहित ट्रायाक शुट र जुताको लागि नगद रु.८०० को दरले वितरण गरियो ।

पालिका घोषणा कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि तथा गाउँपालिका अध्यक्ष आदरणीय ध्रुव श्रेष्ठ ज्यू मैत्रि बालेर उद्घाटन गर्नुहुदै

यसरी लिखु गाउँपालिकामा विद्यालय उमेर समुहका एक जना बालबालिका पनि विद्यालय बाहिर नरहेको सुनिश्चित गर्ने र लिखु गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको गाउँपालिका घोषणा गर्ने महान कार्य अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको गाउँपालिका घोषणा कार्यक्रम सुनिश्चित उद्देश्य पुरा गर्दै सफलता पूर्वक सम्पन्न भयो ।

ड. अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणामा आइपरेका समस्या र समस्या समाधान गर्न अपनाइएका सकारात्मक प्रयासहरु:

समस्याहरु:

- लिखु गाउँपालिकाको वास्तविक तथ्यांक पत्ता लगाउन
- विकट भौगोलिक ठाउँको लगत संकलन गर्न
- सरोकारवालाहरु संग समन्वय गर्न
- कर्मचारीको अभावले कार्यको थप जिम्मेवारी
- कम समयमा सबै खरिद प्रक्रिया सम्पन्न गर्न
- छोटो समयमा अधिक कार्य सम्पन्न गर्न
- विद्यालय बाहिर रहेका सम्पूर्ण विद्यार्थीहरुलाई विद्यालयमा भर्ना गरी विद्यालयमा टिकाउन
- विशेष विद्यार्थीहरुको व्यवस्थापन
- कार्यक्रममा दोहोरोपन हटाउन
- सबै पक्षलाई कार्यक्रममा समावेश गराउन

सकारात्मक प्रयासहरू:

- कार्यबोझ धेरै भए पनि बिहान बेलुकी र बिदाको दिन समेत कार्य गरी कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको
- सरोकार वाला संग अधिकाधिक समन्वय गरी सहयोग लिइएको
- जनगणना २०७८ तथा लिखु गाउँपालिकाका अन्य शाखाहरु संग समन्वय गरी लिखु गाउँपालिकाको तथ्यांक पत्ता लगाइएको
- हरेक कार्यक्रममा सहजीकरण गर्नको लागि कयौं पटक अभिमुखिकरण कार्यक्रम गरिएको
- हरेक कार्यक्रमको स्पष्ट योजना सहित कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको
- भर्ना भएका विद्यार्थीहरुलाई टिकाउनको लागि विद्यालयलाई नै मुख्य जिम्मेवारी प्रदान गरिएको आदि ।
- हरेक कार्यक्रमको समिक्षा गरि कमीकमजोरी सुधार गर्ने प्रयास गरिएको
- सरोकारवाला सबैको सामुहिक सहभागिता गरिएको

कार्यक्रमका केहि सकारात्मक पक्षहरू:

- कार्यक्रम तोकिएको कार्यविधि र सम्झौता अनुसार गरिएको
- अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम निर्धारित समयमै सम्पन्न गरिएको
- अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षाको घरदैलो अभियान, प्रचारप्रसार, अभिभावक चेतना र अभिभावक अभिमुखिकरणले अभिभावकमा समेत शिक्षा प्रति सचेतना विकास भएको
- विद्यालयबाट बाहिर रहेका, विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरुलाई विद्यालयमा भर्ना गरी झोला, पोशाक, जुता, स्टेशनरी लगायतका सामग्री वितरण गरिएको
- ६ दिने मन्टेश्वरी तालिम प्रभावकारी रुपमा संचालन भएको र सो को सकारात्मक प्रभाव कक्षाकोठामा परेको
- कक्षा ३ सम्मका बालबालिकाहरुलाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन गरिएको
- अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको पालिका घोषणा सभा भव्य रुपमा सम्पन्न भएको
- विद्यालय बाहिर कुनै पनि बालबालिका नरहेको
- सबै बालबालिकाहरुको शिक्षामा समान पहुँच पुगेको

च. विद्यालय क्षेत्र भित्र प्रवेश गरेका विद्यार्थीलाई कक्षाकोठामा टिकाई राख्ने रणनीतिक योजना :

- विद्यालयलाई त्यस्ता विद्यार्थीको पोर्टफोलियो बनाउन लगाउने
- गाउँपालिकाबाट कार्यक्रमको निरन्तरताको लागि बजेट छुट्याउने
- शिक्षा शाखाबाट नियमित रुपमा मेन्टरिंग , काउन्सिलिंग र अनुगमन
- अभिभावकहरुको लागि निरन्तर अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने

- विद्यालयबाट अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा मार्फत आएका विद्यार्थीहरूलाई विशेष निगरानी
- अभिभावक संग सुमधुर सम्बन्ध कायम गर्ने
- सरोकारवाला पक्षहरू विच उचित समन्वय गर्ने

छ. निष्कर्ष र सुझाव

विश्व उन्नति र प्रगतिको शिखरमा पुगिसकेको अवस्थामा हाम्रो गाउँघरमा अझै पनि बालबालिकाहरू विद्यालय बाहिर रहनु अभिशाप हो । तसर्थ शिक्षा विकास निर्देशनालयले संचालन गरेको यस अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम बाट यस गाउँ पालिका भित्र कुनै पनि बालबालिका विद्यालय बाहिर नरहेको घोषणा गरियो । सबैले पढ्ने अवसर प्राप्त गरे, अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम निर्धारित समयमै सम्पन्न गरिएको, अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षाको घरदैलो अभियान, प्रचारप्रसार, अभिभावक चेतना र अभिभावक अभिमुखिकरणले अभिभावकमा समेत शिक्षा प्रति सचेतना विकास भएको, विद्यालयबाट बाहिर रहेका, विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा भर्ना गरी झोला, पोशाक, जुता, स्टेशनरी लगायतका सामग्री वितरण गरिएको, ६ दिने मन्टेश्वरी तालिम प्रभावकारी रूपमा संचालन भएको र सो को सकारात्मक प्रभाव कक्षाकोठामा परेको छ । कार्यक्रममा भएको खर्च विवरण

सि. नं.	क्रियाकलापको नाम	विनियोजित रकम	जम्मा खर्च
१	अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचारप्रसार तथा घरदैलो कार्यक्रम	१०००००	१०००००
२	अभिभावक चेतना कार्यक्रम	१०००००	१०००००
३	विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूको लगत संकलन (फाराम छपाई, कम्प्युटर प्रविष्टि, प्रतिवेदन लगायत)	९०००००	८२५२४४
४	विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू विद्यालय पोशाक, झोला, लगायत आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्टेशनरी लगायतका सहायता	५०००००	४९५०१७
५	विद्यालय भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई नियमित मेन्टरिङ, काउन्सिलिङ	१५००००	१४९८९०
६	पूर्व प्राथमिक कक्षा (ECD) मा शिक्षण गर्ने शिक्षकहरूलाई मन्टेश्वरी तालिम	५०००००	४८९३५५

सि. नं.	क्रियाकलापको नाम	विनियोजित रकम	जम्मा खर्च
७	विद्यालय भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामाग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन	९५००००	९४७९४३
८	विशेष अवस्था भएका बालबालिकाहरूका लागि सहयोग कार्यक्रम	४२००००	४१३८३०
९	अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण, कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समीक्षा बैठक (वडा र स्थानीय तहस्तरमा)	१५००००	१५००००
१०	कार्यक्रम अनुगमन र सुपरिवेक्षण	१०००००	९७०००
११	अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा	१८००००	१८००००
	जम्मा	४०५००००	३९४०२७९
	पेशकी प्राप्त	१६२००००	१६२००००
	अन्तिम निकाशा	२४३००००	२३००२७९

माडी नगरपालिका

चितवन

क. परिचय

चितवन जिल्लाको दक्षिणतर्फ चारैतर्फ चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जले घेरिएको तथा छिमेकी राष्ट्र भारतसँग सिमाना जोडिएको माडी नगरपालिका चितवन जिल्लाका ७ स्थानीय तह मध्ये एक स्थानीय तह हो । यस नगरपालिकामा धार्मिक सामाजिक सांस्कृतिक तथा कृषिक्षेत्रमा धेरै सम्भावना बोकेको नगरपालिका हो । भित्री मधेसमा पर्ने यस नगरपालिकाको हावापानी उष्ण खालको छ वर्षातको समयमा खहरे ठाडा खोला उर्लेर आउदा सडग आवागमनमा प्रभाव पर्ने गर्दछ ।

ख. यस स्थानीय तहको वर्तमान शैक्षिक अवस्थालाई बुँदागत रूपमा निम्नानुसार प्रस्तुत गर्न सकिन्छ :

- ❖ विद्यालयको किसिम र संख्या
- ❖ माडी नगरपालिकाभित्र २९ वटा सार्वजनिक विद्यालय (८ ओटा माध्यमिक विद्यालय मध्ये ४ वटा १-१२ सञ्चालित विद्यालय ४ ओटा छन् । २१ वटा आधारभूत विद्यालय मध्ये ४ ओटा १-८ सञ्चालित विद्यालय, १-५ सञ्चालित विद्यालय १२ वटा र ३ वटा १-३ सञ्चालित विद्यालयहरू रहेका छन् । ६६ वटा बालविकास केन्द्र सामुदायिक विद्यालयमा रहेका छन् । ५ वटा निजी विद्यालयहरू छन् जसमा १ वटा माध्यमिक तह ९-१० सञ्चालित विद्यालय छन् । ३ ओटा १-८ सञ्चालित र १ ओटा १-५ सञ्चालित विद्यालय रहेको छ । २०८१ मा २ वटा सार्वजनिक विद्यालय विद्यालय मर्ज भई हाल २९ सार्वजनिक विद्यालय रहेको
- ❖ आधारभूत तह १-३ सम्म सञ्चालित विद्यालयमा तहमा २० जना, १- ५ कक्षासम्म सञ्चालित विद्यालयमा तहमा ५४ जना, १-८ सञ्चालित विद्यालयमा ३७ जना १-१० सञ्चालित विद्यालयमा ६१ जना ५४ जना, र माध्यमिक तह १-१२ सञ्चालित विद्यालयमा ९९ जना तथा प्राविधिक धारतर्फ ६ जना प्रशिक्षक र २ जना सहायक प्रशिक्षक कार्यरत छन् । विद्यालयमा विद्यार्थी संख्याको आधारमा शिक्षक संख्या कम भइ हुने सिकाइ क्षतिको न्यूनिकरणका लागि नगरपालिकाले २१ जना प्रारम्भिक बालविकास स्वयंसेवक सहजकर्ता तथा प्राथमिक देखि माध्यमिक तहसम्म १० जना विषयगत स्वयंसेवक गरी जम्मा ३१ जना स्वयंसेवक शिक्षकको व्यवस्था गरिएको छ । प्रदेशबाट शिक्षण सहयोग अनुदान कोटा अन्तरगत माध्यमिक तहमा ४ ओटा संघको माध्यमिक तहमा ६ ओटा आधारभूत तहमा २ ओटा गरी जम्मा १२ वटा संघीय तथा प्रदेश अनुदान कोटा छन् भने नगरपालिकाबाट विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा शिक्षक दरबन्दी कम भएका विद्यालयमा विभिन्न विषयका ९ ओटा नगर अनुदान कोटा सिर्जना गरेको छ ।

बालबालिकाको प्रतिभा पहिचान तथा सर्वाङ्गिण विकासको लागि विभिन्न ४ चार वटा विद्याहरुः खेलकुद वक्तृत्व, नृत्य र संगीतका अनुदान कोटा सिर्जना गरी प्रशिक्षक नियुक्ति गरिएको छ ।

- ❖ विद्यालयमा रहेका विद्यार्थीका आधारमा १ जना देखि १० जना सम्म बालविकास सहजकर्ताहरुको व्यवस्था गरिएको छ। त्यसैगरी २९ वटा सार्वजनिक विद्यालयमा ३२ जना विद्यालयल सहयोगी कर्मचारी रहेका छन् भने सातवटा माध्यमिक विद्यालयमा ७ जना लेखा सम्बन्धी कर्मचारी रहेका छन् भने १ लेखा कर्मचारीको कोटा नगरपालिकाले सिर्जना गरेको छ । विद्यालय सहयोगी कर्मचारी र लेखा सम्बन्धी कर्मचारी गरी जम्मा ४० जना कर्मचारी कार्यरत छन् ।

ग. अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षाको उद्देश्यः

नेपालको संविधानको भाग ३ धारा ३१ बमोजिम सबै नागरिकले आधारभूत शिक्षा अनिवार्य तथा निःशुल्क र माध्यमिक शिक्षा निःशुल्क प्राप्त गर्न पाउने हक सुनिश्चित गरेको छ । शिक्षा ऐन २०२८ तथा नियमावली २०५९ मा पनि शिक्षा निःशुल्क हुने व्यवस्था भएतापनि व्यवहारमा शिक्षा अनिवार्य तथा निशुल्क हुन नसकेकोले आधारभूत तहको शिक्षा अनिवार्य तथा निशुल्क गरी सबै नागरिकले शिक्षा प्राप्त गर्ने सुनिश्चितता गर्नु ।

डा. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यान्वयनमा गरिएका गतिविधिहरू संक्षेपमा:

क्र.स	कार्यक्रमहरू	स्थान	समयावधि	जिम्मेवार व्यक्ति/निकाय	कार्यान्वयन अवस्था	पूर्वको अवस्था	कार्यान्वयनपश्चातको अवस्था
१	विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिको लागत संकलनको लागि फाराम छपाइ	माडी नगरपालिका	२०८० फाल्गुन दोस्रो हप्ता	माडी नगरपालिका	कार्यान्वयन अवस्था	कार्यान्वयन पूर्वको अवस्था	कार्यान्वयनपश्चातको अवस्था
२	प्राथमिक तहका शिक्षक तथा बालविकास सहजकर्ताहरू र सामुदायिक सिकाइकेन्द्रका परिचालकहरू ५२ जनालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी कार्यविधि तथा कार्यन्वयनको सन्दर्भमा अभिमुखीकरण गरी संकलन गर्न प्रत्येक घरधुरी सर्वेक्षणको लागि फाराम वितरण गरी वडागत रुपमा कार्यविभाजन गरी घरधुरी सर्वेक्षणमा पठाइएको	माडी नगरपालिका का सबै क्षेत्र	२०८० फाल्गुन अन्तिम हप्तादेखि चैत्र १४ सम्म	माडी नगरपालिका तथा सार्वजनिक विद्यालयहरू र सामुदायिक सिकाइकेन्द्रका परिचालकहरू	विभिन्न विद्यालय विद्यालय उमेर सहका (४ वर्ष पूरा भई १३) वर्ष ननाघेका बालबालिकाहरूको तथ्यांक प्राप्त भई पारिवारिक तथा आर्थिक अवस्थासमेत पहिचान भएको	कारणले रहेका उमेर (४ वर्ष पूरा भई १३) वर्ष सम्पूर्ण बालबालिकाहरूको तथ्यांक प्राप्त भई पारिवारिक तथा आर्थिक अवस्थासमेत पहिचान भएको	विभिन्न कारणले विद्यालय रहेका विद्यालय उमेर समूहका (४ वर्ष पूरा भई १३) वर्ष ननाघेका सम्पूर्ण बालबालिकाहरूको तथ्यांक प्राप्त भई पारिवारिक तथा आर्थिक अवस्थासमेत पहिचान भएको
३.	नगर प्रमुख नगर- उपप्रमुख लगायत वडा अध्यक्षहरूलाई कार्यक्रम कार्यान्वयनको तयारी	माडी नगरपालिका को कार्यालय	२०८० फाल्गुन १४ विहान	माडी नगरपालिका तथा वडा कार्यालयहरू	अनिवार्य निःशुल्क सम्बधमा	तथा शिक्षा भएका	निवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बधमा भएका कानुनी संवैधानिक तथा कानुनी

क्र.स	कार्यक्रमहरू	स्थान	समयावधि	जिम्मेवार व्यक्तिक्रिया	कार्यान्वयन अवस्था	पूर्वको कार्यान्वयन अवस्था	कार्यान्वयनपञ्चातको अवस्था
	तथा अभिमुखिकरण		८ बजेदेखि १० बजेसम्म		संवैधानिक कानुनी पूर्णरूपमा कार्यान्वयनमा नआएको	तथा व्यवस्थाको	पूर्णरूपमा कार्यान्वयनमा आई सबै बालबालिकाहरु अनिवार्यरूपमा विद्यालयमा भर्ना भई नियमित रूपमा कक्षाकोठामा उपस्थित भएको ।
४.	नगरपालिका अन्तरगतका सबै सामुदायिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरुलाई कार्यान्वयनको तयारी तथा भर्ना अभियान र घरदैलो कार्यविधिको अभिमुखिकरण	माडी नगरपालिका को कार्यालय	२०८० फाल्गुन १४ दिउँसो १ बजेदेखि ५ बजेसम्म	माडी नगरपालिकाका सबै सार्वजनिक विद्यालयहरु तथा सिकाइ केन्द्रहरु सबै	गत शैक्षिकसत्रहरुमा पनि मोबाइल भर्ना अभियान सञ्चालन भई विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिका हरूलाई विद्यालयमा प्रवेश गराउने गरिएको	तथा भर्ना अभियान घरदैलो कार्यक्रमलाई संघनरूपमा लागु गरी विद्यालय बाहिर रहेका विद्यालय उमेर समुहका (४ वर्ष पूरा भई १३ वर्ष ननाघेका) बालबालिकाको अभिभावकसँग तथा भेट गरी रूपमा विद्यालयमा भर्ना गराई नियमित विद्यालयमा उपस्थित गराइएको ।	

क्र.स	कार्यक्रमहरु	स्थान	समयावधि	जिम्मेवार व्यक्ति/निकाय	कार्यान्वयन अवस्था	पूर्वको अवस्था	कार्यान्वयनपश्चातको अवस्था
५.	पूर्व प्राथमिक कक्षामा शिक्षण गर्ने सम्पुर्ण शिक्षकहरु (७० जना) लाई मन्टेश्वरी तथा सिकाई सामग्री निर्माण तालिम सञ्चालन	माडी नगरपालिका	२०८१ वैशाख ४ देखी ८ गतेसम्म	माडी नगरपालिका	पूर्व प्राथमिक कक्षामा शिक्षण गर्ने सिकाई सामग्री निर्माणमा तालिम नलिएको	पूर्व प्राथमिक कक्षामा शिक्षण गर्ने सिकाई सामग्री निर्माणमा तालिम प्राप्त गरी बालमैत्री सिकाई सामग्री निर्माण तथा बालविकास कक्षाको राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार सिकाईको मूल्यांकन र अभिलेखिकरण गर्ने क्षमता विकास भएको ।	पूर्व प्राथमिक कक्षामा शिक्षण गर्ने सिकाई सामग्री निर्माणमा तालिम प्राप्त गरी बालमैत्री सिकाई सामग्री निर्माण तथा बालविकास कक्षाको राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार सिकाईको मूल्यांकन र अभिलेखिकरण गर्ने क्षमता विकास भएको ।
६.	नगरशिक्षा समितिको बैठक बसी कार्यन्वयनको सन्दर्भमा अभिमुखीकरणका शिर्षकगत खर्च विवरण तथा कार्यन्वयन योजना निर्माण गरी वडा शिक्षा समिति गठनको निर्णय	माडी नगरपालिका	२०८० चैत्र २८	माडी तथा कार्यालयहरु	वडा शिक्षा समिति गठन नभएको	वडा शिक्षा समिति गठन भई वडाभित्रका विद्यालय उमेरका सबै बालबालिका विद्यालय गई निरन्तर अध्ययनरत रहेको सुनिश्चितता गरी वडालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागु भएको वडा घोषणा भएको ।	वडा शिक्षा समिति गठन भई वडाभित्रका विद्यालय उमेरका सबै बालबालिका विद्यालय गई निरन्तर अध्ययनरत रहेको सुनिश्चितता गरी वडालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागु भएको वडा घोषणा भएको ।
७.	विद्यार्थी भर्ना तथा घरदैलो कार्यक्रम	माडी नगरपालिका	वैशाख २ गते ९ गते	माडी नगरपालिका वडा कार्यालयका	विद्यालय बाहिर रहेका सबै बालबालिका	विद्यालय बाहिर रहेका सबै बालबालिका	विद्यालय बाहिर रहेका सबै बालबालिका

क्र.स	कार्यक्रमहरु	स्थान	समयावधि	जिम्मेवार व्यक्ति/निकाय	कार्यान्वयन अवस्था	पूर्वको अवस्था	कार्यान्वयनपञ्चातको अवस्था
		को सबै क्षेत्र	सम्म	पदाधिकारीहरु तथा सार्वजनिक विद्यालय तथा शिक्षक अभिभावक तथा सरोकारवाला सबैलाई विद्यार्थी अभियानको राष्ट्रिय अभियानसँगै माडी नगरपालिकाले अनिवार्य तथा निःशुल्क लागु भएको घोषणाको लागि विभिन्न नाराहरु तय गरी प्रचार प्रसार सचेतना तथा घरदैलो कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको ।	विद्यालयको पढ्छन् भन्ने सुनिश्चितता नभएको	पढ्छन् भन्ने सुनिश्चितता नभएको	विद्यालयमा अनिवार्य रुपमा भर्ना तथा प्रचारप्रसार सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालनको लागि पचास पम्पलेट फेल्क्स तयार गरी संघनरुपमा विद्यार्थी भर्ना अभियान सञ्चालन गरी विद्यालयको पढ्छन् बाहिर रहेका बालबालिकालाई अनिवार्य रुपमा विद्यालयमा भर्ना गरिएको ।
८.	अभिभावक सचेतना	माडी नगरपालिका	बैशाख १५ देखि १५ गतेसम्म	माडी नगरपालिका बडा कार्यालय टोल विकास संस्था तथा विद्यालयहरु सबै	अनिवार्य निःशुल्क पूर्णरुपमा नभएको अवस्था	तथा शिक्षाबारे जानकारी जानकारी जानकारी	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाबारे जानकारी प्राप्त गरी आफ्ना बालबालिकाको नैसर्गिक तथा मानव अधिकारभित्र शिक्षाप्राप्त

क्र.स	कार्यक्रमहरु	स्थान	समयावधि	जिम्मेवार व्यक्ति/निकाय	कार्यान्वयन अवस्था	पूर्वको अवस्था	कार्यान्वयनपश्चातको अवस्था
९.	विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरु विद्यालयमा आई भर्ना भएकालाई पोशाक झोला आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण लगायतका सहायता वितरण	माडी नगरपालिका	जेठ देखि २० गतेसम्म	माडी नगरपालिकाका विभिन्न सार्वजनिक विद्यालयहरुमा भर्ना भएका विद्यालय बाहिर रहेका ५८ जना बालबालिकाहरु	विभिन्न समस्या अभावका विद्यालय निरन्तर आउन रहेको	विभिन्न समस्या तथा अभावका कारण भर्ना हुन नसकी बाहिर रहेका ५८ जना बालबालिकाहरु लाई विद्यालय भर्ना गरी निरन्तर विद्यालय आउन वाधा अवरोध नपरोस	गर्ने अधिकार रहेकोले सोको प्राप्तिको मुख्य र पहिलो जिम्मेवारी नै हुने अभिभावकको आफना अनिवार्य बालबच्चाको शिक्षाको लागि जिम्मेवार बनाइएको र त्यसमा नगरपालिका तथा वडाबाट आवश्यक सहयोग गरिने प्रतिबद्धता जाहेर गरिएको ।

क्र.स	कार्यक्रमहरु	स्थान	समयावधि	जिम्मेवार व्यक्ति/निकाय	कार्यान्वयन अवस्था	पूर्वको कार्यान्वयन अवस्था	कार्यान्वयनपञ्चातको अवस्था
१०.	कक्षा ३ सम्मका बालबालिकालाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन	माडी नगरपालिका	२०८१ जेठ मसान्त	आवश्यकता मागको आधारमा वितरण तथा	कक्षाकोठाका भित्ताहरु, डेक्सबेन्च तथा छानाहरु पुराना तथा जिर्ण अवस्थाको रहेको	१५ वटा विद्यालयका बालकक्षा तथा कक्षा ३ सम्मका बालबालिकाहरुको सिकाई सहजताको लागि बालमैत्री कक्षाकोठा व्यवस्थापन तथा सिकाई सामग्रीको व्यवस्थापन गरी बालबालिकालाई विद्यालय ल्याउन टिकाउन र सिकाउनको लागि आकर्षक कक्षाकोठा निर्माण गरिएको ।	भनेर बालबालिकाहरुलाई विद्यालय पोशाक झोला लगायत आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्टेसनरी उपलब्ध गराई विद्यालय आउने सुनिश्चितता गरिएको ।

क्र.स	कार्यक्रमहरू	स्थान	समयावधि	विन्सेवार व्यक्ति/निकाय	कार्यान्वयन अवस्था	पूर्वको कार्यान्वयन अवस्था	कार्यान्वयनपञ्चातको अवस्था
११.	विशेष आवश्यकता भएका बाबालिकाहरूका लागि सहयोग कार्यक्रम	विभिन्न विद्यालयहरू	२०८१ जेठ मसान्त	माडी नगरपालिका तथा विद्यालयहरू	विभिन्न विद्यालयमा निरन्तर उपस्थित हुन नसकेको अवस्था	कारणले जानको लागि अवरोध भई विद्यालयमा उपस्थित हुने र अध्ययनलाई निरन्तरता दिई शिक्षा अनिवार्य भएको सुनिश्चित भएको अवस्था	विभिन्न कारणले विद्यालय जानको लागि अवरोध भई विद्यालयमा उपस्थित हुने र अध्ययनलाई निरन्तरता दिई शिक्षा अनिवार्य भएको सुनिश्चित भएको अवस्था
१२.	विद्यालयमा भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई नियमित मेन्टरिङ/काउन्सेलिङ	माडी नगरपालिका/ विद्यालयहरू	निरन्तर	माडी नगरपालिका विद्यालय शिक्षक अभिभावक	शैक्षिक सत्रको सुरुवातमा विद्यालय भर्ना भएका विद्यार्थीहरूलाई विद्यार्थीहरूलाई विद्यालय आउन र सो कक्षा र तह पार गर्नको लागि विद्यालय तथा शिक्षाप्रति सकारात्मक धारणाको विकास गराई आवश्यक सहयोग तथा परामर्श गरी निरन्तर अभिमुखिकरण गरिएको	शैक्षिक सत्रको सुरुवातमा विद्यालय भर्ना भएका विद्यार्थीहरूलाई विद्यार्थीहरूलाई विद्यालय आउन र सो कक्षा र तह पार गर्नको लागि विद्यालय तथा शिक्षाप्रति सकारात्मक धारणाको विकास गराई आवश्यक सहयोग तथा परामर्श गरी निरन्तर अभिमुखिकरण गरिएको	शैक्षिक सत्रको सुरुवातमा विद्यालय भर्ना भएका विद्यार्थीहरूलाई विद्यार्थीहरूलाई विद्यालय आउन र सो कक्षा र तह पार गर्नको लागि विद्यालय तथा शिक्षाप्रति सकारात्मक धारणाको विकास गराई आवश्यक सहयोग तथा परामर्श गरी निरन्तर अभिमुखिकरण गरिएको
१३.	कार्यक्रम अनुगमन तथा	विद्यालयहरू	निरन्तर	माडी गठन	कार्यक्रम कार्ययोजना	कार्यक्रम कार्ययोजना	कार्यक्रम कार्ययोजना

क्र.स	कार्यक्रमहरु	स्थान	समयावधि	जिम्मेवार व्यक्ति/निकाय	कार्यान्वयन अवस्था	पूर्वको अवस्था	कार्यान्वयनपञ्चातको अवस्था
	सुपरिवेक्षण			नगरपालिकाका उपप्रमुखको संयोजकत्वमा भएको समिति तथा वडा शिक्षा समिति	तयार तालिका गरिएको	अनुगमन निर्माण	बमोजिम समितिका तथा पदाधिकारीहरु आवश्यकतानुसार नगरप्रमुख लगायत अन्य व्यक्तिहरुले निरन्तर अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण गरिएको
१४.	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा	विद्यालयहरु सम्पूर्ण वडाहरु नगरपालिका	जेट १५ देखी २५	सार्वजनिक विद्यालयहरु सम्पूर्ण वडाहरु माडी नगरपालिका	सबै विद्यालयहरु कार्यलयहरु नगरपालिकाले अनिवार्य निःशुल्क शिक्षा लागु भएको घोषणा कार्ययोजना निर्माण तथा तयारी	सार्वजनिक वडा र अनिवार्य नगरपालिकाले तथा निःशुल्क शिक्षा लागु गर्ने भएको घोषणा कार्ययोजना निर्माण तथा तयारी अनुरूप जेट १५ भित्र विद्यालयहरु घोषणा भएका तथा जेट २१ भित्र सबै वडा घोषणा	सार्वजनिक वडा र अनिवार्य नगरपालिकाले तथा निःशुल्क शिक्षा लागु गर्ने भएको घोषणा कार्ययोजना निर्माण तथा तयारी अनुरूप जेट १५ भित्र विद्यालयहरु घोषणा भएका तथा जेट २१ भित्र सबै वडा घोषणा

क्र.स	कार्यक्रमहर	स्थान	समयावधि	जिम्मेवार व्यक्तिकिकाय	कार्यान्वयन अवस्था	पूर्वको	कार्यान्वयनपञ्चातको अवस्था
							भएँसँगै माडी नगरपालिकामा बसोबास गर्ने सबै नागरिकका (४ वर्ष पुरा भई १३) वर्ष ननाघेका बालबालिकाहरु अनिवार्य रुपमा विद्यालय गई निःशुल्क शिक्षा प्राप्त गरिरेहेको सुनिश्चतता भएँसँगै माडी नगरपालिकालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागु भएको नगरपालिका घोषणा गर्न निर्णय अनुसार २०८१ साल जेठ २५ गते घोषणा

ड अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणामा आइपरेका समस्या र समाधान गर्न अपनाइएका सकारात्मक प्रयासहरू:

नेपालको संविधानमा सबै नेपाली नागरिकलाई आधारभूत शिक्षा अनिवार्य तथा निःशुल्क तथा माध्यमिक शिक्षा निःशुल्क हुनेछ भन्ने व्यवस्था बमोजिम अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा एन जारी भइ कार्यन्वयनमा छ । नेपाल सरकारले विद्यार्थीहरूका लागि पाठ्यपुस्तक दिवाखाजा छात्रवृत्ति लगायतका सेवा सुविधाहरू पनि उपलब्ध गराएको छ तर पनि शिक्षा पूर्णरूपमा अनिवार्य तथा निःशुल्क हुन सकेको अवस्था देखिदैन। अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा नकार्यक्रम कार्यन्वयन गर्दा पालिकालाई आइपरेका समस्याहरू निम्न प्रकारका छन् ।

❖ समस्याहरू

- विद्यालयहरूले विद्यार्थीहरूसँग शुल्क लिन गरेको
- सुकुम्बासी तथा विपन्न परिवार
- अभिभावकहरूमा शिक्षा आधारभूत अनिवार्य तथा मौलिक आवश्यकता हो भन्ने चेतनाको विकास नहुनु

❖ समाधान गर्न अपनाइएका सकारात्मक प्रयासहरू:

- विद्यालयका प्रधानाध्यापक तथा व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षहरूलाई आधारभूत तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धमा भएका कानुनी व्यवस्थाबारे अभिमुखिकरण गरी विद्यार्थीहरूसँग कुनैपनि शुल्क लिन नपाइने र नलिने प्रतिबद्धता गराइएको
- माडीको हनुमानझुला तथा अन्य क्षेत्रमा बसोबास गर्ने सुकुम्बासीहरू तथा अन्य विपन्न सिमान्तकृत समुदायका बालबालिकाहरूलाई विद्यालय पठाउने वातावरण नभएको विद्यालय गए पनि कक्षा सहभागिता तथा निरन्तरता नहुने समस्या समाधान गर्न विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई खाद्यन्न लगायत विशेष सहायता तथा विद्यालय,पोषाक, झोला, स्टेसनरी सामान उपलब्ध गराई विशेष सहायता प्रदान गरी विद्यालय जाने वातावरणको सुनिश्चतता गरिएको ।
- अधिकाँस अभिभावकहरूमा बालबालिकाहरूलाई आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्यरूपमा दिनुपर्छ भन्ने कानुनी व्यवस्थाबारे अनविज्ञता रहेकाले आधारभूत तह अनिवार्य तथा निःशुल्क र माध्यमिक तह अनिवार्य गर्ने कानुनी व्यवस्थाबारे सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको ।

छ. विद्यालय क्षेत्रभित्र प्रवेश गरेका विद्यार्थीहरूलाई कक्षाकोठामा टिकाई राख अनुगमन र मूल्यांकन सहितको रणनीतिक योजना

विद्यालयक्षेत्रमा प्रवेश गरेका बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा कक्षाकोठामा टिकाई राख निम्नानुसारका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने ।

- अभिभावक सचेतनालागि नगरपालिका वडा कार्यालय टोल विकास संस्थाहरू तथा अन्य सामाजिक संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा टोलटोलमा शिक्षा सचेनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
- जुन विद्यालयमा ति बालबालिका भर्ना भएका छन् सोही विद्यालयकमा प्रधानाध्यापक तथा कक्षाशिक्षकहरूले विद्यार्थीको निरन्तर मेन्टरिड तथा काउन्सेलिड गरिरहने र समय समयमा नगरपालिकाले अनुगमन सुपरीवेक्षण गरिरहने ।
- विद्यार्थीहरूलाई निरन्तर विद्यालयमा उपस्थित हुन केही कुराले बाधा अवरोध भएको छ भने के कारणले भएको छ सोको समाधान गर्ने ।

छ. निष्कर्ष र सुझाव

बागमति प्रदेश शिक्षा विकास निर्देशनालयबाट अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागु घोषणा अनुदान कार्यक्रम माडी नगरपालिकामा लागु भई कार्यान्वयन गरिएको छ । नेपालको संविधानको धारा ३१ मा आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य तथा निःशुल्क तथा माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा निःशुल्क हुने व्यवस्थासँगै थुपै कानुन एन तथा नीतिहरू लागु भएका छन् फेरी पनि शिक्षा पूर्णरूपमा अनिवार्य तथा निःशुल्क दुबै हुन सकेको अवस्था छैन । विद्यालयमा विद्यार्थी संख्या तथा विषयगत आवश्यकताको आधारमा प्रयास शैक्षिक जनशक्तिको व्यवस्थापन हुन नसकेको वर्तमान अवस्थाको कारण निजीस्रोत शिक्षक राख परेको लगायत विविध व्यवस्थापकीय कारण देखाए प्राय सबै सामुदायिक विद्यालयहरूले शुल्क लिने गरेको अवस्था छ । अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा आफैमा अति महत्वपूर्ण कार्यक्रम हो । यो कार्यक्रमले विद्यालयको पहुँच बाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई खोजी खोजी विद्यालयमा ल्याउन र उनिहरूका सबै आवश्यकता परिपूर्ति गरी नियमित विद्यालय आइरहने वातावरणको सुनिश्चितता गरी ३ वर्ष पुरा भई १३ वर्ष ननाघेका बालबालिकाहरूलाई अनिवार्य विद्यालयमा भर्ना भई निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्दछ । सबै बालबालिका विद्यालय जान्छन् र आधारभूत तहसम्म अनिवार्यरूपमा अध्ययन गर्छन् भन्ने यस कार्यक्रमको ध्येय अत्यन्तै महत्वपूर्ण छ ।

कार्यक्रमका अत्यन्त प्रभावकारी तथा फलदायी हुँदाहुँदै पनि यस कार्यक्रमका सुधारात्मक पक्षहरू छन् ।

सुधारात्मक पक्षहरू / सुझावहरू

- यस कार्यक्रमले विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई मात्रै समेट्ने हुनाले विद्यालय भर्ना भएका लक्षित वर्ग जस्तै चेपाङ् बोट्टे सुकुम्बासी तथा विपन्न बालबालिकाहरूको समस्याहरूलाई संबोधन गर्न नसकेको
- कार्यक्रम कार्यान्वयनमा धेरै कागजी प्रक्रिया मिलाउनु पर्ने अलि झन्झटिलो र बोझिलो भएकोले समयावधी थप्नुपर्ने ।
- ससम्झौता बमोजिम ४० प्रतिशत रकम पेशकी स्वरूप आउने भएपनि पालिकासँग स्रोत नहुँदा उधारो काम गर्नुपर्ने बाध्यतालाई कम गर्न कम्तिमा ७० प्रतिशत बजेट पेशकी स्वरूप उपलब्ध गराउनुपर्ने
- अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको निरन्तरताको लागि पालिका जिम्मेवार हुनुपर्ने ।
- भुक्तानी प्रक्रिया सरल बनाउनुपर्ने ।

मकवानपुरगढी गाउँपालिका

मकवानपुर

१. पृष्ठभूमि

१.१. परिचय

संघियताको घोषणा अनुसार मिति २०७३ फाल्गुण २७ गते स्थापित मकवानपुरगढी गाउँपालिका बागमती प्रदेश अन्तर्गत मकवानपुर जिल्लामा अवस्थित चुरे र पहाडी विशेषता बोकेको गाउँपालिका हो । साविक मकवानपुरगढी, बुढीचौर, सुकौरा तथा आमभञ्ज्याङ्ग गा.वि.स. हरु मिलेर बनेको यो गाउँपालिका १४८.७३ वर्ग कि.मी. क्षेत्रफलमा फैलिएको छ भने गाउँपालिकामा ८ ओटा वडाहरू रहेका छन् ।

समुन्द्री सतहबाट करिब १३०४ मिटर सम्मको उचाईमा रहेको मकवानपुरगढी गाउँपालिका भौगोलिक अवस्थितिका हिसाबले २७ डिग्री २१ मिनेट ३९ सेकेण्डदेखि २७ डिग्री ३० मिनेट ४१ सेकेण्ड उत्तरी अक्षांश र ८५ डिग्री २ मिनेट ३७ सेकेण्डदेखि ८५ डिग्री १३ मिनेट ८ सेकेण्ड पूर्वी देशान्तरमा फैलिएको छ । यस गाउँपालिका मकवानपुर जिल्लाको जिल्ला सदरमुकाम हेटौँडासँग सिमाना जोडिएर पूर्व तथा उत्तर भागमा रहेको छ । साथै यस गाउँपालिकाको पूर्व/दक्षिणमा बकैया गाउँपालिका, पश्चिम/दक्षिणमा हेटौँडा उपमहानगरपालिका, उत्तरमा भिमफेदी गाउँपालिका रहेको छ ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार मकवानपुरगढी गाउँपालिकाको जनसंख्या निम्नानुसार रहेको छ ।

वडा नं.	पुरुष	महिला	जम्मा जनसंख्या	शैक्षिक अनुपात	घरपरिवार	श्रीषत परिवारको आकार
१	१४८२	१४४७	२९२९	१०२.४२	६०७	४.८३ जना
२	२२८६	२२७७	४५६३	१००.४०	९५९	४.७६ जना
३	१२८३	१२९६	२५७९	९९.००	५९४	४.३४ जना
४	१३७७	१३८६	२७६३	९९.३५	६३३	४.३६ जना
५	१८०३	१७५४	३५५७	१०२.७९	८०९	४.४० जना
६	१३२७	१३२०	२६४७	१००.५३	५९४	४.४६ जना
७	१६८८	१६७८	३३६६	१००.६०	६६६	५.०५ जना
८	१०२७	१०३०	२०५७	९९.७१	४२३	४.८६ जना
जम्मा	१२२७३	१२१८८	२४४६१	१००.७०	५२८५	४.६३ जना

१.२. मकवानपुरगढी गाउँपालिकाको वर्तमान शैक्षिक अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार मकवानपुरगढी गाउँपालिकाको कुल साक्षरता ७७.७०% रहेको छ । जसमा पुरुष साक्षरता ८३.४० % छ भने महिला साक्षरता ७२.०० % रहेको छ ।

२. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको उद्देश्य र औचित्य

शिक्षा विकास निर्देशनालय बागमती प्रदेश, हेटौँडाको आ.व. २०८०।८१ को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम (संघिय विशेष अनुदान) अन्तर्गत बागमती प्रदेश भित्रका स्थानीय तहरुलाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागू भएको स्थानीय तह घोषणा गर्न मिति २०८०।०८।०८ को सूचना अनुसार प्रस्ताव आवाहन भएकोमा मकवानपुरगढी गाउँपालिकाको गाउँ शिक्षा समितिले मिति २०८० पौष १२ गतेको बैठकको निर्णयानुसार योजना निर्माण गरी प्रस्ताव पेश गरेकोमा मकवानपुरगढी गाउँपालिका छनोट भई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा गर्न अनुदान प्राप्त भएकोमा सोको कार्यक्रम निर्देशनालयको अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागू भएको स्थानिय तह घोषणा सम्बन्धी कार्यविधि २०८० बमोजिम मिति २०८१ असार ८ गते मकवानपुरगढी गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागू भएको गाउँपालिका घोषणा गरिएको हो ।

प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य तथा निःशुल्क हुने संविधान प्रदत्त मौलिक हकलाई व्यवहारमा उतारी शिक्षामा सबैको सहज एवम् समतामूलक पहुँच र निरन्तरता सुनिश्चित गर्न, सम्पूर्ण नागरिकले आधारभूत शिक्षा अनिवार्य रूपमा प्राप्त गर्ने वातावरण सिर्जना गर्न बाञ्छनिय भएकोले नेपालको संविधान २०७२, भाग ३ (धारा ३१) को आधारमा निःशुल्क तथा अनिवार्य शिक्षा ऐन २०७५, नियमावली २०७७ लाई टेकि अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा निर्देशिका, २०८० को मार्ग निर्देशनको आधारमा मकवानपुरगढी गाउँपालिका अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागू भएको घोषणा गरिएको हो ।

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको विशिष्ट उद्देश्यहरु निम्नानुसार रहेका छन् ।

- क) आधारभूत तहमा मकवानपुरगढी गाउँपालिकाका सम्पूर्ण नागरिकको अनिवार्य शिक्षा सुनिश्चित गरी साक्षरताको दर वृद्धि गर्ने,
- ख) मकवानपुरगढी गाउँपालिकाका विद्यालय जाने उमेरका सम्पूर्ण बालबालिकाहरु विद्यालय भर्ना भई नियमित विद्यालय गएको सुनिश्चित गर्ने,
- ग) मकवानपुरगढी गाउँपालिकाका विद्यालय बाहिर रहेका तथा विचैमा पढाई छाडेका विद्यालय जाने उमेरका बालबालिकाहरु पहिचान गरी पुनः विद्यालय भर्ना गर्ने,
- घ) मकवानपुरगढी गाउँपालिकाका विषम् परिस्थितीमा रहि विचैमा पढाई छाड्ने अवस्थाका बालबालिकाहरु पहिचान गरि विद्यालयमा टिकाउने,
- ङ) विद्यार्थीहरुलाई विद्यालयमा टिकाउनका लागि शिक्षकहरुलाई (विद्यालय) आवश्यक सहयोग पुर्याउने,
- च) बालविकास र पूर्व प्राथमिक तहमा प्रभावकारी सहजिकरण तथा शिक्षणका लागि सहजकर्ता तथा शिक्षकहरुको क्षमता विकासमा सघाउ पुर्याउने,

- छ) मकवानपुरगढी गाउँपालिकाको साक्षरताको दर वृद्धि गर्ने,
- ज) संविधान र ऐनको मर्म तथा भावना र विद्यालय शिक्षा सर्वसुलभ हुनुपर्छ भन्ने विश्वव्यनपी रुपमा स्थापित मान्यतालाई मूर्तरुप दिन स्थानिय तहलाई मार्ग प्रशस्त गर्ने (टिकाउ योजना र कार्यान्वयन),
- झ) शिक्षा मानिसको आधारभुत आवश्यक्ता र शिक्षा प्राप्ति मौलिक हक भएकोले सो को सुनिश्चित गर्ने,
- ञ) नेपालले शिक्षा सम्बन्धमा गरेका विभिन्न अन्तराष्ट्रिय प्रतिबद्धता पुरा गर्न सघाउ पुर्याउने,
- ट) दिगो विकासको लक्ष्य प्राप्तिमा सघाउ पुर्याउने,
- ठ) नेपालको संविधान २०७२ को धारा ३१ मा भएको शिक्षाको हक सम्बन्धी प्रावधानलाई कार्यान्वयन गर्न स्थानिय तहलाई सहजीकरण गर्ने,
- ड) अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन २०८१ र नियमावली २०७७ को व्यवस्थालाई कार्यान्वयन गर्न स्थानिय तहलाई सहजीकरण गर्ने आदी ।

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको औचित्य :

- शिक्षा पाउने बालबालिकाको अधिकार हो भनि स्थापित विश्वव्यापी मान्यता,
- विद्यालय शिक्षा निःशुल्क हुनुपर्छ भन्ने अन्तराष्ट्रिय मान्यता,
- अन्तराष्ट्रिय घोषणापत्रहरु र महासन्धि र त्यसमा नेपाल पक्ष राष्ट्रको हैसियतले जनाएको प्रतिबद्धता, अन्तराष्ट्रिय नियम कानुन, नेपालको संविधान, ऐन र नियमावलीमा गरिएको व्यवस्था,
- सरकारले (तिनै तहको सरकार) ले विभिन्न घोषणा, महासन्धि, संवैधानिक व्यवस्था, ऐन र नियमावलीहरुमा भएको प्रावधान कार्यान्वयनको दायित्व तथा अपनत्व लिनुपर्ने प्रावधान तथा मान्यता,
- स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन (२०७४) ले स्थानिय तहलाई प्रदान गरेको माध्यमिक तह सम्मको शिक्षा सम्बन्धि अधिकार र त्यो दायित्व पूरा गर्नुपर्ने व्यवस्था आदि ।

३. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यान्वयनमा गरिएका गतिविधिहरु

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागू भएको मकवानपुरगढी गाउँपालिका घोषणाको चरणसम्म आईपुग्दा निम्नलिखित क्रियाकलापहरु चरणबद्ध रुपमा सम्पन्न गरियो ।

क्र. सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	मिति
१.	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा सम्बन्धी गाउँ शिक्षा समितिलाई अभिमुखिकरण	२०८० फाल्गुण २२ गते

क्र. सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	मिति
२.	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचार प्रसार	
२.१	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी जिङ्गल निर्माण गरी रेडियो मकवानपुरगढी ९५ मेघाहर्ज र रेडियो निकास ९३.४ मेघाहर्जबाट प्रसारण	२०८० चैत्र १५ देखी
२.२	वडा शिक्षा समितिलाई अभिमुखिकरण, वडा घोषणा सम्बन्धी कार्योजना निर्माण	२०८० चैत्र ७ : वडा नं. १, २०८० चैत्र ९ : वडा नं. ५, २०८० चैत्र १३ : वडा नं. ३, २०८० चैत्र २० : वडा नं. ४, २०८० असार २६ : वडा नं. ८, २०८१ वैशाख ७ : वडा नं. २, २०८१ वैशाख ९ : वडा नं. ७, २०८१ वैशाख १७ : वडा नं. ६,
२.३	विद्यालयका प्र.अ. हरुलाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी अभिमुखिकरण र अभिभावक अभिमुखिकरण सम्बन्धी योजना निर्माण	२०८० चैत्र १५ गते
२.४	३७ वटै सामुदायिक विद्यालयका वि.व्य.स. अध्यक्षहरुलाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा अभियान, सवैधानिक र ऐनमा भएका प्रावधान र घोषणाको औचित्यको बारेमा अभिमुखिकरण	२०८० चैत्र २१ गते
२.५	३७ वटै सामुदायिक विद्यालयद्वारा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी सन्देश सहितको व्यानर र पर्चा सहित जनप्रतिनिधीको सहभागितामा अभिभावक भेटघाट कार्यक्रम सञ्चालन र अभिभावकहरुलाई पर्चा वितरण	२०८० चैत्र २६ देखी ३० सम्म
२.५	३७ वटै सामुदायिक विद्यालयद्वारा अभिभावकहरुलाई अनिवार्य तथा निःशुल्क	२०८१ वैशाख २ देखी ७ सम्म

क्र. सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	मिति
	शिक्षा सम्बन्धी अभिमुखिकरण	
३.	तथ्यांक संकलन र प्रतिवेदन तयारी	
३.१	विद्यालय बाहिर रहेका, विद्यालय छोडेका र विषम परिस्थितिमा रहेका बालबालिकाहरुको घरघुरी सर्भेक्षण मार्फत तथ्यांक संकलनका लागि गणक र गणक सुपरीवेक्षकहरुका लागि घरघुरी सर्भेक्षण सम्बन्धी अभिमुखिकरण	२०८० चैत्र ५ गते
३.२	तथ्यांक प्रविष्टिकरण, तथ्यांक विश्लेषण र प्रतिवेदन तयारी	२०८० चैत्र १५ देखी ३० सम्म
३.३	वडा शिक्षा समितिलाई तथ्यांक प्रबोधिकरण र वडा घोषणा तयारी बैठक	२०८१ वैशाख १८ : वडा नं. १, २०८१ जेष्ठ ३ : वडा नं. ३, २०८१ जेष्ठ ४ : वडा नं. ४, २०८१ जेष्ठ ९ : वडा नं. ८, २०८१ जेष्ठ ११ : वडा नं. ६, २०८१ जेष्ठ १२ : वडा नं. २, २०८१ जेष्ठ १३ : वडा नं. ७, २०८१ जेष्ठ २२ : वडा नं. ५
४.	विद्यालय बाहिर रहेका तथा विद्यालय छोडेका र विषम परिस्थितिमा रहेका बालबालिकाहरुको पहिचान गरी आवश्यक शैक्षिक सामग्री सहयोग र विद्यालय पुनः भर्ना	२०८१ असार १५ सम्म
५.	कक्षा १ देखी ३ सम्म अध्यापन गर्ने शिक्षकहरुलाई मेन्टरीङ् र काउन्सेलिङ् सम्बन्धी तालिम	२०८१ वैशाख १० देखी ११ गते
६.	पूर्व प्राथमिक कक्षामा शिक्षण गर्ने शिक्षकहरुलाई मन्टेश्वरी तालिम	पहिलो चरण तालिम : २५ देखी २९ चैत्र, २०८० दोस्रो चरणको तालिम : ७ देखी ११ वैशाख, २०८१
७.	बालमैत्री कक्षाकोठा व्यवस्थापन	विद्यालयहरु : वडा नं. १ : आँपटार आ.वि., रत्नदेवी आ.वि.

क्र. सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	मिति
		वडा नं. २ : कालिदेवी आ.वि. वडा नं. ४ : प्रतिभा आ.वि. वडा नं. ५ : सरस्वती आ.वि., उज्ज्वल आ.वि., आधारभुत शिक्षा आ.वि., शारदा मा.वि. वडा नं. ७ : गौरीशंकर महादेव आ.वि., जनजागृती आ.वि. वडा नं. ८ : रुपनारायण मा.वि., बागेश्वरी आ.वि., ऋषेश्वर आ.वि., बालजागृती आ.वि.
८.	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा टिकाउ योजना निर्माण	२०८१ असार ३ गते
९.	कार्यक्रम अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण	
१०.	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा समारोह	
१०.१	वडा घोषणा	वडा नं. १ : २०८१ बैशाख २७ वडा नं. २ : २०८१ जेष्ठ २३ वडा नं. ३ : २०८१ जेष्ठ १० वडा नं. ४ : २०८१ जेष्ठ ११ वडा नं. ५ : २०८१ जेष्ठ २५ वडा नं. ६ : २०८१ जेष्ठ १७ वडा नं. ७ : २०८१ जेष्ठ २१ वडा नं. ८ : २०८१ जेष्ठ १४
१०.२	गाउँपालिका घोषणा	२०८१ असार ८ गते

४. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणामा आईपरेका समस्या र समस्या समाधान गर्न अपनाईएका सकारात्मक प्रयासहरु

समस्या :

- ❖ जनप्रतिनिधी, वि.व्य.स. र शिक्षकहरुलाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी अवधारणागत बोध गराउन कठिन,

- ❖ जनप्रतिनिधीको अपनत्व नहुनु,
- ❖ विद्यालय बाहिर रहेका र विषम परिस्थितीमा रहेका बालबालिकाहरुको पहिचान र तथ्यगत सूचना प्राप्तमा कठिनाई आदी ।

समस्या समाधानका लागि अपनाईएका प्रयासहरु :

- ❖ नियमित अन्तरक्रिया र अभिमुखिकरणको मार्फत जनप्रतिनिधी, वि.व्य.स. र शिक्षकहरुलाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको औचित्यको बारेमा बोध गराइयो ।
- ❖ सूचना प्राप्त र तथ्यांक संकलनका लागि सम्बन्धित स्थानिय व्यक्तिहरुलाई तथ्यांक संकलन सम्बन्धी तालिम दिई परिचालन गर्नुका साथै स्थानिय जनप्रतिनिधि र विद्यालसँग समन्वय आदी ।

५. विद्यार्थी टिकाउका लागि रणनितिक योजना

विद्यालय क्षेत्रभित्र प्रवेश गरेका विद्यार्थीहरुलाई कक्षाकोठामा टिकाई राख्न निम्न अनुसार रणनिति अपनाइने छ :

- ❖ टिकाउ योजनाको निर्माण र कार्यान्वयन (बालबालिकाहरुको अवस्था पहिचान गरि नियमित मनोपरामर्श, आवश्यक शैक्षिक सहयोग, पारिवारिक सहयोग, अभिभावक शिक्षा, बालमैत्री कक्षाकोठा व्यवस्थापन तथा विद्यालयमा बालमैत्री र लैङ्गिक मैत्री वातावरण, प्रभावकारी Complaint Handling Mechanism आदी)

६) निश्कर्ष र सुझाव

निश्कर्ष : अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम प्रभावकारी र उपलब्धीमूलक रहेको छ । समग्रमा यस कार्यक्रमले

- बालबालिकाको शिक्षा प्राप्त गर्ने मौलिक हकको सुनिश्चित गर्दछ ।
- नेपालले गरेका विभिन्न अन्तराष्ट्रिय प्रतिबद्धताहरु र अन्तराष्ट्रिय घोषणाहरु (संयुक्त राष्ट्रसंघको मानवअधिकार सम्बन्धी विश्वव्यापी घोषणा, बालअधिकार सम्बन्धी महासन्धि १९८९, EFA १९९०, MDG, आदी) कार्यान्वयनमा सघाउ पुर्याउँछ ।
- दिगो विकासको लक्ष्य (लक्ष्य ४: समावेशी र गुणस्तरिय शिक्षा) प्राप्तमा सघाउ पुर्याउँछ ।
- नेपालको संविधान २०७२, बालबालिका सम्बन्धी ऐन २०७५, अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन २०७५ कार्यान्वयन गर्न मार्ग प्रशस्त गर्दछ ।

सुझाव :

- अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको निरन्तरता तथा अनिवार्य र निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी टिकाउ योजनाको कार्यान्वयनको लागी स्थानिय तहहरुलाई प्रदेश सरकारबाट आर्थिक र प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउनु आवश्यक देखिन्छ ।

मरिण गाउँपालिका

सिन्धुली

पृष्ठभूमि: (Background)

जबसम्म शिक्षालाई व्यवस्थित र योजनाबद्ध रूपमा विकास गर्न सकिदैन तबसम्म अरु क्षेत्रको विकास गर्न कठिन हुन्छ । यस अर्थमा पनि शिक्षा लाई समग्र विकासको आधारशिला मान्न सकिन्छ । शिक्षा मुलुकको सर्वाङ्गीण विकास एवम् प्रगतीको पूर्वाधारमात्र नभएर मुख्य आधार पनि हो । व्यावहारिक, वैज्ञानिक एवम् सिपमूलक शिक्षाले समाजलाई बदल्न सक्छ, समाजलाई उन्नतशील बनाउन सहयोग बन्दछ । ती देशहरु नै विकास र समृद्धिको सिँठी चढ्न सफल छन्, जसले शिक्षामा समुचित लगानी गरी यसलाई मुख्य प्राथमिकतामा राखेका छन् । गुणस्तरीय र व्यावहारिक शिक्षाले सिप सिर्जना र रोजगारीको सम्भावनालाई बढाउँछ, सभ्यता र संस्कार सिकाउँछ । आपसी सद्भाव र मेलमिलापको संस्कृति विकास गराई समाज र देशका लागि योगदान दिन सक्ने वातावरण सृजना हुन्छ । समृद्धिको बाटो पहिल्याउन सघाउँछ । शिक्षाको योजनाबद्ध एवम् प्रणालीगत विकासको लागि सबै सरोकारवालाहरुको सक्रिय सहभागिता आवश्यक रहन्छ ।

नेपालको संविधान, २०७२ को अनुसूची ८ मा विद्यालय शिक्षाको अधिकार स्थानीय तहमा रहेको कुरालाई स्पष्ट पारिसकेको छ । यसैगरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले पनि स्थानीय तहका विद्यालय शिक्षा सम्बन्धी २३ वटा कार्यक्षेत्र तोकेको छ । नेपालको वर्तमान संविधान, २०७२, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, दिगो विकास लक्ष्यको नम्बर ४, राष्ट्रिय शिक्षा नीति, २०७६, पन्ध्रौँ पञ्चवर्षीय योजना, विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम, नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा गरेको शिक्षा सम्बन्धी प्रतिबद्धता, समावेशी शिक्षाको विश्वव्यापी मान्यता, निःशुल्क माध्यमिक शिक्षाले निर्देश गरे बमोजिम तथा मरिण गाउँपालिकाको विशिष्ट अवस्थामा टेकेर यो शिक्षा विकास प्रस्ताव तयार गरिएको छ ।

शिक्षा प्रणालीलाई समय सापेक्ष बनाउँदै देशको सम्मुन्नति र प्रगतिको संवाहकको रूपमा स्वीकारिएको वर्तमान परिवेशमा शैक्षिक गतिविधिलाई योजनाबद्ध रूपमा सञ्चालन गर्न सबै बालबालिकाहरुलाई सहज विद्यालयको पहुँच सुनिश्चितता हुन आवश्यक हुन्छ । हाम्रो गाउँपालिकाको सन्दर्भमा भन्ने हो भने प्रयास गरे अनुरूप सबै नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य तथा निःशुल्क हुने संविधान प्रदत्त मौलिक हकको पनि पूर्णरूपले कार्यान्वयनमा ल्याउन अभै सकिएको छैन । यस विषयमा निर्मित ऐन, नियमावली तथा तिनै तहको सरकारको समन्वयात्मक भूमिकाबाट मात्र अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमलाई सफल बनाउन सकिने अवस्था देखिन्छ ।

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा ऐन, २०७५ तथा अनिवार्य तथा निःशुल्क नियमावली, २०७७ लाई आत्मसात् गर्दै मरिण गाउँपालिकाले यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने उद्देश्यले विभिन्न क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्दै आएको छ । मरिण गाउँपालिकाको शिक्षा ऐन, २०७५, शिक्षा नियमावली, २०७५, शिक्षा नीति तथा योजना, २०८० तथा आपत्कालीन शिक्षा योजना, २०७६ जस्ता नीतिगत व्यवस्था गरी विद्यालय उमेर समूहका सबै बालबालिकाहरुलाई शिक्षाको सहज पहुँच विस्तार गर्न प्रयत्न गरिरहेको छ । प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य तथा निःशुल्क हुने संविधान प्रदत्त मौलिक हकलाई व्यावहारिक रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइ शिक्षामा समतामूलक पहुँच र निरन्तरता

सुनिश्चित गर्ने भूमिकामा मरिण गाउँपालिकाले आफूलाई क्रियाशील बनाउने अठोट गरेको छ । यसै प्रसंगमा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणालाई मरिण गाउँपालिकामा कार्यान्वयनमा ल्याउन र सम्पन्न गर्नका खातिर यस शीर्षकमा बागमती प्रदेश, सामाजिक विकास मन्त्रालय, शिक्षा विकास निर्देशनालय हेटौँडा मकवानपुरबाट प्राप्त हुने ४०,५०,०००/- (चालिस लाख पचास हजार रुपैया) अनुदान सहयोगबाट सम्पन्न गरिने गरीयो ।

२. आयोजना तथा कार्यक्रमको दूरदृष्टि: (Vision and idea of the project/program)

शिक्षा सम्पूर्ण विकासहरूको मेरुदण्ड एवम् मानव सभ्यताको मुहान साथै संस्कार संस्कृतिको पर्याय समेत रहेको छ । विद्यालयीय शिक्षाको गुणस्तरीयता भनेको सिकारुको सक्षमतासँग गाँसिएको विशेष गुण पनि हो । यस अर्थमा हाम्रो पालिकाले प्रदान गर्ने शिक्षामा संघिय शिक्षा ऐन, नियमावली एवम् स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन अन्तर्गत बनेका शिक्षा ऐन नियमावलीहरूको परिधिभित्र रहेर शिक्षाको व्यवस्था गरेको छ ।

“चरित्रवान, समावेशी, सिपयुक्त, प्रविधिमैत्री, दक्ष जनशक्ति, मरिणबासीको समृद्धि” भन्ने उद्गारलाई चरितार्थ गर्दै बागमती प्रदेश सरकार सामाजिक विकास मन्त्रालयमा पेश भएको प्रस्तावना स्वीकृत भई प्राप्त बजेटलाई पूर्ण सदुपयोग गरी लक्ष्य तथा उद्देश्य हासिल गर्नु रहेको छ । साथै बागमती प्रदेश सरकार सामाजिक विकास मन्त्रालयमा यस गाउँपालिकाबाट पेस गरिएको अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा अनुदान कार्यक्रमका लागि प्रस्तावना पत्रको भावना र मर्म अनुरूप नतिजा प्राप्त गर्न यस गाउँपालिकाले आफ्नो दूरदृष्टि राखेको छ ।

३. कार्यक्रमको लक्ष्य तथा उद्देश्यहरू: (Mission and objectives of the project/Program)

- मरिण गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका तोकिएको उमेर समूह ४ देखि १३ वर्षका बालबालिकालाई विद्यालय वा वैकल्पिक शैक्षिक संस्थामा भर्ना गराइ नियमित गर्ने र आधारभूत तहको अध्ययन अनिवार्य पूरा गर्ने व्यवस्था मिलाउनु,
- आवश्यक मापदण्डको आधारमा मरिण गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सुनिश्चित भई लागू भएको पालिका घोषणा गर्नु,
- समुदायमा आधारित सिकाई केन्द्र र सामुदायिक विद्यालयहरूका प्रारम्भिक बालविकास शिक्षकहरू मन्टेश्वरी तालिम प्राप्त गराई ७ वटा समुदायमा आधारित सिकाई केन्द्र र ४८ वटा सामुदायिक विद्यालयहरूमा कक्षा ३ सम्मका बालबालिकाहरूलाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन गर्नु ।
- बागमती प्रदेश सरकार सामाजिक विकास मन्त्रालय र यस मरिण गाउँपालिका बीच भएको सम्झौता अनुरूपका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने र समयमा नै पूर्ण रूपमा सम्पन्न गरी अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको पालिका घोषणा गर्नु ।

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्ययोजना २०८०

क्र. सं.	प्रस्तावित कार्यक्रम	स्थान	समयावधि	जिम्मेवार ब्यक्ति/निकाय	बजेट रु. ००० मा	अनुगमन सूचक
१.	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचार प्रसार तथा घरदैलो अभियान	पालिका भित्र, विद्यालय सेवा क्षेत्र	चैत्र देखि वैशाख हप्ता	विद्यालय पालिका सामुदायिक सिकाई केन्द्र	१००	प्रचार प्रसार सामग्री
२.	सवै वडामा अवस्थित विद्यालयहरूमा अध्ययनरत छात्र-छात्राहरूका अभिभावकहरूलाई सचेतना कार्यक्रम	विद्यालय समुदायस्तरमा	निरन्तर	विद्यालय पालिका सामुदायिक सिकाई केन्द्र	१००	उपस्थिति विवरण
३.	विद्यालय उमेर समूहका विद्यालय बाहिर बालबालिकाहरूको सकलन (फारम छपाई, कम्प्युटर प्रविष्टि, प्रतिवेदन आदि)	पालिका वडा तहमा	चैत्र मसान्तसम्म	विद्यालय पालिका सामुदायिक सिकाई केन्द्र	९००	प्रविष्टि संख्या, भरिएको सर्वेक्षण फारम
४.	विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू विद्यालयमा आई भर्ना भएकालाई विद्यालय पोशाक, भोला लगाएत आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्टेशनरी लगाएतका सहयोग	पालिका वडा तहमा	वैशाख मसान्तसम्म	पालिका	५००	सहायता सामग्री सूची रिपोर्ट
५.	विद्यालयमा भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका बालबालिकालाई नियमित मेन्टरिङ/काउन्सेलिङ ।	पालिका वडा तहमा	निरन्तर	विद्यालय वडा	१५०	उपस्थित विवरण संख्या
६.	पूर्व प्राथमिक कक्षा (शिक्षा शाखा	चैत्र मसान्त	पालिका	५००	उपस्थित विवरण

क्र. सं.	प्रस्तावित कार्यक्रम	स्थान	समयावधि	जिम्मेवार ब्यक्ति/निकाय	बजेट रु. 000 मा	अनुगमन सूचक
	ECD) मा शिक्षण गर्ने शिक्षकहरुलाई मन्टेश्वरी तालिम ।					संख्या
७.	कक्षा ३ सम्मका बालबालिकाहरुलाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा ब्यवस्थापन	पालिका वडा तहमा	वैशाख मसान्तसम्म	पालिका	१५०	सुधारिएको कक्षाकोठा संख्या कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन विवरण भर्पाइ
८.	विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरुका सहयोग कार्यक्रम	पालिका वडा तहमा	निरन्तर	विद्यालय पालिका	४२०	विशेष सहायता पुगेका बालबालिका संख्या
९	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण, कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समीक्षा बैठक (सबै वडा र स्थानीय स्तरमा)	पालिका वडा तहमा	आवश्यकतानुसार	पालिका शिक्षा शिक्षा शाखा प्रमुख	१५०	निर्मित योजना माईन्युट प्रगति विवरण
१०	कार्यक्रम अनुगमन सुपरिवेक्षण ।	वडा पालिका समुदाय	निरन्तर	पालिका शिक्षा शिक्षा शाखा प्रमुख	१००	अनुगमन प्रतिवेदन
११	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा	पालिका वडा तहमा	जेष्ठ मसान्त	पालिका शिक्षा शाखा प्रमुख	१८०	घोषणा प्रतिवेदन
१२	कार्यक्रम सम्पन्न एवं प्रतिवेदन	पालिका वडा तहमा	असार पहिलो हप्ता	पालिका	४०५०	विल भर्पाइ

कार्यक्रमगत सम्पन्न क्रियाकलापहरू :

१. गाउँपालिकास्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम:

यस अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागू भएको स्थानीय तह घोषणा अनुदान कार्यक्रम कार्यान्वयनको सन्दर्भमा यस मरिण गाउँपालिकाले मिति २०८० साल चैत्र २१ गतेका दिन पालिकास्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम आयोजना गरेको थियो । जसमा पालिकास्तरीय प्रतिनिधिहरू गाउँपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, कार्यपालिका सदस्यहरू, शिक्षा समिति, शिक्षा शाखा, शिक्षकका पेशागत संघ संस्थाहरू, राजनीतिक दल, युवा क्लव, किशोर किशोरी, बाल सञ्जाल, आमा समूह, वन उपभोक्ता समिति, सहकारी, सञ्चारकर्मी, स्थानीय रेडियो (एफ.एम.) लगाएत सरोकारवाला व्यक्तिहरू बढीमा ५० जना सहभागी रहने उद्देश्यका साथ आयोजित उक्त कार्यक्रममा सबै पक्षहरू समेत ५२ जना प्रतिनिधिहरूका विचमा पालिका अध्यक्ष विमर्श मुक्तान ज्यूको अध्यक्षतामा सम्पन्न भयो ।

प्रस्तावित रकम: रु. १,०००००। (सात वटा वडा समेतका लागी)

खर्च भएको रकम: ८६९५०।

२. ५ (पाँच) दिवशिय मन्टेसरी इसिडी तालिम:

मिति २०८१ साल वैशाख ४ गते देखि ८ गते सम्म उक्त तालिम सञ्चालन भएको थियो प्रथम दिनमा मरिण गाउँपालिका शिक्षा शाखा प्रमुख श्री नवराज वरालज्यू, को अध्यक्षता रहेको उद्घाटन समारोहमा पालिका अध्यक्ष श्री विमर्श मुक्तानज्यू, प्रमुख अतिथी रहनुभएको कार्यक्रममा सामुदायिक विद्यालयका २१ जना र समुदायमा आधारित सिकाई केन्द्रको ७ जना गरी जम्मा २८ जना बालविकाकास शिक्षकहरू सहभागी रही निम्न कार्यक्रम तालिका अनुसार कार्यक्रम सम्पन्न गरियो र यस बाट थप उत्साही र थप ज्ञान हासिल भएको जानकारी सबै सहभागीहरूले जानकारी दिएको कारणले कार्यक्रम समग्रमा सफल भएको पाईयो । उक्त कार्यक्रम निम्न तालिका बमोजिम रहेको थियो ।

प्रस्तावित रकम: रु. ५,०००००।

खर्च भएको रकम: ३१२८५३।

बालविकास सहजकर्ताको लागि क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी ५ दिने तालिम: २०८१ बैशाख ४ देखी ८ सम्म
दैनिक कार्यतालिका:

मिति	पहिलो सत्र	खाना ब्रेक	दोस्रो सत्र	टि ब्रेक	तेस्रो सत्र	चौथो सत्र
दिन १	<ul style="list-style-type: none"> सहभगीको नाम दर्ता: परिचय: 	१०:३० देखी ११:००	<ul style="list-style-type: none"> अपेक्षा संकलन तालिमको नियम तर्जुमा र विभिन्न निर्माण समुह 	२:०० देखी २:३०	<ul style="list-style-type: none"> तालिम पूर्व मूल्याङ्कन ज्ञान 	<ul style="list-style-type: none"> तालिमको उद्देश्य: क) बालविकास केन्द्रको अवधारणा, महत्व ख) बालविकास केन्द्रको व्यवस्थापन
दिन २	<ul style="list-style-type: none"> अधिल्लो दिनको समिक्षा प्रारम्भिक बालविकासक १ पाठ्यक्रम 	१०:३० देखी ११:००	<ul style="list-style-type: none"> बालविकास केन्द्रमा बाल सिकाई केन्द्रित क्रियाकलापहरु 	२:०० देखी २:३०	<ul style="list-style-type: none"> बालविकास केन्द्रमा बाल सिकाई केन्द्रित क्रियाकलापहरु खेल सिर्जनात्मक क्रियाकलापहरु 	<ul style="list-style-type: none"> खेल सिर्जनात्मक क्रियाकलाप वातावणिय अवलोकन, चित्रकला निर्माण / अभ्यास
दिन ३	<ul style="list-style-type: none"> अधिल्लो दिनको समिक्षा बालविकास केन्द्रमा बाल सिकाई केन्द्रित क्रियाकलापहरु 	१०:३० देखी ११:००	<ul style="list-style-type: none"> बालविकास केन्द्रमा बाल सिकाई केन्द्रित क्रियाकलापहरु 	२:०० देखी २:३०	<ul style="list-style-type: none"> बालविकास केन्द्रमा बाल सिकाई केन्द्रित क्रियाकलापहरु खेल सिर्जनात्मक क्रियाकलापहरु 	<ul style="list-style-type: none"> खेल सिर्जनात्मक क्रियाकलाप वातावणिय अवलोकन, चित्रकला निर्माण / अभ्यास

भिति	पहिलो सत्र	खाना ब्रेक	दोस्रो सत्र	टि ब्रेक	तेस्रो सत्र	चौथो सत्र
दिन ४	<ul style="list-style-type: none"> अधिल्लो दिनको समिक्षा बालविकास केन्द्रको पाठ्यक्रम र बहुउमेर सिकाई 	१०:३० देखी ११:००	<ul style="list-style-type: none"> बालविकास केन्द्रको पाठ्यक्रम र बहुउमेर सिकाई बालविकास केन्द्रको न्युनतम मापदण्ड बारे छलफल 	२:०० देखी २:३०	<ul style="list-style-type: none"> शुद्धम शिक्षण 	<ul style="list-style-type: none"> सुद्धम शिक्षण
दिन ५	<ul style="list-style-type: none"> अधिल्लो दिनको समिक्षा मूल्या नपने वातावरणीय सामग्री संकलन । 	१०:३० देखी ११:००	<ul style="list-style-type: none"> सिकाइमा प्रयोग एवम् कक्षा निम्ति बालबालिकाको तयारी 	२:०० देखी २:३०	<ul style="list-style-type: none"> सहयोगी कार्यकर्तामा हुनुपर्ने गुणहरु बालविकास दिगोपना केन्द्रको 	<ul style="list-style-type: none"> प्रशासनिक कार्यहरु समापन तथा विदाई

तालिममा सहभागिताका लागि छनोट भएका विद्यालयहरूको विवरणः

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	सहाभागी संख्या	कैफियत
१	ठाकुरेश्वर आ.वि. बेतपानी	मरिण-१	१ जना	
२	बालसाक्षर मा.वि. मङ्ग्रेदोभान	मरिण-२	१ जना	
३	आधारभूत विद्यालय भोगटेनी	मरिण-२	१ जना	
४	जनज्योति आ.वि. शिखरडाँडा	मरिण-२	१ जना	
५	आधारभूत विद्यालय पाङ्ग्रेखोला	मरिण-२	१ जना	
६	चचुलाईदेवि आ.वि. सिन्दुरेदोभान	मरिण-२	१ जना	
७	जनकल्याण आ.वि. ठूलोगर्दुवा	मरिण-२	१ जना	
८	वरुणेश्वर मा.वि. सिस्नेरी	मरिण-३	१ जना	
९	जनज्योति आ.वि. वरुण सिरटोल	मरिण-३	१ जना	
१०	आधारभूत विद्यालय ठूलीनेटो	मरिण-३	१ जना	
११	आ.वि. कुडुले, मौरीदमार	मरिण-४	१ जना	
१२	आ.वि. लामिदमार, फूलवारी	मरिण-४	१ जना	
१३	पञ्चकन्या आ.वि. घलानचौर	मरिण-५	१ जना	
१४	जनसाक्षर आ.वि. सालुभञ्ज्याड	मरिण-६	१ जना	
१५	आधारभूत विद्यालय भालुवाटार	मरिण-६	१ जना	
१६	आधारभूत विद्यालय लहरेमाईस्थान	मरिण-६	१ जना	
१७	गौरीशंकर मा.वि. जयमंगल	मरिण-७	१ जना	
१८	जनकल्याण आ.वि. बाह्रविसे	मरिण-७	१ जना	
१९	आधारभूत विद्यालय भुडीफोरा	मरिण-७	१ जना	
२०	कालिदेवि आ.वि. दधिदमार	मरिण-७	१ जना	
२१	समुदायमा आधारित प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र कुरेनी	मरिण-१	१ जना	
२२	समुदायमा आधारित बालकल्याण बालविकास केन्द्र मुङ्गे भस्मे	मरिण-२	१ जना	
२३	बाल सुनौलो प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र देउराली छतिवन	मरिण-२	१ जना	
२४	समुदायमा आधारित नवज्योति बालविकास केन्द्र तेर्से सिमलदमार	मरिण-२	१ जना	

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना	सहाभागी संख्या	कैफियत
२५	समुदायमा आधारित दुखिला बालविकास केन्द्र सुके	मरिण-३	१ जना	
२६	समुदायमा आधारित खोलाघारी बालविकास केन्द्र नकली	मरिण-३	१ जना	
२७	समुदायमा आधारित बालकल्याण प्रगतिशील बालविकास केन्द्र घ्याल्पे	मरिण-३	१ जना	
२८	समुदायमा आधारित योजनटोल बालविकास केन्द्र मरुवा सिर	मरिण-४	१ जना	

३. वडा स्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम:

यसै गरी क्रमिक रूपमा सबै वडा तहहरूमा निम्न बमोजिम मिति र स्थान अनि उपस्थितिमा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचारप्रसार तथा घरदैलो अभियान सात वटा वडा स्तरमा सहजकर्ता मार्फत वडा पालिका सदस्य, वडा भित्रका विद्यालय प्र.अ., वि.व्य.स., शिक्षक अभिभावक संघ, गाउँपालिका शिक्षा शाखा, राजनैतिक दल प्रतिनिधि, यूवा क्लव, किशोर किशोरी, बाल सञ्जाल, महिला सञ्जाल आमा समुह, वन उपभोक्ता समिति, सञ्चारकर्मी लगायत सरोकारवाला व्यक्तिहरु मध्ये बढिमा २५ जना सहभागी गराई अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिने भनिएकोमा निम्नानुसार को अवस्था रहेको प्रतिवेदन जानकारी गराउदछु ।

क्र.सं.	मिति	वडा नम्बर	स्थान	उपस्थिति संख्या
१	२०८१ वैशाख १७ गते	०१	वडा नं. ०१ को कार्यालय	२१
२	२०८१ वैशाख १८ गते	०२	वडा नं. ०२ को कार्यालय	३१
३	२०८१ वैशाख २० गते	०३	वडा नं. ०३ को कार्यालय	४०
४	२०८१ वैशाख २१ गते	०४	वडा नं. ०४ को कार्यालय	३२
५	२०८१ वैशाख २३ गते	०५	वडा नं. ०५ को कार्यालय	३४
६	२०८१ वैशाख २४ गते	०६	वडा नं. ०६ को कार्यालय	३१
७	२०८१ वैशाख २८ गते	०७	वडा नं. ०७ को कार्यालय	३१

यस कार्यक्रमको खर्च पालिका स्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रममा समावेश गरिसकेको ।

४. अभिभावक सचेतना, अभिमुखीकरण कार्यक्रम:

यसै गरी क्रमिक रूपमा सबै वडा तहहरूमा निम्न बमोजिम मिति र स्थान अनि उपस्थितिमा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धि सात वटा वडामा रहेका सबै सामुदायिक विद्यालयहरु मध्ये चच्च तहको पायक पर्ने विद्यालयमा वडा पालिका सदस्य, वडा भित्रका विद्यालय प्र.अ., वि.व्य.स., शिक्षक अभिभावक संघ, गाउँपालिका शिक्षा शाखा, राजनैतिक दल प्रतिनिधि, यूवा क्लव, किशोर किशोरी, बाल सञ्जाल, महिला सञ्जाल आमा समुह, वन उपभोक्ता समिति, सञ्चारकर्मी लगायत सरोकारवाला व्यक्तिहरु मध्ये

बढिमा ३५ जना सहभागी गराई अभिभावक सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिने भनिएकोमा निम्नानुसार को अवस्था रहेको प्रतिवेदन जानकारी गराउँदछु ।

क्र.सं.	मिति	वडा नम्बर	स्थान	समय
१	२०८१ जेष्ठ १३ गते	०१	मा.वि. कार्तिके	विहान ११:०० बजे
२	२०८१ बैशाख ३१ गते	०२	मा.वि. मु ^३ ग्रे	विहान १०:०० बजे
३	२०८१ जेष्ठ २ गते	०३	मा.वि. बरुण, सिस्नेरी	विहान ११:०० बजे
४	२०८१ जेष्ठ ३ गते	०४	मा.वि. खयरसाल	विहान ११:०० बजे
५	२०८१ जेष्ठ ४ गते	०५	मा.वि. तल्लो खञ्जनी घाटा	विहान ११:०० बजे
६	२०८१ बैशाख ३१ गते	०६	आ.वि. देउराली	दिनको २:०० बजे
७	२०८१ जेष्ठ १ गते	०७	मा.वि. कपिलाकोट, महेश्वता	विहान १०:०० बजे

प्रस्तावित रकम: रु. १,०००००। (सात वटा वडा समेतका लागी)

खर्च भएको रकम: ७३११५।

५. गणक नियुक्ति, तालिम, तथ्यांक संकलन, कम्प्युटर प्रविष्ट:

विद्यालय उमेर समूहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरुको लगत संकलन (फारम छपाई, कम्प्युटर प्रविष्ट, प्रतिवेदन आदि) कार्य मिति २०८१ बैशाख ०९ गते नियुक्ति तथा अभिमुखीकरण तालिममा सबै वडाबाट जम्मा २५ जना गणकहरु नियुक्त गरी ५९८५ घरधुरी लगत संकलन प्रारम्भिक रुपमा ८९ जना ४ देखी १३ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाहरु पहिचान गरी विद्यालय भर्ना अभियान सञ्चालन गरिएको ।

प्रस्तावित रकम: रु. ९,०००००।

खर्च भएको रकम: ७५२९४५।

६. अनुगमन समिति:

यस समितिले विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरुको विद्यालय भर्ना पश्चात ति बालबालिकाहरु विद्यालयमा अध्ययनरत रहे नरेको र के कस्तो अवस्थामा रहेको अनुगमनका लागि पालिका उपाध्यक्षज्यूको संयोजकत्वमा सबै सम्बन्धित वडाका वडा अध्यक्षहरु समेतको एउटा अनुगमन समितिले सबै वडाहरुमा नियमित अनुगमन तथा नियमन गरेको थियो ।

प्रस्तावित रकम: रु. १,०००००।

खर्च भएको रकम: ८३८४०।

७. मेन्टरिङ काउन्सिलिङ :

यस कार्यका लागि विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरुको विद्यालय भर्ना पश्चात ति बालबालिकाहरु विद्यालयमा अध्ययनरत रहे नरेको र के कस्तो अवस्थामा रहेको र आगामि दिनहरुमा निरन्तरताको लागि मेन्टरिङका लागि सबै वडाबाट १४ जना मेन्टि शिक्षकहरुका लागि खटाईएको थियो लागि पालिका

उपाध्यक्ष ज्यूको संयोजकत्वमा सबै सम्बन्धित वडाका वडा अध्यक्षहरु समेतको एउटा अनुगमन समितिले सबै वडाहरुमा नियमित अनुगमन तथा नियमन गरेको थियो ।

प्रस्तावित रकम: रु. १५०,०००।

खर्च भएको रकम: ३४०००।

८. शैक्षिक सामग्री वितरण:

विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरु विद्यालयमा आई भर्ना भएका सबै वडाका ८९ जना बालबालिकाहरुलाई लाई विद्यालय पोशाक, भोला, जुता, लगायत आवश्यक स्टेशनरीका सामानहरु वितरण गरियो ।

प्रस्तावित रकम: रु. ५०००००।

खर्च भएको रकम: ४९९,३१९।५०

९. शैक्षिक सामग्री वितरण:

यस कार्यक्रमका लागि मरिण गाउँपालिका भित्र रहेका सबै सामुदायिक विद्यालयहरु र समुदायमा आधारित सिकाइ केन्द्रहरु सबै गरी ५५ वटै विद्यालयका लागि वितरण गरियो ।

प्रस्तावित रकम: रु. ९,५०,०००।

खर्च भएको रकम: ९४०६४०।२५

१०. विशेष सहयोग सुविधा:

यस कार्यक्रमका लागि मरिण गाउँपालिका भित्र रहेका सबै सामुदायिक विद्यालयहरु र समुदायमा आधारित सिकाइ तथा बालविकास केन्द्रहरु सबैमा भर्ना भएका बालबालिकाहरुका लागि सम्बन्धित वडा कार्यालयहरुको सिफारिका आधारमा भुक्तानी दिन बाँकि राखीएको छ ।

प्रस्तावित रकम: रु. ४,२०,०००।

खर्च हुने रकम: ४,१९९३।

११. समिक्षा बैठक:

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण, कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समीक्षा बैठक (सबै वडा र स्थानीय स्तरमा) गरिने भनिएकोमा कम समयबाधिका कारण सबै वडाका वडा अध्यक्ष सहित सदस्यहरु, पालिका स्तरीय अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगाएत शिक्षा समिति सदस्य र पालिकाका शाखा प्रमुखहरु २०८१ जेष्ठ ३० गते बिहान ८:०० वजे सम्पन्न गरियो ।

प्रस्तावित रकम: रु. १,०००००। (सात वटा वडा समेतका लागि)

खर्च भएको रकम: ७९९५०। खर्च भयो ।

१२. कार्यक्रमको घोषणा: मिति २०८० साल चैत्र २१ गते बुधवारका दिन देखि औपचारिक रुपमा सुरु भई मिति २०८१ साल जेष्ठ २१ गते देखि २८ गते सम्ममा सबै वडा तहहरु घोषणा गरी जेष्ठ ३० गते बुधवारका दिन बागमति प्रदेश, सामाजिक विकास मन्त्रालय, शिक्षा विकास निर्देशनालयको समन्वयमा र मरिण गाउँपालिकाको आयोजनामा विभिन्न चरणहरुमा कार्यक्रमहरु सञ्चालन तथा सम्पन्न गर्दै मरिण गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री विमर्श मुक्तानज्यूको अध्यक्षतामा, बागमति प्रदेश, सामाजिक विकास मन्त्री माननीय श्री कुमारी मोक्तानज्यूको पैमुख आतिथ्यता लगाएत प्रदेश शिक्षा विकास निर्देशक श्री दिपेन्द्र सुवेदीज्यू, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ सिन्धुलीका प्रमुख श्री निर्मल कुमार घिमिरे, मरिण

गाउँपालिका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री ओम बहादुर दर्जी लगाएत राजनितिक दलका प्रतिनिधी, सवै वडाका वडा अध्यक्ष, कार्यपालिका सदस्य, सदस्यहरु, शिक्षा समिति, विद्यालय प्र.अ.हरु, अभिभावकहरु, राजनीतिक दलका प्रतिनिधि, वि.व्य.स., शिक्षक अभिभावक संघ समितिहरुका प्रतिनिधि, युवा तथा बाल क्लब, महिला सञ्जाल, टोल सुधार समिति लगायत सरोकारवालाहरु मध्येबाट जना सवै टोलहरुको प्रतिनिधित्व हुने गरी अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागू भएको स्थानीय तह घोषणा कार्यक्रममा सहभागी भई प्रमुख अतिथि माननीय सामाजिम विकास मन्त्रीज्यूले **मरिण गाउँपालिका सिन्धुलीमा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागू भएको घोषणा गर्दै निरन्तरताको प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछौं** । भन्ने ब्यानरमा दस्तखत गरी घोषणा सम्पन्न गरियो ।

प्रस्तावित रकम: रु. १,८०,०००।

खर्च हुने रकम: १,२९,३८५।

उपलब्धी: मरिण गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका तोकिएको उमेर समूह ४ देखि १३ वर्षका ८९ जना बालबालिकालाई विद्यालय वा वैकल्पिक शैक्षिक संस्थामा भर्ना गराइ नियमित गर्ने र आधारभूत तहको अध्ययन अनिवार्य पूरा गर्ने व्यवस्था मिलाउन सफल

- आवश्यक मापदण्डको आधारमा मरिण गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सुनिश्चित भई लागू भएको पालिका घोषणा गर्न सफल ।
- समुदायमा आधारित सिकाई केन्द्र र सामुदायिक विद्यालयहरुका प्रारम्भिक बालविकास शिक्षकहरु मन्टेश्वरी तालिम प्राप्त गराई ७ वटा समुदायमा आधारित सिकाई केन्द्र र ४८ वटा सामुदायिक विद्यालयहरुमा कक्षा ३ सम्मका बालबालिकाहरुलाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन गर्न सफल ।

थाहा नगरपालिका

मकवानपुर

१. नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय :

थाहा नगरपालिका मध्ये नेपालमा पर्ने मकवानपुर जिल्लाको दोस्रो नगरपालिका हो । नेपाल सरकारको मिति:२०७१ बैशाख २५ गतेको निर्णयानुसार यस जिल्लाको उत्तरी क्षेत्रमा पर्ने साविक पहाडि गाउँ विकास समितिहरु दामन,पालुङ्ग,र बज्रबाराहीको सम्पूर्ण भुभाग समेटेर यो नगरपालिका घोषणा भएको थाहा नगरपालिकामा वि.सं.२०७३ सालमा चित्लाङ्ग,आग्रा र टिष्टुङ्ग गाविस समेटिएको छ । जनतालाई सुसुचित एवं जागरुक बन्न र विकास शिक्षालाई अभिप्रेरित गर्दै थाहा अभियान चलाउनु हुने स्वर्गीय श्री रुपचन्द्र बिष्टको स्मरण गर्दै यस नगरपालिकाको नाम थाहा नगरपालिका राखिएको हो ।

२. भौगोलिक अवस्थिति :

मुलुकको सबै भन्दा जेठो राजमार्ग त्रिभुवन राजपथले यस नगरको करिब बीच भागबाट चर्दै तराई र नेपालको राजधानी काठमाण्डौ जोडको छ । जिल्ला सदरमुकाम र राजधानी काठमाण्डौ करिब बीच भागमा पर्ने यो नगरको केन्द्रबाट दुबै शहरको सडक दुरी करिब ६५ किलोमिटर रहेको छ । प्रदेश राजधानीदेखी नगरपालिका केन्द्रको दुरी ६७ किलोमिटर रहेको छ । अक्षांश २७ डिग्री उत्तरी अक्षांश देखी ३६ डिग्री उत्तरी अक्षांश सम्मको बिचमा रहेको र देशान्तर ८५ डिग्री पूर्वी देशान्तर देखी ०५ डिग्री पूर्वी देशान्तरको बिचमा रहेको भौगोलिक अवस्थिति मा यस नगरपालिका अवस्थित छ । १९१.१२ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल रहेको यस पालिका समुन्द्र सतहबाट करिब ९०० मिटर रहेको थाहा नपा ७ चल्तीदेखी अधिकतम उचाई सिमभञ्ज्याङ्ग २५८४ मिटर सम्मको उचाईमा अधिकतम ३०.३ डिग्री सेन्टिग्रेड न्यूनतम २ डिग्री सेन्टिग्रेड तापक्रम रहेको समशितोष्ण, शितोष्ण हावापानी रहेको यस पालिका पूर्वमा इन्द्रसरोवर गाउँपालिका र चन्द्रगिरी नगरपालिका, पश्चिममा कैलाश गाउँपालिका,उत्तरमा धादिङ्ग जिल्ला र दक्षिणमा भिमफेदी/कैलाश गाउँपालिकासम्म फैलिएको छ । यस नगरपालिका अन्तर्गत १२ वटा वडा रहेको छ ।

प्राकृतिक सौन्दर्यका हिसाबले यस नगरपालिकाको सुन्दरता लोभलाग्दो र पर्यटकीय सम्भावना प्रचुर देखिन्छ । भौगोलिक विविधयुक्त रहेको यस नगरपालिकामा कुञ्छाल,चन्द्रगिरी हुँदै काठमाण्डौ जोड्ने सडक परियोजना, दामगाडे ,धादिङ्गको थाक्रे गाउँपालिका महादेववेशी हुँदै काठमाण्डौ जोड्ने बृहत सडक परियोजना सञ्चालनमा रहनुले यस नगरपालिकाको आर्थिक तथा सामाजिक-सांस्कृतिक विकास र पर्यटनको प्रवर्धन हुने उज्ज्वल भविष्य देखिन्छ ।

शैक्षिक एवम् भौतिक अवस्था :

शैक्षिक सत्र २०८० को सार्वजनिक विद्यालय संख्या

- सार्वजनिक ५३ वटा (प्रावि ३४ , निमावि ८ र मावि ११) जसमध्ये
- १-३ सञ्चालित ६ वटा ।
- १-५ सञ्चालित २८ वटा ।
- १-८ सञ्चालित ८ वटा ।
- १-१० सञ्चालित ५ वटा ।
- १-१२ सञ्चालित ६ वटा ।
- बाल विकास केन्द्र ६२ वटा रहेका छन् ।
- सामुदायिक सिकाइ केन्द्र १ वटा
- निजी लगानीका विद्यालय १० वटा जसमध्ये
- बालकक्षामात्र २ वटा ।
- कक्षा ५ सम्म २ वटा ।
- कक्षा १० सम्म ६ वटा ।

(प्राविधिक धार संचालित विद्यालय :-

- पशु तथा बाली विज्ञान श्री जनकल्याण माध्यमिक विद्यालय, थाहा-३ । (साविक शिक्षा विभाग)
- सिभिल इन्जिनियरिङ्ग श्री सुन्दरीदेवी माध्यमिक विद्यालय, थाहा-७ । (साविक शिक्षा विभाग)
- क्याम्पस: नगरपालिका एक मात्र स्नातक तहको अध्यापन हुने क्याम्पस पालुङ्ग बहुमुखी क्याम्पस रहेको छ ।
- सिटिइभिटीका आंगिक शिक्षालय: थाहा बहुप्राविधिक शिक्षालय यस नगरपालिकाको वडा नं.९ मा सञ्चालित रहेको छ ।
- विश्वविद्यालय: नगरपालिकाको वडा नं.९ चित्लाङ्गमा मदन भण्डारी विज्ञान तथा प्रविधि विश्वविद्यालय स्थापना भई सञ्चालनको क्रममा रहेको छ ।

सार्वजनिक तथा निजी लगानीका विद्यालयको शिक्षक तथा विद्यार्थीको अवस्था २०८०

विवरण	बाल विकास	कक्षा १ - ५	कक्षा ६ - ८	कक्षा ९- १०	कक्षा ११-१२	जम्मा
विद्यार्थी संख्या	७०३+८७४	२६३४+११४१	१६९४+५३१	९९२+२४२	५२५	६५४८+२७८८=९३३६

सार्वजनिक विद्यालयको शिक्षक दरबन्दी विवरण:

विवरण	बाल-विकास	कक्षा १-५	कक्षा ६-८	कक्षा ९-१०	कक्षा ११-१२	प्राविधिक धारतर्फ	जम्मा
शिक्षक संख्या	६२	१९३	५०	३७	६	२+४+१२=१८	३६६

१. साक्षरताको स्थिति

थाहा नगरपालिकाको साक्षरता अवस्था:

साक्षरता दर

महिला - ६६.१३ %

पुरुष - ८२.३८ %

जम्मा-७४.०९ %

शैक्षिक वर्ष २०८० को शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको संख्यात्मक विवरण

बाविके	प्राथमिक तह शिक्षक दरबन्दी			निमावि तह शिक्षक दरबन्दी			उमावि
	दरबन्दी	राहत	जम्मा	दरबन्दी	राहत	जम्मा	दरबन्दी
६२	१६०	३३	१९३	२२	२८	५०	६

मावि दरबन्दी		प्राविधिक धार तर्फ					विद्यालय कर्मचारी	कार्यालय सहयोगी
दरबन्दी	राहत	जम्मा	ल्याव ब्याय	सह प्रशिक्षक	प्रशिक्षक	जम्मा		
१७	२०	३७	२	४	१२	१८	११	

नगरपालिका अनुदान शिक्षक

बाविके	प्रावि	निमावि	मावि	जम्मा
०	०	५	०	५

प्रदेश अनुदान शिक्षक

संघीय अनुदान शिक्षक

कुल जम्मा

बाविके	प्रावि	निमावि	मावि	जम्मा	निमावि	मावि	जम्मा	
०	०	०	१	१	२	४	६	४४२

- विद्यालय बस संचालन भएका विद्यालय - २
- इन्टरनेट पहुँच भएका विद्यालय - ५३ विद्यालय

- विद्युत पहुँच भएका विद्यालय – ५३ विद्यालय

सार्वजनिक विद्यालयको शिक्षा सुधारमा नगरपालिकाले गरेका केही प्रयास :

१. थाहा नगरपालिकाको थाहा नगर शिक्षा ऐन २०७४ जारी भइ कार्यान्वयनमा ल्याएको ।
२. नगरपालिकाको शिक्षा ऐनमै वि.व्य.स. संजाल, नगर शिक्षा समिति, शिक्षा अनुगमन समिति, वडा शिक्षा समिति, शिक्षक महासंघ जस्ता विषयलाई व्यवस्था गरिएको ।
३. नगर शिक्षा समिति, शिक्षा अनुगमन समिति, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, वडा शिक्षा समिति थाहा नगर शिक्षा ऐन २०७४ बमोजिम गठन भएको ।
४. कक्षा ८ मा नगरपालिका स्तरीय परीक्षा संचालन तथा प्रमाणीकरणको कार्य IEMIS System बाट सञ्चालन भएको ।
५. वर्षमा कम्तिमा एकपटक वि.व्य.स. अध्यक्ष र प्रधानाध्यापक एवम् जनप्रतिनिधिहरूको संयुक्त अन्तरक्रिया तथा तालिम कार्यक्रम संचालन ।
६. नियमित नगरपालिका स्तरीय प्रधानाध्यापक बैठक संचालन ।
७. एकीकृत अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण योजना निर्माण गरी विद्यालयहरूको अनुगमन, सुपरीवेक्षणको प्रतिवेदन शिक्षा समिति समक्ष पेश गर्ने गरेको ।
८. थाहा नगरपालिकाले “थाहा ज्ञानमाला ” नामक आधारभूत तह १-८ को स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी कार्यान्वयनमा रहेको ।
९. IEMIS सम्बन्धि तालिम संचालन गरी विद्यालयको तथ्यांक व्यवस्थापनमा सुधार ल्याउने प्रयास भएको । जसले गर्दा शैक्षिक योजना निर्माणमा टेवा पुगेको ।
१०. एकीकृत पाठ्यक्रम सम्बन्धी प्रबोधिकरण कार्यक्रम सञ्चालन भएको ।
११. सबै माध्यमिक विद्यालयहरूमा पुस्तकालय, विज्ञान प्रयोगशाला तथा कम्प्युटर प्रयोगशालाको व्यवस्थापन भएको साथै निमावि तहमा समेत सो कार्य सुरु गरिएको ।
१२. नगरपालिका अन्तर्गतका ५३ वटा सार्वजनिक विद्यालयहरू मध्ये ५३ वटै विद्यालयमा विद्युत पहुँच भएको ।
१३. नगरपालिकाले राष्ट्रपति रनिंग शिल्ड प्रतियोगिता संचालन गरी छनोट भएका विद्यार्थीहरूले जिल्ला तथा प्रदेश स्तरको प्रतियोगितामा समेत मेडल जित्न सफल भएको ।
१४. नगरपालिकाले वार्षिक शैक्षिक क्यालेन्डर निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने गरेको ।

१५. सार्वजनिक विद्यालयका प्रत्येक शिक्षकहरूलाई शिक्षक डायरी प्रयोग गरी अध्यापन गर्ने व्यवस्था मिलाएको ।
१६. सार्वजनिक विद्यालयका प्रत्येक शिक्षक तथा कर्मचारीहरूलाई नगरपालिकाबाटै परिचयपत्र जारी कार्यान्वयनमा ल्याएको ।
१७. बालविकास तथा विद्यालय कर्मचारीको तलब न्युनतम मापदण्ड अनुसार कार्यान्वयन गरेको ।
१८. नगरपालिकाले नमुना प्रारम्भिक बालविकास कक्षाकोठा निर्माणको प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याएको ।
१९. आधारभूत तह कक्षा १-८ सञ्चालित विद्यालयमा कक्षा ६ देखि ८ सम्मका विद्यार्थीलाई दिवा खाजा व्यवस्थापन गरिएको ।
२०. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि प्रदेश सरकार संग सम्झौता गरी चालु वर्ष देखिनै कार्यान्वयनको रहेको ।
२१. तोकिएको मापदण्ड अनुसार शिक्षक दरबन्दी मिलान र पुनः दरबन्दी मिलानको प्रयास गरेको ।
२२. नगरपालिकाले सार्वजनिक विद्यालयको विद्यालय नक्साङ्कन कार्य शुरुवात गरिएको ।
२३. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम बागमती प्रदेश सरकार र नगरपालिका बीच भएको सम्झौता अनुरूप विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन भई घोषणा कार्य सम्पन्न भएको छ ।

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको प्रगति विवरण

शिक्षा विकास निर्देशनालय बागमती प्रदेश र थाहा नगरपालिका बीच २०८० माघ २३ गते शिक्षा तालिम केन्द्र धुलिखेलमा दुई पक्षीय सम्झौता भए पश्चात सम्झौता बमोजिम यस पालिककामा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी विविध कार्यक्रमहरू सम्पन्न गरी मिति: २०८१/०३/१९ गतेका दिन नगर प्रमुख विष्णु बहादुर विष्टज्यूको सभाअध्यक्ष, सामाजिक विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेशका मन्त्री माननीय कुमारी मोक्तानज्यूको प्रमुख आथित्यता, नगर उपप्रमुख भरत गोपाली, शिक्षा विकास निर्देशनालय, सामाजिक विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेशका महानिर्देशक दिपेन्द्र सुवेदीज्यूको विशेष आथित्य, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत कृष्ण गिरीज्यू, स्थानीय राजनितिक दलहरूका प्रमुख/प्रतिनिधि, एव वडा अध्यक्षज्यूहरू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, नगर शिक्षा समितिका पदाधिकारीहरू, वडा शिक्षा समितिका पदाधिकारीहरू, शिक्षक महासंघ तथा पेशागत संघ/संगठनका अध्यक्ष तथा पदाधिकारी, सार्वजनिक/निजी लगानीका विद्यालयका प्रधानाध्यापक तथा शिक्षकहरू, सरकारी/गैरसरकारी संघसंस्था, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, शिक्षाप्रेमी, समाजसेवी, सञ्चारकर्मी लगायत सरोकारवालाहरूको उपस्थितिमा थाहा

नगरपालिका,मकवानपुरलाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागू भएको स्थानीय तह घोषणा गर्न घोषणा सभाका सभा अध्यक्ष नगर प्रमुख विष्णु बहादुर विष्टज्यूबाट बागमती प्रदेश,सामाजिक विकास मन्त्रालयका मन्त्री माननीय कुमारी मोक्तानज्यूलाई प्रस्ताव पेश गरी माननीय मन्त्रीज्यूबाट घोषणा सभा समारोहमा थाहा नगरपालिका अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा गर्नुभएको थियो । सभामा उपस्थित विभिन्न महानुभावहरूबाट घोषणा कार्यक्रमको शुभकामना व्यक्त गर्नुभएको थियो । अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा ऐन,२०७५ तथा नियमावली,२०७७ मा देहाय बमोजिम भएको व्यवस्थालाई कार्यान्वयनमा लगिने प्रतिबद्धता सहित सामुहिक हस्ताक्षर गरी कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ।

आ.व.२०८०।८१ मा संघ विशेष अनुदान अन्तर्गत अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको लागि प्राप्त कूल बजेटको आय ब्याय विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

१. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचारप्रसार तथा घरदैलो अभियान

- रंगिन र सदा दुई प्रकारको पर्चा सामाग्री छपाई गरी प्रचारप्रसार गरेको ।
- सार्वजनिक विद्यालयका प्राधानाध्यापकको नेतृत्वमा प्रत्येक विद्यालयका सेवा क्षेत्र निर्धारण गरी घरधुरी सर्वेक्षण संगै प्रचारप्रसार तथा अभिभावक चेतना कार्यक्रम गरिएको ।

२. अभिभावक चेतना कार्यक्रमः

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी रेडियो तथा सञ्चार माध्यमहरूबाट अभिभावक चेतनामूलक कार्यक्रम,रेडियो नाटक कार्यक्रम सञ्चालन भएको । प्रत्येक वडाका मुकामहरूमा सडक नाटक कार्यक्रम सञ्चालन भएको ।

३. विद्यालय उमेर समूहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूको लगत संकलन (फारम विकास, लगत संकलन, कम्प्युटर प्रविष्टी, प्रतिवेदन लगायत)

अनिवार्य तथा निःशुल्क कार्यक्रमको बारेमा नगर शिक्षा समितिमा छलफल तथा अभिमुखीकरण गरिएको ।,पालिका अन्तर्गतका विद्यालय, शिक्षासंग सम्बद्ध सरोकारवालाहरूलाई जानकारी दिने उद्देश्यले २०८० फाल्गुन २७ गतेका दिन अभिमुक्तिकरणको कार्य भएको थियो । साथै यस नगरपालिका अन्तर्गतका ५३ वटा सार्वजनिक विद्यालयहरूका विद्यालय सेवा क्षेत्र निर्धारण गरी कुनै पनि घरधुरी नछुट्ने र नदोहोरिने गरी प्रदेश सरकार सामाजिक विकास मन्त्रालयबाट जारी अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यविधि २०८० बमोजिम घरधुरी सर्वेक्षणको कार्य सम्पन्न भएको छ । शिक्षा विकास निर्देशनालयले बागमती प्रदेशद्वारा जारी लगत संकलन फारामको अतिरिक्त यस नगरपालिकाले थप नयाँ फारम विकास गरी थप विवरण समेत संकलन गरेको छ । घरधुरी सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्यांकीय विवरण कम्प्युटर प्रविष्टि तथा विश्लेशानात्मक तथ्यांक प्रतिवेदन तयार भएको छ । सो तथ्यांकलाई संक्षिप्त रूपमा यसरी प्रस्तुत गरिन्छ ।

२०८० साल चैत्र महिनामा घरधुरी सर्वेक्षणबाट प्राप्त विद्यालय बाहिर रहेको र सो मध्ये शैक्षिक सत्र २०८१ मा विद्यालयमा भर्ना हुन आएका र भर्ना हुन बाँको बालबालिकाको विवरण (संख्यात्मक) वडागतरूपमा ।

वडा नं.	विद्यालय उमेर समुहका बाहिर रहेका बालबालिका सङ्ख्या	भर्ना हुन आएका बालबालिकाका सङ्ख्या	भर्ना हुन बाँको बालबालिका सङ्ख्या	कैफियत
१	७	४	३	
२	११	६	५	
३	५	३	२	
४	१९	११	८	
५	३२	२०	१२	
६	१२	१०	२	
७	१६	११	५	
८	१५	५	१०	
९	९	५	४	
१०	०	०	०	
११	३०	१६	१४	
१२	१९	६	१३	
जम्मा	१७५	९७	७८	

४. विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू विद्यालय आई भर्ना भएकालाई विद्यालय पोसाक, झोला लगायत आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्टेशनरी लगायत सहायता

दुई पक्षीय सम्झौता र कार्यक्रमको नीति अनुरूप विद्यालय बाहिर भएका बालबालिकाहरूको विवरण संकलन भएको छ । घरदैलो अभियानको क्रममा शिक्षकहरूको पहलमा आफ्ना सेवा क्षेत्रका बालबालिकाहरूलाई विद्यालय भर्नाका लागि महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको पाइएको छ । अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा अभियानले विविध कारणले विद्यालय उमेर समुहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू मध्ये शैक्षिक सत्र २०८१ मा ९७ जना बालबालिका विद्यालयमा भर्ना हुन आएका छन् । कार्यक्रममा प्राप्त बजेट अनुसार ९७ जनालाई विद्यालय पोसाक, झोला र स्टेशनरी सामग्री उपलब्ध गरिएको छ ।

५. पूर्व प्राथमिक कक्षा (ECD) मा शिक्षण गर्ने शिक्षकहरूलाई मन्टेश्वरी तालिम :-

विद्यालय तहको पहिलो खुड्किलो प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र हो । यस तहका बालबालिकाहरूलाई सिकाइ गर्न त्यति सहज छैन । प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रमा अध्यापन गर्ने शिक्षकहरूलाई बेलाबेलामा तालिम दिन आवश्यक हुन्छ । नगरपालिकाले समय समयमा इ सी डी शिक्षकहरूलाई छोटो अवधिको तालिम संचालन गर्दै पनि आइरहेको छ । चालु वर्षमा अनिवार्य निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत नगरपालिका अन्तर्गतका ६२ जना सार्वजनिक विद्यालयका इसिडी शिक्षकहरूलाई मिति २०८० फाल्गुन २७ देखि चैत्र १ गतेसम्म ५ दिनको मन्टेश्वरी तालिम सञ्चालन गरिएको थियो । तालिम विज्ञ प्रशिक्षकहरू शुशिला भण्डारी, मुना राई तालिममा प्रशिक्षकको भूमिका निर्वाह गर्नुभएको थियो । तालिम अत्यन्तै प्रभावकारी रहेको/ भएको तालिममा सहभागी शिक्षकहरूको प्रतिक्रिया थियो । सहभागीहरूलाई तालिममा आफूले बनाएका सामग्रीहरू विद्यालय लैजान सहजताको लागि आयोजकले झोला पनि वितरण गरेको थियो ।

६. कक्षा ३ सम्मका बालबालिकालाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री व्यवस्थापन तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन:

दुई पक्ष बीच भएको सम्झौता अनुरूप बालमैत्री कक्षाकोठा व्यवस्थापनका लागि कक्षाकोठा व्यवस्थापनका लागि आवश्यकता अनुसार पालिका अन्तर्गतका ५३ सार्वजनिक विद्यालयहरूलाई कक्षाकोठा व्यवस्थापन गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ ।

७. विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरूको लागि सहयोग कार्यक्रम ।

कार्यक्रम अनुरूप विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरूलाई सहयोग कार्यक्रम अन्तर्गत विद्यालयबाट सिफारिस भएका बालबालिकाहरू मध्येबाट प्राथमिकताका आधारमा १०३ जना बालबालिकाहरूलाई पोसाक, झोला तथा स्टेशनरी सामग्री वितरण गरिनेछ ।

८. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण, कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समिक्षा बैठक (वडा र पालिका स्तरीय) ।

शिक्षा विकास निर्देशनालय बागमती प्रदेश र नगरपालिका बीच भएको सम्झौता अनुरूप अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यान्वयनका लागि विद्यालयका प्रधानाध्यापक, शिक्षक, जनप्रतिनिधि,पेसागत संघसंगठन, एवं सरोकारवालासँग छलफल तथा अभिमुखीकरण गरिएको थियो । नगर शिक्षा समितिको बैठकमा कार्यक्रमको कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समिक्षा गरिएको थियो । कार्यक्रमबाट प्राप्त सुझावका आधारमा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यान्वयनका लागि “थाहा नगरपालिकाको नीति तथा बजेट बक्तव्यमा समेत समावेश गरिएको छ । आगामी नगर शिक्षा समिति ,कार्यपालिका तथा नगरसभामा छलफल गरी आवश्यकीय शिक्षा नीति/योजना पारित गर्ने तथा कार्यान्वयनमा ल्याइने नगरपालिकाको योजना रहेको छ ।

९. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा कार्याविधि अनुसार वडा शिक्षा समितिको बैठकको निर्णय बमोजिम देहाय बमोजिम वडा स्तरमा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा वडा घोषणा सम्पन्न भएको थियो।

देहाय:

वडा नं.	घोषणा मिति
१	२०८१/०२/११
२	२०८१/०२/०४
३	२०८१/०२/०९
४	२०८१/०२/०४
५	२०८१/०२/२५
६	२०८१/०३/११
७	२०८१/०२/१३
८	२०८१/०२/०२
९	२०८१/०३/१२
१०	२०८१/०२/३१
११	२०८१/०३/१३
१२	२०८१/०२/०८

१०. कार्यक्रम अनुगमन सुपरिवेक्षण:

कार्यक्रम अनुगमनका लागि सम्झौता बमोजिम नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट नगर उपप्रमुख भरत गोपालीज्यूको संयोजकत्वमा प्रत्येक वडा अध्यक्षहरु समेत सदस्य रहने गरी अनुगमन समिति गठन भएको थियो। अनुगमन समिति, कार्यालयको तर्फबाट कार्यक्रमको समग्र अनुगमन भएको थियो।

११. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रम :-

दुई पक्षीय सम्झौता बमोजिम अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम चालु वर्षको ज्येष्ठ महिनाको दोस्रो हप्तामा घोषणा गर्नु पर्ने भएतापनि केही समय ढिलो भएको छ। मिति २०८१/०३/१६ गतेको नगर शिक्षा समितिको बैठकको निर्णयानुसार मिति २०८१/०३/१९ गते घोषणा सभा आयोजना गरी घोषणा सभाका सभा अध्यक्ष नगर प्रमुख विष्णु बहादुर विष्टज्यूबाट घोषणा प्रस्ताव प्रदेश सरकार, सामाजिक विकास मन्त्रालयका माननीय मन्त्री कुमारी मोक्तानज्यू समक्ष पेश गरी माननीय मन्त्रीज्यूबाट अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा थाहा नगरपालिका घोषणा कार्य सम्पन्न भएको थियो।

उमाकुण्ड गाउँपालिका

रामेछाप

परिचय:-

शिक्षा विकास निर्देशनालय, बागमती प्रदेश हेटौँडाको आ.व. २०८०/८१ को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम (संघ विशेष अनुदान) अन्तर्गत बामगमती प्रदेशभित्रका स्थानीयतहरूलाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागू भएको स्थानीय तह घोषणा गर्न मिति २०८०/०८/०८ को सूचना अनुसार प्रस्ताव आवाहन भएकोमा उमाकुण्ड गाउँपालिका गाउँ शिक्षा समिति प्रिती रामेछापले मिति २०८० मंसिर २१ गते बैठकको निर्णयानुसार योजना निर्माण गरी प्रस्ताव पेश गरेकोमा उमाकुण्ड गाउँपालिका छनोट भई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा गर्न अनुदान प्राप्त भएकोमा सोको कार्यक्रम निर्देशनालयको अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि २०८० बमोजिम मिति २०८१ जेठ २९ गते सम्पन्न गरिएको हुँदा यो प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

कार्यक्रमको उद्देश्य:

तोकिएको उमेर समूहका बालबालिकाहरूलाई विद्यालय वा अन्य वैकल्पिक शैक्षिक संस्थामा भर्ना गराई नियमित अध्ययन गर्ने र आधारभूत तहको अध्ययन पूरा गर्ने वातावरण सिर्जना गर्नु ।

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रम संचालन गर्न गरिएको क्रियाकलापहरू:

१. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रम सम्बन्धी उमाकुण्ड गाउँपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, वडा अध्यक्षहरू तथा कार्यपालिका सदस्यहरूसँग छलफल र अभिमुखीकरण कार्यक्रम ।
२. उमाकुण्ड गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरूको मिति २०८० फागुन ६ गतेको बैठकबाट अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रम सम्बन्धी अभिमुखीकरण सहित विद्यालयको पहुँच बाहिर रहेको बालबालिकाको तथ्याङ्क संकलन गरी शाखामा जानकारी गराउने निर्णय गरिएको ।
३. उमाकुण्ड गाउँपालिका गाउँ शिक्षा समितिको मिति २०८० फागुन ११ गतेको बैठकको निर्णय अनुसार अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रम संचालन कार्यतालिका २०८० स्वीकृत ।
४. विद्यालय बाहिर रहेको बालबालिका तथ्याङ्क संकलन तथा शैक्षिक सत्र २०८१ को विद्यार्थी भर्ना अभियान सम्बन्धी सामुदायिक सिकाइ केन्द्रमा कार्यरत परिचालकसँग छलफल तथा अन्तरक्रिया ।
५. शैक्षिक सत्र २०८१ को विद्यार्थी भर्ना अभियान सम्बन्धी रेडियो कैरनसँग सम्झौता गरी वैशाख महिनाभरी विद्यार्थी भर्ना अभियान सम्बन्धी सूचना सम्प्रेषण ।
६. स्थानीय स्काउट कार्यलय उमाकुण्ड गाउँपालिकाद्वारा विद्यार्थी भर्ना अभियान तथा अभिभावक सचेतना सम्बन्धी डकुमेन्ट्री निर्माण गरी गाउँपालिकाका पेज, शाखाको पेज र विद्यालयको फेसबुक पेज मार्फत चेतनामूलक शैक्षिक सूचना सम्प्रेषण ।

७. गाउँ शिक्षा समितिको मिति २०८०।१२।२० को बैठकको निर्णय अनुसार बालमैत्री कक्षा कोठा व्यवस्थापन सम्बन्धी बजेट माध्यमिक विद्यालयको अवस्थालाई पहिचान गरी विनियोजना ।
८. गाउँ शिक्षा समितिको मिति २०८०।१२।२० को बैठकको निर्णय अनुसार गाउँपालिका भित्रको सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत बालविकास शिक्षकहरुको लागि मिति २०८० चैत्र २२ देखि २६ गतेसम्म ५ दिने तालिम सम्पन्न ।
९. गाउँ शिक्षा समितिको मिति २०८०।१२।२० को बैठकको निर्णय अनुसार गाउँपालिका भित्रको माध्यमिक विद्यालय तथा आधारभूत विद्यालयका अभिभावकहरुलाई बालबालिकाको सिकाई, दिवा खाजा, नियमिता, सरसफाई लगायतका विषयमा अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम संचालन
१०. गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयले २०८१ बैशाख २ गतेदेखि ९ गतेसम्म विद्यार्थी भर्ना अभियान संचालन र बैशाख महिनाभरी घरदैलो विद्यार्थी भर्ना अभियान संचालन ।
११. विद्यालय बाहिर रहेको बालबालिकाको तथ्याडक संकलन तथा घरधुरी सर्वेक्षण गर्न गाउँपालिकाले विज्ञापन गरी कम्तिमा कक्षा १२ उत्तीर्ण गरेको २१ जना तथ्याडक संकलक मिति २०८१ बैशाख २ गते छनोट गरी ३ गते अभिमुखीकरण सहित तथ्याडक संकलन गर्न १५ दिनको लागि गाउँपालिकाको सातै वटा वडामा खटाइएको ।
१२. गाउँपालिकाले खटाइएको तथ्याडक संकलकबाट आएको तथ्याडकलाई मिति २०८१ बैशाख २१ गते समिक्षा गरेको ।
१३. उमाकुण्ड गाउँपालिकाले खटाइएको तथ्याडक संकलकबाट आएको ३५ जना विद्यालय बाहिर रहेको बालबालिकालाई गाउँपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा अध्यक्षहरु, कार्यपालिका सदस्यहरु, गाउँशिक्षा समितिका सदस्यहरु, सबै विद्यालयको प्रधानाध्यापकहरुबीच समिक्षा बैठक गरी विद्यालयभित्र ल्याउन आ-आफ्नो क्षेत्रबाट जिम्मेवारी वहन गर्ने निर्णय गरिएको ।
१४. वडा शिक्षा समिति, गाउँ शिक्षा समिति र गाउँपालिकाबाट नियमित रुपमा सोको अनुगमन गर्न उपाध्यक्षकोनेतृत्वमा वडा अध्यक्षसहितको अनुगमन समिति गठन गरी नियमित अनुगमन गरिएको ।
१५. वडा कार्यालय, लिडर तथा फिडर विद्यालय, राजनीतिक दल, शैक्षिक सरोकारवालाहरुबीच आ-आफ्नो क्षेत्रबाट अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षामा बालबालिकाको पहुँचमा ल्याउन सहयोग गरेको ।
१६. सामुदायिक सिकाई केन्द्रका अध्यक्ष र परिचालकासँग अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षासँग सम्बन्धित विषयमा समिक्षा गरेको ।
१७. वडा शिक्षा समितिले कुनै पनि बालबालिका आफ्नो वडा भित्र नरहेको भनी निर्णय गर्दै गाउँपालिका तथा शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखासँग समन्वय र सहकार्य गरी वडालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको
१८. गाउँपालिका भित्रको सम्पूर्ण वडालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रम सम्पन्न गरिसकेपछि मिति २०८१ जेठ २९ गते उमाकुण्ड गाउँपालिका अध्यक्ष तथा गाउँ शिक्षा समितिको अध्यक्ष श्री शेर बहादुर सुनुवारको अध्यक्षतामा शिक्षा विकास निर्देशनालय हेटौँडाको महानिर्देशक

दिपेन्द्र सुवेदीको प्रमुख आतिथ्यामा उमाकुण्ड गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा लागू भएको घोषणा गरियो ।

विद्यालय बाहिर रहेको बालबालिका तथ्याङ्क

क्र. स.	वडा न.	साविक टोल	बालबालिकाको नाम	बुबाको नाम	उमेर	कैफियत
१	१	च्याउके	अविशोक बस्नेत	अर्जुन बस्नेत	५	जम्म दर्ता नभएको
२	१	चरी	इसा खड्का	टुयल खड्का	११	अपाङ्ग
३	१	चरी	ज्योति बस्नेत	छत्र बहादुर बस्नेत	६	अपाङ्ग
४	१	चामारु	पासाङ शेर्पा	छोडा शेर्पा	४	अपाङ्ग
५	१	छायादिङ	समिर खड्का	विश्व बहादुर खड्का	४	विद्यालय टाढा
६	२	रत्नज्योति	आदित्य मगर	दिपक मगर	११	अपाङ्ग
७	२	रोशी	सन्देश विष्ट	कुमार विष्ट	१२	अपाङ्ग
८	२	रोशी	सनजु विष्ट	कविता विष्ट	५	अपाङ्ग
९	२	पागा	प्रिस्मा आचार्य	गीता आचार्य	५	जम्म दर्ता नभएको
१०	३	चिर्मलु	रिदम शेर्पा	दिकु शेर्पा	९	मनासिक अपाङ्ग
११	३	अजम	भगवती महत	राम बहादुर महत	८	
१२	३	यासरु	विजय सुनुवार	पुर्ण बहादुर सुनुवार	५	
१३	३	गुरुदी	तेन्जी शेर्पा	मिडमा साङगे शेर्पा	४	
१४	३	डिला	कृष्ण बहादुर खड्का	यम बहादुर खड्का	१३	पूर्ण अपाङ्ग
१५	३	दर्नासा	अनिषा सुनुवार	दिनेश सुनुवार	५	
१६	४	फुमदिङ	प्रसान्त तामाङ	चम्पा तामाङ	४	जम्म दर्ता नभएको
१७	४	लाप्चाने	सृष्टी श्रेष्ठ	चन्द्र श्रेष्ठ	८	अपाङ्ग
१८	४	तेस्रो बाटो	भोज बहादुर लामिछो	चड्खा बहादुर लामिछाने	१०	
१९	४	सुकुर	सुमी सुनुवार	महेश कुमार सुनुवार	५	
२०	५	फाती	विराज तामाङ	विर बहादुर तामाङ	११	अपाङ्ग
२१	५	फाती	सुमीना तामाङ	विर बहादुर तामाङ	११	
२२	५	काउले थुम्का	पविना कार्की	छत्र बहादुर कार्की	११	अपाङ्ग

२३	६	ढुङ्गो	नवसिंह सुनुवार	धर्मसिङ सुनुवार	८	
२४	६	डाङ्गुङ्गो	अनुराग कार्की	भूपट कार्की	४	
२५	६	सतार	हेमसाङ शेर्पा	डावा शेर्पा	४	
२६	७	तोस्केर	सरिता सार्की	राजकुमार सार्की	९	
२७	७	फोर्दिम	दासोनाम तामाङ	सुकरे तामाङ	१२	
२८	७	डिलखर्क	अविराज तामाङ	तेज बहादुर तामाङ	४	
२९	७	फोर्दिम	मनिका तामाङ	लाछिरी तामाङ	४	
३०	७	फोर्दिम	सञ्चु तामाङ	पासाङबुटी तामाङ	६	
३१	७	नागी	प्रकाश शेर्पा	सुकरे शेर्पा	१३	
३२	७	बुन्देल डाडा	गोपिला दमै	बम बहादुर दमै	१०	
३३	७	बुन्देल डाडा	लुकश नेपाली	बम बहादुर दमै	४	
३४	७	रुना	वसन्त नेवार	शिव नेवार	६	
३५	७	कोलडाडा	विक्रम धौला	मन बहादुर धौला	१३	

वडा तथा गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरिएको कार्यतालिका:

उमाकुण्ड गाउँपालिका तथा वडालाई तपशिल बमोजिम कार्यतालिका अनुसार अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरिएको छ ।

क्र.स.	वडा/गाउँपालिका	घोषणा मिति	कैफियत
१	वडा नं १, गुम्देल	२०८१।०२।२३	
२	वडा नं २, बाम्ती	२०८१।०२।०९	
३	वडा नं ३, कुबुँकास्थाली	२०८१।०२।१७	
४	वडा नं ४, प्रिती	२०८१।०२।२८	
५	वडा नं ५, सुनुवारधारा	२०८१।०२।१८	
६	वडा नं ६, गुप्तेश्वर	२०८१।०२।२५	
७	वडा नं ७, भुजी	२०८१।०२।२७	
८	उमाकुण्ड गाउँपालिका	२०८१।०२।२९	

वडा तथा गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा गर्दा गरिएको क्रियाकलापहरु:

क) वडा घोषणा:

उमाकुण्ड गाउँपालिका भित्रको सातैवटा वडालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा गर्न माथि उल्लेखित कार्यतालिका बमोजिम वडा शिक्षा समिति र वडा भित्रको लिडर माविको संयुक्त आयोजनामा सम्बन्धी वडा शिक्षा समितिको अध्यक्षको अध्यक्षतामा, गाउँपालिका अध्यक्षको प्रमुख अतिथिमा, गाउँपालिका उपाध्यक्ष, कार्यपालिका सदस्यहरु, वडा सदस्यहरु, राजनीतिका दलका प्रतिनीधि, वडा भित्रका विद्यालयका प्रधानाध्यापक, शिक्षक, विद्यार्थी, अभिभावक, शिक्षाप्रेमी, शैक्षिक सरोकारवालाहरुको

उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो । साथै, सोही कार्यक्रममा वडा भित्र विद्यालय बाहिर रही विद्यालयमा भर्ना भएको बालबालिकालाई स्टेशनरी, भोला वितरण गरियो । घोषणा कार्यक्रम उपस्थित सम्पूर्ण शैक्षिक सरोकारवालाहरूले बालबालिकालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्न आ-आफ्नो ठाउँबाट प्रतिवद्धता समेत व्यक्त गर्नु भयो । वडालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रममा विद्यार्थी तथा स्काउटबाट विविध संस्कृति नाच समेत प्रस्तुत गरिएको थियो ।

क) पालिका घोषणा:

उमाकुण्ड गाउँपालिका भित्रको सातैवटा वडालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरिसकेपछि मिति २०८१ जेठ २९ गते उमाकुण्ड गाउँपालिका अध्यक्ष तथा गाउँ शिक्षा समितिका अध्यक्ष श्री शेर बहादुर सुनुवारको अध्यक्षतामा, शिक्षा विकास निर्देशनालय हेटौँडाका महानिर्देशक श्री दिपेन्द्र सुवेदीको प्रमुख अतिथिमा, गाउँपालिका उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा अध्यक्षहरू, पालिकास्तरीय राजनीतिक दलका प्रतिनीधि, कार्यपालिका सदस्यहरू, वडा सदस्यहरू, गाउँशिक्षा समितिका सदस्यहरू, वडा शिक्षा समितिका सदस्यहरू, नेपाल शिक्षक महासंघका प्रतिनीधिहरू, गाउँ भित्रका विद्यालयका प्रधानाध्यापक, शिक्षक, विद्यार्थी, अभिभावक, शिक्षाप्रेमी, शैक्षिक सरोकारवालाहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो । घोषणा कार्यक्रम उपस्थित सम्पूर्ण शैक्षिक सरोकारवालाहरूले बालबालिकालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्न समूहिक प्रतिवद्धताको ब्यानरमा हस्ताक्षर गर्दै आ-आफ्नो ठाउँबाट प्रतिवद्धता समेत व्यक्त गर्नु भयो । गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रममा विद्यार्थीहरूबाट विविध संस्कृति भाँकी नाच तथा स्काउटबाट मार्च पास सहित राष्ट्रियता भल्कने नाच समेत प्रस्तुत गरिएको थियो ।

नीलकण्ठ नगरपालिका

धादिङ

नीलकण्ठ नगरपालिका संघीय राजधानी काठमाडौं देखि ८२ कि.मि. दुरीमा अवस्थित छ । पालिकाको रूपमा अवस्थित छ । यस नगरपालिकाकमा आ.व. २०८०।८१ (शै.स.२०८०) मा IEMIS को तथ्याङ्क अनुसार जम्मा ९३ वटा विद्यालयहरू रहेका छन् । जस मध्ये ८२ वटा सामुदायिक तथा ११ वटा संस्थागत विद्यालयहरू रहेका छन् । तहगत रूपमा हेर्दा २८ वटा सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयहरू ४१ वटा सामुदायिक आधारभूत विद्यालयहरू तथा ५ वटा माध्यमिक संस्थागत विद्यालयहरू साथै ६ वटा आधारभूत संस्थागत विद्यालयहरू रहेका छन् । अनौपचारिक शिक्षा तथा साक्षरता वृद्धिका लागि ८ वटा सामुदायिक अध्ययन केन्द्र रहेका छन् । यस शै.स. २०८० मा सामुदायिक विद्यालयहरूमा १२७९५ जना र संस्थागत विद्यालयहरूमा ४६५१ जना विद्यार्थीहरू गरी जम्मा १७४४६ विद्यार्थीहरू अध्ययनरत छन् । यो नगरपालिका शैक्षिक गतिविधिका आधारमा धादिङ जिल्लाकै उत्कृष्ट स्थानीय तहका रूपमा चिनिएको छ । त्यसैगरी यस गाउँपालिका अन्तर्गत १ वटा खुल्ला विद्यालयहरू र ३ वटा स्रोत कक्षा सञ्चालनमा रहेका छन् भने १ वटा सामुदायिक क्याम्पस सञ्चालनमा छ ।

यस नगरपालिकाले शिक्षा विकास निर्देशनालय, हेटौडा संग गरेको प्रस्ताव आव्हानमा प्रस्तावना पेश गरी बागमती प्रदेश अन्तर्गतका ११९ वटा पालिका मध्ये १८ पालिकामा छनौट भएको थियो । शिक्षा विकास निर्देशनालय, हेटौडा र यस नगरपालिका बिच कार्य गर्नका लागि मिति २०८०/१०/२३ गते सम्झौता भएको थियो । सोहि सम्झौता बमोजिम नेपालको संविधान २०७२ ले अङ्गिकार गरेको अनिवार्य तथा निःशुल्क आधारभूत तहको शिक्षाको लागि यस नगरपालिकाले कार्य अगाडि बढाई सम्पन्न गरेको हो । अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा ऐन, २०७५ र नियमावली, २०७७ बमोजिम बागमती प्रदेश सरकारले बनाएको अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम सम्बन्धी कानूनको आधारमा यस कार्यक्रमलाई मुर्त रूप दिन सकिएको हो ।

यस कार्य गर्नका लागि यस पालिकामा रहेका १४ वडा शिक्षा समितिको समन्वयमा २/२ जना प्रत्येक वडा बाट गणक छनौट गरी २८ जना लाई विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूको तथ्याङ्क संकलन गर्ने काममा लगाइएको थियो । २८ जना गणकको नामावलि वडा कार्यालयको सिफारिसमा छनौट गरिएको थियो ।

गणकहरूको सर्वेक्षणबाट जम्मा विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिका ७० जना प्राप्त भएका थिए । विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा ल्याउन तथा टिकाइ राख्ने प्रयोजनका लागि विभिन्न शैक्षिक सामग्री तथा झोला ब्याग जुता लगाएत विभिन्न सामग्रीहरू वितरण गरिएका थिए ।

तथ्याङ्क संकलन गर्दा यस नगरपालिकाका १४ वडाहरू मध्ये ११ वटा वडाहरूमा विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू रहेको पाइयो । पहिले वडाहरूलाई विद्यालय बाहिर नरहेको अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरी मिति २०८१/०३/०१ गते नगर सभाको अवसर पारी अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा नगर घोषणा गरेर यो कार्यक्रमको औपचारिक रूपमा समापन गरियो ।

यस कार्यक्रम अन्तर्गत नगरपालिकाले सम्पादन गरेका कामहरूको विवरणः

- अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचार प्रसार,
- अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम- वि.व्य.स. तथा विद्यालयहरूलाई अभिमुखीकरण
- विद्यालय उमेर समूहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूको लगत संकलन (फारम छपाइ, तथ्याङ्क सङ्कलन, कम्प्युटर प्रविष्टि प्रतिवेदन लेखन) - गणक खटाइ विवरण संकलन तथा अन्य कार्यक्रम,
- विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू विद्यालयमा आई भर्ना भएकालाई विद्यालय पोशाक झोला लगायत आवश्यक पर्ने स्टेशनरी लगायतका सहायता,
- पूर्व प्राथमिक कक्षा (ECD) मा शिक्षण गर्ने शिक्षकहरूलाई मन्टेश्वरी तालिम - १०६ वटा सहजकर्ताहरूलाई तालिम कार्यक्रम नगरपालिकाको पनि साझेदारी,
- कक्षा ३ सम्मका बालबालिकालाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन,
- विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरूका लागि सहयोग कार्यक्रम,
- अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समीक्षा बैठक (वडा र स्थानीय तह स्तरमा),
- कार्यक्रम अनुगमन सुपरिवेक्षण,
- अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा, आदि ।

तथ्याङ्क संकलन गरेर यस नगरपालिकामा विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूको विवरणः

क्र. स. नं.	विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाको नाम	गाउँ टोलको नाम	अभिभावकको नाम थर	अपाङ्गताको प्रकार	विद्यालय छोडेको कक्षा	विद्यालय नगएको कारण	विद्यालय भर्ना भइसकेको	कै.
१	रोजिना गुरुङ	हिलेखर्क	सुकुमाथा गुरुङ			पढ्न मन नलागेर		
२	विमलेश गुरुङ	हिलेखर्क	मिश्रीमाथा गुरुङ		५	पढ्न मन नलागेर		
३	राज कुमार मिजार	तिनघरे	सुकुमाथा	२	२	७		
४	मनिषा गुरुङ	खरबारी	बिर बहादुर गुरुङ	१	५	३		
५	सलिन बि.क.	तिनघरे	हेम विश्वकर्मा		१	१		
६	सचिन बि.क.	तिनघरे	डिल बहादुर बि.क.		१	१		
७	विनिता बि.क.	तिनघरे			१	०		
८	रविन सुनार	तिनघरे	एक बहादुर सुनार		२	१		
९	एलिना गुरुङ	चिसापानी	गोप बहादुर गुरुङ	२	०	३		
१०	कृटिना गुरुङ	चिसापानी	उदय बहादुर गुरुङ	२		३		
११	कविता मिजार	तिनघरे		२		५		
१२	अर्जुन गुरुङ	चिसापानी	सन्त बहादुर गुरुङ	३	१	३		
१३	पार्वती मिजार	तिनघरे	जुठी मिजार		३	१		
१४	पुष्पा गुरुङ	भुलभुले			१	१		
१५	दक्षिका बि.क.	चैनपुर				१		
१६	रिता घिमिरे	चिसापानी	सुर्य प्रसाद घिमिरे	३	१	७		
१७	सरिता रम्तेल	तिनघरे	कर्ण बहादुर साकी	६	४	१		

क्र. स.	वडा नं.	विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाको नाम	गाउँ टोलको नाम	अभिभावकको नाम थर	अपाङ्गताको प्रकार	विद्यालय छाडेको कक्षा	विद्यालय नगएको कारण	विद्यालय भर्ना भइसकेको	कै.
१८	२	टुक कुमारी बि.क	चैनपुर			३	१		
१९	२	दिपेश बि.क.	चैनपुर			२	१		
२०	२	तारा बहादुर बि.क.	तिनघरे			१	१		
२१	२	रविना रस्तेल	तिनघरे	जुठी रस्तेल		१	१		
२२	२	प्रकृती गुरुड	भुलभुले	चमेली गुरुड	८	३			
२३	२	रिमेक्स श्रेष्ठ	वलिडाँडा	बल बहादुर श्रेष्ठ		५	१२		
२४	२	अभिषेक सुनार	भुलभुले	होम बहादुर		५	१२		
२५	२	निकेश परियार	पाँचघारे	रकेश परियार			चाडै बोली नआएको		
२६	२	देवकी मिजार	चिसापानी	कोपिला मिजार					
२७	३	ताविता तामाङ	माले बगर	दिलमाया तामाङ	१		३		
२८	३	प्रन्न भट्ट	गणेश मार्ग	सपना भट्ट					
२९	४	रुसिन आले मगर	एक्ले पिपल	समिर आले			१		
३०	४	निरज परियार	पौवा	निर्मला परियार			१		
३१	४	आस्था तामाङ	सिम्पानी	अस्मिता तामाङ			१		
३२	५	अमृता श्रेष्ठ	स्यालडाडा	मिरा श्रेष्ठ					
३३	५	करुण लामा	डाँडा गाउँ	हरि सुनारी					
३४	५	देव बि.क.	देउराली	बेले बि.क.					
३५	५	सुजन रस्तेल	पतेनी	हिरा रस्तेल					

क्र. सं.	वडा नं.	विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाको नाम	गाउँ टोलको नाम	अभिभावकको नाम थर	अपाङ्गताको प्रकार	विद्यालय छोडेको कक्षा	विद्यालय नगएको कारण	विद्यालय भर्ना भइसकेको	कै.
३६	७	सर्मिला रोक्का	तारुखर्क	अम्मर रोक्का			पढ्न मन नलागेर		
३७	७	रोशनी सिम्खडा	तारुखर्क	गोकर्ण सिम्खडा					
३८	७	रोजिना परियार	मसुर्याङछाप	राम बहादुर परियार					
३९	७	करुणा नेपाली	पिपलछाप	मिलन नेपाली					
४०	८	सविना विक	सेमलि घारी	शान्ता वि.क.		९	गरिबी		
४१	८	शन्तोश वि क	सेमलि घारी	शान्ता वि.क.		६	गरिबी		
४२	८	सञ्जना श्रेष्ठ	वित्तविशी	रसिना श्रेष्ठ					
४३	८	पुजन राना मगर	मगर गाउँ	रजिना राना मगर					
४४	८	गंगा बराइली	अर्चले	प्रेम कुमारी बराइली					
४५	९	रश्मी श्रेष्ठ	पौवाखाल्टा	नानुमाया श्रेष्ठ			गरिबी		
४६	९	सुमन गुरुङ	काफलपानी	राधिका गुरुङ			गरिबी		
४७	९	कृष गुरुङ	काफलपानी	सुशिला गुरुङ			गरिबी		
४८	१२	शुतमाया तामाङ	दामगढे	शिसामाया तामाङ			३		
४९	१२	किशोर कुमाल	कुमाल गाउँ	सुकाजी कुमाल			४		
५०	१२	बल बहादुर कुमाल	कुमाल गाउँ	फुलमाया कुमाल			१		
५१	१२	राम बहादुर चेपाङ	आपस्वारा	शर्मिला चेपाङ			१		
५२	१२	दिनेश परियार	आपस्वारा	सविना परियार			१		
५३	१२	विकास कुमाल	आपस्वारा	जुनकिरी कुमाल			१		

क्र. स.	वडा नं.	विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाको नाम	गाउँ टोलको नाम	अभिभावकको नाम थर	अपाङ्गताको प्रकार	विद्यालय छाडेको कक्षा	विद्यालय नगएको कारण	विद्यालय भर्ना भइसकेको	कै.
५४	१२	रोसन कुमाल	कुमाल गाउँ	टुलीमाया कुमाल			१		
५५	१२	सेख कुमाल	कुमाल गाउँ	फुलमाया कुमाल			१		
५६	१२	यामुना तामाङ	दामगडे	टुलीमाया तामाङ			१		
५७	१२	देवकी कुमाल	कुमाल गाउँ	सुकाजी कुमाल			१		
५८०	१३	प्रिति दिवाली	सिम्ले	पुष्पा बि.क.			अपांग		
५९	१३	सुमिना श्रेष्ठ	केरौजा	सुनिता श्रेष्ठ			गरिबी		
६०	१३	पुजा खतिवडा	आचार्य गाउँ	मनोज खतिवडा			गरिबी		
६१	१३	प्रतिमा गुरुङ	मधुवन	दिल कुमारी गुरुङ			गरिबी		
६२	१३	निमा गुरुङ	बटुवा	होम बहादुर गुरुङ					
६३	१३	जेनिशा बि.क.	भदुवार	रिता बि.क.					
६४	१३	सञ्जु गुरुङ	नगिनस्वारा	सुमन गुरुङ			अपांग		
६५	१४	आशिका गुरुङ	रिमाल्डी	अस्मिता गुरुङ					
६६	१४	आर्यन श्रेष्ठ	अम्बोटे	रोशनी श्रेष्ठ					
६७	१४	सेमसुन तामाङ	भदौर	हेम बहादुर तामाङ					
६८	१४	रोशन शाह	रातमाटे	रीता शाह			८		
६९	१४	स्वास्तिका तामाङ	भदौर	सोम बहादुर तामाङ					
७०	१४	मनिषा गुरुङ	खरबारी	बीर बहादुर गुरुङ					

२. वि.स. २०७८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार उमेर समूहको जनसंख्या विवरण:

क्र स	उमेर समुह	केटी	केटा	जम्मा	कैफियत
१	०-४ वर्ष उमेर पूरा भएको	१९७३	२१७९	४१४२	
२	५-९ वर्ष उमेर पूरा भएको	२५४५	२७०१	५२४६	
३	१०-१४ वर्ष उमेर पूरा भएको	२८४६	२९९७	५८४३	

३. प्रस्ताव पेश गर्दा नगरपालिकाले शिक्षा निर्देशनालय संग पेश गरेको लागत साझेदारी सम्बन्धी विवरण:

क्र. स	प्रस्तावित कार्यक्रम क्षेत्र (अनुसूची २ बमोजिम)	प्रस्तावित आवश्यक रकम रु.	व्यहोर्न चाहेको रकम रु.	साझेदारीको क्षेत्र	कैफियत
१	अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचार प्रसार तथा घरदैलो कार्यक्रम	५ लाख	१ लाख		
२	अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम	५ लाख	१ लाख		
३	विद्यालय उमेर समुहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरुको लगत संकलन (फारम छपाइ , तथ्याङ्क सङ्कलन, कम्प्युटर प्रविष्टि प्रतिवेदन लेखन आदि)	४ लाख		प्राविधिक सहयोग	
४	विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरु विद्यालयमा आई भर्ना भएकालाई विद्यालय पोशाक झोला लगायत आवश्यक पर्ने स्टेशनरी लगायतका सहायता	५ लाख	१ लाख		
५	विद्यालयमा भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका विद्यार्थीहरुलाई नियमित मेन्टरीड/	२ लाख		प्राविधिक सहयोग	

क्र. स	प्रस्तावित कार्यक्रम क्षेत्र (अनुसूची २ बमोजिम)	प्रस्तावित आवश्यक रकम रु.	व्यहोर्न चाहेको रकम रु.	साझेदारीको क्षेत्र	कैफियत
	काउन्सेलिङ।				
६	पूर्व प्राथमिक कक्षा (ECD) मा शिक्षण गर्ने शिक्षकहरुलाई मन्टेश्वरी तालिम	५ लाख	३ लाख		
७	कक्षा ३ सम्मका बालबालिकालाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन	६ लाख	१ लाख		
८	विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरुका लागि सहयोग कार्यक्रम	५ लाख	१ लाख		
९	अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समीक्षा बैठक (वडा र स्थानीय तह स्तरमा)	३ लाख		प्राविधिक सहयोग	
१०	कार्यक्रम अनुगमन सुपरिवेक्षण	२ लाख		प्राविधिक सहयोग	
११	अनिवार्य तथा नि शुल्क शिक्षा घोषण	२ लाख		प्राविधिक सहयोग	
	जम्मा	४४ लाख	८ लाख		

४.यस नगरपालिकाको शैक्षिक विवरण

४.१ निरक्षर नागरिक

जम्मा नागरिक	निरक्षर नागरिक	निरक्षर प्रतिशत	कैफियत
५८८२८	१४२३६	२४.२	राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार

४.२ अपाङ्गता भएका नागरिक (राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार)

क्र स	अपाङ्गताको प्रकृति	अपाङ्ग संख्या	कैफियत
१	शारीरिक अपाङ्ग	४४८	
२	न्युन दृष्टियुक्त	३५९	
३	दृष्टिविहिन	७६	
४	बहिरोपना	१६४	
५	मनोसामाजिक अपाङ्ग	४९	
६	न्युन श्रवण शक्ति	११५	
७	मानसिक तथा मनोसामाजिक	६५	
८	बौद्धिक अपाङ्गता	३७	
९	अनुवंशीय रक्तश्राव	१३	
१०	अटिज्म	७	
११	बहुअपाङ्गता	१२०	
	जम्मा	१४५३	

५.आधारभुत तथा माध्यमिक तहमा अध्ययनरत दलित बालबालिका

बाल विकास			आधारभुत तह			माध्यमिक तह			कैफियत
छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	
१५२	१५२	३०४	८१६	८३२	१६४८	३२२	२५४	५७६	

६.शिक्षण संस्थाहरुको संख्यात्मक विवरण

तह	कक्षा	विद्यालय बालविकास संख्या
पुर्व प्राथमिक	ECD	१०६
आधारभुत	१-५	४१
	१-८	१३

माध्यमिक	१-१०	१७
	१-१२	११
क्याम्पस	स्नातक/स्नातकोत्तर	१
सामुदायिक सिकाइ केन्द्र		८

७.सामुदायिक सिकाइ केन्द्रको विवरण

क्र. स.	सामुदायिक सिकाइ केन्द्रको नाम ठेगाना	कर्मचारीको नामथर	स्थायी ठेगाना	लिङ्ग		न्युक्ति मिति	क्षेत्र
				पू	म		
१	नीलकण्ठ सामुदायिक सिकाइ केन्द्र नीलकण्ठ ३	श्री जानुका सापकोटा रिजाल	नीलकण्ठ ३		१	२०७१-०८-२९	
२	खाल्टे सामुदायिक सिकाइ केन्द्र नीलकण्ठ ५	श्री मेनुका हुंगाना खनाल	नीलकण्ठ ५		१	२०७२-११-१४	
३	भैरवी सामुदायिक सिकाइ केन्द्र नीलकण्ठ ६	श्री सविना राना मगर	नीलकण्ठ ६		१	२०७७-११-०२	
४	मुरलीभञ्ज्याङ. सामुदायिक सिकाइ केन्द्र नीलकण्ठ ८	श्री पुष्पाञ्जली श्रेष्ठ	नीलकण्ठ ८		१	२०६८-०१-०४	
५	पहिचान सामुदायिक सिकाइ केन्द्र नीलकण्ठ ११	श्री सीता बाँडा	नीलकण्ठ ११		१	२०७९-०४-१६	न.पा. आन्तरिक
६	कुमारीदेवी सामुदायिक सिकाइ केन्द्र नीलकण्ठ ११	श्री लक्ष्मी सुयल	नीलकण्ठ १०		१	२०७९-०६-१२	न.पा. आन्तरिक
७	सांकोष सामुदायिक सिकाइ केन्द्र नीलकण्ठ १३	श्री रोमा कुमारी आचार्य	नीलकण्ठ १३		१	२०७९-०६-१२	
८	धुवाकोट सामुदायिक सिकाइ केन्द्र नीलकण्ठ १४	श्री कमला तामाङ.	नीलकण्ठ १४		१	२०६९-०२-०३	
					८		

द. विद्यार्थी विवरण: (शैक्षिक सत्र २०८०)

क्र स	कक्षा	विद्यार्थी संख्या
१	ECD	१२८३
२	कक्षा १	९५३
३	कक्षा २	८४२
४	कक्षा ३	८८१
५	कक्षा ४	९२३
६	कक्षा ५	१०६६
७	कक्षा ६	९८६
८	कक्षा ७	१०४२
९	कक्षा ८	११४३
१०	कक्षा ९	१०८६
११	कक्षा १०	९६७
१२	कक्षा ११	७८७
१३	कक्षा १२	८३६
	जम्मा	१२७९५

९. बालमैत्री शैक्षिक सामग्री वितरण गरिएका विद्यालयहरूको विवरण:

क्र.स.	विद्यालयको नाम, ठेगाना	विभिन्न ४५ प्रकारका बालमैत्री शैक्षिक सामग्री	कौफियत
१	प्रकाश मा.वि.नी.न.पा. १	१ सेट	
२	महेन्द्र मा.वि. नी.न.पा. २	१ सेट	
३	नीलकण्ठ बालमन्दिर मा.वि. नी.न.पा. ३	१ सेट	
४	गैरीगाँउ मा.वि. नी.न.पा. ४	१ सेट	
५	पञ्चकन्या मा.वि. नी.न.पा.५	१ सेट	

क्र.स.	विद्यालयको नाम,ठेगना	विभिन्न ४५ प्रकारका बालमैत्री शैक्षिक सामग्री	कौफियत
६	भैरवी मा.वि. नी.न.पा. ६	१ सेट	
७	कर्णेश्वर मा.वि. नी.न.पा. ७	१ सेट	
८	देउराली मा.वि.नी.न.पा. ८	१ सेट	
९	रामकोट मा.वि.नी.न.पा. ८	१ सेट	
१०	पाल्पा सामरीभञ्ज्याङ मा.वि. नी.न.पा. ९	१ सेट	
११	चण्डेश्वरी मा.वि.नी.न.पा. ९	१ सेट	
१२	कुमारीदेवी मा.वि.नी.न.पा.१०	१ सेट	
१३	मञ्जुश्री मा.वि. नी.न.पा. ११	१ सेट	
१४	पशुपती मा.वि. नी.न.पा. १२	१ सेट	
१५	पञ्चकन्या मा.वि. नी.न.पा.१३	१ सेट	
१६	गौरीशंकर आ.वि. नी.न.पा.१४	१ सेट	

विशेष आवश्यकता भएका विद्यालयहरूको सामग्री वितरण विवरणः

- नमूना बैदिक अपानङ्गता आधारभूत विद्यालय, नी.न.पा.-३
- स्वाबलम्बी बहिरा आधारभूत विद्यालय, नी.न.पा.-८

रोशी गाउँपालिका

काभ्रेपलाञ्चोक

कार्यक्रमको पृष्ठभूमि:

नेपालको संविधान २०७२ ले मौलिक हकको रूपमा धारा ३१ को उपधारा २ मा प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत तथा सम्मको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यमिक तहसम्म निःशुल्क शिक्षा पाउने हकको व्यवस्था गरेको छ । यसको प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनका लागि विभिन्न ऐन तथा नियमावलीहरूको व्यवस्था भएको छ । ती ऐन नियम तथा कानूनहरूको प्रभावकारीरूपमा कार्यान्वयन गर्नु आजको आवश्यकता हो ।

यसरी शिक्षा प्राप्त गर्ने बालबालिकाको नैसर्गिक अधिकारलाई प्रत्याभूति दिलाउन सघ प्रदेश र स्थानीय सरकारको सहकार्य तथा समन्वय अत्यावश्यक रहेको छ । यसै कुरालाई मध्यनजर गर्दै बागमती प्रदेश सरकार, सामाजिक विकास मन्त्रालय अन्तर्गत शिक्षा विकास निर्देशनालयको आ.व. २०८०/८१ को नीति तथा कार्यक्रम अन्तर्गत बागमती प्रदेशका ११९ स्थानीय तहहरूमध्ये चालु आ.व.मा १८ वटा स्थानीय तह छनौट गरेकोमा काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अन्तर्गत रोशी गाउँपालिका समेत छनौट भएको छ । सो पश्चात रोशी गाउँपालिकाले समेत उक्त कार्यक्रमलाई संचालन गरि मिति २०८१ असार ६ गते गाउँपालिकाले अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागु भएको स्थानीय तहको रूपमा घोषणा गरेको छ ।

रोशी गाउँपालिकाको शैक्षिक अवस्था:

रोशी गाउँपालिका साविकको खहरेपाँगु, शिखरआम्बोटे, महादेवटार, सिसाखानी, सिपाली चिलाउने, कटुञ्जेवेशी, खार्पाचोक, मंगलटार, वाल्टिङ र भिमखोरीगाविसहरू मिलेर यो गाउँपालिका गठन भएको हो । ८५° २४' देखि ८५° ४९' पूर्वी देशान्तर तथा ८५° २०' देखि २७° ८५' उतरी अक्षांशमा २०० मिटर देखि ३०१८ मिटर उचाइसम्म फैलिएको यस गाउँपालिकामा १२ वटा वडाहरू र १७६ वर्ग कि.मी क्षेत्रफल रहको छ ।

यस गाउँपालिकामा विशेष गरी हिन्दु, बौद्ध धर्मावलम्बीहरूको बसोबास रहेको छ । तामाङ जातिको बाहुल्यता रहको यस गाउँपालिकामा ब्राम्हण, क्षेत्री, मगर, नेवार, ठकुरी, कामी, दमाई, साकीको बसोबास रहेकोछ भने लोपोन्मुख आदिवासी जनजाति हायू र पहरी जातीको पनि बसोबास रहेको छ । कुल जनसंख्याको ६२.७ % तामाङ जातिको बसोबास रहेको यस क्षेत्रमा दलित ४.८%, जनजाती ७७.५%, ब्राम्हण/ क्षेत्री १३% र अन्य ४.७% रहेका छन् । धार्मिक रूपमा हेर्दा हिन्दु ३७.५%, बौद्ध ६१.१% र इसाइ १.४% मात्रै मानिसको बसोबास रहेको छ । यहाँका नागरिकहरूले कृषि, पशुपालन र व्यापारलाई मुख्य पेशाको रूपमा ऐतिहासिक कालवाटै अँगाल्दै आएका छन् । धुलिखेल, बनेपा र काठमाडौं उपत्यकाबाट नजिक रहेकोले यस गाउँपालिकाको आर्थिक सामाजिक विकासमा प्रत्यक्ष सकारात्मक प्रभाव परेको छ । यस गाउँपालिकाको

आधा भन्दा बढी वडाहरूलाई वि.पि. राजमार्गले यातायातमा सहजता ल्याएको छ भने स्थानीय उत्पादनको बजारीकरणको लागि पनि मद्दत पुगेको छ । यहाँ उत्पादन हुने कृषिजन्य तथा पशुजन्य उपजहरू तिनै बजार क्षेत्रमा वढी खपत र विक्री हुने गरेको छ । भौगोलिक रूपमा मध्यम स्तरीय पहाडी धरातल रहेको यस क्षेत्रमा मानव बसोबास र पर्यटन व्यवसायको लागि अति उपयुक्त स्थानहरू रहका छन् । यहाँ भएका सम्भावनाहरूलाई अवसरको रूपमा परिणत गर्न र यहाँ रहको समस्याहरूको न्यूनीकरण गर्ने क्रममा योजनावद्ध तौरवाट लाग्नु पर्ने आवश्यकता रहेको विधितै छ ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को जनगणनाको नतिजा अनुसार यस गाउँपालिकामा २३७९० जनसंख्या र ६०७५ घरधुरी रहेका छन् । रोशी गाउँपालिका अन्तर्गत ६९ वटा सामुदायिक विद्यालयहरू ३ वटा संस्थागत विद्यालयहरू गरी जम्मा ७२ वटा विद्यालयहरू सञ्चालनमा रहेकोमा मिति २०८०/१२/२९ को कार्यपालिकाको निर्णय अनुसार ५ वटा विद्यालयहरू मर्ज/समायोजन भई शैक्षिक सत्र २०८१ मा ६४ सामुदायिक विद्यालयहरू र ३ वटा संस्थागत विद्यालयहरूमध्ये २ वटा मात्र संचालनमा रहेका छन् । जस अन्तर्गत ४२ वटा प्राथमिक ६ वटा आधारभुत तथा १६ वटा सामुदायिक र २ संस्थागत माध्यमिक विद्यालयहरू, ७० वटा बालविकास केन्द्रहरू र ५ वटा सामुदायिक सिकाइ केन्द्रहरू, एउटा कृषि प्राविधिक विद्यालय र स्नातक तहसम्म पढाइ हुने १ सामुदायिक क्याम्पस समेत सञ्चालनमा रहेका छन् । गाउँपालिका अन्तर्गत संचालित विद्यालयहरू मध्ये ३ वटा विद्यालयमा एक विद्यालय एक नर्स कार्यक्रम संचालनमा रहेको छ । शैक्षिक सत्र २०७९ को विद्यालयस्तरको शैक्षिक तथ्याङ्क अनुसार सामुदायिक विद्यालयहरू (बालविकास देखि कक्षा १२ सम्म) मा करिब ७०४२ विद्यार्थीहरू अध्ययनरत रहेकोमा शैक्षिक सत्र २०८० को शैक्षिक तथ्याङ्क इमिसका अनुसा २८२० छात्र र ३२३४ छात्रा गरी कुल जम्मा ६०५४ विद्यार्थी अध्ययनरत रहेका छन् । गाउँपालिकामा ७० वटा बाल विकास केन्द्रका सहयोगी कार्यकर्ताहरू, ४ जना सामाजिक परिचालक, ३२५ जना शिक्षक, ५ जना स्वास्थ्यसंग सम्बन्धित विद्यालय नर्स तथा ८५ जना कर्मचारीहरू कार्यरत रहेका छन् । गाउँपालिका अन्तर्गत ५ वटा विद्यालयहरूमा विद्यालय नर्स रहेका छन् । गाउँपालिका अन्तर्गतका ६४ सामुदायिक विद्यालयहरूमध्ये २ वटा विद्यालयहरूमा MGML संचालनमा रहेको छ ।

साक्षरताको स्थिति:

यस गाउँपालिकालाई साक्षर गाउँपालिका मिति २०७६ साल माघ २८ गते साक्षर गाउँपालिका घोषणा गरीएको छ । उक्त सर्वेक्षण अनुसार यस गाउँपालिकाको साक्षरता दर ९८.९७% रहेको थियो । राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार गाउँपालिकाको साक्षरता प्रतिशत ६९.५% रहेको छ ।

शिक्षण संस्थाहरूको संख्यात्मक विवरण :

यस रोशी गाउँपालिका अन्तर्गत सञ्चालित शिक्षण संस्थाहरूको विवरण निम्नानुसार रहेको छ।

तालिका नं १

क्र.स.	विवरण	संख्या	कैफियत
१	सामुदायिक विद्यालय जम्मा	६९	मिति २०८०/१२/२८ को गाउँ शिक्षा समितिको निर्णय सिफारीस तथा मिति २०८०/१२/२९ को कार्यपालिकाको निर्णय अनुसा २५ वटा मर्ज भई ६४ वटा कायम रहेको
क.	बाल विकास	७०	
ख.	सामुदायिक विद्यालय (आधारभूत तह १-५ मात्र)	४२	कुल ४७ वटा रहेकोमा मिति २०८०/१२/२८ को गाउँ शिक्षा समितिको निर्णय सिफारीस तथा मिति २०८०/१२/२९ को कार्यपालिकाको निर्णय अनुसार ५ वटा मर्ज भएको
ग.	सामुदायिक विद्यालय (आधारभूत तह ६-८ मात्र) जम्मा	६	
घ.	सामुदायिक विद्यालय (माध्यमिक तह ९-१० मात्र)	९	
ङ.	सामुदायिक विद्यालय (माध्यमिक तह ११-१२ मात्र)	७	
२	संस्थागत विद्यालय जम्मा	३	१ संचालनमा नरहेको
क.	संस्थागत विद्यालय (आधारभूत तह) जम्मा	१	
ख.	संस्थागत विद्यालय (माध्यमिक तह) जम्मा	२	
३	सामुदायिक सिकाई केन्द्र	५	
४	क्याम्पस	१	
५	प्राविधिक धार संचालित विद्यालय	२	

विद्यार्थी संख्या तहगत:

ITEMS अनुसार शैक्षिक वर्ष २०८० सालको विद्यार्थी विवरण:

क्र.स.	विवरण	छात्र	छात्रा	जम्मा	कैफियत
१	पुर्वप्राथमिक विद्यार्थी संख्या	३९२	३८६	७७८	
२	प्राथमिक (१-५) तहमा विद्यार्थी संख्या	११७६	१२३९	२४१५	
३	आधारभुत(६-८) तहमा विद्यार्थी संख्या	६६९	७५८	१४२७	
४	माध्यमिक (९-१०) तहमा विद्यार्थी संख्या	४०२	५७९	९८१	
५	माध्यमिक (११-१२) तहमा विद्यार्थी संख्या	१८१	२७२	४५३	
	जम्मा	२८२०	३२३४	६०५४	

शिक्षक विवरण तहगत:

शिक्षकको तहगत दरबन्दी विवरण:

क्र स	तह	स्थायी			करार/ अस्थायी	राहत	प्रदेश अनुदान	गापा अनुदान	संघिय शिक्षण सहयोग अनुदान	जम्मा	कै.
		तृतीय	द्वितीय	प्रथम							
१	बाल विकास	०	०	०	७०	०	०	०	०	७०	
२	प्राथमिक	१०२	२६	०	२८	५४	०	१	०	२११	
३	निम्नमाध्यमिक	१६	३	०	५	२८	०	५	४	६१	
४	माध्यमिक	१२	१	०	५	२१	२	०	१०	५१	
५	उच्चमाध्यमिक	०	०	०	२	६	०	२	०	१०	
६	उ.मा. प्रशिक्षक	०	०	०	०	४	०	०	०	४	
७	मा. प्रशिक्षक	०	०	०	०	२	०	०	०	२	
८	सहायक प्रशिक्षक	०	०	०	०	२	०	०	०	२	
	जम्मा	१३०	३०	०	११०	११७	२	८	१४	४११	

कार्यक्रमको उद्देश्यः

यस कार्यक्रमका मुख्य उद्देश्यहरू निम्नानुसार छन्ः

- सबै विद्यालय उमेर समुहका बालबालिकाहरूलाई शिक्षाको पहुच पुर्याई विद्यालयमा भर्ना गरी शिक्षा प्राप्त गर्ने नैसर्गिक अधिकारको प्रत्याभुति दिलाउनु ।
- अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नु ।
- गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागु भएको स्थानीय तह घोषणा गर्नु ।

सम्पादन भएका मुख्य कार्यहरूः

यस अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागु भएको स्थानीय तह घोषणा कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय तहले देहायका कार्यहरू सम्पादन गरिएको छ ।

- सबै वडाका सम्पूर्ण विद्यालयका प्रधानाध्यापक, बालशिक्षक, वडाअध्यक्ष, वडासचिव तथा अन्य सरोकारवालाहरूको सहभागीतामा कार्यक्रम सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गरिएको ।
- विद्यालय उमेर समुहका र विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूको लगत संकलन फारम छपाइ तथा लगत/तथ्याडक संकलन गरिएको ।
- तथ्याडको रुजु तथा प्रमाणिकरण गरिएको ।
- विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू पहिचान गरि विद्यालयमा भर्ना गरिएको ।
- सबै वडाले वडा शिक्षा समितिको निर्णय अनुसार क्रमश वडामा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागु भएको वडा घोषणा गरिएको ।
- गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागु भएको स्थानीय तह घोषणा गरिएको ।
- मन्टेश्वरी तालिम तथा अन्य तालिम काउन्सेलिङ तथा मेन्टेरीङ गरिएको ।
- विद्यालयमा भर्ना भएका बालबालिकाहरूलाई पोसाक तथा झोला र शैक्षिक सामग्री वितरण गरिएको ।
- अनुगमन तथा सुरपरीवेक्षण तथा प्रगतिबारे समिक्षा गरिएको ।

वडा तथा गाउँपालिका घोषणा कार्यक्रमः

वडा/गाउँपालिका	मिति	कैफियत
१	२०८१ जेठ ७ गते सोमबार	
२	२०८१ जेठ ७ गते सोमबार	
३	२०८१ जेठ १४ गते सोमबार	
४	२०८१ जेठ १४ गते सोमबार	

वडा/गाउँपालिका	मिति	कैफियत
५	२०८१ बैशाख २३ गते आइतबार	
६	२०८१ जेठ ३ गते बिहीबार	
७	२०८१ जेठ ३२ गते शुक्रबार	
८	२०८१ जेठ २५ गते शुक्रबार	
९	२०८१ असार ५ गते बुधबार	
१०	२०८१ बैशाख १२ गते बुधबार	
११	२०८१ जेठ २१ गते सोमबार	
१२	२०८१ बैशाख १४ गते शुक्रबार	
गाउँपालिका	२०८१ असार ६ गते बिहीबार	

बजेट तथा कार्यक्रम: अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा खर्च विवरण: २०८१					
१. तथ्याङ्क संकलन तर्फ					
सि.नं.	शिर्षक	संख्या	दर	जम्मा	कैफियत
१	तथ्याङ्क संकलन	६६९८	६०	४०१८८०	
२	प्रविष्टि	६६९८	२५	१६७४५०	
३	फारम छपाइ	८०००		४५२००	
४	अभिमुखिकरण	१६२	१०००	१६२०००	
५	खाजा	१७०	२००	३४०००	
६	खाना	१६२	३००	४८६००	
७	स्टेशनरी	१६२	१५०	२४३००	
८	प्रशिक्षण	६	२०००	१२०००	
९	विविध			८५७०	
१०	प्रतिवेदन			१०००	
	जम्मा			९०५०००	
२. घरदैलो, वडा/पालिका स्तर योजना निर्माण, समिक्षा तथा घोषणा तर्फ					
सि.नं.	शिर्षक	संख्या	दर	जम्मा	कैफियत
१	पालिका स्तर			१४३४००	
२	वडा स्तर			३२३२०५	

	जम्मा			४६६६०५	
३. मन्टेश्वरी तालिम तर्फ					
सि.नं.	शिर्षक	संख्या	दर	जम्मा	कैफियत
१	पुर्व प्राथमिक तहका शिक्षकहरुलाई मन्टेश्वरी तालिम	६८		५०००००	
४. सामग्री व्यवस्थापन तर्फ					
सि.नं.	शिर्षक	संख्या	दर	जम्मा	कैफियत
१	पोसाक तथा झोला			५०००००	
५. नियमित मेन्टेरिड काउन्सेलीड तर्फ					
सि.नं.	शिर्षक	संख्या	दर	जम्मा	कैफियत
१	मेन्टेरीड काउन्सेलीड			१५००००	
६. अनुमगम तथा मुल्याङ्कन तर्फ					
सि.नं.	शिर्षक	संख्या	दर	जम्मा	कैफियत
१	अनुगमन	१००	१०००	१०००००	
	जम्मा खर्च:			२६२१६०५	

उपलब्धीहरु:

यस कार्यक्रम पश्चात निम्नलिखित उपलब्धीहरु हासिल हुनेछन् ।

- सबै विद्यालय उमेर समूहका बालबालिकाहरु विद्यालयको पहुँचमा रहेका ।
- सबै वडाहरु अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागु भएको वडा घोषणा भएको ।
- गाउँपालिका समेत अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागु भएको स्थानीय तह घोषणा भएको ।
- सबै विद्यालय उमेर समूहका बालबालिकाहरुलाई शिक्षाको पहुँच पुर्याई विद्यालयमा भर्ना गरी शिक्षा प्राप्त गर्ने नैसर्गिक अधिकारको प्रत्याभुति भएको ।
- यस कार्यक्रम मार्फत ६६ विद्यालय तथा ७० वटा बालविकास केन्द्रका करिब ६०५४ विद्यार्थीहरु लाभान्वित भएको ।

तादी गाउँपालिका

खरानीटार, नुवाकोट

शिक्षा देश विकासको मेरुदण्ड साथै शिक्षा विना विकासको परिकल्पना गर्न नसकिने भएकोले यसलाई साकार गर्न प्रत्येक नागरिकलाई शिक्षाको उज्यालो ज्योतिवाट वञ्चित नगराउने साथै नुवाकोट जिल्ला अन्तर्गतको तादी गाउँपालिका खरानीटार नुवाकोटले सबै ६ वटै वडाका वासिन्दालाई लक्षित गरी जनतालाई शिक्षित बनाउने र आधारभुत तह उमेर समुहका बालबालिकालाई विद्यालय बाहिर रहेकालाई विद्यालय भित्र ल्याई पठन पाठनको व्यवस्था मिलाउन यस गापा भित्र ३० वटा आधारभुत तथा माध्यमिक विद्यालयमा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणाका लागि बागमति प्रदेश सरकार अन्तर्गत रहेको शिक्षा विकास निर्देशनालय हेटौडा र यस गापाले मिति २०८०/१०/२३ का दिन उक्त कार्यक्रम अभियानको लागि संयुक्त सम्झौता गरेको र सम्झौता पश्चात नै उक्त कार्यक्रम र नेपालको वर्तमान संविधानले परिकल्पना गरेको प्रत्येक नागरिकले राज्यबाट आधारभुत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य तथा निशुल्क हुने मौलिक हकलाई सार्थक र व्यवहारमा उतार्न यस गापा भित्र ४-१३ वर्षका बालबालिकालाई सहज रूपमा समतामुलक पहुचमा ल्याई सबै बालबालिकालाई आधारभुत तहसम्मको शिक्षामा निरन्तरता सुनिश्चित गर्न तादी गापाले अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा प्राप्त गर्ने वातावरण सिर्जना गर्न अपरिहार्य भएकोले अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा गर्नका लागि यो कार्यक्रम आयोजना गरी चरण चरणमा शिक्षा विकास निर्देशनालय हेटौडा र यस गापाको कार्यान्वयन योजना अनुसार कार्य गरी कार्यक्रमको विवरण ,कार्यान्वयन समय ,सम्पादन गर्ने मुख्य कार्यहरू र मुख्य जिम्मेवारी सहित अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रम प्राप्त भएको उद्देश्यहरू रहेका छन्। यस कार्यक्रमलाई सफल बनाउनका लागि अनुदानको व्यवस्था गर्ने शिक्षा विकास निर्देशनालय हेटौडालाई हार्दिक आभार प्रकट गर्दछौं ।

कार्यक्रमका समग्र उद्देश्यहरू

१. यस गापा भित्रका सबै वडाका विद्यालय बाहिर रहेका ४ देखि १३ वर्षका बालबालिकालाई विद्यालय भित्र सहज सम्मान रूपमा भर्ना गराई पठन पाठनमा सरिक गराउने ।
२. अभिभावकले छोराछोरीलाई विद्यालय पढाउन पठाउनु पर्छ भन्ने जनचेतना जगाउने कार्य भएको ।
३. उमेर अनुरूप उत्प्रेरणा तथा अन्तर्क्रिया गर्ने सिपको अभिवृद्धि गर्ने ।
४. बालबालिकाहरूमा सरफाई तथा व्यक्तिगत आचरणमा सुधार ।
५. बालबालिकालाई पढाईमा निरन्तरता तथा कक्षा छोड्ने दरमा कमी ल्याउने ।
६. विद्यालयमा सिकाई सहयोग तथा प्रारम्भिक पढाई लेखाईमा सहयोग गर्ने सिप प्रदान गर्ने ।
७. प्रारम्भिक कक्षाको स्तरउन्नति तथा बाल शिक्षकलाई तालिम तथा वृत्ति ।
८. शैक्षिक सामग्रीमा जोड तथा धुलो रहित कक्षा कोठाको व्यवस्थापन ।
९. शैक्षिक गुणस्तरमा अभिवृद्धि ।

कार्यक्रमको विश्लेषण

तादी गाउपालिकाको शिक्षा शाखाको आयोजनामा मिति २०८०/११/१५ देखि २०८१ /२/२५ सम्म यस गापा शिन्नका वडा न १ देखि ६ अन्तगतका ३० वटा विद्यालय सेवा क्षेत्र भित्रका समुदाय तथा विद्यालयमा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम लागत संकलनमा फेला परेका १०० जना मध्ये १ जना १३ वर्षको यसै गापाको सुन्दरा मावि तादी ४ मा भर्ना भएको समेत पाईयो र बालबालिकाहरुका व्यक्तिगत विविधता विद्यालयमा समायोजन हुन विविध कार्यक्रम आयोजना गरियो । जसबाट नियमित रूपमा विद्यालय जान विद्यालय शिक्षाको महत्व वताउन तथ दैनिक जिवनमा शिक्षाको महत्व समेत प्रष्ट हुने अवसर प्राप्त भयो ।

कार्यक्रमको औचित्य/महत्व

नेपालको संविधान अनिवार्य एवम निशुल्क शिक्षा ऐन २०७५ नियमावली २०७७ ले निर्दिष्ट गरे अनुरूप आधारभुत तहमा भर्ना हुन आएका विद्यालय उमेर समुहका बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना ,रमाईलो वातावरणमा सिक्ने , टिकाउन र गुणस्तरीय र सिप मुलक शिक्षा दिई विकाउने आवश्यक कार्यक्रमको आवश्यकता रहन्छ । बालबालिकाको विकासात्मक तथा शैक्षणिक अवस्था अनुरूप विद्यालय कार्यक्रम सञ्चालन गरी गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने अपेक्षा गरीएको छ ।

अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत तादी गाउपालिकामा सञ्चालन भएका कार्यक्रम तथा खर्च विवरण

कार्यक्रम विवरण	बजेट	खर्च
अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचार प्रसार	१०००००	९९८९१
अभिभावक चेतना कार्यक्रम	१०००००	१०१९५०
विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरुको लगत संकलन प्रतिवेदन	९०००००	२२९२६०
विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरु विद्यालयमा आई भर्ना भएकालाई विद्यालय पोसाक/झोला/लगायत आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्टेशनरी लगायतका सहायता	५०००००	४९८३६६
विद्यालयमा भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका विद्यार्थीलाई नियमित मेन्टरिड/काउन्सिलिड	१५००००	१३२२५०
पूर्वप्राथमिक कक्षा (ECD) मा शिक्षण गर्ने शिक्षकहरुलाई मन्टेश्वरी तालिम	५०००००	४७५४४०
कक्षा ३ सम्मका बालबालिकाहरुलाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन	९५००००	९४९३६३.२२

कार्यक्रम विवरण	बजेट	खर्च
विशेष आवश्यकता भएका वालवालिकाहरुका लागि सहयोग कार्यक्रम	४२००००	०
अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण/कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समिक्षा बैठक (वडा र पालिकामा)	१५००००	१०८०००
कार्यक्रम अनुगमन/सुपरिवेक्षण	१०००००	४५०००
अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा	१८००००	१७९७५०
जम्मा	४०५००००	२८१९२७०.२२

पेशकी वापत निकाशा ४०% रु १६२००००

खर्च भएको रु २८१९२७०.२२

नपुग माग रकम रु ११९९२७०.२२

शीर्षक बमोजिमको निकाशा खर्च र नपुग रकमको विवरण

तादी गापा	निकाशा	खर्च	नपुग रकम
अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचार प्रसार	१०००००	९९८९१	०
अभिभावक चेतना कार्यक्रम	१०००००	१०१९५०	१९५०
विद्यालय बाहिर रहेका वालवालिकाहरुको लगत संकलन	९०००००	२२९२६०	
विद्यालय बाहिर रहेका वालवालिकाहरु विद्यालयमा आई भर्ना भएकालाई विद्यालय पोसाक/झोला/लगायत आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्टेशनरी लगायतका सहायता	५०००००	४९८३६६	०
विद्यालयमा भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका विद्यार्थीलाई नियमित मेन्टरिङ/काउन्सिलिङ	१५००००	१३२२५०	०
पूर्वप्राथमिक कक्षा (ECD) मा शिक्षण गर्ने शिक्षकहरुलाई मन्टेश्वरी तालिम	५०००००	४७५४४०	०
कक्षा ३ सम्मका वालवालिकाहरुलाई लक्षित गरी वालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन	९५००००	९४९३६३.२२	०

विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरूका लागि सहयोग कार्यक्रम	४२००००	०	०
अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण/कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समिक्षा बैठक (वडा र पालिकामा)	१५००००	१०८०००	०
कार्यक्रम अनुगमन/सुपरिवेक्षण	१०००००	४५०००	०
अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा	१८००००	१७९७५०	०
कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन	४०५००००	२८१९२७०.२२	०

१-अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा तथा घर दैलो अभियान तथा प्रचार प्रसार प्रसार कार्यक्रम

अभिभावक भन्नाले आमाबुबा हजुरआमा हजुरबुबा दाई दिदि अन्य स्हारकर्ताहरु हुन्। बालबालिकाको पहिलो माया सहारा गुरु संरक्षक साथी आमाबुबा वा अभिभावक नै हुन् अभिभावक विना शिशुको लालन पालन असम्भव हुन्छ । प्रारम्भिक बाल्यअवस्था (गर्भधारण देखी ८ वर्षको उमेर सम्म)स्याहार तथा विकास अभिभावकको प्रमुख दायित्व छ ।अभिभावक शिक्षा बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकासको लागि अभिभावकले जान्ने पर्ने उपयुक्त ज्ञान सिप एकिकृत आदान प्रदान गर्ने योजना बद्ध कार्यक्रम हो । नेपालको संविधान २०७२ मा प्रत्येक बालबालिकालाई परिवार तथा राज्यबाट स्वास्थ्य तथा पालन पोषण उचित स्याहार ताथ सर्वाङ्गीण विकासको हक हुने उल्लेख छ ।

सामाजिक संरचना प्रविधिको प्रयोगले सामजलाई छिट्टै परिवर्तन गरे संगै अभिभावकको परिभाषा र जिम्मेवारी पनि बृहत हुदै गएको छ ।बालबालिका हुर्काउने तरिका पारिवारिक संरचना टक्रिदै जादा आउदो पुस्तामा राम्रोसंग हस्तान्तरण हुन सकेको छैन।आजको वैज्ञानिक युगमा अभिभावकहरुलाई पनि बालबालिका हुर्काउने सिप वैज्ञानिक बनाउन अत्यावश्यक भएको छ ।

कार्यक्रमको उदेश्य

१. बालबालिकालाई आवश्यक पोषणयुक्त खाना बनाउने तथा खुवाउने ज्ञान सिप अभिवृत्ति गर्ने ।
२. बालबालिकालाई स्वास्थ्य स्याहार र सरसफाई गर्ने सिप अभिवृद्धि गर्ने ।
३. उमेर अनुसार उत्प्रेणा तथा अन्तरक्रिया गर्ने सिप अभिवृद्धि गर्ने ।
४. बालकेन्द्रित क्रियककलाप खेलौनासहितको वातावरण उपलब्ध गर्न प्रतिबद्ध गराउने
५. विद्यालयको सिकाईमा सहयोग तथा प्रारम्भिक पढाई लेखाईमा सहयोग गर्ने सिप प्रदान गर्ने ।
६. बालबालिकालाई विना भेदभाव बाचन सिक्न सहभागी हुन र संरक्षित गर्न प्रेरित गर्ने
७. आधारभुत तहका उमेर समुहका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गर्ने निरन्तर विद्यालय पठाउने कुरालाई अभिप्रेरित गर्ने ।

कार्यक्रमको विश्लेषण

तादी गाउपालिका शिक्षा शाखाको आयोजनामा मिति २०८०/११/१५ देखी चैत्र महिना सम्म यस गाउपालिका का ६ वटै वडाका ३० वटा विद्यालयको सेवा क्षेत्र भित्र रहेका समुदायमा अनिवार्य तथ निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम लागु गर्नको लागि गापा वडा कार्यालय र सबै विद्यालयको हाता भित्र व्यानर टास्ने र प्रचार प्रसार गरी अभिभावक माझ पुर्याउने र नियमित रूपमा विद्यालय जाने र सिकाउने महत्व तथा दैनिक जिवनमा शिक्षाको महत्व समेत प्रष्ट हुने र ३० वटै विद्यालयका सेवा क्षेत्र भित्र विद्यालय बाहिर रहेका १०० जना बालबालिकाका अभिभावक तथा अन्य अभिभावक संग आवश्यक छलफल तथा कार्यक्रम गरियो ।

कार्यक्रमको औचित्य/महत्व

नेपालको संविधान अनिवार्य एवम निशुल्क शिक्षा ऐन २०७५ नियमावली २०७७ ले निर्दिष्ट गरे अनुरूप आधारभुत तहमा भर्ना हुन आएका विद्यालय उमेर समुहका बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना रमाईलो वातावरणमा सिक्ने , टिकाउन र गुणस्तरीय र सिप मुलक शिक्षा दिई विकाउने आवश्यक कार्यक्रमको आवश्यकता रहन्छ । बालबालिकाको विकासात्मक तथा शैक्षणिक अवस्था अनुरूप विद्यालय कार्यक्रम सञ्चालन गरी गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने अपेक्षा गरीएको छ ।

कार्यक्रम संचालन हुने स्थान

		२०८०/११/१५ देखी भिन्न भिन्न	विद्यालय संचालन
१	श्री सुन्दरीदेवी आवि	मितिमा चैत्र मसान्त सम्म	तथा अन्य समयमा
२	श्री सुन्दरा मावि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
३	श्री मगलेश्वर आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
४	श्री गगादेवी आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
५	श्री कागेश्वर आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
६	श्री कल्पेश्वर आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
७	श्री रालुका मावि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
८	श्री चिलाउने आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
९	श्री किरण आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
१०	श्री अमरज्योति मावि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
११	श्री चन्द्रप्रभा आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा

१२	श्री ध्रुवज्योति आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
१३	श्री प्रभुडाँडा आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
१४	श्री टुटुड आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
१५	श्री ओम नवोदित आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
१६	श्री सुन्दरादेवी मावि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
१७	श्री सुन्दरा मावि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
१८	श्री पञ्चकन्या आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
१९	श्री जनजागृत आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
२०	श्री नव प्रभात आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
२१	श्री विज्ञान मावि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
२२	श्री सरस्वति आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
२३	श्री जनकल्याण आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
२४	श्री जागृत मावि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
२५	श्री आलडाँडा आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
२६	श्री राजमति आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
२७	श्री दुधेदेवि आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
२८	श्री सुर्यमति आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
२९	श्री सिताधर्म आवि	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
३०	श्री फुलबारी बाविके	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा

कार्यक्रम खर्च विवरण

सि न	विवरण	विल रकम	१३%	बजेट खर्च	१.५%	१०%	१५%	भुक्तानी रकम
१	गापा व्यानर वडागत व्यानर	८०००		८०००	१२०			७८८०
२	विद्यालय व्यानर	१९५००		१९५००	२९२.५०			१९२०७.५
३	प्रसार प्रचार पम्प्लेट	१८०००		१८०००	२७०			१७७३०
४	प्रसार प्रचार कर्मचारी परिचालन	८४००		८४००			१२६०	७१४०
५	प्रचार प्रसार यातायात	२००००		२००००		२०००		१८०००
६	प्रचार प्रसार रेडियो प्रसारण	१००००		१००००	१५०			९८५०
७	प्रचार प्रसार अभियान खाना खाजा	१५९५१		१५९५१	२३९.८			१५७११.२
	जम्मा	९९८९१			१०७२.७२	२०००	१२६०	९५५५८.७

सहजिकरण अनुगमन समितिहरूबाट

कार्यक्रम बजेट रु १००००० लाख

खर्च रु ९९८९१

अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धि अभिभावक चेतना कार्यक्रमहरु

अभिभावक चेतना भन्नाले आमामुवा हजुरआमा हजुरबुबा दाई दिदि अन्य स्हारकर्ताहरु हुन्। बालबालिकाको पहिलो माया सहारा गुरु संरक्षक साथी आमामुवा वा अभिभावक नै हुन् अभिभावक विना शिशुको लालन पालन असम्भव हुन्छ । प्रारम्भिक बाल्यवस्था (गर्भधारण देखी ८ वर्षको उमेर सम्म)स्याहार तथा विकास अभिभावकको प्रमुख दायित्व छ । अभिभावक शिक्षा बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकासको लागि अभिभावकले जान्ने पर्ने उपयुक्त ज्ञान सिप एकिकृत आदान प्रदान गर्ने योजना बद्ध कार्यक्रम हो । नेपालको संविधान २०७२ मा प्रत्येक बालबालिकालाई परिवार तथा राज्यबाट स्वास्थ्य तथा पालन पोषण उचित स्याहार ताथ सर्वाङ्गीण विकासको हक हुने उल्लेख छ ।

सामाजिक संरचना प्रविधिको प्रयोगले सामजलाई छिट्टै परिवर्तन गरे संगै अभिभावकको परिभाषा र जिम्मेवारी पनि बृहत हुदै गएको छ । बालबालिका हुर्काउने तरीका पारिवारिक संरचना टुक्रिदै जादा आउदो पुस्तामा राम्रोसंग हस्तान्तरण हुन सकेको छैन । आजको वैज्ञानिक युगमा अभिभावकहरुलाई पनि बालबालिका हुर्काउने सिप वैज्ञानिक बनाउन अत्यावश्यक भएको छ ।

कार्यक्रमको उदेश्य

१. बालबालिकालाई बालविकास केन्द्र तथा विद्यालय तत्परताका लागी पुर्व तयारी गराउने सहयोग पुर्याउने ।
२. प्रारम्भिक बाल शिक्षा तथा विकास कार्यक्रम तथा आधारभुत कक्षा (१-३) को क्रियाकलापमा अभिवृद्धि गर्ने ।
३. बालबालिकालाई आवश्यक पोषणयुक्त खाना बनाउने तथ खुवाउने ज्ञान सिप अभिवृद्धि गर्ने ।
४. बालबालिकालाई स्वास्थ्य स्याहार र सरसफाई गर्ने सिप अभिवृद्धि गर्ने ।
५. उमेर अनुसार उत्प्रेणा तथा अन्तरक्रिया गर्ने सिप अभिवृद्धि गर्ने ।
६. बालकेन्द्रित क्रियककलाप खेलौनासहितको वातावरण उपलब्ध गर्न प्रतिबद्ध गराउने ।
७. विद्यालयको सिकाईमा सहयोग तथा प्रारम्भिक पढाई लेखाईमा सहयोग गर्ने सिप प्रदान गर्ने ।
८. बालबालिकालाई विना भेदभाव बाचन सिक्न सहभागी हुन र संरक्षित गर्न प्रेरित गर्ने ।
९. आधारभुत तहका उमेर समुहका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गर्ने निरन्तर विद्यालय पठाउने कुरालाई अभिप्रेरित गर्ने ।

कार्यक्रमको विक्षेपण

तादी गाउपालिका शिक्षा शाखाको आयोजनामा मिति २०८०/११/१५ देखी चैत्र महिना सम्म यस गाउपालिका का ६ वटै वडाका ३० वटा विद्यालयको सेवा क्षेत्र भित्र रहेका समुदायमा अनिवार्य तथ निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम लागु गर्नको लागि गापा वडा कार्यालय र सबै विद्यालयको हाता भित्र व्यानर टास्ने र प्रचार प्रसार गरी अभिभावक माझ पुर्याउने र नियमित रूपमा विद्यालय जाने र सिकाउने महत्व

तथा दैनिक जिवनमा शिक्षाको महत्व समेत प्रष्ट हुने र प्रत्येक वडाको एक माविमा अभिभावक बोलाई अन्तरक्रिया गरी विद्यालयका सेवा क्षेत्र भित्र विद्यालय बाहिर रहेका १०० जना वालवालिकाका अभिभावक तथा अन्य अभिभावक संग आवश्यक छलफल गरी अभिभावक चेतना कार्यक्रम गरियो ।

कार्यक्रमको औचित्य/महत्व

नेपालको संविधान अनिवार्य एवम निशुल्क शिक्षा ऐन २०७५ नियमावली २०७७ ले निर्दिष्ट गरे अनुरूप आधारभुत तहमा भर्ना हुन आएका विद्यालय उमेर समुहका वालवालिकालाई विद्यालयमा भर्ना रमाईलो वातावरणमा सिक्ने , टिकाउन र गुणस्तरीय र सिप मुलक शिक्षा दिई विकाउने आवश्यक कार्यक्रमको आवश्यकता रहन्छ । वालवालिकाको विकासात्मक तथा शैक्षणिक अवस्था अनुरूप विद्यालय कार्यक्रम सञ्चालन गरी गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने अपेक्षा गरीएको छ ।

कार्यक्रम संचालनका विधि

-छलफल -लागत संकलन -भेटघाट
-स्थलगत अध्ययन -प्रश्नोत्तर

कार्यक्रम भएका स्थान

क्र.सं.	स्थान	दिनांक	संचालन
१	श्री सुन्दरा मावि तादी १	२०८०/११/१५ देखि भिन्न भिन्न मितिमा	चैत्र मसान्त सम्म विद्यालय संचालन तथा अन्य समयमा
२	श्री रालुका मावि तादी २	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
३	श्री प्रभुडाँडा आवि तादी ३	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
४	श्री सुन्दरादेवी मावि तादी ४	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
५	श्री विज्ञान मावि तादी ५	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा
६	श्री जागृत मावि तादी ६	भिन्न भिन्न मितिमा	विभिन्न समयमा

कार्यक्रम बजेट रु १००००० लाख

खर्च रु १०१९५०

कार्यक्रम खर्च विवरण

सि.न.	विवरण	विल रकम	१३%	बजेट खर्च	१.५%	१०%	१५%	भुक्तानी रकम
१	खाजा खाना सबै वडाहरु	४६६५०		४६६५०	६९९.७५			४५९५०.२५
२	भाडा	२००००		२००००		२०००		१८०००

सि न	विवरण	विल रकम	१३%	बजेट खर्च	१.५%	१०%	१५%	भुक्तानी रकम
३	भत्ता	२६३००		२६३००			३९४५	२२३५५
४	स्टेशनरी	३०००		३०००	४५			२९५५
५	व्यानर	६०००		६०००	९०			५९१०
	जम्मा	१०१९५०		१०१९५०	८३४.७५	२०००	३९४५	९५१७०

अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम प्रारम्भिक बालविकास शिक्षकहरूको मन्टेश्वरी तालिम १० दिने

परिचय

प्रारम्भिक बाल्य अवस्था मानव विकासको आधारशिला हुनुको साथै गुणस्तरीय शिक्षाको सोपान पनि हो । बालबालिकाको वृद्धि विकास तथा सिकाईको जग बसाल्ने दृष्टीकोण महत्वपूर्ण समय हो प्रारम्भिक बालविकासको दृष्टिले बालबालिकाको हेरचाह र वृद्धि रविकासका लागि स्वास्थ्य सरसफाई पोषण सुरक्षा संरक्षण उत्प्रेणा बालविलिकालाज्ञ छुटाउन सकिदैन किनभने विकास तथा सिकाईको प्रति व्यवहार समन्वयात्मक ढंगबाट संगसंगै अघि बढ्ने प्रमामा रहुका हुन्छन् । प्रारम्भिक बालविकास दिग्दर्शन (पाठ्यक्रम २०६२)मा नर्दिष्ट गरिए बमोजिम प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र तथा पुर्वप्राथमिक कक्षामा अध्यापन गराउने ३० जना बालविकास शिक्षकलाई १० दिने मन्टेश्वरी तालीम उपलब्ध गराईएको हो ।

कार्यक्रमको उदेश्य

१. विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकालाई विद्यालयमा ल्याउने पने कार्यहरू गर्न ।
२. बालबालिकालाई बालविकास केन्द्र तथा विद्यालय तत्परताका लागी पुर्व तयारी गराउने सहयोग पुर्याउने ।
३. प्रारम्भिक बाल शिक्षा तथा विकास कार्यक्रम तथा आधारभुत कक्षा (१-३) को क्रियाकलापमा अभिवृद्धि गर्ने ।
४. बालबालिकालाई आवश्यक पोषणयुक्त खाना बनाउने तथ खुवाउने ज्ञान सिप अभिवृद्धि गर्ने ।
५. बालबालिकालाई स्वास्थ्य स्याहार र सरसफाई गर्ने सिप अभिवृद्धि गर्ने ।
६. उमेर अनुसार उत्प्रेणा तथा अन्तरक्रिया गर्ने सिप अभिवृद्धि गर्ने ।
७. बालकेन्द्रित क्रियाकलाप खेलौनासहितको वातावरण उपलब्ध गर्न प्रतिबद्ध गराउने ।
८. विद्यालयको सिकाईमा सहयोग तथा प्रारम्भिक पढाई लेखाईमा सहयोग गर्ने सिप प्रदान गर्ने ।
९. बालबालिकालाई विना भेदभाव बाचन सिक्न सहभागी हुन र संरक्षित गर्न प्रेरित गर्ने
१०. आधारभुत तहका उमेर समुहका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गर्ने निरन्तर विद्यालय पठाउने कुरालाई अभिप्रेरित गर्ने ।

कार्यक्रमको औचित्य/महत्व

नेपालको संविधान अनिवार्य एवम निशुल्क शिक्षा ऐन २०७५ नियमावली २०७७ ले निर्दिष्ट गरे अनुरूप आधारभुत तहमा भर्ना हुन आएका विद्यालय उमेर समुहका बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना रमाईलो वातावरणमा सिक्ने, टिकाउन र गुणस्तरीय र सिप मुलक शिक्षा दिई विकास गर्न आवश्यक कार्यक्रमको आवश्यकता रहन्छ। बालबालिकाको विकासात्मक तथा शैक्षणिक अवस्था अनुरूप विद्यालय कार्यक्रम सञ्चालन गरी प्ररम्भिक बालविकास कक्षमा अध्यापन गराउने ३० जना बाल शिक्षकलाई १० दिने मन्टर्नरी तालीम प्राप्त पश्चात बालमैत्री कक्षा कोठा तथा बालमैत्री शिक्षण सिकाईको अवधारणा विकास गराई बालविकास दिग्दर्शन (पाठ्यक्रम २०६२) ले निर्दिष्ट गरेका कुराहरुलाई अभिवृद्धि गर्ने अपेक्षा गरीएको छ।

बजेट रु ५०००००

खर्च रु ४७५४४०

कार्यक्रम खर्च विवरण

सि न	विवरण	विल रकम	१३%	बजेट खर्च	१.५%	१०%	१५%	भुक्तानी रकम
१	भत्ता (प्रशिक्षक र प्रशिक्षार्थी)	२६७५००		२६७५००			४१४७५	२३५०२५
२	प्रशिक्षक र प्रशिक्षार्थी खाना खाजा	१५७५००		१५७५००	२३६३			१५५१३७
३	प्रमाण पत्र	९०००		९०००	१३५			८८६५
४	स्टेशनरी	३०००		३०००	४५			२९५५
५	स्टेशनरी तालीम सामग्री	१६४४०		१६४४०	२४७			१६१९३
६	वास खाना	११०००		११०००	१६५			१०८३५
७	व्यानर	२०००		२०००	३०			१९७०
	जम्मा	४७५४४०		४७५४४०	२९८५		४१४७५	४३०९८०

विद्यालय उमेर समुहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरुको लागत संकलन (फाराम विकास पाराम छपाई कम्प्युटर प्रविष्ट लगायतका कार्यहरु)

तादी गापा भित्रका ३० वटा सामुदायिक विद्यालयको सेवा क्षेत्र भित्र आभारभुत तह उमेर समुह भित्रका ४-१३ वर्षका बालबालिकाको तथ्याङ्क संकलन तिनिहरुलाई विद्यालय सम्म ल्याई आवश्यक कार्य गर्नको लागि गाउपालिकाले सबै विद्यालयबाट १ जनाका दरले लगत संकलक छनौट गरी अभिमुखिकरण तालिम गरियो । आवश्यक फाराम तथा अन्य कागजातहरु विकास गरी संकलकलाई स्थलगत रूपमा विद्यालयको आफ्नो सेवा क्षेत्र भित्रका सबै बालबालिकाको लागत संकलन गरी १०० जना बालबालिकाको तथ्याङ्क बाहिर रहेको पाईयो

कार्यक्रमको उदेश्य

१. आधारभुत तहका उमेर समुहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाको संख्या पत्ता लगाउने ।
२. विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकालाई विद्यालयमा ल्याउनै पर्ने कार्यहरु गर्न ।
३. प्रारम्भिक बाल शिक्षा तथा विकास कार्यक्रम तथा आधारभुत कक्षा (१-३) को क्रियाकलापमा अभिवृद्धि गर्ने ।
४. उमेर अनुसार उत्प्रेणा तथा अन्तरक्रिया गर्ने सिप अभिवृद्धि गर्ने ।
५. बालकेन्द्रित क्रियाकलाप खेलौनासहितको वातावरण उपलब्ध गर्न प्रतिबद्ध गराउने ।
६. विद्यालयको सिकाईमा सहयोग तथा प्रारम्भिक पढाई लेखाईमा सहयोग गर्ने सिप प्रदान गर्ने ।
७. आधारभुत तहका उमेर समुहका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गर्ने निरन्तर विद्यालय पठाउने कुरालाई अभिप्रेरित गर्ने ।

लागत संकलन गरीएको स्थान

तादी गापा भित्रका सबै वडाका ३० वटै विद्यालयको सेवा क्षेत्रभित्र पर्ने गाउँ टोल र बस्तीहरुमा ।

बजेट रु ९०००००

खर्च रु २२९२६०

कार्यक्रम खर्च विवरण

सि= न	विवरण	विल रकम	१३%	बजेट खर्च	१.५%	१०%	१५%	भुक्तानी रकम
१	लगत फाराम संकलन छपाई प्रुफिड डिजाईन	१४०००		१४०००	२१०			१३७९०
२	कक्षाकोठा व्यवस्थापन लगत	२६०००		२६०००			३९००	२२१००

सि- न	विवरण	विल रकम	१३%	बजेट खर्च	१.५%	१०%	१५%	भुक्तानी रकम
	संकलन कर्मचारी पारिश्रमिक							
३	लागत संकलक पारीश्रमिक (वाविके)	४२०००		४२०००			६३००	३५७००
४	लागत संकलक खाना खाजा(वाविके)	४२०००		४२०००	६३०			४१३७०
५	लागत संकलक खाना यातायात (वाविके)	१२०००		१२०००		१२००		१०८००
६	लागत संकलन प्रविष्ट	१९०००		१९०००	२८५			१८७१५
७	लागत संकलन प्रविष्ट रुजु र स्टेशनरी	६०००		६०००	९०			५९१०
८	अनुगमन भत्ता	३६०००		३६०००			५४००	३०६००
९	अनुगमनकर्ता खाना खाजा र पानी	१५६६०		१५६६०	२३५			१५४२५
१०	दैनिक भ्रमण भत्ता	१६६००		१६६००				१६६००
	जम्मा	२२९२६०		२२९२६०	१४५०	१२००	१५६००	२११०१ ०

विद्यालय भर्ना भएको भएका कक्षा ३ सम्मका बालबालिकाहरूलाई नियमित मेन्टरिङ/ काउन्सेलिङ

नेपालको संविधान २०७२ ले शिक्षालाई मौलिक हक र आधारभुत तहको शिक्षालाई पुर्णतः सार्वजनिक मानेको छ । जव कुनै वस्तु वा सेबालाई राज्यको कानुनले सार्वजनिक रुपमा लिई त्यसको सुनिश्चितता गर्ने दायित्व सरकारमा हुन्छ । संयुक्त राष्ट्र संघ घोषणा महासन्धि र समझदारी र एवम् दिगो विकास लक्ष्य लगायत कारणले शिक्षालाई सार्वजनिक बनाउनु पर्छ भन्ने तर्फ बढिरहेको छ । यसरी मुलुक भित्रको

कानुनि अवस्था विद्यालय शिक्षालाई पुर्णत अनिवार्य र निशुल्क हुने कुरालाई आत्मसात गरेको पाईन्छ र आजको वैज्ञानिक युगमा अभिभावकलाई बालबालिका हुर्काउने सिप वैज्ञानिक बनाउदै जान बालबालिकालाई नियमित कर्मचारी तथा प्रशिक्षकबाट मेन्टरिड र काउन्सिलिड अत्यावश्यक भएको छ ।

कार्यक्रमको उद्देश्य

१. बालबालिकालाई विद्यालयमा ल्याउन ।
२. विद्यालयमा ल्याएका बालबालिकालाई भर्ना सिकाउने विकाउने र टिकाउने वातावरण बनाउन ।
३. अभिभावकलाई शिक्षाको महत्व बुझाउन । बालबालिकालाई स्वास्थ्य स्याहार र सरसफाई गर्ने सिप अभिवृद्धि गर्ने ।
४. उमेर अनुसार उत्प्रेणा तथा अन्तरक्रिया गर्ने सिप अभिवृद्धि गर्ने ।
५. बालकेन्द्रित क्रियककलाप खेलौनासहितको वातावरण उपलब्ध गर्न प्रतिबद्ध गराउने ।
६. विद्यालयको सिकाईमा सहयोग तथा प्रारम्भिक पढाई लेखाईमा सहयोग गर्ने सिप प्रदान गर्ने ।

कार्यक्रमको विक्षेपण

तादी गाउपालिका शिक्षा शाखाको आयोजनामा मिति २०८१/१/१५ देखी २०८१ जेष्ठ २० भित्र यस गाउपालिका का ६ वटै वडाका ३० वटा विद्यालयको सेवा क्षेत्र भित्र रहेका समुदायमा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम अन्तगत फेला परेका १०० जना बालबालिकालाई विद्यालयमा समायोजन हुन मेन्टरीड तथा काउन्सेलिड कार्यक्रम आयोजना गरीयो । व्यक्तिगत र विधिवत रूपमा विद्यालयमा ल्याई पठनपाठनको गर्ने व्यवस्था गरी अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम घोषणा जसबाट नियमित रूपमा विद्यालय जान र विद्यालय शिक्षाको महत्व बताउन तथा दैनिक जिवनमा शिक्षाको महत्व प्रष्ट पार्नका मद्दत मिलेको पाईयो ।

कार्यक्रमको अपेक्षित परिमाण

तादी गाउपालिका शिक्षा शाखाको आयोजनामा मिति २०८१/१/१५ देखी २०८१ जेष्ठ २० भित्र यस गाउपालिका का ६ वटै वडाका ३० वटा विद्यालयको सेवा क्षेत्र भित्र रहेका समुदायमा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम अन्तगत फेला परेका १०० जना बालबालिकालाई विद्यालय सम्म ल्याउन तथा भर्ना गर्न बालबालिकालाई अभिभावक तथा समुदायमा जनचेतना दिलाउन यस किसीमको कार्यक्रम गरियो । जसको माध्यमबाट सबै विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकालाई विद्यालय सम्म आउने अपेक्षा गर्न सकिन्छ ।

बजेट रु १५००००

खर्च रु १३२२५०

कार्यक्रम खर्च विवरण

सि न	विवरण	विल रकम	१३%	बजेट खर्च	१.५%	१०%	१५%	भुक्तानी रकम
१	काउन्सेलिङ खाना खाजा वास खर्च भरपाई	४७२५०		४७२५०	७०८.७५			४६५४१
२	काउन्सेलिङ भत्ता भरपाई	४५०००		४५०००			६७५०	३८२५०
३	यातायात खर्च	३००००		३००००		३०००		२७०००
४	स्टेशनरी	१००००		१००००	१५०			९८५०
	जम्मा	१३२२५०		१३२२५०	८५८.७५	३०००	६७५०	१२१६४१

कक्षा ३ सम्मका बालबालिकाहरूलाई लक्षित गरी कक्षाकोठा व्यवस्थापन

अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रम अन्तर्गतको कक्षा ३ सम्मका बालबालिकाहरूलाई लक्षित गरी कक्षाकोठा व्यवस्थापनको लागि विनियोजित कुल रकम रु. ९५००००।- (नौ लाख पचास हजार रुपैया मात्र) बाट सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ८५ अनुसार तादी गाउपालिकाको खरिद इकाइको निर्णयानुसार तपसिलका ३ वटा कम्पनिहरूसँग दरभाउ पत्र माग गरी मुल्याङ्कन समितिको निर्णयानुसार श्री आनन्द ओरियन्टल डेकोरेटर कुपण्डोल ललितपुर सँग सम्झौता गरी ३७ कक्षाकोठा व्यवस्थापन गरिएको ।

१. श्री आनन्द ओरियन्टल डेकोरेटर कुपण्डोल ललितपुर ।

२. एम्पाएर डिस्ट्रिब्युशन प्राइभेट लिमिटेड चारखाल काठमाण्डौ ।

३. मिन्ट लाइफस्टायल प्राइभेट लिमिटेड डिल्लीबजार काठमाण्डौ ।

कार्यक्रमको उद्देश्य

- बालबालिकाहरूलाई कक्षाकोठाको वसाइ सहजवनाइ उनिहरूलाई सिकाइमा सहजता ल्याउने ।
- कक्षाकोठा आकर्षक हुने र बालबालिका कक्षाकोठामा बस्न रुचाउने र कक्षा प्रति आकर्षित भइ कक्षा सिकाइमा सक्रिय सहभागिता जनाउन ।
- कक्षाकोठाको वातावरण रहित वनाइ स्वच्छ वातावरणमा अध्ययन गर्न पाउने वातावरण सुनिश्चित गराइ बालबालिकालाई स्वस्थ वातावरणमा अध्ययन गर्न पाउने वातावरण उपलब्ध गराउने ।
- शिक्षण सिकाइ सामग्रीहरूको सुरक्षा गर्न ।

कार्यक्रमको औचित्य

१. बालबालिकाहरूलाई कक्षाकोठाको वसाइ सहज बनाइ उनिहरूलाई सिकाइमा अभिप्रेरित गर्नका लागि
२. कक्षाकोठाको आकर्षक व्यवस्थापन गरी शिक्षण सिकाइ मैत्री वातावरण विकास गर्नले बालबालिकाले विद्यालय छोड्ने दर घटाउन सहयोग पुर्याउछ ।
३. बालबालिकाले स्वच्छ वातावरणमा अध्ययन गर्न पाउने स्वास्थ्य सवल राख्न सहयोग पुग्ने ।
४. बालबालिकाहरूको शिक्षण सिकाइ सामग्रीको सुरक्षाका लागि ।

कार्यक्रमको विक्षेपण

१. यस कार्यक्रमबाट तादी गाउँपालिका अन्तर्गत सञ्चालित ३० विद्यालयहरूका ३७ कक्षाकोठा व्यवस्थापन गरिएको ।
२. कक्षाकोठा व्यवस्थापनका राम्रो नभएको कारण विद्यालय पढ्न छोडेका बालबालिकाहरू पुन विद्यालयमा आइ भर्ना भएका ।
३. कक्षाकोठा व्यवस्थापन भएका कारण शिक्षकहरू पनि विद्यार्थीको पठनपाठनमा उत्प्रेरित भएका ।
४. विद्यालयका सम्पूर्ण कक्षाकोठाहरू व्यवस्थापन गर्न सकेमा विद्यालयको वातावरणमा सुधार आइ असल शैक्षिक वातावरण कायम भइ सिकाइमा सुधार देखिन्छ ।

विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू विद्यालयमा आइ भर्ना भएकालाई विद्यालय पोसाक,झोला लगायत आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्टेशनरी लगायतका सहायता

अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रम अन्तर्गतको विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू विद्यालयमा आइ भर्ना भएकालाई विद्यालय पोसाक,झोला लगायत आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्टेशनरी लगायतका सहायता उपलब्ध गराउन विनियोजित रु. ५०००००।- (पाँचलाख रुपैया मात्र) बाट सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ८५ अनुसार तादी गाउँपालिकाको खरिद इकाइको निर्णयानुसार विभिन्न कम्पनि तथा सप्लायर्सहरूबाट विद्यालय पोसाक,झोला,जुत्ता लगायत आवश्यक स्टेशनरी छुपाइ तथा खरिद गरी सम्बन्धित विद्यालयलाई उपलब्ध गराइएको ।

कार्यक्रमको उद्देश्य

- गरिवी तथा अभिभावकको हेरचाह नहुदाको अवस्थामा विद्यालय भर्ना नभएका र विचैमा पढाइ छोडेका बालबालिकालाई आवश्यक सहायता उपलब्ध गराइ विद्यालयमा भर्ना गराइ नियमित रूपमा विद्यालयको पठनपाठनमा सहभागी गराउने ।
- विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई विद्यालय भर्ना गराइ आधारभुत तह सम्मको शिक्षाको अवसर सुनिश्चित गर्नु ।
- बालबालिकाको ज्ञान तथा सिप विकास गरी आत्मनिर्भर स्वावलम्बी नागरिक उत्पादन गर्नु

- बालबालिकाको लागि आवश्यक सम्पूर्ण सहायता उपलब्धता गराउनु ।

कार्यक्रमको औचित्य

१. विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई विद्यालय भर्ना गराइ आधारभुत तह सम्मको शिक्षाको अवसर सुनिश्चित गर्ने ।
२. बालबालिकाको लागि आवश्यक सम्पूर्ण सहायता उपलब्धता गराउनु ।

कार्यक्रमको विक्षेपण

१. विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिका विद्यालय आइ भर्ना भएका तथा अध्ययनलाई निरन्तरता दिएका ।
२. गरिविका कारण विद्यालय छोडेका बालबालिकालाई आवश्यक सहयोग प्राप्त भएको

अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रम (बडा र पालिका स्तरीय)

तादी गापा र बागमति प्रदेश सरकार शिक्षा विकास निर्देशनालय हेटौडासंग भएको मिति २०८०/१०/२३मा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षासंग सम्झौता भई अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा २०८०/८१ अन्तरगत विभिन्न कार्यक्रममा आधारित रही विभिन्न मितिमा कार्यक्रम गरी विद्यालय बाहिर रहेका ४-१३ वर्ष उमेर समुहका बालबालिका तथा प्रारम्भिक बालकक्षामा कार्यरत बाल शिक्षक क्षमता वृद्धिलगायत कामका लागि विविध कार्यक्रम गरी १०० जनालाई स्थाई भर्ना पश्चात बाहिर रहेका तथ्य प्रकाशनमा ल्याईएको छ । विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गरी सकेपछी निरन्तर पृष्ठपोषण तथा सहजिकरण कार्यक्रमहरू भएका रहेका छन् र यस पालिका भित्र कुनै पनि ४-१३ वर्ष उमेर आधारभरत तहमा विद्यालय बाहिर नरहेको भन्ने अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम घोषणा गरीएको सभामा प्रमुख अतिथि माननिय बागमति प्रदेश सांसद राधिका तामाङ र विशेष अतिथि शिक्षा विकास निर्देशनालय हेटौडाका महानिर्देशक दिपेन्द्र सुवेदी सरको समेत उपस्थितिमा उक्त कार्यक्रम संपन्न भएको थियो ।

कार्यक्रमको उद्देश्य

- विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकालाई विद्यालयमा ल्याउनु पर्ने कार्यहरू गर्न ।
- बालबालिकालाई बालविकास केन्द्र तथा विद्यालय तत्परताका लागी पुर्व तयारी गराउने सहयोग पुर्याउने ।
- प्रारम्भिक बाल शिक्षा तथा विकास कार्यक्रम तथा आधारभुत कक्षा (१-३) को क्रियाकलापमा अभिवृद्धि गर्ने ।
- बालबालिकालाई आवश्यक पोषणयुक्त खाना बनाउने तथ खुवाउने ज्ञान सिप अभिवृद्धि गर्ने ।
- बालबालिकालाई स्वास्थ्य स्याहार र सरसफाई गर्ने सिप अभिवृद्धि गर्ने ।
- उमेर अनुसार उत्प्रेणा तथा अन्तरक्रिया गर्ने सिप अभिवृद्धि गर्ने ।

- बालकेन्द्रित क्रियाकलाप खेलौनासहितको वातावरण उपलब्ध गर्न प्रतिबद्ध गराउने
- विद्यालयको सिकाईमा सहयोग तथा प्रारम्भिक पढाई लेखाईमा सहयोग गर्ने सिप प्रदान गर्ने ।
- बालवालिकालाई विना भेदभाव बाच्न सिक्न सहभागी हुन र संरक्षित गर्न प्रेरित गर्ने
- आधारभुत तहका उमेर समुहका सबै बालवालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गर्ने निरन्तर विद्यालय पठाउने कुरालाई अभिप्रेरित गर्ने ।

कार्यक्रमको विश्लेषण

तादी गाउपालिका शिक्षा शाखाको आयोजनामा मिति २०८०/१२/१५ देखि २०८१ बैशाख १५ भित्र यस गाउपालिका का ६ वटै वडाका ३० वटा विद्यालयको सेवा क्षेत्र भित्र रहेका समुदायमा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम अन्तगत फेला परेका १०० जना बालवालिकालाई व्यक्तिगत र विभिन्न रूपमा विद्यालयमा ल्याई पठनपाठनको गर्ने व्यवस्था गरी अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम घोषणा (वडा र पालिका) स्तरीय आयोजना गरीयो। जसवाट नियमित रूपमा विद्यालय जान र विद्यालय शिक्षाको महत्व वताउन तथा दैनिक जिवनमा शिक्षाको महत्व प्रष्ट पार्नका लागि सबै सरोकार पक्षलाई एकवद्ध बनाउने अवसर भयो । जसमा ६ वटै वडा तथा वडा भित्रका विद्यालयहरूमा प्रधानध्यापक तथा लगत संकलक समेतको उपस्थित रह्यो । आगामी दिनहरूमा विद्यालय बाहिर रहेका आधारभुत उमेर समुहका बालवालिकाहरू विद्यालय बाहिर नरहने तथा यस्ता किसिमका कार्य मार्फत सबै सरोकारवाला पक्षहरूको समन्वय र सहयोगको आवश्यकता महसुस भयो ।

कार्यक्रम खर्च विवरण

सि न	विवरण	विल रकम	१३%	बजेट खर्च	१.५%	१०%	१५%	भुक्तानी रकम
१	पालिका सहभागी खाजा	५७८००		५७८००	८६७			५६९३३
२	खादा	५०००		५०००	७५			४९२५
३	वडा न ४ खाजा	१३३६०		१३३६०	२०१			१३१५९
४	स्टेशनरी	७०००		७०००	१०५			६८९५
५	वडा न ५ खाजा	१२१२०		१२१२०	१८२			११९३८
६	वडा न ३ खाजा	१५०००		१५०००	२२५			१४७७५
७	वडा न ६ खाजा	११६५०		११६५०	१७५			११४७५
८	वडा न १खाजा	२००००		२००००	३००			१९७००

सि न	विवरण	विल रकम	१३%	बजेट खर्च	१.५%	१०%	१५%	भुक्तानी रकम
९	वडा न २ खाजा	१९५२०		१९५२०	२९३			१९२२७
१०	व्याच मायाको चिनो प्रमाण पत्र	१८३००		१८३००	२७५			१८०२५
	जम्मा			१७९७५०	२६९८			१७७०५२

कार्यक्रम सञ्चालन भएको स्थान

क्र स	वडा / पालिका	मिति	स्थान
१	वडा १	२०८१/११/२०	वडा नं १ को कार्यालय
२	वडा २	२०८१/११/२१	वडा नं २ को कार्यालय
३	वडा ३	२०८१/११/२२	वडा नं ३ को कार्यालय
४	वडा ४	२०८१/११/२१	वडा नं ४ को कार्यालय
५	वडा ५	२०८१/११/२२	वडा नं ५ को कार्यालय
६	वडा ६	२०८१/११/२२	वडा नं ६ को कार्यालय
७	तादी गाउपालिका	२०८१/११/२५	तादी गाउपालिकाको कार्यालय

बजेट रु १८००००।

खर्च रु १७९७५०

माथि सबै कार्यक्रमले समग्रमा यस गापामा कुनै पनि बालबालिका आधारभूत तहका उमेर समुहका(४-१३) वर्षका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरु सबै विद्यालय भित्र अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा भित्र ल्याउन सफल र सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना ,रमाईलो वातावरणमा सिक्ने , टिकाउन र गुणस्तरीय र सिप मुलक शिक्षा दिई विकाउने समेत अपेक्षा लिएका छ।

ज्वालामुखी गाउँपालिका

धादिङ

क. कार्यक्रमको नाम: अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचारप्रसार तथा घरदैलो अभियान
अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागू भएको स्थानीय तह घोषणाको लागि विद्यालयका प्रधानाध्यापक तथा शिक्षकहरूको लागि अभिमूर्खीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरियो। साथै वडा गत रूपमा वडा समिति, वडा शिक्षा समिति, टोल विकास संस्थाका अध्यक्षहरू, राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरू, प्रधानाध्यापकहरू, वि.व्य.स अध्यक्षहरूलाई अभिमूर्खीकरण गरि हरेक टोलमा विद्यालय भर्ना अभियान, पम्प्लेट वितरण तथा विद्यालय, वडा र सार्वजनिक स्थलमा फ्लेक्स राखिएको थियो। विद्यालय, वडा समिति, वडा शिक्षा समितिहरूले आ आफ्नो स्थानमा घरदैलो अभियान सञ्चालन गरेका थिए।

बजेट: रु.१०००००।

क्र.स.	विवरण	परिमाण	दर	जम्मा रकम	अ.आ.कर	पारिश्रमिक कर	जम्मा	कैफियत
१	फ्लेक्स प्रिन्ट कलर पम्प्लेट	१०५ थान १२०००	४५०। ३.५	९८,८१८।	१३१२		९७५००।	भ्याट सहित
				९८,८१८।	१३१२		९७५००।	

जम्मा: ९८,८१८। अक्षरुपी: अठ्ठान्दुब्बे हजार आठ सय अठार मात्र।

२. अभिभावक चेतना कार्यक्रम

अभिभावक सचेतना कार्यक्रम अन्तर्गत निम्न विद्यालयमा कार्यक्रम गरिएको थियो।

विशेष गरी पिपलठार आ वि मा कसमाल जातीको बालबालिकाहरू रहेको र विचैमा विद्यालय छाड्ने तथा बालविवाहको समस्या रहेको थियो। बराहकालिका मा.वि ज्वालामुखी ४ ढोलामा बालबालिकाहरूमा कुलत तथा दुर्व्यशनीको समस्या रहेको थियो।

क. पिपलठार आ.वि ज्वालामुखी १ मैदी

ख. बराहकालिका मा.वि ज्वालामुखी ४ ढोला

ग. सिमलगैरी आ.वि ज्वालामुखी ६ साधुभञ्ज्याङ

३. विद्यालय उमेर समूहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूको लागत संकलन (फारम छपाई, कम्प्युटर प्रविष्टि, प्रतिवेदन लगायत)

यस ज्वालामुखी गाउँपालिका भित्र बसोबास भई वा विभिन्न कारणले यस क्षेत्र भित्र आई बसोबास गर्ने विद्यालय उमेरका बालबालिकाहरू ३ देखि १३ वर्ष उमेरका बालबालिकाहरूको तथ्यांक संकलनको लागि शिक्षा समिति तथा प्रधानाध्यापकहरूको बैठकको निर्णय अनुसार विद्यालयका शिक्षकहरूलाई तथ्यांक संकलनको लागि प्रयोग गर्ने र निम्न बमोजिम तथ्यांक संकलन गरियो।

क. विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिका

- ख. अपांगता भएका बालबालिका
 ग. विशेष आवश्यकता भएका बालबालिका र विशेष आवश्यकता भएको कारण
 घ. यस गाउँपालिका भित्र स्थायी ठेगाना भई गाउँपालिका बाहिरका विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिका
 ङ. अति विपन्न बालबालिका

तथ्याङ्क संकलन तथा कम्प्युटर प्रविष्टि पछि प्राप्त विवरण

जम्मा घरधुरी संख्या : ६२२७५

महिला : १५१६१

पुरुष : १६०३५

जम्मा: ३११७१

३-४ उमेरका बालबालिका संख्या : १०७४

५-१३ उमेरका बालबालिका संख्या : ४७३३

गाउँपालिका भन्दा बाहिर अध्ययनरत बालबालिका संख्या ३-१३ उमेरका : ३१८५

गाउँपालिका सेवा क्षेत्र भित्रका विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिका संख्या : २८६४

बजेट खर्च विवरण:

बजेट: रु. ९००००० ।

क्र.स.	विवरण	परिमाण	दर	जम्मा रकम	अ.आ. कर	पारिश्रमिक कर	जम्मा	कैफियत
१	फारम छपाई न. १,२ र निर्देशिका			३७२९०।	४९५।		३६७९५	भ्याट सहित
४	तथ्यांक संकलन	६२७५	१००।	६,२७,५००।		९४,१२५	५,३३,३७५।	
५	कम्प्युटर प्रविष्टि	६२७५	१०	६२,७५०।		९४१३	५३,३३७।	
६	अभिमूखिकरण कार्यक्रम प्रशिक्षक खर्च	६ सेसन	२०००।	१२०००।		१८००।	१०२००।	
७	खाना / खर्च	८७	३००	२६,१००।	३९२।		२५,७०८	
८	स्टेशनरी	८३	१००	८३००।	१२५।		८१७५।	
९	सहभागि यातायात खर्च	८३	५००,	४१,५००।			४१,५००।	
				८१,५४४०	१०१२	१०५,३३८	७०९,०९०।	

जम्मा : ८१,५४,४४०। अक्षरूपी: आठ लाख प्रन्ध हजार चार सय चालिस मात्र ।

४.विद्यालयमा भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका कक्षा ३ सम्मका विद्यार्थीहरुलाई नियमित मेन्टरिङ काउन्सिलिङ

कक्षा १ देखि ३ कक्षा सम्म अध्ययनरत बालबालिकाहरुलाई नियमित परामर्श तथा काउन्सिलिङ उपलब्ध गराउन विनियोजित बजेटबाट नपुग्ने र मनोपरामर्शदाताहरु सबै विद्यालयमा नियमित उपलब्ध गराउन सम्भावना कम भएकोले विद्यालयका बालविकास शिक्षक, कक्षा १ देखि ३ कक्षा सम्म अध्यापन गराउने शिक्षकहरु तथा विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरुलाई मनोपरामर्श तालिम उपलब्ध गराउँदा शिक्षकहरुलाई आवश्यक परामर्श सम्बन्धी ज्ञान हुने र बालबालिकाहरुलाई नियमित परामर्श उपलब्ध गराउन सकिने भएकोले शिक्षा समितिको निर्णय अनुसार बालविकास सहजकर्ता, कक्षा १ देखि ३ सम्म अध्यापन गराउने शिक्षक तथा प्रधानाध्यापकहरुलाई मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गरियो ।

कार्यक्रम सञ्चालन मिति: २०८१।०२।२४ देखि २०८१।०२।२६ गतेसम्म

उद्देश्य:

मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धी तालिम कार्यक्रमको उद्देश्य निम्न रहेको थियो ;

१. विद्यालयमा कार्यरत बालविकास सहजकर्ता, कक्षा १ देखि ३ सम्म अध्यापन गराउने शिक्षक तथा प्रधानाध्यापकहरुलाई बालमनोविज्ञान तथा बालव्यवहार सम्बन्धी थप सचेत बनाई विद्यालयमा विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धी बढाउनु ।
२. विद्यालयमा बालमैत्री वातावरण निर्माण गरी बालबालिकालाई कुलत र लागु पदार्थ दुर्व्यशनीबाट बचाउनु ।
३. बालविकास सहजकर्ता, कक्षा १ देखि ३ सम्म अध्यापन गराउने शिक्षक तथा प्रधानाध्यापकहरु मार्फत बालबालिकाहरुलाई नियमित परामर्श उपलब्ध गराउनु ।

कार्यक्रम योजना:

जम्मा सहभागि संख्या : १३४ जना (बालविकास शिक्षक, प्राथमिक तथा आधारभुत तह (कक्षा १-३)का शिक्षकहरु र प्रध्यानाध्यापकहरु)

खर्च विवरण:

क्र.स	विवरण	दिन/जना	दर	जम्मा	अ.आयकर कट्टी प्रतिशत	परिश्रमिक कर कट्टी १५ प्रतिशत	जम्मा रकम	कैफियत
१	कार्यक्रम संयोजक भत्ता	३	१०००	३०००		४५०	२५५०	
२	स्टेशनरी खर्च	१२३	१००	१२३००	१८४.५		१२११५.५	
३	खाना खर्च	१३२	३००	३९६००	५९४		३९००६	३ दिनको जम्मा
४	फ्लेक्स	१	२०००	२०००	३०		१९७०	
	प्रशिक्षक भत्ता	१२ सेसन	२०००	२४०००		३६००	२०४००	
६	प्रशिक्षकको यातायात खर्च	३	१०००	३०००			३०००	
७	कार्यक्रममा सहभागीहरुको यातायात खर्च	१२४	५००	६२०००			६२०००	
९	कार्यक्रम संयोजक र कार्यालय सहयोगीहरुको लागि यातायात खर्च	५	५००	२५००			२५००	
१०	प्रतिवेदन तयारी	१	२०००	२०००		३००	१७००	
	जम्मा			१५०४००	८०८.५	४३५०	१४५२४१.५	

जम्मा: एक लाख पचास हजार चार सय मात्र ।

४.विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरु विद्यालयमा आई भर्ना भएकालाई विद्यालय पोषाक, भोला, लगायत आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्टेशनरी लगायतका सहायता तथा

८.विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरुका लागि सहयोग कार्यक्रम

यस गाउँपालिका क्षेत्रहरुमा तथ्यांक संकलन गर्दा वडागत रुपमा निम्न अनुसार विभिन्न कारणले विद्यालय बाहिर रहि विद्यालयमा भर्ना भएका विधार्थी तथा विशेष आवश्यकता भएका (अपांगता भएका,आमा वा बाबु विहिन,आमा र बाबु दुवै नभएका,बाबु र आमा दुवैले छोडेका र अर्काको आश्रयमा रहेका) बालबालिका संख्या निम्न प्राप्त भयो ।

वडाहरु	१	२	३	४	५	६	७	जम्मा
विद्यालय बाहिर रहि भर्ना भएका	३	०	५	१८	४	३	१	३४
विशेष आवश्यकता भएका	२२	१६	१९	३३	३८	१७	१६	१६१

कार्यक्रम बजेट:

विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरु विद्यालयमा आई भर्ना भएकालाई विद्यालय पोषाक, भोला, लगायत आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्टेशनरी लगायतका सहायता: ५,००,०००।

विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरुका लागि सहयोग कार्यक्रम: ४,२०,०००।

जम्मा खर्च: १३२६९१५।८०

बागमती प्रदेश: ९,२०,०००।

ज्वालामुखी गाउँपालिका: ४,०६,९१५।८०

क्र. स.	विवरण	जम्मा	अ.आ. कर	वहाल कर	पारिश्रमिक कर	बाकी	कैफियत
१.	व्याग	३२३७४९.४६	४२९७.५५९			३१९४५१.९०	
२.	सेलो पेन	११२२०.००	१६९			११०५१.००	
३.	कापी	४१७६४८.००	५५४४			४१२१०४.००	
४.	पोशाक	१६७२४०.००	२२२०			१६५०२०.००	
		९१९८५७.४६	१२२३०.५६			९०७६२६.९०	

जम्मा : नौ लाख उन्नाइस हजार आठ सय सन्ताउन्न रुपैया छयालिस पैसा मात्र ।

यस कार्यक्रम अन्तर्गत विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरु विद्यालयमा आई भर्ना भएका ३४ जना र विशेष आवश्यकता भएका १६१ जना गरी जम्मा १९५ जना बालबालिकालाई विद्यालय पोषाक, भोला, लगायत आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्टेशनरी लगायतका सहायता वडा घोषणा कार्यक्रमको दिन सम्पूर्ण सरोकारवालाहरुको उपस्थितिमा वितरण गरियो । यस गाउँपालिका अन्तर्गत आर्थिक रुपमा विपन्न भएका बालबालिकाहरुलाई आवश्यक सहयोग गर्न सकिएन ।

५. पूर्व प्राथमिक कक्षा (ECD) मा शिक्षण गर्ने शिक्षकहरूलाई मन्टेश्वरी तालिम

बालविकास शिक्षकहरूलाई नयाँ पाठ्यक्रम तथा प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रको राष्ट्रिय न्यूनतम मापदण्ड बारेमा जानकारी गराई शिक्षण सिकाई कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले सम्पूर्ण विद्यालयमा कार्यरत बालविकास शिक्षकहरूको सहभागितामा मिति २०८१।०२।०६ देखि २०८१।०२।१० गते सम्म “बालविकास शिक्षकहरूको लागि मन्टेश्वरी तालिम ” सञ्चालन गरिएको हो ।

उद्देश्य:

“बालविकास शिक्षकहरूको लागि मन्टेश्वरी तालिम” को उद्देश्य निम्न रहेका थिए ।

- विद्यालयमा कार्यरत बालविकास शिक्षकहरूको क्षमता विकास गर्ने ।
- विद्यालयमा कार्यरत बालविकास शिक्षकहरूलाई विद्यालयमा बालमैत्री वातावरण निर्माण गरी विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धी बढाउने ।
- बालविकास शिक्षकहरूलाई पूर्व प्राथमिक शिक्षा पाठ्यक्रम, शिक्षण विधि, शैक्षिक सामग्री निर्माण तथा प्रयोगको बारेमा जानकारी गराउने ।
- बालविकास शिक्षकहरूलाई स्थानिय सामग्री निर्माण तथा प्रयोग गर्न सहजिकरण गर्ने ।

कार्यक्रम योजना:

जम्मा सहभागि संख्या : ४६ जना (कार्यक्रम संयोजक, व्यवस्थापकहरु, प्रशिक्षकहरु र बालविकास शिक्षकहरु)

कार्यक्रम सञ्चालन मिति: २०८१।०२।०६ गते देखि १० गतेसम्म

कार्यक्रम बजेट:

क्र. स	विवरण	दिन/जना	दर	जम्मा	अ.आयकर कट्टी १.५ प्रतिशत	परिश्रमिक कर कट्टी १५ प्रतिशत	जम्मा रकम	कैफियत
१	कार्यक्रम संयोजक भत्ता	५	४००	२०००		३००	१७००	
२	कपडा			८६२८५	१२९४		८४९९०.७	
३	स्टेशनरी खर्च			१०२४२४	१५३६		१००८८८	
४	खाना खर्च			७५०००	११२५		७३८७५	५ दिनको जम्मा
५	फ्लेक्स	१	२०००	२०००	३०		१९७०	
६	प्रमाण पत्र र फ्रेम			३३४०	५०.१		३२८९.९	
७	प्रशिक्षक भत्ता	४० सेसन	२०००	८००००		१२०००	६८०००	५ दिनको जम्मा
८	सहायक प्रशिक्षक भत्ता	१० सेसन	२०००	२००००		३०००	१७०००	५ दिनको जम्मा
९	प्रशिक्षक र सहायक प्रशिक्षकको यातायात खर्च			७०००			७०००	
१०	कार्यक्रममा सहभागीहरूको यातायात खर्च			११५०००			११५०००	५ दिनको जम्मा
११	कार्यक्रम संयोजक र कार्यक्रममा सहयोग गर्ने हरूको लागि यातायात खर्च	१४	५००	७०००			७०००	
१२	प्रतिवेदन तयारी	१	२५००	२५००		३७५	२१२५	
	जम्मा			५,०२,५४९	४०३६	१५६७५	४८,२८३८	

जम्मा: पाँच लाख दुई हजार पाँच सय उनन्वास रुपैया मात्र ।

६.कक्षा ३ सम्मका बालबालिकाहरुलाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षा कोठा व्यवस्थापन

बागमती प्रदेश सरकारको अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागू भएको स्थानीय तह घोषणा कार्यक्रममा छनोट भई प्राप्त अनुदान र गाउँपालिकाको थप लागत साभेदारीमा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०८० तथा गाउँपालिका विच भएको सम्झौता अनुसार गाउँ शिक्षा समितिको मिति २०८०।१२।१२ गतेको निर्णय बमोजिम यस शैक्षिक सत्रमा पालिका भित्रका थप ९ वटा विद्यालयकका कक्षा ३ सम्मका बालबालिकालाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन कार्यका लागि आवश्यकता अनुसार विभिन्न शिक्षण सामग्री खरिद र वितरण गरिएको हो ।

उद्देश्य:

- विद्यालयमा बालमैत्री वातावरण निर्माण गरी विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धी बढाउने ।

कार्यक्रम योजना:

जम्मा विद्यालय संख्या : ९ वटा

कार्यक्रम बजेट: ९,५०,०००।

खर्च विवरण:

क्र.स	विवरण	जम्मा	अ.आयकर कट्टी १.५ प्रतिशत	जम्मा रकम	कैफियत
१	शिक्षण सामग्री खरिद रकम जम्मा	९४६४८८	१२५६४	९३३९२४	
	जम्मा	९४६४८८	१२५६४	९३३९२४	

जम्मा: नौ लाख छ्यालिस हजार चार अठासी रुपैया मात्र ।

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा शिक्षा लागू भएको स्थानीय तह घोषणा सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम नेपालको संविधान २०७२ को भाग ३ मा भएको मौलिक हक (धारा ३१)अन्तर्गत १मा प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत तह सम्मको शिक्षामा पहुँचको हक हुनेछ र २ मा प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत तह सम्मको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यमिक तह सम्मको शिक्षा निशुल्क पाउने हक हुनेछ भन्ने व्यवस्था रहेको छ । त्यसै गरी अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा ऐन २०७५मा मिति २०८५ वैशाख १ गते देखि आधारभूत तह पुरा नगरेका नागरिक कुनै पनि सरकारी सेवामा प्रवेश गर्न र कुनै पनि संघ, संस्था सहकारी लगायत कुनैमा पनि सहभागी हुन नपाउने व्यवस्था रहेको छ । सो को व्यवस्था तथा कार्यान्वयन गराउने दायित्व तीनै तहको सरकार संघीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहको रहेको छ । सोही बमोजिम अनिवार्य र निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयन गराउने उद्देश्यले ज्वालामूखी गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानमा यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको हो ।

उद्देश्य:

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम तथा कार्ययोजना निर्माणको उद्देश्य निम्न रहेको थियो ;

- सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूलाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको सम्बन्धमा भएका कानुनी व्यवस्थाको बारेमा सचेतना फैलाउने ।

जम्मा सहभागि संख्या : १७४ जना

कार्यक्रम सञ्चालन मिति र स्थान : २०८०।१।१० गते ज्वालामूखी गा.पा.

२०८०।१।२२ गते ज्वालामूखी गा.पा. वडा न.७

२०८०।१।२६ गते ज्वालामूखी गा.पा. वडा न.६

२०८०।१।२२ गते ज्वालामूखी गा.पा. वडा न.१

२०८१।०।२९ गते ज्वालामूखी गा.पा. वडा न.५

खर्च विवरण:

क्र.स	विवरण	दिन/जना/संख्या	दर	जम्मा	अ.आयक र कट्टी १.५ प्रतिशत	परिश्रमिक कर कट्टी १५ प्रतिशत	जम्मा रकम	कैफियत
१	वैठक भत्ता			३८०००		५७००	३२३००	
२	स्टेशनरी खर्च	१७४	१००	१७४००	२६१		१७१३९	५ दिनको जम्मा
३	खाजा खर्च	१७४	२००	३४८००	५२२		३४२७८	५ दिनको जम्मा
४	फ्लेक्स	५	१५००	७५००	११२.५		७३८७.५	
५	प्रशिक्षक भत्ता	१५ सेसन	२०००	३००००		४५००	२५५००	५ दिनको जम्मा
६	सहभागी यातायात खर्च	३५	५००	१७५००			१७५००	
७	प्रतिवेदन लेखन	१	२०००	२०००		३००	१७००	
	जम्मा			१४७२००	८९५.५	१०२००	१३४१०५	

१०.कार्यक्रम अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण

यस ज्वालामूखी गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागु भएको स्थानीय तह घोषणा प्रयोजनार्थ अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न मितिमा सञ्चालन गरिएका विभिन्न कार्यक्रमहरू अनुगमन तथा सुपरिवेक्षणमा भएको खर्च विवरण:

क्र. स	विवरण	दिन/ संख्या	दर	जम्मा	अ.आयकर कट्टी १.५ प्रतिशत	परिश्रमिक कर कट्टी १५ प्रतिशत	जम्मा रकम	कैफियत
१	जम्मा अनुगमन भत्ता	७५	१०००	७५०००		११२५०	६३७५०	जम्मा अनुगमन संख्या
२	खाना खर्च			२५२००	३७८		२४८२२	
	जम्मा			१००२००	३७८	११२५०	८८५७२	

११. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा लागू भएको वडा तथा गाउँपालिका घोषणा कार्यक्रम

नेपालको संविधान २०७२ को भाग ३ मा भएको मौलिक हक (धारा ३१) अन्तर्गत १मा प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत तह सम्मको शिक्षामा पहुँचको हक हुनेछ र २ मा प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत तह सम्मको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यमिक तह सम्मको शिक्षा निशुल्क पाउने हक हुनेछ भन्ने व्यवस्था रहेको छ। त्यसै गरी अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा ऐन २०७५ मा मिति २०८५ वैशाख १ गते देखि आधारभूत तह पुरा नगरेका नागरिक कुनै पनि सरकारी सेवामा प्रवेश गर्न र कुनै पनि संघ, संस्था सहकारी लगायत कुनैमा पनि सहभागी हुन नपाउने व्यवस्था रहेको छ। अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि तथा ज्वालामूखी गाउँपालिका र शिक्षा विकास निर्देशनालय विच भएको सम्पूर्ण मापदण्ड पुरा गरी अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा कार्य कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको हो।

१. कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रक्रिया

क. अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागू भएको वडा घोषणा कार्यक्रम सञ्चालन

क्र. स.	वडा नं.	घोषणा मिति	अध्यक्षता	उपस्थिति	कैफियत
१	१	२०८१।०३।०३	कृष्ण गिरी	वडा समिति, वडा शिक्षा समिति, टोल विकास संस्थाका अध्यक्षहरु, राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरु, प्रधानाध्यापकहरु, वि.व्य.स अध्यक्षहरु	
२	२	२०८१।०३।०२	राजु लोप्पा	वडा समिति, वडा शिक्षा समिति, टोल विकास संस्थाका अध्यक्षहरु, राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरु, प्रधानाध्यापकहरु, वि.व्य.स अध्यक्षहरु	

क्र. स.	वडा नं.	घोषणा मिति	अध्यक्षता	उपस्थिति	कैफियत
३	३	२०८१।०२।३१	उमेश श्रेष्ठ	वडा समिति, वडा शिक्षा समिति, टोल विकास संस्थाका अध्यक्षहरु, राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरु, प्रधानाध्यापकहरु, वि.व्य.स अध्यक्षहरु	
४	४	२०८१।०३।०४	कृष्ण व. गुरुङ	वडा समिति, वडा शिक्षा समिति, टोल विकास संस्थाका अध्यक्षहरु, राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरु, प्रधानाध्यापकहरु, वि.व्य.स अध्यक्षहरु	
५	५	२०८१।०३।०५	टंक काप्री	वडा समिति, वडा शिक्षा समिति, टोल विकास संस्थाका अध्यक्षहरु, राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरु, प्रधानाध्यापकहरु, वि.व्य.स अध्यक्षहरु	
६	६	२०८१।०३।०७	किशोर सेढाँड	वडा समिति, वडा शिक्षा समिति, टोल विकास संस्थाका अध्यक्षहरु, राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरु, प्रधानाध्यापकहरु, वि.व्य.स अध्यक्षहरु	
७	७	२०८१।०३।०७	ज्ञानेन्द्र प्रसाद खकुराल	वडा समिति, वडा शिक्षा समिति, टोल विकास संस्थाका अध्यक्षहरु, राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरु, प्रधानाध्यापकहरु, वि.व्य.स अध्यक्षहरु	

विद्यालय बाहिर भएका बालबालिका तथा विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरुको लागि भोला, ड्रेस तथा स्टेशनरी सामग्री वितरण कार्यक्रम समेत गरिएको थियो ।

ख. अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागू भएको गाउँ पालिका घोषणा कार्यक्रम सञ्चालन

कार्यक्रमको अध्यक्षता : गाउँपालिका अध्यक्ष श्री यामनाथ दनै (गाउँपालिका अध्यक्ष)

प्रमुख अतिथि: श्री दिपेन्द्र सुवेदी (बागमती प्रदेश शिक्षा विकास निदेशनालयका निर्देशक)

कार्यक्रम सञ्चालन तथा प्रतिवेदन प्रस्तुत: देवकी सिम्खडा, शिक्षा अधिकृत

अन्य उपस्थिति: गाउँपालिका उपाध्यक्ष

वडा अध्यक्षहरु

राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरु

शिक्षकका संघ, संगठनका प्रतिनिधिहरु

गाउँसभा सदस्यहरु

कर्मचारीहरु

२.कार्यक्रम खर्च विवरण

जम्मा बजेट : १,८०,०००।

क्र.स.	कार्यक्रम विवरण	इकाई	दर	जम्मा	अ.आ. कर	वहाल कर	जम्मा	कैफियत
१.	सहभागी यातायात खर्च (वडा)	२७९	३००।	८३७००।			८३७००।	
२	सहभागी यातायात खर्च (पालिका)	८०	५००।	४०,०००।			४००००।	
३	फ्लेक्स	८	२०००	१६०००।	१८०।		१५८२०।	
४	खाना/खाजा (वडा घोषणा)			२२४००।	३३६		२२१६०।	
५	खाना/खाजा (पालिका घोषणा)			१६०००।	२४०		१५७६०।	
६	हल भाडा	१	२०००	२०००।		२००	१८००।	
	जम्मा			१८०१००।	७५६	२००।	१७९,१४४।	

जम्मा: एक लाख असी हजार एक सय मात्र ।

जम्मा खर्च विवरण

बागमती प्रदेश सामाजिक विकास मन्त्रालयको अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि,२०८० र शिक्षा विकास निर्देशनालय र ज्वालामुखी गाउँपालिका विच भएको अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्ययोजना २०८० मा उल्लेख भए बमोजिम कार्यक्रम अनुसार कार्यविवरण तथा खर्च विवरण ।

क्र. सं.	कार्यक्रम	जम्मा	अ.आ. कर	वहाल कर	पारिश्रमिक कर	बाकी	कैफियत
१.	अनिवार्य र नि:शुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचार प्रसार तथा घरदैलो अभियान	९८८१८	४५०			९७५००	
२.	अभिभावक सचेतना कार्यक्रम	९९९६०	१२३०		२७००	९६०३०	

क्र. सं.	कार्यक्रम	जम्मा	अ.आ. कर	वहाल कर	पारिश्रमिक कर	बाकी	कैफियत
३.	विद्यालय उमेर समूहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरुको लागत संकलन (फारम छपाई, कम्प्युटर प्रविष्टि तथा प्रतिवेदन)	८१५४४०	१०१२		१०५३३८	७०९०९०	
४.	विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरु विद्यालयमा आइ भर्ना भएकालाई विद्यालय पोषाक, भोला लगायत आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्टेशनरी सामग्री वितरण तथा विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरुलाई सहयोग कार्यक्रम	९१९८५७	१२२३१			९०७६२७	
५	विद्यालय भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका विद्यार्थीहरुलाई नियमित मेन्टरिड तथा काउन्सिलिड	१५०४००	८०९		४३५०	१४५२४२	
६	पुर्व प्राथमिक कक्षा मा शिक्षण गर्ने शिक्षकहरुलाई मन्टेश्वरी तालिम	५०२५४९	४०३६		१५६७५	४८२८३८	
७	कक्षा ३ सम्मका बालबालिकाहरुलाई लक्षित गरि बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षा कोठा व्यवस्थापन	९४६४८८	१२५६४			९३३९२४	

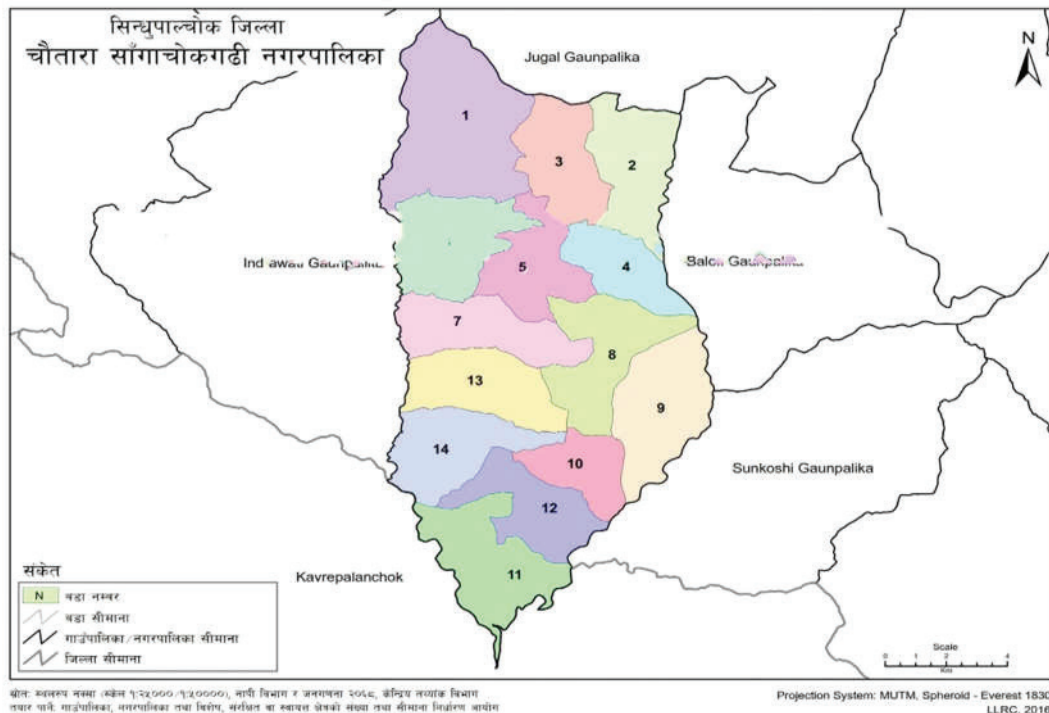
क्र. सं.	कार्यक्रम	जम्मा	अ.आ. कर	वहाल कर	पारिश्रमिक कर	बाकी	कैफियत
९	अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना, कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समीक्षा बैठक	१४७२००	८९६		१०२००	१३६१०४	
१०	कार्यक्रम अनुगमन सुपरिवेक्षण	१००२००	३७८		११२५०	८८५७२	
११	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा	१८०१००	७५६	२००		१७९१४४	
	जम्मा	३९६१०१२	३४३६२	२००	१४९५१३	३७७६०७०	

निष्कर्ष :

संविधानतः व्यवस्था भएको मौलिक हक अन्तर्गत हरेक नागरिकले शिक्षा पाउने हकको सुनिश्चितताको लागि बागमती प्रदेश सरकारको आर्थिक सहयोगमा यस ज्वालामूखी गाउँपालिकालाई अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागू भएको तथा विद्यालय बाहिर कुनै पनि बालकालिका नरहेको स्थानीय तह घोषणा गरियो । यसको साथै यस गाउँपालिका अन्तर्गतका सबै बालबालिकाहरुको शिक्षा प्राप्त गर्ने हकको सुनिश्चितता भएको छ ।

चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका

१. परिचय:

अवस्थिति:

आक्षांश : २७° ४६' उत्तर,

देशान्तर : ८५° ४२' पूर्व ; चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिकाको उचाई समुद्रको सतह देखि १४१८ मीटर छ ।

विभाजन: बागमती प्रदेश, सिन्धुपाल्चोक जिल्ला (जिल्ला सदरमुकाम चौतारा) , २ वटा निर्वाचन क्षेत्र

सीमाना:

पुर्व : बलेफी तथा सुनकोशी गाउँपालिका ;

पश्चिम : इन्द्रावती गाउँपालिका ;

उत्तर : जुगल गाउँपालिका र पाँचपोखरी गाउँपालिका ;

दक्षिण : काभ्रेपलान्चोक जिल्ला

प्रमुख नदीनालाहरु : सुनकोशी, बलेफी खोला, कुविण्डे खोला, इन्द्रावती, कुम्बेश्वोर खोला, झ्याडी खोला, मगुवा खोला

प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरू: गौरती भिमेधोर मन्दिर (पीपलडाँडा), भदौरे गणेश मन्दिर (सनोसिरुवरी), हर्लङ्ग बर्लङ्ग महेदव मन्दिर (स्याउले), साँगाचोकगढी (साँगाचोक), गणेश र भिमसेन मन्दिर (चौतारा), कृष्ण मन्दिर (चौतारा), चण्डेश्वरी मन्दिर (सनोसिरुवरी), दक्षिणकाली मन्दिर (पीपलडाँडा), देवीथान (गिदाने), नारायण स्थान, रक्तकलिका मन्दिर (स्याउले), सुनकोशी नदी स्थित सुकुटे करिडोर आदि ।

चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका बागमती प्रदेश अन्तर्गत सिन्धुपाल्चोक जिल्लामा पर्दछ । यो नगरपालिका जिल्लाको सदरमुकाम पनि हो । यो नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल १६५.२५ वर्ग कि.मी. छ । यो नगरपालिका साविकका १० वटा गाविसहरू (चौतारा, पिपलडाँडा, कुविण्डे, सानोसिरुवारी, स्याउले, बतासे, इर्खु, कदमबास, साँगाचोक र ठुलोसिरुवारी गा.वि.स.) मिलेर बनाइएको छ । हाल यो नगरपालिकामा १४ वटा वडा रहेको छ । राष्ट्रिय जन गणना २०७८ प्रारम्भिक नतिजा अनुसार जम्मा घरधुरी ११,१११, परिवार संख्या र जनसंख्या रहेको देखिन्छ । यस नगरपालिकामा विभिन्न धर्म मान्ने जातजातिहरूको बसोबास रहेको छ । यहाँको मुख्य भाषा भनेको नेपाली हो, त्यस्तै तामाङ्ग, नेवारी र अरु भाषा पनि बोलिने गर्दछन् ।

कक्षागत विद्यार्थी विवरण-२०८१

सि.नं	कक्षा	छात्रा	छात्र	जम्मा
१	बालकक्षा	९०८	११३०	२०३८
२	कक्षा १	५२४	५१७	१०४१
३	कक्षा २	३९०	३७८	७६८
४	कक्षा ३	३५१	३४५	६९६
५	कक्षा ४	२९९	२८६	५८५
६	कक्षा ५	२८६	३२७	६१३
७	कक्षा ६	३२४	३०८	६३२
८	कक्षा ७	३३४	३३१	६६५
९	कक्षा ८	४१०	४१२	८२२
१०	कक्षा ९	२९९	२७०	५६९
११	कक्षा १०	३१२	२७३	५८५
१२	कक्षा ११	२२०	२०२	४२२
१३	कक्षा १२	२६५	२१९	४८४
	जम्मा	४९२२	४९९८	९९२०

शिक्षक/कर्मचारी विवरण:

ईसीडी	आधारभूत कक्षा १-५			आधारभूत कक्षा ६-८			माध्यमिक ९-१०				मावि ११-१२	सा सि केन्द्र	कर्मचारी			कूल			
	स्थायी	राहत	जम्मा	स्थायी	नगर	अनुदान	राहत	स्थायी	प्राविधिक	संघीय अनुदान	प्रदेश अनुदान	राहत	नगर	अनुदान	अनुदान	परिचर	लेखा	आया	
८६	१९७	९८	२९५	२७	१	७	४३	१७४	१०	६	४०	१३	३०	५	७६	२२	२		६८९

साक्षरता प्रतिशत

पुरुष साक्षरता दर	७७.३
महिला साक्षरता दर	६२.७
कुल साक्षरता दर	६९.५

नगरपालिकाको औसत सिकाइ उपलब्धि- २.०८

२. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको उद्देश्य र औचित्य:

प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य तथा निःशुल्क हुने संविधान प्रदत्त मौलिक हकलाई व्यवहारमा उतारी सबैको सहज एवं समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गर्न सबै नागरिकले आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य रूपमा प्राप्त गर्ने वातावरण सिर्जना गर्ने उद्देश्य यो कार्यक्रमको रहेको पाइन्छ । यो कार्यक्रम सञ्चालन गरेपश्चात विद्यालय उमेर समूह (४-१३ वर्ष) का कुनै पनि बालबालिका विद्यालय बाहिर रहनु नपर्ने र सबै बालबालिकाले संविधान प्रदत्त हक प्राप्त गर्न सक्ने अवस्था सिर्जना हुनु हुँदा यो कार्यक्रम औचित्यपूर्ण छ ।

३. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यान्वयनमा गरिएका गतिविधिहरू:

क. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचार प्रसार तथा घरदैलो अभियान

मिति २०८०।११।०३ गते बैठक बसी जिगल निर्माण तथा पत्रपत्रिकामा सूचना विज्ञापन मार्फत प्रचार प्रसार गर्ने र मिति २०८०।११।१५ को बैठकबाट वडा/टोलसम्म टोली खटिन शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाले समन्वय गर्ने निर्णय भए बमोजिम वडा शिक्षा समिति, लिड विद्यालयका प्रअ तथा शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाका कर्मचारी लगायतबाट १४ वटै वडाका लिड विद्यालयलाई फ्लेक्स तथा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि लिड विद्यालयलाई उपलब्ध गराइयो ।

ख. अभिभावक चेतना कार्यक्रम

मिति २०८०।०१।०७ गतेको बैठकबाट छनौट गरिएका आधारभूत तहका ३ वटा विद्यालयका २०९ जना अभिभावकलाई मिति २०८१।०१।१६-१८ गतेसम्म अभिभावक शिक्षा प्रदान गरियो । यस कार्यक्रमबाट अभिभावकहरूमा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको आवश्यकता र औचित्यका बारेमा स्पष्ट भएको र शिक्षा सम्बन्धी चेतना तथा अभिभावकको भूमिका बारे पनि जागरूक भएको पाइयो ।

ग. विद्यालय उमेर समूहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूको लागत संकलन(फाराम छपाइ, कम्प्युटर प्रविष्टी, प्रतिवेदन लगायत)

१४ वटा लिड विद्यालयका प्रअ लगायतका सरोकारवालाहरूसँगको बैठकले वडाका लिड विद्यालयले धेरै भन्दा धेरैको स्वामित्व तथा सहभागिता हुने गरी सर्वेक्षकलाई सिफारिस गरी सर्वेक्षकको रूपमा खटाउने र प्रत्येक घरधुरीमा पुगी शाखाले उपलब्ध गराएको दुईवटा फाराम भर्न आवश्यक निर्देशन र सामग्री उपलब्ध गराइयो । सर्वेक्षक, कम्प्युटर प्रविष्टी, रुजु लगायतका काम वापतको पारिश्रमिक मिति २०८०/११/२७ गतेको कार्यपालिका बैठकबाट निर्धारण गरी कामकाज अघि बढाइयो । सर्वेक्षकबाट संकलित तथ्याङ्कलाई विधुतीय फाराम निर्माण गरी १२,११५ घरधुरीको सर्वेक्षण, अनुगमन, कम्प्युटर प्रविष्टी , रुजु तथा विश्लेषण गरी उमेर समूह र विद्यालय बाहिर रहेका ३४ जना बालबालिकाको पहिचान भएको र सरोकारवालासँग समन्वय गरी विद्यालयमा भर्ना गराइयो ।

फाराम नं. १

सि.नं	घर धुरी	४-५ वर्ष	६-१० वर्ष	११-१३ वर्ष	जम्मा	विद्यालय बाहिर रहेका विद्यालय उमेर समूहका सबै बालबालिका भर्ना भईसकेको	विद्यालय बाहिर रहेका	कैफियत
१	९३८	२८१	४०४	२६४	९४९	२	०	भर्ना तथा घोषणा भईसकेको
२	७२९	१५३	२६२	१६२	५७७	०	०	घोषणा भईसकेको
३	७११	१७५	२८५	२०२	६६२	४	०	भर्ना तथा घोषणा भईसकेको
४	७८८	१३५	२७५	१७५	५८५	२	०	भर्ना तथा घोषणा भईसकेको

सि.नं	घर धुरी	४-५ वर्ष	६-१० वर्ष	११-१३ वर्ष	जम्मा	विद्यालय बाहिर रहेका विद्यालय उमेर समूहका सबै बालबालिका भर्ना भईसकेको	विद्यालय बाहिर रहेका	कैफियत
५	११८३	२५८	४६५	३०८	१०३१	३	०	भर्ना तथा घोषणा भईसकेको
६	७३१	१३५	२६५	१६४	५६४	२	०	भर्ना तथा घोषणा भईसकेको
७	९५४	१६३	३६०	२६५	७८८	४	०	भर्ना तथा घोषणा भईसकेको
८	८८३	२०८	३७७	२९७	८८२	०	०	घोषणा भईसकेको
९	९५७	१३७	२९५	२२८	६६०	६	०	भर्ना तथा घोषणा भईसकेको
१०	१०८२	१८४	३८५	२३५	८०४	२	०	भर्ना तथा घोषणा भईसकेको
११	१०३५	२३७	४४३	१९९	८७९	६	०	भर्ना तथा घोषणा भईसकेको
१२	६६९	१४६	२२०	१६६	५३२	१	०	भर्ना तथा घोषणा भईसकेको
१३	७६१	१७९	४२४	३३३	९३६	०	०	घोषणा भईसकेको
१४	६९४	१२६	२९०	१८९	६०५	२	०	घोषणा भईसकेको
	१२११५	२५१७	४७५०	३१८७	१०४५४		०	

फाराम नं २

विद्यालय उमेर समूह (४-१३ वर्ष) का बालबालिका विद्यालय बाहिर रहेको विवरण

क्र. सं	गाउँ/टोलको नाम	विद्यालयकोबाहिर रहेका बालबालिकाहरु		बाबु/आमा/अभिभावकको नामथर	जन्मेको साल	मिति	भर्ना भएको विद्यालय	वडा नं
		नाम	थर					
१	लेखडाडाँ	सोनिका	तामाङ	नर बहादुर तामाङ	२०७४	२०८१।०१।१४	श्री रक्तकालिका आवि	१
२	लेखडाडाँ	आयुष	तामाङ	नर बहादुर तामाङ	२०७१	२०८१।०१।१६	श्री रक्तकालिका आवि	१
३	कामीबारी	बाबु	तामाङ	पिङ्के	२०६८	२०८१।१।१८	वनदेवी मा वि	३
४	मानेडाँडा	अष्टा	तामाङ	पदाम तामाङ	२०६८	२०८१।०१।११	सेतीदेवी पञ्चकन्या आवि	३
५	महाविरे	राज	तामाङ	मङ्गले तामाङ	२०७०	२०८१।०१।१६	सेतीदेवी पञ्चकन्या आवि	३
६	भुवागाउँ	आशामाई	लामा	मेण्डुप लामा	२०७६	२०८१।०१।१४	रामेश्वरी आवि	३
७	चतुरे	आकाश	श्रेष्ठ	दुल्के श्रेष्ठ	२०७७	२०८१।०१।१४	कालिकादेवी मा वि	४
८	ठूलाखेत	सौरव	सापकोटा	राजेश सापकोटा	२०७८	२०८१।०१।१७	कालिकादेवी मावि	४
९	छाप	रस्मी	श्रेष्ठ	शर्मिला श्रेष्ठ	२०६९	२०८१।०२।०९	कृष्ण रत्नगंगा मावि	५
१०	डाडाथोक	पासाङ डोल्मा	शेर्पा	पासाङ लामु शेर्पा	२०७१	२०८१।०२।०४	श्री सिद्धिगणेश मा वि	५
११	गैरीगाउँ	जेशिका	तामाङ	ज्योति तामाङ	२०७७	२०८१।०२।०३	कृष्ण रत्नगंगा मावि	५
१२	खडका टोल	मन्जित	खडका	हेम/मैना खडका	२०७०	२०८१।१।१०	वनदेवी मावि	५
१३	खडका टोल	मन्जिल	खडका	हेम/मैना खडका	२०६९	२०८१।१।१९	सिद्धिकमलादेवी मावि	६
१४	पौवा	कृष्ठी	वि.क.	कृष्ण ब. वि.क	२०७०	२०८१।२।१७	श्री सिद्धिगणेश मा वि	७
१५	पौवा	अम्बिका	भुजेल	री. ब. भुजेल	२०७०	२०८०।२।१७	श्री सिद्धिगणेश मा वि	७
१६	गैरीटोल	निमादोर्जे	तामाङ	समसेर तामाङ	२०६८	२०८१।०१।१६	श्री सिद्धिगणेश मा वि	७

क्र. सं	गाउँ/टोलको नाम	विद्यालयकोबाहिर रहेका बालबालिकाहरु		बाबु/आमा/अभिभावकको नामथर	जन्मेको साल	मिति	भर्ना भएको विद्यालय	वडा नं
		नाम	थर					
१७	पौवा	लक्ष्मण	भुजेल	री. ब. भुजेल	२०७९	२०८१।२।७	श्री सिद्धिगणेश मा वि	७
१८	मूलखर्क	रमेश	मगर	सोमबहादुर मगर	२०६८	२०८१।०१।१२	आदर्श आवि	९
१९	जितपुर	देवकुमारी	पहरी	राम बहादुर पहरी	२०६९	२०८१।०१।१८	सिंहदेवी आवि	९
२०	जितपुर	सञ्जय	तामाङ		२०६७	२०८१।०१।१७	गोल्मादेवी मा वि	९
२१	जितपुर	अवि	तामाङ	सुरज तामाङ	२०७३	२०८१।०१।१६	गोल्मादेवी मा वि	९
२२	जितपुर	अविक्षा	तामाङ	सुरज तामाङ	२०७७	२०८१।०१।१२	गोल्मादेवी मावि	९
२३	मूलखर्क	संजिप	लामा	सञ्जय लामा	२०७२	२०८१।१।२४	गोल्मादेवी मावि	९
२४	कार्कीटार	रोशनी	पहरी	हरी बहादुर पहरी	२०६०	२०८१।१।७	श्री बालहित आवि	१०
२५	कार्कीटार	रोजन	तामाङ	रामकुमार तामाङ	२०७६	२०८१।१।७	श्री बालहित आवि	१०
२६	फलाटे	शिर्षक	आले	शिवराम आले	२०७१	२०८१।१।१२	नमुना जनसेवा आवि	११
२७	भिमटार	निकेश	माझी	मंगले माझी	२०६७	२०८१।१।१३	इन्द्रावती मावि	११
२८	भिमटार	सुदीप	माझी	सुनिल माझी	२०६७	२०८१।०१।१४	इन्द्रावती मावि	११
२९	भिमटार	दिपेश	माझी	काजी माझी	२०६७	२०८१।०१।१४	इन्द्रावती मावि	११
३०	भिमटार	सबिन	माझी	जमुना माझी	२०६७	२०८१।१।१२	इन्द्रावती मावि	११
३१	जामुने	अमिश	माझी	लालबहादुर माझी	२०७६	२०८१।०१।१३	इन्द्रावती मावि	११
३२	साँचोक	अपसना	गिरी	शिवराज गिरी	२०६७	२०८१।१।९	जनजागृति मा वि	१२
३३	डडुवा	सोम बहादुर	खाती	तिर्थ बहादुर खाती	२०६७	२०८१।१।२१	डडुवा भवानीशांकर मा वि	१४
३४	डडुवा	अरुण	खाती	दिपक खाती	२०६७	२०८१।१।२३	डडुवा भवानीशांकर मा वि	१४

घ. विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरु विद्यालयमा आई भर्ना भएकालाई विद्यालय पोशाक, झोला लगायत आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्टेशनरी लगायतका सहायता

विद्यार्थी भर्ना हुने वित्तिकै सहायता सामग्री उपलब्ध गराउने ध्येयले ९० थान स्टेशनरी लगायतका सहायता सामग्री नयमानुसार खरीद गरी विद्यालय बाहिर रहेका ३४ जनालाई मिति २०८१/०२/१३ गते घोषणा कार्यक्रमका दिन वितरण गरिएको र बाँकी ३० थान नगरपालिकाको सहयोग तथा ज्ञानमन्दिर नमुना माध्यमिक विद्यालयको व्यवस्थापनमा सञ्चालित नगरस्तरीय बालग्रामलाई उपलब्ध गराइयो ।

ङ. विद्यालयमा भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका विद्यार्थीलाई नियमित मेन्टरिङ/काउन्सेलिङ

मिति २०८१/०१/३१ गते सरोकारवालासँगको बैठकमा विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाको विवरण एकीन भई विद्यालय भर्ना भएका बालबालिकालाई वडागत रूपमा मेन्टर शिक्षक खटाइ नियमित ५ पटक सम्म मेन्टरिङ/काउन्सेलिङ गरी मेन्टर शिक्षकबाट रिपोर्ट पेस भयो ।

च. पूर्व प्राथमिक कक्षा (ECD) मा शिक्षण गर्ने शिक्षकहरुलाई मन्टेश्वरी तालिम

मिति २०८०/१२/३० गते बैठक बसी तालिममा सहभागी गराउने विद्यालय छनौट गरी ४३ जना प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रका शिक्षकहरुलाई मिति २०८१/१/३ देखि ८ गतेसम्म ६ दिने कार्यशाला सम्पन्न गरिएको । प्रत्येक सहभागीले निर्माण गरेको १/१ सेट सामग्री विद्यालयमा पठाइयो ।

छ. अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण, कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समीक्षा बैठक (वडा र स्थानीय तहस्तरमा)

मिति २०८०/१०/२६ मा १४ वटै वडाका वडाध्यक्ष, सरोकारवालासमेतको संयुक्त बैठकबाट कार्ययोजना निर्माण गरिएको, मिति २०८०/१०/२८ मा कार्यान्वयन अवस्थाका बारेमा छलफल गरी २०८१/२/६ गते नगर प्रमुखको अध्यक्षतामा वडा अध्यक्षसहित बैठक गरी प्रगति समीक्षा तथा घोषणा कार्यक्रम तय गरिएको ।

ज. कार्यक्रम अनुगमन सुपरीवेक्षण

कार्यक्रमको कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन गर्न नगर उपप्रमुखको नेतृत्वमा फाराम विकास गरी वडाको लिड विद्यालयका प्रअ, विव्यस, वडाध्यक्ष र नगरपालिकाबाट संयुक्त अनुगमन सुपरीवेक्षण गरी आवश्यक पृष्ठपोषण र निर्देशन दिइयो ।

झ. अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा

स्थानीयस्तरमा मिति २०८१/२/११ गते नगर शिक्षा समितिको बैठक बसी एक सार्वजनिक समारोहका बीच मिति २०८१/०२/१३ गते घोषणा गर्ने कार्यक्रम तय भए बमोजिम नगर प्रमुख कृष्ण प्रसाद सापकोटाको अध्यक्षता, शिक्षा विकास निर्देशनालयका महानिर्देशक दिपेन्द्र सुवेदीको प्रमुख आतिथ्यतामा

कार्यालय प्रमुख, विव्यस अध्यक्ष, प्रधानाध्यापक लगायतका ९० जना भन्दा बढी सरोकारवालाहरुको उपस्थितीमा भव्य समारोहका बीच अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यान्वयनको प्रतिबद्धतासहित हस्ताक्षर गरी घोषणा गरियो ।

निष्कर्ष

प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य तथा निःशुल्क हुने संविधान प्रदत्त मौलिक हकलाई व्यवहारमा उतारी सबैको सहज एवं समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गर्न सबै नागरिकले आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य रूपमा प्राप्त गर्ने वातावरण सिर्जना गर्न यो कार्यक्रम सफल भएको छ । अभिभावकको तहसम्म यो कार्यक्रमका बारेमा एकरूप बुझाइ हुनु नै सफल र सकारात्मक पक्ष हो । कार्यक्रमलाई थप ठोस तथा मूर्त रूप दिई विद्यालय प्रवेश गरेका विद्यार्थीलाई विद्यालयमा टिकाउने विषय नै मुख्य भएकोले प्रदेश, स्थानीय तह र सरोकारवालाहरु यसतर्फ केन्द्रित हुनुपर्ने देखिन्छ ।

कालिका गाउँपालिका

रसुवा

१ संक्षिप्त परिचय

१.१ गाउँपालिकाको भौगोलिक अवस्थिति र सिमाना

कालिका गाउँपालिका रसुवा जिल्ला सदरमुकाम धुन्चेदेखि दक्षिण तर्फ पासाङल्हामु मार्गमा पर्दछ । १९३.५३ वर्ग कि.मि .क्षेत्रफल रहेको छ भने चाइना बोर्डर ४८.३ कि.मी. दूरिमा रहेको छ । पासाङल्हामु मार्गले ३ वडाहरूलाई छोएको छ । उत्तरमा मूलखर्क,दक्षिणमा फलाखु खोला,पूर्वमा नौकुण्ड गाउँपालिका र पश्चिममा त्रिशुली नदीको सिमाना रहेको छ ।गुरासैं, स्याउवारी, लोकिल क्षेत्र, कालिका मन्दिर ,निलकण्ठ महादेव मन्दिर तथा त्रिशुली नदी,फलाखु खोला, गणेश हिमाल, लाङटाङ हिमालका दृश्यले यस गाउँपालिकाको मनोरमणतालाई उच्च स्थान दिएको छ । साबिकका राम्चे धैबुङ गाँउ विकास समितिको सबै वडाहरू र लहरेपौवा र भोर्ले गा वि सका केहि क्षेत्र मिलेर ५ वडामा विभाजित भएको छ । बहुसंख्यक तामाङ जातिको बसोवास रहेको भएपनि अन्य गाउँपालिकाको तुलनामा ब्राम्हण वस्ती पनि यहाँ रहेको छ । कुडुले ,रुप्सेपानी ,डिही ,वेतिनी, छेरुवा, धुसेनी, गोडगोड्याङ, कटुञ्जे जस्तास्थानमा राम्रो अन्नवाली फल्ने गर्छ । जिल्लामा स्नातोकतर तहसम्मको शिक्षा कालिका हिमालय क्याम्पसबाट हुने भएकोले जिल्लामा शैक्षिक योगदान यस गाउँपालिकाको उच्च भूमिका रहेको छ । १५ वटा सामुदायिक र ४ वटा संस्थागत विद्यालयहरूबाट बालबालिकाहरूले शिक्षा लिइरहेका छन् ।

१.२ सामाजिक अवस्था

कालिका गाउँपालिकामा मिश्रित किसिमको समुदाय तथा जातजातिहरूको बसोवास रहेको छ । जिल्ला पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार यस पालिकाको कुल जनसंख्या ९५०२रहेको छ ।कुल जनसंख्यामा महिला जनसंख्या ५२.०१ प्रतिशत रहेको छ । पुर्नःसंचना पश्चात ५ वटा वडाहरूमा विभाजन भएको यस गाउँपालिकामा तामाङ,ब्राम्हण,क्षेत्री,दलितजातिको बसोवास रहेको छ ।वडा नं १ तत्कालिन राम्चे गाउँ विकास समितिको पुरै क्षेत्र पर्ने भएकोले यहाँ १०० प्रतिशत नै तामाङ वस्ती रहेकोले ल्होसार,दशै तिहार जस्ता चाडवाड मनाउदछन् भने अन्य क्षेत्रमा बसोवास गर्ने ब्राम्हण तथा दलित जातिहरूले पनि आफ्ना आफ्ना जातजातिको परम्परा अनुसार चाडवाड मनाउने गरेको पाइन्छ । समुन्द्र सतहबाट ७०० मिटरदेखि १८०० मिटरको उचाइसम्म बसोवास गरेर बसेका पाइन्छ । मकै, धान, कोदो अन्नवाली, आलु, बन्दा, काउली, मूला, सागसब्जी यहाँको तरकारीमा पर्दछन् भने दुग्ध व्यवसायमा पनि किसानहरू राम्रोसँग लागेर विगतको दहि र घुमबाट धैबुङ बनेको ऐतिहासिक विरासत जोगाउन यस क्षेत्रका सबैको लगनशिलता रहेको छ ।यसरी यस क्षेत्रको आम्दानीमा कृषिवाली पहिलो,वैदेशिक रोजगार दोश्रोस्थानमा र व्यवसाय व्यापारमा तेश्रो र जागिरमा तेश्रो स्थानमा आम्दानी हुने गरेको अवस्था रहेको देखिन्छ ।देश विदेशका पर्यटकहरू लाङटाङ, गोसाईकुण्ड, गणेश हिमाल,तामाङ सम्पदा क्षेत्र लगायत महत्वपूर्ण धार्मिक एवं पर्यटकीय स्थलमा जाने तीर्थ यात्रीहरूलाई दहि र घुम दिने क्षेत्र भएकोले यसलाई धैबुङ पनि भनेर चिनिन्छ । यो नेपाल तिब्बत युद्धको क्रममा रत्न मल्लले शुरु गरी प्रताप सिंह शाहको पालामा भएको

युद्धको लागि आवश्यक युद्ध सामाग्री राखिने क्षेत्रको रूपमा धैबुङकोट पनि चर्चामा नै छ । यस गाउँपालिकामा प्रसिद्ध कालिका मन्दिर, निलकण्ठ महादेव, थुप्रै बौद्ध गुम्बाहरु र चर्च रहेका छन् ।

१.३ जनसंख्या सम्बन्धी विवरण

जिल्ला निर्वाचन कार्यालयको तथ्याङ्क अनुसार यस कालिका गाउँपालिकामा ५ वटा वडाहरुमा विभाजित रहेको छ । वडागत तथा विभिन्न जातजातिगत पनि जनसंख्याको अवस्था तल दिइएको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ । करिब ९,५०२ जनसंख्या र ११०० घरधुरी रहेको छ । वडागत जनसंख्या अवस्था निम्नानुसार रहेको छ ।

तालिका नं १

वडा नं	महिला	पुरुष	जम्मा
१	११७६	१०९२	२२६८
२	१२९२	१२५४	२५४६
३	८८४	७७८	१६६२
४	५९२	४९६	१०८८
५	९९८	९४०	१९३८
जम्मा	४९४२	४५६०	९५०२

स्रोत: पार्श्व चित्र

१.४ गाउँपालिकाको वडा अनुसार जम्मा घरधुरी तथा जनसंख्या

भौगोलिक अवस्था तथा पहुँचका हिसाबले यस गाउँपालिकाको जनसंख्या वितरण फरक फरक रहेको छ । वडा नं १ उच्च जनसंख्या रहेको र वडा नं ४ कम जनसंख्या रहेको वडागत हिसाबमा रहेको छ । घरधुरी वडागतरूपमा निम्नानुसार रहेको देखिन्छ । क्षेत्रफलको हिसाबमा वडा नं ४ सानो वडा हो भने वडा नं १ ठूलो हो । वडा नं २ व्यापारिक क्षेत्र भएकोले शहर उन्मुख क्षेत्रमा रहेको छ । वडा नं २ मा बसोवास गर्ने मानिसहरु मध्ये जिल्लाभित्र र बाहिरी क्षेत्रबाट समेत व्यापार व्यवसाय तथा जागिरका क्रममा आएर बसोवास गरेका मानिसहरु छन् ।

तालिका नं २ वडागत जनसंख्या तथा घरधुरी विवरण

वडा नं	घरधुरी विवरण	महिला	पुरुष	जम्मा
१	४८९	११७६	१०९२	२२६८
२	५८०	१२९२	१२५४	२५४६
३	३६२	८८४	७७८	१६६२
४	२२४	५९२	४९६	१०८८
५	४३७	९९८	९४०	१९३८
जम्मा	२०९२	४९४२	४५६०	९५०२

२ वि स २०७८ सालको राष्ट्रिय जनगणना अनुसार उमेर समूहको जनसंख्या विवरण

क्र स	उमेर समुह	केटी	केटा	जम्मा	कैफियत
-------	-----------	------	------	-------	--------

१	०-४ वर्ष उमेर पूरा भएको	३७५	३९९	७७४	
२	५-९ वर्ष उमेर पूरा भएको	३९४	४३७	८३१	
३	१०-१४ वर्ष उमेर पूरा भएको	४५०	४५२	९०२	

३ शैक्षिक विवरण

३.१ निरक्षर नागरिक

जम्मा नागरिक	निरक्षर नागरिक	निरक्षर प्रतिशत	कैफियत
१०११५	२८४२	२८.१	राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार

३.२ अपाङ्गता भएका नागरिक (राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार)

क्र स	अपाङ्गताको प्रकृति	अपाङ्ग संख्या	कैफियत
१)	शारिरीक अपाङ्ग	१३२	
२)	न्युन दृष्टियुक्ता	४६	
३)	दृष्टिविहिन	२३	
४)	बहिरोपना	२५	
५)	मनोसामाजिक अपाङ्ग	१२	
६)	न्युन श्रवण शक्ति	३०	
७)	मानसिक तथा मनोसामाजिक	१९	
८)	बोद्धिक अपाङ्गता	६	
९)	अनुवंशीय रक्तश्राव	१०	
१०)	अटिज्म	२	
११)	बहुअपाङ्ग	४५	
१२)	जम्मा	३५०	

३.३ आधारभुत तथा माध्यमिक तहमा अध्ययनरत दलित बालबालिका

बाल विकास			आभारभुत तह			माध्यमिक तह			कैफियत
छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	
६	९	१५	४४	३१	७५	१४	१५	२९	

४ शिक्षण संस्थाहरुको संख्यात्मक विवरण

तह	कक्षा	विद्यालय बालविकास संख्या
पुर्व प्राथमिक	ECD	२३
आधारभुत	१-५	७
	१-८	३
माध्यमिक	१-१०	१

	१-१२	४
क्याम्पस	स्नातक/स्नातकोत्तर	१
सामुदायिक सिकाइ केन्द्र		३

५ शिक्षक दरबन्दी विवरण

क्र.स.	विद्यालयको नाम	हाल कार्यरत शिक्षक दरबन्दी			
		प्रा.वि.	नि.मा.वि.	मा.वि.	कक्षा ११ र १२
१	सूर्योदय प्रा.वि.	३	०	०	०
२	सेतिदेवी मा.वि.	५	३	४	२
३	इयाडलाड प्रा.वि.	३	०	०	०
४	मनकामना प्रा.वि.	४	०	०	०
५	शिलादेवी प्रा.वि.	५	०	०	०
६	सुन्धरा मा.वि.	८	२	४	१
७	बच्छला आ.वि.	९	०	०	०
८	कालिका हि.मा.वि.	८	३	६	४
९	निलकण्ठ न.मा.वि.	७	३	४	३
१०	नारायणस्थान आ.वि.	१०	०	०	०
११	काभ्रे प्रा.वि.	१	०	०	०
१२	सेतीभूमे मा.वि.	८	३	०	०
१३	पलेप प्रा.वि.	३	०	०	०
१४	ग्राड प्रा.वि.	४	०	०	०
१५	तेम्राड प्रा.वि.	२	०	०	०
	जम्मा	८०	१४	१८	१०

६ सामुदायिक सिकाइ केन्द्रको विवरण

नाम	ठेगाना	अध्यक्षको नाम	परिचालकको नाम	सक्रिय समूह
धैबुङ्ग सा.सि.केन्द्र	कालिका-२	नारायण प्र.देवकोटा	शर्मिला न्यौपाने	७ वटा
राम्चे सा.सि.केन्द्र	कालिका-१	चाम्सिड तामाड	रिक्त	१ वटा
कालिका सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	कालिका -३	रघुनाथ न्यौपाने	रिक्त	

७ स्रोतकक्षा सञ्चालन विद्यालय

नाम	बौद्धिक अगाङ्ग विद्यार्थी सङ्ख्या	आया	उपलब्धि
सेती भेमे मा.वि.	१४	१	१४ जनाले सुबिधा पाएको

८ विद्यार्थी विवरण (शैक्षिक सत्र २०८०)

८.१ सामुदायिक विद्यालय

क्र स	कक्षा	विद्यार्थी संख्या
१	ECD	३४१
२	कक्षा १	१७८
३	कक्षा २	१६१
४	कक्षा ३	१६३
५	कक्षा ४	१५८
६	कक्षा ५	१४७
७	कक्षा ६	१७४

क्र स	कक्षा	विद्यार्थी संख्या
८	कक्षा ७	२०९
९	कक्षा ८	१९५
१०	कक्षा ९	१७०
११	कक्षा १०	१६५
१२	कक्षा ११	१७५
१३	कक्षा १२	१८७
	जम्मा	२४२३

८.२ संस्थागत विद्यालय

क्र स	कक्षा	विद्यार्थी संख्या
१	ECD	२१३
२	कक्षा १	६६
३	कक्षा २	५९
४	कक्षा ३	८१
५	कक्षा ४	६७
६	कक्षा ५	४०

क्र स	कक्षा	विद्यार्थी संख्या
७	कक्षा ६	३२
८	कक्षा ७	२४
९	कक्षा ८	३३
१०	कक्षा ९	९
११	कक्षा १०	२०
	जम्मा	६४४

९ भौतिक तथा पूर्वाधारको अवस्था

क्र स	विद्यालयको नाम	भवन संख्या	कक्षाकोठा संख्या	शौचालय संख्या	विज्ञान प्रयोगशाला	पुस्तकालय	स्कुल बस
१	सेतीभूमे मा. विद्यालय	५	२५	३	१	१	
२	निलकण्ठ नमूना मा.वि	७	१५	३	१	१	
३	ग्राड आधारभूत विद्यालय	४	१२	३	१		

क्र स	विद्यालयको नाम	भवन संख्या	कक्षाकोठा संख्या	शौचालय संख्या	विज्ञान प्रयोगशाला	पुस्तकालय	स्कुल बस
४	नारायणस्थान आ.वि.	३	१६	३			
५	इयाडलाड प्रा.वि.	४	८	३			
६	शिलादेवी प्रा.वि.	२	१०	३			
७	काभ्रे प्रा.वि.	२	४	२			
८	पलेप प्रा.वि.	२	७	२			
९	कालिका हिमालय मा.वि.	६	३६	५	१	१	१
१०	तेम्नाड प्रा.वि.	२	८	३			
११	वच्छलादेवी आ.वि.	३	१४	३			
१२	सूर्योदय प्रा.वि.	१	६	२			
१३	मनकामना प्रा.वि.	२	६	३			
१४	सेतीदेवी मा.वि.	४	१२	३	१	१	
१५	सुन्धरा मा.वि.	४	१४	३	१	१	
	जम्मा	५१	१९३	४२	६	५	१

१० अंग्रेजी गणित विज्ञान विषय शिक्षणका लागि अनुदान तथा शून्य दरबन्दी शिक्षक अनुदान प्राप्त गरेका विद्यालय :

विद्यालयको नाम	दरबन्दी सङ्ख्या	तह	कार्यक्रम	कैफियत
श्री सेती भुमे माध्यमिक कालिका -१ राम्चे	३	मा.वि.	प्रदेशीय सङ्घीय २	शून्य दरबन्दी अनुदान
वच्छलादेवी आ.व. कालिका -३	१	आ.वि.	संघीय १	शून्य दरबन्दी अनुदान

साक्षरताको अवस्था

कालिका गाउँपालिकाले २०७५ सालमा गरिएको घरधुरी सर्वेक्षण तथा २०७५ माघ ९ गते यस जिल्लालाई साक्षर जिल्ला घोषणाको समयमा नै कालिका गाउँपालिकालाई समेत साक्षर गाउँपालिका घोषणा हुँदा यस पालिकाको साक्षरता अवस्था ९६.६३% रहेको थियो । यो गाउँपालिकाको वडा नं १ बाहेक अन्य वडाहरूको साक्षरताको अवस्था राम्रो रहेको छ । यस पालिकामा विभिन्न समयहरूमा सञ्चालन गरिएका साक्षरता कक्षाहरू, निरन्तर शिक्षाका कक्षाहरू तथा खुला विद्यालयमा भर्ना भएर पनि १५-६० वर्ष उमेर समूहका जनसंख्याका मानिसहरू समेत साक्षर हुँदै गएकाले हाल साक्षरताको अवस्थामा थप सुधार भएको हो ।

११. शैक्षिक अवस्थाको विश्लेषण

यस रसुवा जिल्लामा रहेका ५ वटा स्थानीय तहहरूमा कालिका गाउँपालिका शैक्षिक क्षेत्रमा अग्रणीस्थानमा रहेको छ । यस पालिकाका सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरूमा न्यूनतम आवश्यक सामग्रीहरू उपलब्धता भएको छ । सबै सामुदायिक १५ वटा नै विद्यालयहरूमा लगभग स्थायी संरचना बनेका छन् । फर्निचर, शौचालय, कक्षा कोठाको अवस्था, बालमैत्री विद्यालय, खानेपानी, दिवा खाजा कक्ष आदिका हिसाबले यस गाउँपालिकाका विद्यालयहरूका भौतिक अवस्था राम्रो नै छ । निलकण्ठ नमूना माध्यमिक विद्यालयको चिनियाँ सरकारले बनाउने भनिएको भौतिक संरचनाहरू नबनेको बाहेक अन्य सबै विद्यालयहरूको भौतिक अवस्था सुदृढ रहेको देखिन्छ । समयको गतिको परिवर्तन साथ शिक्षासित सम्बन्धित निम्न सुचाङ्कहरूमा सुधार भै रहेको देखिन्छ जुन तल दिएको तालिकाले समेत स्पष्ट बनाउँदछ ।

कालिका गाउँपालिकामा ५ वडाभित्र १५ वटा सामुदायिक र ४ वटा संस्थागत विद्यालयहरू रहेका छन् । १५ वटा सामुदायिक विद्यालयहरूमा बालबिकास कक्षाहरू बालमैत्री सजावट गरेर सञ्चालनमा रहेका छन् । संस्थागत ४ वटा विद्यालयहरूमा ४ वटा गरी कुल २७ वटा बालबिकास कक्षाहरू सञ्चालनमा रहेको अवस्था छ । कालिका हिमालय क्याम्पसमा स्नातोकोत्तर तहसम्मको पढाइ हुने जिल्लाको एकमात्र सम्बन्धन प्राप्त सामुदायिक क्याम्पस हो । यसले समग्र जिल्लाको शैक्षिक विकासमा ठूलो योगदान दिएको छ ।

१२ शैक्षिक समस्या तथा चुनौति र अवसरहरू

शिक्षा विकासको प्रमुख आधार हो भन्ने सर्वमान्य मान्यता अनुसार माथिको वुदाँमा गरिएको शैक्षिक विश्लेषण तथा यस कालिका गाउँपालिकाले अनुभूति गरेका र समग्र शैक्षिक क्षेत्रमा परेका समस्या तथा अवस्थाको भोगाइका हिसाबले यस गाउँपालिकाको शैक्षिक समस्या चुनौति तथा विकल्पहरू निम्नानुसार रहेको छ ।

क. समस्या

१. सबै विद्यालयहरूमा न्यूनतम भौतिक संरचनाहरूको विकास समान तवरले हुन नसक्नु,

२. विद्यालयमा शैक्षिक वर्षको सुरुवाती समयमा भर्ना भएका बालबालिका नियमित विद्यालयमा उपस्थित नहुनु,
३. माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा निःशुल्क भनिए अनुसार कार्यान्वयन नहुनु,
४. उच्च शिक्षाका लागि जनशक्ति व्यवस्थापन गर्न राज्यबाट स्रोत साधनको उपलब्ध नहुनु,
५. विषयगत शिक्षक व्यवस्था कक्षा ६-१२ सम्म दरबन्दी कम हुनु,
६. प्राथमिक कक्षा १-५ सम्म कक्षागत शिक्षक उपलब्ध नहुनु,
७. सार्वजनिक शिक्षामा आम समुदायको विश्वास जित्न नसकिनु,
८. संस्थागत विद्यालयहरूले कोरा किताबी ज्ञान दिन मात्र ध्यान केन्द्रित गरिनु,
९. विद्यालय व्यवस्थापन तथा शिक्षक अभिभावक संघ गठनमा राजनीतिकरण हुनु,
१०. शिक्षकहरूको पेशागत विकासमा एकिकृत योजना हुन नसक्नु,
११. संघ तथा प्रदेशबाट शिक्षामा बजेट कम विनियोजन हुनु,
१२. स्थानीय सरकारले शिक्षक व्यवस्थापनमा स्पष्ट भएर लाग्न नपाउनु,
१३. विद्यालयमा शैक्षिक वातावरण विकास हुन नसक्नु,
१४. शिक्षा क्षेत्रमा दण्डहीनताको अवस्था सृजना हुनु,
१५. माथिल्लो तहमा तल्लो तहका कार्यरत शिक्षकहरूबाट शिक्षण गराउदा थप प्रोत्साहन हुने व्यवस्था नहुनु,
१६. शिक्षा र शिक्षकहरूको विकासमा राखिने बजेट समयमा कार्यान्वयनमा नआउने,
१७. गुणस्तर बारे अभिभावक तथा समुदायमा बहस नहुनु,
१८. गरिबीका कारणले विद्यालय छाड्ने दर घटाउन कुनै विकल्पहरू आउन नसक्नु,
१९. विज्ञान, गणित र अंग्रेजी विषयमा शिक्षण अध्यापन पत्र समयमा नखुलेका कारणले उक्त, विषयका विषयगत शिक्षकको अभाव हुनु,
२०. शिक्षक तालिम बढुवा तथा वृत्ति विकासमा उत्साहजनक कार्यक्रम बन्न नसक्नु,
२१. शिक्षकले कक्षा कोठामा विताउने समय शैक्षिक कार्यमा कम हुने गरेको,
२२. नियमित अनुगमन तथा छलफल हुन नसक्नु,
२३. शहरी क्षेत्रमा शिक्षकहरूको चाप बढि रहेको ,
२४. विद्यार्थी संख्या उच्च भएका विद्यालयमा शिक्षक व्यवस्थापन गर्ने नीति बनाउन नसकेको,
२५. भूकम्प पछिको भौतिक संरचना सबै विद्यालयहरूमा बन्न नसक्नु,
२६. स्रोतसाधन तथा बजेट खर्च सार्वजनिक खरिद निर्देशन अनुसार गर्न विद्यालयहरूले बोझको रूपमा लिनु
२७. आर्थिक पारदर्शिता गर्ने, सार्वजनिक सुनुवाई तथा लेखा परीक्षण कार्य कागजमा सिमित बनाइनु,

२८. विद्यालयमा प्रधानाध्यापक नियुक्ति नियमअनुसार नियमित हुन नसक्नु,
२९. प्र.अ.हरुलाई प्रशासनिक बोझ बढि दिनु तर शैक्षिक कार्यमा टाढा रहनु,
३०. कम विद्यार्थी भएका विद्यालयहरुलाई मर्ज गर्न नसकिनु,
३१. शिक्षकले शिक्षणमा पाठ्यक्रम, शिक्षक निर्देशिकाको प्रयोग गर्ने वानीको विकास गर्न नसकिनु,
३२. आधुनिक समय सुहाउदो सूचना प्रविधिको प्रयोग गर्न शिक्षक तयार नहुनु,
३३. विद्यालयहरुमा क्षमता युक्त सूचना प्रविधिको पहुँच हुन नसक्नु,
३४. शिक्षक तालिम नियमित हुने व्यवस्था नहुनु,
३५. शिक्षकले गरेका राम्रा कार्यको उचित सम्मान गर्न प्रोत्साहन दिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन नसक्नु,
३६. शिक्षणमा विविध विधिको प्रयोग गर्नु भन्दा परम्परागत शैली गर्न रुचाउनु ,
३७. विद्यार्थीहरु पढाइमा ध्यान दिन नसक्नु ,
३८. विद्यालयमा खेलकुद मनोरञ्जन तथा सृजनात्मक क्रियाकलापका लागि न्यूनतम सामग्रीहरु उपलब्ध नहुनु,
३९. परिवर्तित पाठ्यक्रम, नविनतम शिक्षण विधि तथा वर्तमान अवस्था बारे शिक्षकलाई सूचित हुने संयन्त्र नहुनु,
४०. लिखित मूल्याङ्कन प्रणाली मात्र प्रयोगमा हुनु ,
४१. विद्यालयको अभिलेख व्यवस्थापन फितलो हुनु ,
४२. निरन्तर मूल्याङ्कन प्रणालीलाई सहि तवरले प्रयोगमा ल्याउन नसकिनु,
४३. शिक्षालाई विषम परिस्थितिमा अति आवश्यक क्षेत्रमा नराखिनु,
४४. अभिभावक विद्यालयमा आएको अभिलेख नहुनु,
४५. निरन्तर तथा साक्षरोत्तर शिक्षाका कक्षाहरु सञ्चालनमा नआउनु,
४६. बालकक्षाको शिक्षालाई शैक्षिक संरचनामा ल्याउने स्पष्ट नीति बन्नु पर्ने,
४७. बालकक्षाका शिक्षकलाई शिक्षकको मान्यता दिइ सुबिधा पुरा दिनु पर्ने विषय ओझेलमा रहनु,,
४८. विद्यालयहरुलाई नियमित सञ्चालन मर्मत तथा अति आवश्यक व्यवस्थापनका लागि नियमित बजेट राख्न नसक्नु ,
४९. प्र.अ.को कार्य बोझ अनुसार प्र.अ. भत्ता ज्यादै न्यून हुनु,
५०. तल्लो तहमा कार्यरत योग्यता पुगेका शिक्षकबाट माथिल्लो कक्षामा शिक्षण गरेको अवस्थामा थप प्रोत्साहन नहुनु,
५१. संघीय शिक्षा ऐन नियमावली समयमा परिमार्जन हुन राजनैतिक सहमति हुन नसक्नु,
५२. नियमित रूपमा प्र.अ.को नियुक्ति नहुनु,

ख. चुनौतिहरु

शिक्षा क्षेत्र सम्वेदनशील महत्वपूर्ण क्षेत्र हो । यसको ठीक तवरले व्यवस्थापन हुन सकेन भने शिक्षक, विद्यार्थी, अभिभावक राजनैतिक संरचनामा समेत प्रतिकूल असर पर्ने भएकोले यस क्षेत्रमा संलग्न सबैका लागि हर समय चुनौति पूर्ण रहेको छ । विद्यालयहरुमा शिक्षक विद्यार्थी संख्या र कक्षा अनुसार उपलब्ध गराउनु,नियमित विद्यालय सञ्चालन गराउनु,शिक्षकको वृत्ति विकासमा लाग्नु,बजेटको व्यवस्था गर्नु, नियमित अनुगमन,सामुदायिक शिक्षामा परेको अविश्वासको धारणालाई सुधार गर्नु, विचैमा कक्षा छाड्ने दर, समयमा विद्यालयमा भर्ना नहुने, न्यून सिकाई उपलब्धिको वर्तमान अवस्थालाई सुधार गर्नु, समुदायमा शिक्षक विद्यालय प्रति परेको अविश्वासलाई गुणस्तरीय शिक्षा आर्थिक पारदर्शिता र सहभागिता बढाएर सबैको धारणामा परिवर्तन गर्नु पनि शिक्षा क्षेत्रका चुनौति रूपमा छ ।

विद्यालयको शैक्षिक व्यवस्थापक प्रधानाध्यापकको नियुक्ति नियम अनुसार गर्नु,विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठनमा वास्तविक अभिभावकको सहभागिता गराएर तोकिएका समयमा सम्पन्न गराउनु,सामुदायिक विद्यालयको सिकाई उपलब्धि स्तरमा सुधार ल्याउनु,विद्यार्थी संख्याबढि भएका विद्यालयमा शिक्षक व्यवस्था गर्न रकम, विद्यार्थी कम भएका विद्यालयहरुको मर्ज तथा समायोजन गर्नु ,विद्यालयहरुमा तयार भएका बालमैत्री कक्षा कोठा,शुद्ध तथा तातो खानेपानी र खेल सामग्रीको नियमित प्रयोग तथा संरक्षण गराउनु ,शिक्षकलाई तालिमको अवसर र सिकेका कुरा कक्षा कोठामा प्रयोग गराउने वातावरण बनाउनु,भौतिक संरचनाको सुधार गराउनु, दिवा खाजा विद्यालयहरुमा नै पकाएर गुणस्तरीय खुवाउनु ,भौतिक संरचनाहरुको सुधार गराउनु ,बजेटको समानुपातिक वितरण र सो को उचित नतिजामुखी लगानी ,मूल्याङ्कन प्रणालीमा सुधार गराउनु ,अभिभावकको विद्यालयमा नियमित उपस्थिति वढाउनु ,सिकाई उपलब्धिमा सुधार ल्याउन शिक्षक विद्यार्थीलाई प्रोत्साहन दिनु जस्ता विविध क्षेत्रमा चुनौतिहरुको रूपमा खडा भएको अवस्था छ ।

ग. अवसरहरु

आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क हुनु ,माध्यमिक तह निःशुल्क हुनु ,माध्यमिक तह सम्मको शिक्षा स्थानीय सरकारको एकल अधिकार क्षेत्रको रूपमा रहनु ,संघीय सरकारले शिक्षाको नीति नियम बनाउनु,बजेट संघीय सरकारले गर्नु,विद्यार्थी शिक्षक हुनु ,भूकम्प पछि धेरै विद्यालयहरुको भौतिक पक्षको उल्लेख्य सुधार हुनु,शिक्षामा सबैको चासो सरोकार हुनु ,प्रत्येक स्थानीय तहमा माध्यमिक तहको पढाइ हुने कम्तिमा एक विद्यालय स्थापना गर्ने नीति हुनु ,प्राविधिक शिक्षालाई महत्वपूर्ण क्षेत्रको रूपमा स्वीकार गर्नु ,सामुदायिक विद्यालयहरुमा सूचना प्रविधि,विज्ञान प्रयोगशाला पुस्तकालय स्थापन तीनै तहका सरकारको कार्यक्रममा प्राथमिकतामा पर्नु ,शिक्षामा पहुँच बढाउन दिवा खाजा,अपाङ्गता भएकाहरुको लागि अपाङ्गता अनुसारको छात्रवृत्तिको व्यवस्था हुनु , छात्रवृत्ति,छात्रा शौचालयको व्यवस्था गर्ने जस्ता कार्यक्रमहरु सञ्चालन हुनु साथै समग्र शिक्षाको विकास तथा सुधारका लागि विद्यालय तहदेखि विद्यालय सुधार योजना तथा गाउँ

शिक्षा क्षेत्र विकास योजना निर्माण गर्ने कार्यक्रम हुनु जस्ता कार्य शिक्षाको अवसरको रूपमा लिएर जान सकिने यस गाउँपालिकामा रहेको अवस्थामा छ ।

कार्यक्रमको आवश्यकता र औचित्य:

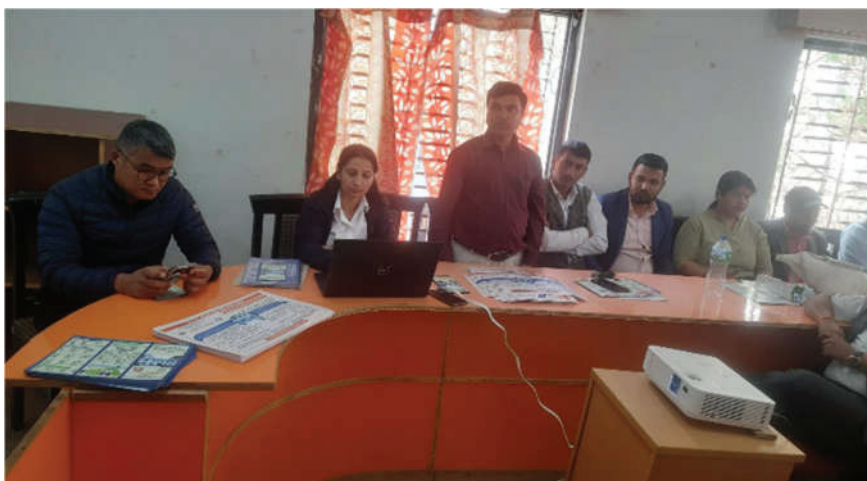
राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार नेपालको कुल साक्षरता ७६.२ प्रतिशत र बागमती प्रदेश को साक्षरता ८२.१ प्रतिशत रहेको छ । कालिका गाउँ पालिकाको साक्षरता ९६.६३ प्रतिशत रहेको छ । यो कार्यक्रम लागु गर्ने सिलसिलामा २०८० माघ २३ गते शिक्षा विकास निर्देशनालय र कालिका गाउँपालिका संग सम्झौता भएको थियो । सो सम्झौता अनुसार विभिन्न कार्यक्रम तथा कार्यहरु आयोजना गरिएको थियो । अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको आंगिक कार्यक्रमहरु अभिमुखीकरण, लगत संकलन, घरदैलो अभियान, अभिभावक चेतना, अभिभावक शिक्षा, विद्यार्थी भर्ना, शैक्षिक सामग्री वितरण गरी सम्पूर्ण विद्यार्थी विद्यालमा गएर पढाई सुरु गरेको सुनिश्चित गरिसके पछि पालिका भरि कुनै पनि ४ देखि १३ वर्ष उमेर समुहको विद्यार्थी विद्यालय बाहिर नरहेको यकिन गरेर मिति २०८० असार २३ देखि २७ गते सम्म कालिका गाउँपालिकाका सम्पूर्ण वडाहरु "अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको वडा घोषणा "मार्फत अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको वडा घोषणा गरे पश्चात मिति २०८० असार २९ गते "अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको स्थानीय तह घोषणा सभा" मार्फत सम्पूर्ण कालिका गाउँपालिकालाई नै अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको गाउँपालिका घोषणा गरियो । कालिका गाउँपालिका शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाको आयोजना तथा अनिवार्य निशुल्क शिक्षा अन्तर्गत बागमती प्रदेश सरकार शिक्षा विकास निर्देशनालयको को सहयोगमा कालिका गाउँपालिका भरी ४ देखि १३ वर्ष सम्मका बालबालिकाहरुलाई विद्यालय भर्ना गरी कम्तिमा आधारभूत तह सम्मको शिक्षा प्रदान गर्ने, बालबालिकाका अभिभावकलाई असल अभिभावक बनाउने र पालिका भरि कुनै पनि बालबालिका विद्यालय बाहिर रहन नदिने महान उदेश्यका साथ सो कुराको सुनिश्चित गरी मिति २०८१ असार २९ गते "अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको स्थानीय तह घोषणा सभा" मार्फत अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको गाउँपालिका घोषणा कार्यक्रम सम्पन्न भै अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।

अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रमका आंगिक कार्यक्रमहरुका बारेमा

१ अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचारप्रसार तथा घरदैलो अभियान

कालिका गाउँपालिकाका सबै वडामा संचालन भएको कार्यक्रममा विद्यालयका शिक्षकहरु मार्फत लक्षित अभिभावक हरुको घर घरमा गई भर्ना अभियानका साथै अभिभावक चेतना प्रदान गर्नुको साथै आफ्ना बालबालिकाहरुलाई विद्यालय पठाउन उत्प्रेरित समेत गरिएको थियो । कार्यक्रम सञ्चालनको क्रममा शिक्षासंग सरोकार राख्ने सम्पूर्ण व्यक्तिहरुलाई कार्यक्रमको औचित्य र उद्देश्यका साथ कार्यक्रमबारे अभिमुखीकरण गरियो । सर्वप्रथम सम्बन्धित वडा अध्यक्ष, वडा सदस्यहरु, वडा

अन्तर्गत पर्ने विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरु, लिखु गाउँपालिकाका शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाका कर्मचारीहरु, शिक्षक, शिक्षाप्रेमी, बुद्धिजीवी, समाजसेवीहरुको स्वस्फुर्त सहभागितामा बैठक बसी कुन कुन स्थानका बालबालिकाहरु संवेदनशील छन् यकिन गरी योजना बनाइएको थियो । योजना पश्चात हरेक बालबालिकाको घर-घरमा गई अभिभावक तथा बालबालिकालाई कार्यक्रमको बारेमा जानकारी तथा समाजमा पर्चा, ब्यानर तथा पम्पलेट सहित प्रचारप्रसार समेत गरिएको थियो । कार्यक्रम अवधि भर स्थानिय रेडियो एफ एम मार्फत सचेतना मुलक सुचनाहरु प्रसारण गरेको थियो ।

कार्यक्रमको औचित्य उद्देश्य र प्रचारप्रसार सम्बन्धि सरोकारवालाहरूसंग छलफल कार्यक्रम

२ अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी अभिभावक चेतना तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम

कालिका गाउँपालिका भरी विद्यालय जानबाट बन्चित रहेका ४ देखि १३ वर्ष सम्मका बालबालिकाहरुलाई विद्यालय भर्ना गरी कम्तिमा आधारभूत तह सम्मको शिक्षा प्रदान गर्ने तथा बालबालिकाका अभिभावकलाई असल अभिभावक बनाउने महान उद्देश्यका साथ मिति २०८१ जेठ गते देखि गते सम्म विभिन्न मितिमा कालिका गाउँपालिकाका सबै वडामा **अभिभावक सचेतना कार्यक्रम** सम्पन्न भएको छ । कालिका गाउँपालिकाका प्रत्येक वडामा संचालन भएको कार्यक्रममा वडा भित्रका सबै विद्यालयका सम्पूर्ण अभिभावकहरुलाई सबैलाई पायक पर्ने विद्यालयमा निमंत्रणा गरी अभिभावक सचेतना/शिक्षा प्रदान गर्नुको साथै आफ्ना बालबालिकाहरुलाई विद्यालय पठाउन उत्प्रेरित समेत गरिएको थियो । कार्यक्रम लक्षित विद्यालयमा सम्बन्धित वडा अध्यक्ष, वडा सदस्यहरु, सम्बन्धित विद्यालयका प्रधानाध्यापक तथा शिक्षक, कालिका गाउँपालिकाका शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाका कर्मचारीहरु, शिक्षाप्रेमी, बुद्धिजीवी, समाजसेवीहरु र विद्यालयका अभिभावकहरुको उपस्थितिमा सहजकर्ताको रूपमा आवश्यकतानुसार शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाका कर्मचारी र प्रशिक्षकहरुद्वारा सहजीकरण गरिएको थियो । कार्यक्रमको अवधि भर कालिका गाउँपालिका पालिकाको जिम्मेवार

व्यक्तित्वहरुबाट तालिमको अनुगमन गरी कार्यक्रम सफल पार्न भूमिका निर्भाह गर्नु भएको थियो । कार्यक्रम अवधि भर सहभागीहरुलाई खाजा खानाको व्यवस्था शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाले गरेको थियो ।

वडा न १ अवस्थित सेतिभूमे मा.वि.मा अभिभावक अभिमुखीकरण कार्यक्रमको झलक
३ विद्यालय उमेर समुहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाको लगत संकलन कार्यक्रम (फाराम छपाई, कम्प्युटर प्रविष्टि, प्रतिवेदन समेत)

विद्यालय उमेर समुहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाको लगत संकलनको कार्यको लागि कालिका गाउँपालिकाले प्रत्येक वडामा एक एक गणक र पालिकामा एक सुपेरीवेक्षकलाई नियुक्त गरी गणकहरुलाई एक दिने अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरी फारम सहित गणकहरु घरघर गइ सर्वेक्षण गर्नुभएको थियो थियो र त्यसकोलागी उहाहरुलाई तोकिएको तलबभत्ताको व्यवस्था गरिएको थियो । फाराम छपाई, कम्प्युटर प्रविष्टि, प्रतिवेदन लगायतका कार्यहरु शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाका कर्मचारीद्वारा गरिएको थियो ।लागत संकलन प्रमाणिकरण वडा कार्यालयबाट गरिएको थियो ।सञ्चालन गरिएको सर्वेक्षणमा कालिका गाउँपालिकाका सबै वडाहरुमा विद्यालय उमेर समुहका कुनै पनि बालबालिका विद्यालय बाहिर नरहेका ।

४ पुर्व प्राथमिक कक्षा (ECD) शिक्षण गर्ने शिक्षकहरुलाई मन्टेस्वरी तालिम

कालिका गाउँपालिका भरिका बालविकास सहजकर्ताको लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उदेश्यका साथ मिति २०८१ वैशाख १५ गते देखि २१ गते सम्म ७ दिने मन्टेस्वरी तालिम सम्पन्न भएको छ । कालिका हिमालय माध्यमिक विद्यालय मा संचालन भएको तालिममा २४ जना बालविकास सहजकर्ताको सहभागिता रहेको थियो । प्रत्येक दिन ४ सेसन गरि संचालन भएको तालिममा प्रशिक्षकको भूमिका श्री इन्दिरा शर्मा र ममता चौधरीबाट भएको थियो । तालिम अवधिभर खाना, खाजा र सहभागीलाई भत्ताको व्यवस्था कालिका गाउँपालिका शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाद्वारा गरिएको थियो । कार्यक्रममा प्रयोगात्मक रूपमा सिकेका कुराहरु विद्यालयमा समेत प्रयोग गर्ने प्रतिवद्धता समेत व्यक्त गरिएको थियो । कार्यक्रम कक्षाकोठा व्यवस्थापन र शैक्षिक सामग्री निर्माणमा बढी केन्द्रित भएको थियो ।

५ कक्षा ३ सम्मका बालबालिकालाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन कक्षा ३ सम्मका बालबालिकालाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन अन्तर्गत कक्षा १ देखि ३ सम्मका सबै बालबालिकाहरुका लागि विद्यालयको मागको आधारमा कार्यसञ्चयिका तथा पोर्टफोलियो र कक्षा ४ देखि १० सम्मका विद्यार्थीहरुको त्रैमासिक परीक्षाको लागि आवश्यक उत्तरपुस्तिका छपाइ गरी विद्यालयहरुमा वितरण गरीएको छ। यसको व्यास्थापनले कक्षाकोठामा विद्यार्थीहरुको निरन्तर मुल्याङ्कनमा सहज भएको छ ।

६ अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण, कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समिक्षा बैठक (वडा र स्थानीय तहस्तरमा)

अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण, कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समिक्षा बैठक वडा स्तरमा वडा कार्यालय , वडा समिति , गाउँपालिका मा शिक्षा समिति र शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाले नियमित रूपमा समिक्षा बैठक गर्दै कार्यक्रम सम्पन्न गरियो ।

७ कार्यक्रम अनुगमन सुपरिवेक्षण

अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम अन्तर्गतका सबै आंगिक कार्यक्रममा कालिका गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरूद्वारा नियमित अनुगमन गरिएको ।

८ अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा

कालिका गाउँपालिका शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाको आयोजना तथा अनिवार्य निशुल्क शिक्षा अन्तर्गत बागमती प्रदेश सरकारको सहयोगमा कालिका गाउँपालिका भरी विद्यालय उमेर समुहका ४ देखि १३ वर्ष सम्मका बालबालिकाहरूलाई विद्यालय भर्ना गरी कम्तिमा आधारभूत तह सम्मको शिक्षा प्रदान गर्ने, बालबालिकाका अभिभावकलाई असल अभिभावक बनाउने र पालिका भरि कुनै पनि बालबालिका विद्यालय बाहिर रहन नदिने महान उदेश्यका साथ सो कुराको सुनिश्चित गरी मिति २०८१ असार २९ गते "अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको स्थानीय तह घोषणा सभा" मार्फत अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको गाउँपालिका घोषणा कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । कालिका गाउँपालिका अन्तर्गत कालिका हिमालय क्याम्पसमा संचालन भएको कार्यक्रममा कालिका गाउँपालिकाका प्रमुख श्री हरिकृष्ण देवकोटा ज्युको सभापतित्व, रसुवा जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख अशोक कुमार घिमिरे ज्युको प्रमुख आतिथ्यता, कालिका गाउँपालिकाका सामाजिक विकास समितिका संयोजक श्री सन्दिप पौडेलको विशेष आतिथ्यता, वडा अध्यक्ष ज्यूहरू, वडा सदस्य ज्यूहरू, वि.व्य.स. अध्यक्ष, प्रधानाध्यापक तथा शिक्षक, कालिका गाउँपालिकाका शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाका कर्मचारीहरू, शिक्षाप्रेमी, बुद्धिजिवी, समाजसेवीहरू र अभिभावक ज्युहरूको आदिको आतिथ्यतामा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको गाउँपालिका घोषणा कार्यक्रम सम्पन्न भएको हो ।

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका

काठमाण्डौ

पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानको धारा ३१ ले शिक्षा सम्बन्धी हकलाई आत्मसात गरेको छ । यस हक अन्तर्गत आधारभूत तहको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क हुने संबैधानिक प्रावधान छ । यस संबैधानिक व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्नका लागि नेपाल सरकारले अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा ऐन २०७५ तथा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा नियमावली २०७७ जारी गरिएको छ । यस ऐन र नियमावलीको भावनालाई कार्यान्वयन गर्न तीनै तहका सरकारले विभिन्न कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिरहेको देखिन्छ ।

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षालाई व्यवहारतः सुनिश्चित गर्न बागमती प्रदेश सरकारले प्रदेश सरकारको पहिलो नीति बजेट तथा कार्यक्रमबाट स्थानीय तहसँग समन्वय गरी अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सुनिश्चित गरिएको नगरपालिका सुनिश्चित गर्ने कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राख्दै आएको देखिन्छ । चालु आ व २०८०।८१ मा पनि पालिकालाई अ अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सुनिश्चित गर्ने कार्यक्रम राखेकोमा उक्त कार्यक्रम अन्तर्गत बुढानीलकण्ठ नगरपालिका पनि छनौटमा पर्न गएकोमा मिति २०८०।१०।३ गते शिक्षा विकास निर्देशनालय र बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाबीच सम्झौता सम्पन्न भइ कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिएको थियो ।

यस कार्यक्रम अन्तर्गत बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाले सम्पादन गरेका प्रमुख कार्यक्रमहरूको विवरण निम्न अनुसार रहेको छ :

१. कानुनी आधार निर्माण
२. विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिका पहिचान
३. बैकल्पिक तथा लचिला शैक्षिक संरचना
४. विद्यालयमा भर्ना
५. विद्यालयमा निरन्तरता
६. सिकाइको सुनिश्चितता

उपरोक्त कार्यक्रमहरू अन्तर्गत सम्पादित प्रमुख क्रियाकलापहरूको विवरण निम्न अनुसार रहेको छ :

(क) सम्पादित क्रियाकलापहरू

क्रियाकलाप	सम्पादन अबधि
प्रस्तावना पेश	
घरधुरी सर्भेक्षण	फाल्गुण- चैत्र

क्रियाकलाप	सम्पादन अबधि
अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको सुनिश्चितता कार्यविधि २०८० निर्माण	२०८०।११।९ को कार्यपालिकाबाट बैठक पारित
विद्यालय बाहिरका विद्यार्थी पहिचान	चैत्र
घरदैलो कार्यक्रम	बैशाख दोस्रो साता
विद्यार्थी भर्ना	बैशाख मसान्त
विद्यालय सेवा क्षेत्र बाहिर विद्यालय उमेरका बालबालिका नरहेको विद्यालय स्तरमा घोषणा	जेठ ४ गतेदेखी १६ गतेसम्म
स्टेशनरी खरिद प्रक्रिया	खरिद भइ सकेको
बैठक अन्तरक्रिया र छलफल	निरन्तर
अटिज्म भएका बालबालिकाहरूलाई एजुकेसन विथ केयर सेवा सञ्चालनका लागि अन्तिम तयारी भएको	निरन्तर
मन्टेश्वरी तालिम सञ्चालन	जेष्ठ महिनामा
नगर स्तरमा विद्यालय बाहिर विद्यालय उमेरका बालबालिका नरहेको घोषणा	अषाढ १०

फाल्गुण र चैत्र महिनामा यस नगरपालिकामा रहेका ४ ओटा सामुदायिक सिकाइ केन्द्र मार्फत ८ जना गणक परिचालन गरी घरधुरी सर्भेक्षण सम्पन्न गरिएको थियो । सर्भेक्षणबाट २१४ जना विद्यालय उमेरका बालबालिका विद्यालय बाहिर रहेको पहिचान गरिएको थियो ।

(ख) घोषणा कार्यक्रम

विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिका पहिचान गरी सके पश्चात् ती बालबालिकाहरूलाई पायकमा पर्ने विद्यालयमा भर्ना गराउन बैशाख दोस्रो सातासम्ममा यस नगरपालिकामा रहेका १९ ओटा सामुदायिक विद्यालय मार्फत घरदैलो कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो भने जेठ ३ गतेसम्म विद्यालयमा भर्ना गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो । अटिज्म भएका बालबालिकाहरूलाई विद्यालय शिक्षाको अवसर सुनिश्चित गर्न श्री नेसनल बुल्मिड एकेडेमीसँग साझेदारी गरी एडुकेसन र केयर सेवा समेत प्रारम्भ गरिएको छ ।

विद्यालयमा भर्ना कार्यक्रम सञ्चालन पश्चात् विद्यालय बाहिर रहेका विद्यालय उमेरका २१४ बालबालिकाका अलवा १६३८ जना नयाँ बालबालिका कक्षा १ देखी ८ सम्म भर्ना भएको देखिन्छ ।

विद्यालय भर्ना कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात् मिति २०८१ जेठ ४ गतेदेखी श्री भद्रकाली आधारभूत विद्यालयबाट विद्यालय सेवा क्षेत्र भित्र विद्यालय उमेरका बालबालिका नरहेको घोषणा प्रारम्भ गरी जेठ १६ गते बुढानीलकण्ठ माध्यमिक विद्यालयमा १९ औं घोषणा कार्यक्रम आयोजना गरी १९ ओटै सामुदायिक विद्यालयको सेवा क्षेत्र बाहिर विद्यालय बाहिर विद्यालय उमेरका बालबालिका नरहेको घोषणा सम्पन्न गरियो भने मिति २०८१ जेठ १० गतेका दिन बागमती प्रदेशका माननीय सांसद श्री जयराम थापा र मिना पराजुलीको विशेष आतिथ्यतामा नगर प्रमुख श्री मिठाराम अधिकारीको प्रस्तावमा दुबै जना प्रदेश माननीय ज्यूबाट अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सुनिश्चित गरिएको नगरपालिका घोषणा गरिएको छ । घोषणा कार्यक्रममा बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाका ७० जना नगर सभा सदस्य सहित नगर शिक्षा समिति, सामाजिक विकास समिति १९ ओटै विद्यालयका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष र प्रधानाध्यापक तथा बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाका विभिन्न महाशाखा र शाखाका कर्मचारीहरु समावेश थिए ।

(ग) निरन्तर सम्पादन गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरु

लक्षित बालबालिकालाई स्टेशनरी सपोर्ट	निरन्तर
विद्यालयहरुलाई बालमैत्री सामग्री व्यवस्थापन	निरन्तर
नगर स्तरमा कार्यक्रमको योजना र प्रगती समीक्षा	
मेरो वडा: मेरो अभिभावक कार्यक्रम	निरन्तर

निष्कर्ष :

शिक्षा विकास निर्देशनालय हेटौडा बागमती प्रदेश र बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको साझेदारीमा विद्यालय उमेरका सम्पूर्ण बालबालिकाहरुलाई विद्यालयमा भर्ना गरी नगरपालिका क्षेत्रमा विद्यालय उमेरका कुनै पनि बालबालिका विद्यालय बाहिर नरहेको घोषणा गर्ने कार्यक्रम सफलतापूर्वक सम्पन्न भएको छ । यस घोषणाबाट बागमती प्रदेश सरकार र नगरपालिकाको काँधमा सबै बालबालिकाहरुलाई कक्षा ८ सम्म पूरा गराउनै पर्ने आर्थिक दायित्व समेत थपिएको छ । कठिन अवस्थामा विद्यालयमा भर्ना भएका बालबालिकाहरुलाई स्टेशनरी सपोर्टका साथै मनोवैज्ञानिक परामर्श र बालमैत्री पूर्वाधार सिर्जना गर्न जरुरी छ । असहाय अवस्थामा रहेका बालबालिकाहरुका लागि यस नगरपालिकाले अघि सारेको **मेरो वडा मेरो अभिभावक** कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न सकिएमा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सुनिश्चित गरिएको नगरपालिका सारभूत रूपमा संविधान प्रदत्त शिक्षाको अधिकार कार्यान्वयन गर्न सकिन्छ ।

दक्षिणकाली नगरपालिका

काठमाण्डौ

क. स्थानीय तहको परिचय

दक्षिणकाली नगरपालिका नेपालको मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्र अन्तर्गत बागमती अञ्चलमा पर्ने काठमाडौं जिल्लामा अवस्थित एक नगरपालिका हो। स्थानीय विकास मन्त्रालयले थप ६१ वटा नयाँ नगरपालिकामा दक्षिणकाली नगरपालिका मिति २०७१ मंसिर १६ गते थपिएको हो। काठमाडौं जिल्लाकका चाल्नाखेल, सेतीदेवी, शेषनारायण, दक्षिणकाली, टल्कु डुडेचौर र छैमले यी ६ गाउँ विकास समितिहरूलाई समेटेर दक्षिणकाली नगरपालिका घोषणा गरिएको हो। देशको राजधानी काठमाडौं उपत्यकादेखि करिब १८ कि.मी.को दुरीमा यो नगरपालिकाको कार्यालय रहेको छ। दक्षिणकाली नगरपालिकाको केन्द्रभने फर्पिङ बजार रहेको छ।

काठमाडौंबाट करीब एक घण्टाको दुरिमा रहेको यस नगर धार्मिक, पर्यटकिय, मौलिक, साँस्कृतिक आदी महत्त्वको लागि धनी छ। प्राय नैवारको बाहुल्यता रहेको फर्पिङ बजार क्षेत्र अनी आसपासका क्षेत्रमा बाहुन छेत्री तामाङ लगायत अन्य समुदायको बाक्लो उपस्थिती रहेको छ। यो नगरपालिकाले धार्मिक तथा ऐतिहासिक पवित्र शक्तिपिठ, धार्मिक स्थलहरू लगाएत विभिन्न मौलिक संस्कृति, प्राकृतिक सम्पदाले भरिपूर्ण रहेकोले पर्यटनको प्रचुर सम्भावना बोकेको छ। दक्षिणकाली नगरपालिका ऐतिहासिक महत्व बोकेको साँस्कृतिक सम्पदाले भरिपूर्ण संस्कृतिको अनुपम नमूना भएको शहर हो।

जैविक विविधता तथा प्राकृतिक सम्पदाले भरिपूर्ण र विविध जातजाति, भाषाभाषी र धर्मावलम्बीहरूको साझा बसोबास यस स्थानमा रहेको छ। एसियाकै दोश्रो तथा नेपालको प्रथम जलविधुत आयोजना चन्द्रज्योति जलविधुत गृह यस नगरपालिकामा अवस्थित रहेको छ। यस नगरपालिका धार्मिक, पर्यटकीय तथा आर्थिक रूपले आफैमा आमनिर्भर रहन प्रचुर सम्भावना बोकेको छ। साँस्कृतिक रूपमा मनाइने श्री हरिशंकर जात्रा तथा बज्रयोगिनी जात्रा यस नगरपालिकको प्रमुख पर्वहरूमा पर्दछन्।

हिन्दुहरूको शक्तिपिठ दक्षिणकाली मन्दिर, गोपालेश्वर मन्दिर, शेषनारायण मन्दिर बौद्धमार्गीहरूका लागि पद्मशम्भुभवेले तपस्या गरेको असुरा गुफा तथा ह्याडलासी गुम्बा काठमाडौं जिल्लाकै सबै भन्दा अग्लो वाणासुर डांडा (२२७८ मि), पञ्जल गणेश, कटुवाल दह, पर्यटनको विकासका लागि चाल्नाखेलको बोसनडांडा, हात्तिवन डांडा, डाँडिखेल, छैमलेको जातीपोखरी, सेतीदेवी मन्दिर, बज्रयोगिनी तथा गोरखनाथ मन्दिर, पौराणिक फर्पिङको नेवारी बस्ती, झम्केश्वरी मन्दिर आदि क्षेत्रमा रहेका छन्।

दक्षिणकाली नगरपालिकाको ऐतिहासिक तथा धार्मिक पृष्ठभूमि केलाउंदा दक्षिणकाली मन्दिर तथा प्राचिन बस्ती रहेको फर्पिङ शहर (शिखरापुर नगर) दुवैको आ आफ्नो महत्व रहेको छ। पौराणिक, धार्मिक

इतिहास अनुसार भगवान श्री कृष्णबाट चरण स्पर्श भएको पुण्यभूमि तथा बौद्ध ग्रन्थ अनुसार बोधिसत्व पद्मशम्भुको तपस्या स्थल तथा हिन्दुहरुको आराध्यदेवी पवित्र धार्मिक तिर्थस्थल माता श्री दक्षिणकाली मन्दिरको नामबाट यस नगरपालिकाको नामाकरण भएको हो ।

यस नगरमा गोपाल वंशले शासन गरेको किंवदन्ती र किराँतकालमा पचली भैरवले शासन गर्ने गरेको कथा छ । लिच्छवीकालको एघारौँ शताब्दीमा फर्पिङ, पाटन र काठमाडौँमा रहेका ठुला शैक्षिक संस्थाहरूमध्ये एक फर्पिङमा रहेको इतिहास पनि यस नगरसँग छ । यी किंवदन्ती, कथा र इतिहासले हालको दक्षिणकाली नगरपालिकामा प्राचीन समयदेखि शिक्षा लिनेदिने स्थानका रूपमा रहेको देखिन्छ ।

नेपालमा औपचारिक शिक्षाको सुरुआत जङ्गबहादुर राणाबाट भएको हो । उनले विसं १९१० मा आफ्नै दरबारमा भाइभतिजाका सन्तान पढाउन स्कुल खुलेपछि नेपालमा शिक्षा प्रारम्भ भएको मानिन्छ । यसरी १९१० बाट भएको शिक्षाको विकास देव शमशेर प्रधानमन्त्री हुँदा अझै व्यापक बनेको देखिन्छ । देव शमशेरले १९५८ जेठ ५ गते १९ ओटा भाषा पाठशाला खोले । तिनैमध्ये एक पाठशाला फर्पिङ माध्यमिक विद्यालयको पूर्व रूप रहेको इतिहासमा पढ्न पाइन्छ । हुन त फर्पिङ माविको छापमा स्थापना १९७६ लेखिएको छ तर नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठानद्वारा प्रकाशित शरदचन्द्र भट्टराईको खोजी अनि व्याख्या (२०५६, पृष्ठ २२४) तथा तारामानसिंह स्वार्को केही शैक्षिक संस्मरण (२०३७, पृष्ठ २३) ले यसको स्थापना १९५८ तिर भएको देखाउँछ । यदि यसलाई आधार मान्ने हो भने दक्षिणकाली नगरको शैक्षिक इतिहासले १२३ वर्ष पूरा गरिसकेको देखिन्छ । त्यसै गरी नेपालमा २००७ सालमा प्रजातन्त्र आइसकेपछि राजा त्रिभुवनले नेपालको शैक्षिक विकासका लागि दरबारको नाममा रहेको जग्गा २००८ सालमा विद्यालय खोल्न दिएको देखिन्छ । यसै स्थानमा त्रिभुवन माध्यमिक विद्यालय रहेको छ । यसलाई ट्रस्टबाट सञ्चालित नेपालको पहिलो संस्थागत विद्यालयका रूपमा लिइन्छ । यसले पनि ७२ वर्ष पार गरिसकेको छ । यी दुवै विद्यालय स्थापना भएको समय हेर्दा दक्षिणकाली नगरपालिकाको शैक्षिक इतिहासले लामो समय पार गरेको देखिन्छ ।

क) स्थानीय तहको बर्तमान शैक्षिक अवस्था

यस समयसम्म आइपुग्दा अहिले दक्षिणकाली नगरमा ०-५ सम्म पढाइ हुने ४ ओटा, ०-८ सम्म पढाइ हुने ६ ओटा, ०-१० सम्म पढाइ हुने ७ ओटा र ०-१२ सम्म पढाइ हुने २ ओटा गरी सामुदायिक विद्यालय १९ ओटा छन् । त्यस्तै, ०-५ सम्म पढाइ हुने १ ओटा, ०-८ सम्म पढाइ हुने २ ओटा, ०-१० सम्म पढाइ हुने ४ ओटा र ०-१२ सम्म पढाइ हुने ३ ओटा गरी संस्थागत विद्यालय १० ओटा छन् । त्यसै गरी यस नगरमा धार्मिक विद्यालय ३ ओटा सञ्चालित छन् । यी सबै गरी यस नगरभित्र ३२ ओटा विद्यालय रहेको देखिन्छ । यसका साथै मानविकी, शिक्षा, व्यवस्थापन सञ्चालन अध्यापन हुने शिखरापुर क्याम्पस, प्राविधिक विषय इन्जिनियरिङ पढाइ हुने फर्पिङ माध्यमिक विद्यालय तथा सिटिइभिटीअन्तर्गत कृषि विषयको डिप्लोमा पढाइ हुने कामधेनु माध्यमिक विद्यालय छ । यसका साथै दक्षिणकाली नगरमा सामुदायिक सिकाइ केन्द्र पनि रहेको छ । यसैको मातहतमा शिखरापुर खुला विद्यालय पनि सञ्चालित छ ।

हाल दक्षिणकाली नगरपालिका अन्तर्गत निम्नानुसार विद्यालयहरु सञ्चालित छन्

वडा	सामुदायिक			संस्थागत निजी			संस्थागत गुठी		
	आधारभूत	माध्यमिक	माध्यमिक	आधारभूत	माध्यमिक	माध्यमिक	आधारभूत	माध्यमिक	माध्यमिक
१	१	१			२		१		
२		२							
३	१	१		१					
४	१								
५	१		१			१			२
६	१		१	१	१				
७	१								
८	१	२							
९	१	२		२					
जम्मा	८	८	२	४	३	१	१		२

नगरमा रहेका करिब ९००० बालबालिकाहरु मध्ये सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिकाहरु

सि नं	पूर्व प्रावि	प्रावि १-५ आधारभूत तह	निमावि आधारभूत तह	मावि ९-१०	मावि ११-१२	जम्मा
१	५३१	१३५७	८९६	५८९	२७५	३६५०

शिक्षक दरबन्दी संख्या

सि नं	पूर्व प्रावि		प्रावि १-५ आधारभूत तह		निमावि आधारभूत तह	मावि ९-१०	मावि ११-१२	जम्मा	
	ईसिडी	केजी	दरबन्दी	कार्यरत				दरबन्दी	कार्यरत
१	२३	१५	७६+५	९९	४७	४६	५	२०२	२२०

जम्मामा केजी दरबन्दी समावेश छैन सो समेत गरि २१२ शिक्षक रहेको अवस्था छ ।

शिक्षक विद्यालय अनुपात

सि नं	पूर्व प्रावि	प्रावि १-५ आधारभूत तह	निमावि आधारभूत तह	मावि ९-१०	मावि ११-१२	मावि जम्मा	जम्मा
१	१४	१४	१९	१३	५५	१७	३६५०

शैक्षिक सत्र २०८० मा अध्ययनरत विद्यार्थी ७७०९ मध्ये सामुदायिक विद्यालयमा ३६५० र अन्य विद्यालय गुम्बामा ४०५९ विद्यार्थी अध्ययनरत देखिन्छ ।

ख) अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षाको उद्देश्य

नेपालको संविधान, २०७२को धारा ३१ मा भएको शिक्षा सम्बन्धी हक अन्तर्गत उपधारा २ मा प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य र निशुल्क तथा माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा निशुल्क पाउने अवस्थालाई सुनिश्चित गर्न बनेको अनिवार्य तथा निशुल्क ऐन, २०७५ र नियमावली, २०७७ मा भएको व्यवस्थालाई कार्यान्वयन गरी सबैको शिक्षा सम्बन्धी अधिकारलाई संरक्षण गर्नु राज्यको दायित्व हो।

ग) अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यान्वयनमा गरिएका गतिविधिहरू

अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यान्वयनका लागि दक्षिणकाली नगरपालिकाले नीति तथा कार्यक्रममा नै राखी महत्वका साथ क्रियाकलापहरू गर्दै आईरहेको छ । जस अन्तर्गत विद्यालयको कक्षाकोठा व्यवस्थापन, शिक्षक तालिम, खुल्ला शिक्षा, मन्टेश्वरी शिक्षकको व्यवस्था गरी केजी कक्षा सञ्चालन र मन्टेश्वरी तालिम , अभिभावक भेला, घरदैलो अभियान, भर्ना अभियान, अतिरिक्त क्रियाकलापका साथै विभिन्न दातृसंस्थाहरूको समन्वयमा खाजा कार्यक्रमको विस्तार, बालबालिकाको लागि झोला स्टेशनरी तथा पोशाकको व्यवस्था आदि गर्दै आईरहेको सन्दर्भमा बागमती प्रदेश सरकार, शिक्षा विकास निर्देशनालय मार्फत प्राप्त अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको सहयोगले नगरपालिकाको प्रयासमा ईटा थप्ने काम गरेको छ । जस अन्तर्गत निम्न कार्यहरू सम्पन्न भएका छन्

- अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचार प्रसार तथा घरदैलो अभियान

यस कार्यक्रम ३ चरणमा भएका छन्

१ कार्यपालिकामा कार्यक्रम बारे जानकारी तथा अभिमूखिकरण गरिएको

२ घरदैलो अभियान प्रथम चरणमा वि स २०८१ बैशाख ४ गतेको प्रअ बैठकबाट विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाको विवरण संकलन गर्न तथा अभियान सञ्चालन बैसाख महिना भरी गर्ने गरी निर्णय भएको र सोहि अनुसार विद्यालय सेवा क्षेत्रमा घरदैलो भ्रमण भएको

३ दोस्रो चरणमा जेठ ४ गतेबाट घरधुरी सर्भेक्षण तथा आवश्यकता संकलनका लागि घरदैलो कार्यक्रम ९ वटा नै वडाका विद्यालयहरूको सेवा क्षेत्र र संयुक्त रूपमा समेत सञ्चालन भएको

दुबै चरणको घरदैलो अभियानबाट २१ जना बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा प्रवेश गराईएको र हाल ३ जना बालबालिकाको अपाङ्गता पहिचान गरिएको छ ।

- अभिभावक सचेतना कार्यक्रम

यस कार्यक्रम अन्तर्गत अभिभावक भेला र वडामा सरोकारवाला भेला सबै विद्यालयमा गराईएको छ ।

- विद्यालय उमेर समूहका विद्यालय बाहिर रहेका विद्यार्थीहरूको लगत संकलन

घरधुरी सर्भेक्षणका लागि १८ विद्यालयका ३४ जना (प्रधानाध्यापक र सामाजिक विषय) को शिक्षकलाई मिति २०८१।२।४ गते अभिमूखिकरण गरी विद्यालय मार्फत प्रत्येक टोल टोलमा रहेका घरधुरी पुगी विस्तृत सर्भेक्षण गराईएको थियो । घरधुरी सर्भेक्षण भएको घरमा "शिक्षा" अंकित गरिएको छ। विद्यालयबाट घरधुरी सर्भेक्षण समाप्त भएपछी विब्यसको निर्णय सहित वडा कार्यालयमा पठाई वडा कार्यालयबाट रुजु र प्रमाणित गरी यस शाखामा हार्डकपी बुझाईएको र Xcell copy google sheet मा विद्यालय, वडा र नगरपालिकाको सूचना प्रविधि शाखा र शिक्षा शाखा, उपप्रमुख तथा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतसँग रहेको । घरधुरी सर्भेक्षणबाट निम्नानुसार विवरण प्राप्त भएको छ । कुनै वडामा छुटको विवरण प्राप्त भए विद्यालय र वडामा पनि गुगल सिटमा प्रविष्ट गर्न सक्ने प्रावधान रहेकोले छुट पछि पनि समावेश गर्न सकिने र गर्न विद्यालय प्रतिवद्ध रहेको । हालसम्म सर्भेक्षण भएका विवरण निम्नानुसार छन् । यस सर्भेक्षणमा अभिमूखिकरण जनार्दन रिजाल, लक्ष्मण दाहाल र नगरपालिका सूचना प्रविधि अधिकृत दिलिप के सीले गर्नु भएको थियो ।

वडा नं	विद्यालयको नाम	अनुमानित घरधुरी	सर्भेक्षण घरधुरी	वडागत सर्भेक्षण घरधुरी	कैफियत
१	जम्मा वडा १	११००		११६७	
१	चम्पादेवी मावि		६८२		
१	चाल्नाखेल आवि		४८५		
२	जम्मा वडा २	५००		४३८	
२	कामधेनु मावि		३१२		
२	जनखोकना मावि		१२६		
३	जम्मा वडा ३	५२५		४५१	
३	सेतिदेवी मावि सोखेल		२४१		
३	गणेश आवि		२१०		
४	जम्मा वडा ४	४००		३८६	
४	बालसुधार आवि		३८६		
५	जम्मा वडा ५	१०००		८४६	
५	डल्लु आवि		२७५		
५	अरुणोदय मावि		५७१		
६	जम्मा वडा ६	९५०		५४१	
६	फर्पिङ मावि		५४२		

वडा नं	विद्यालयको नाम	अनुमानित घरधुरी	सर्भेक्षण घरधुरी	वडागत सर्भेक्षण घरधुरी	कैफियत
६	मनकामना आवि				फर्पिङ माविले गर्दै
७	जम्मा वडा ७	४००		२५४	
७	बाघ भैरव आवि		२५४		फर्पिङ माविबाट
८	जम्मा वडा ८	११००		११५५	
८	घ्याम्पादेवी आवि		२८८		
८	श्रीकृष्ण मावि		४९५		
८	पञ्चकन्या मावि		४०८		
९	जम्मा वडा ९	७००		७०२	
९	ईन्द्रायणी आवि		१९४		
९	कालीदेवी मावि		१६५		
९	सेतीदेवी मावि सोखेल		३४३		
	जम्मा	६६७५	५९२८	५९२८	

घरधुरी सर्भेक्षणमा छुट हुन गएको भए सो को जिम्मेवारीपूर्वक पुरा गर्ने कार्य विद्यालय र वडा कार्यालयले गर्ने प्रतिवद्धता रहेको छ । चैत्र मसान्त देखि जेठ मसान्त सम्म प्रत्येक घरधुरी पुगी बालबालिकालाई विद्यालय पठाउन वडा र विद्यालय मार्फत घरदैलो कार्यक्रम पहिलो चरण सञ्चालन भएको र दोस्रो चरणमा जेठमसान्तसम्म घरदैलोबाट भएको लगत संकलनबाट विद्यालयबाहिर रहेका निम्न अनुसारका विद्यालयमा बालबालिका भर्ना गराईएको छ ।

- सेतीदेवी मावि टल्कूमा २ जना
- चम्पादेवी माविमा ५ जना
- चाल्नाखेल आधारभूत विद्यालयमा कक्षा १-३ मा ९ जना र ईसिडीमा ५ जना जम्मा २१ जना
- विद्यालयमा भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका विद्यार्थीहरूको नियमित मेन्टरिङ र काउन्सेलिङ यस क्रियाकलापलाई दुई भागमा बाँडि सञ्चालन गरिएको थियो ।

१ मेन्टरिङ र काउन्सेलिङ तालिम र परामर्श तथा मेन्टरिङ कार्य : प्रत्येक विद्यालयबाट कक्षा १-३ मा अध्यापन गर्ने २ जना शिक्षकहरूलाई मिति २०८१।२।७ देखि २।९ सम्म जम्मा ३ दिनको मनोपरामर्श दिईएको थियो । तालिमपश्चात अधिकांश शिक्षकहरूले विद्यालयमा बालबालिकालाई पर्ने समस्या पहिचान गरी आवश्यक सहजिकरण गरेको देखियो । सबै मेन्टर र परामर्शदाताले विद्यालयमा सहजिकरण गरे पनि समयमा नै प्रतिवेदन नपठाएको कारण पारिश्रमिक दिईएन । यसका तालिम प्रदायकका रूपमा पवन आचार्य

(मनोसामाजिक परामर्शदाता), जनार्दन रिजाल र लक्ष्मण दाहाल रहनु भएको थियो । ३ दिनको तालिम अपुग देखिएको कुरा विद्यालय अनुगमनको क्रममा सहभागीबाट प्राप्त भएको थियो । तालिम प्राप्त गर्ने र नियमित परामर्श कार्य गर्ने शिक्षकको विवरण

सि.न	शिक्षकको नाम थर	विद्यालय	परामर्श गरी प्रतिवेदन दिने
१	भानु बस्नेत	श्री मनकामना आ.वि	प्रतिवेदन प्राप्त
२	कलावती बस्नेत	श्री अरुणोदय मा.वि	प्रतिवेदन प्राप्त
३	मिलन खड्का महत	श्री अरुणोदय मा.वि	
४	विम्लता डंगोल	श्री मनकामना आ.वि	
५	रवि के.सी	श्री सेतीदेवी मा.वि, सोखेल	प्रतिवेदन प्राप्त
६	छलिमाया तामाङ	श्री पञ्चकन्या मा.वि	प्रतिवेदन प्राप्त
७	सालु तामाङ	श्री पञ्चकन्या मा.वि	
८	भरत के.सी	श्री कालीदेवी मा.वि	
९	समुन्द्र बलामी	श्री कालीदेवी मा.वि	
१०	सिर्जना श्रेष्ठ	श्री सेतीदेवी मा.वि, सोखेल	प्रतिवेदन प्राप्त
११	सुभाष के.सी	श्री गणेश आ.वि	
१२	कमला भुजेल अर्याल	श्री इन्द्रायणी आ.वि	
१३	सर्मिला परियार	श्री इन्द्रायणी आ.वि	
१४	कमला काफ्ले	श्री चाल्नाखेल आ.वि	प्रतिवेदन प्राप्त
१५	सरिता सापकोटा	श्री घ्याम्पादेवी अवि	
१६	रीता चापागाई	श्री कृष्ण मा.वि	
१७	सरिता तिमल्सिना	श्री कृष्ण मा.वि	
१८	सृजना वैध	श्री चाल्नाखेल आ.वि	प्रतिवेदन प्राप्त
१९	सुजिना बलामी	श्री फर्पिङ मा.वि	प्रतिवेदन प्राप्त
२०	यसोदा भट्टराई	श्री खोकना जन मा.वि	प्रतिवेदन प्राप्त
२१	सरस्वती बस्नेत	श्री फर्पिङ मा.वि	
२२	चन्द्रकला कार्की	श्री खोकना जन मा.वि	प्रतिवेदन प्राप्त
२३	मुना तामाङ	श्री कामधेनु मा.वि	
२४	सुनिता माया थिङ तामाङ	श्री कामधेनु मा.वि	

सि.न	शिक्षकको नाम थर	विद्यालय	परामर्श गरी प्रतिवेदन दिने
२५	शिला बेलबासे	श्री बालसुधार आ.वि	
२६	अनिता ढकाल	श्री बालसुधार आ.वि	
२७	सीता अधिकारी	श्री डोल्लु आ.वि	
२८	विपना आचार्य	श्री डोल्लु आ.वि	प्रतिवेदन प्राप्त
२९	मैया नेपाल	श्री चम्पादेवी मा.वि	
३०	लक्ष्मण सुवेदी	श्री चम्पादेवी मा.वि	

• पूर्व प्राथमिक शिक्षकहरूलाई मन्तेश्वरी तालिमको अवस्था

पूर्व प्राथमिक शिक्षकहरूलाई मिति २०८१।२।११ देखि ११।१९ सम्म नौ दिनको तालिम प्रदान गरिएको थियो त्यस तालिममा सहजिकरणका लागि फर्पिङ माविको मन्तेश्वरी प्रशिक्षक श्री सतिदेवी बलामी, बालकुमारी श्रेष्ठ, जनार्दन रिजाल, अधिवक्ता तथा कानूनी सहजकर्ता श्री ननिता खत्री र लक्ष्मण दाहालले गर्नु भएको थियो । सो तालिमका सहभागीहरू तपसिल बमोजिम रहेको थियो ।

सि.न	शिक्षकको नाम थर	विद्यालय
१	बन्दना तामाङ	श्री चाल्नाखेल आ.वि
२	जयन्ती देवी पौडेल	श्री खोकना जन मा.वि
३	सीता विष्ट	श्री गणेश आ.वि
४	अनु श्रेष्ठ	श्री सेतीदेवी मा.वि, सोखेल
५	रिना वाइबा लामा	श्री चम्पादेवी मा.वि
६	शान्ति पौडेल	श्रीकृष्ण मा.वि
७	रोशनी बलामी	श्री मनकामना आ.वि
८	सरिता कुमारी तामाङ	श्री घयाम्पादेवी आ.वि
९	सरिता ढकाल	श्री कालीदेवी मा.वि
१०	छाया रिमाल	श्री पञ्चकन्या मा.वि
११	पार्वती कार्की	श्री अरुणोदय मा.वि
१२	सुश्मा थापा	श्री बालसुधार आ.वि
१३	सुनिता माया थिङ	श्री कामधेनु मा.वि
१४	शर्मीला तामाङ	श्री सेतीदेवी मा.वि, टल्कु
१५	अन्जु लामिछाने	श्री बाघभैरव आ.वि
१६	कविता प्रधान	श्री फर्पिङ मा.वि
१७	सरिता लामा	श्री फर्पिङ मा.वि
१८	दिपिका स्थापित	श्री फर्पिङ मा.वि

- बालमैत्री कक्षाकोठा र शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापन
यो कार्य समयमा नै कुनै माग नआएको र अनुगमनको क्रममा अधिकांश विद्यालयका कक्षाकोठाहरू विगतको वर्षमा बागमती प्रदेश सरकार सामाजिक विकास मन्त्रालय, शिक्षा विकास निर्देशनालयका साथै नगरबाट दिईएको अनुदान र विभिन्न संस्थाहरूबाट प्राप्त सहयोगबाट व्यवस्थापन भईसकेको अवस्था देखिएको छ । विद्यार्थीको न्यूनता हुँदै गएकोले हाल भएकै व्यवस्थापनले बालमैत्री हुनलाई सघाउ पुग्ने देखिएको निश्कर्ष निकाली यस शीर्षकबाट कुनै रकम खर्च गरिएन ।
- विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकालाई सहयोग कार्यक्रम
यस शीर्षकको रकम खर्च गर्न पर्ने अवस्था देखिएन ।
- योजना निर्माण कार्यान्वयनको अवस्था र प्रगति समिक्षा : यस शीर्षकमा कुनै रकम खर्च भएन कारण कार्यपालिका बैठक तथा शिक्षा समितिको बैठकमा यस विषयमा चर्चा भएको र नगरको एकिकृत योजना निर्माणकै क्रममा शिक्षा विषयको पनि समावेश हुने हुँदा छुट्टै योजना बनाउनु पर्ने देखिएन । अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यान्वयनका लागि नगरपालिकाले निरन्तर कार्य गर्दै आईरहेको छ । यस कार्यक्रमले बृहत रूपमा लगत संकलन चेतना अभिवृद्धिमा सघाउन पुगेको छ । हाल नगरमा कुनै पनि बालबालिका विद्यालय बाहिर नरहेको अवस्था छ र नगरभन्दा बाहिरका बालबालिकालाई समेत नगरले शिक्षा प्रदान गरिरहेको छ ।
- कार्यक्रम अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण
अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम कार्यान्वयनका क्रममा नगरको अधिकांश वडामा वडा शिक्षा समिति रहेको र नभएकोमा वडा कार्यसमितिले नै अनुगमनको कार्य गरेको थियो । नगरस्तरमा निम्नानुसारको समिति बनाई अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण भएको थियो । एकिकृत प्रतिवेदन यसैसाथ संलग्न छ ।

क्र स	अनुगमन कर्ता	पद	हस्ताक्षर
१	बसन्ती तामाङ डङ्गोल	नगर उपप्रमुख	
२	रोशन ज्ञवाली	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	
३	जनार्दन रिजाल	शिक्षा निर्देशक	
४	जय थापा मगर	वडा अध्यक्ष	
५	रामचन्द्र क्षत्री	वडा अध्यक्ष	
६	प्रचण्डमान सि बस्नेत	वडा अध्यक्ष	
७	पुष्कर खड्का	वडा अध्यक्ष	
८	श्याम बहादुर खत्री	वडा अध्यक्ष	
९	शैलेशमान मान्धर	वडा अध्यक्ष	

क्र.स	अनुगमनकर्ता	पद	हस्ताक्षर
१०	हरिप्रसाद तिमल्सिना	वडा अध्यक्ष	
११	योस कुमार वाईवा	वडा अध्यक्ष	
१२	अम्निका बलामी	वडा अध्यक्ष	
१३	दिपक कुमार के सी	बरिष्ठ शाखा अधिकृत	
१४	गणेश गुरुड	बरिष्ठ लेखा अधिकृत	
१५	लक्ष्मण दाहाल	बरिष्ठ शिक्षा अधिकृत	
१६	दिलिप के सी	सूचना प्रविधि अधिकृत	

- अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणामा आईपरेका समस्या र समस्या समाधान गर्न अपनाईएका सकारात्मक प्रयासहरू

घोषणामा आईपरेका समस्याहरू

- नगरपालिकाले नियमित काम अनुसार नै सम्बन्धित शाखाले मात्र कार्य गर्ने रूपमा बुझि अभियानका रूपमा लैजान नसकिएको
- विद्यालयहरूले पेश गर्नु पर्ने विवरण समयमा उपलब्ध नगराई दिने
- लगत संकलनसँग यसलाई आवद्ध गराईएकोले लगत संकलन नहुँदै अन्य क्रियाकलाप गर्न मिल्ने नमिल्ने प्रष्ट लिखित ब्यवस्था नभएको
- विद्यालयले नियमित रूपमा बनाउनु पर्ने विद्यालय सुधार योजनामा नभएका कार्यक्रममा कुनै लगानी नगर्ने नीतिले गर्दा विद्यालय सुधार योजना नियमित रूपमा अपडेट नभएको कारण पनि कति कार्यक्रम हुन सकेको
- धेरै स्थानीय बालबालिका संस्थागत विद्यालयमा भएको र धेरै संख्यामा बाहिरका बालबालिका मात्र सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययन गर्ने हुँदा कुन बेला कहाँबाट नया बालबालिका आउँछ अन्दाज हुन नसकेको ।
- विशेष अवस्था भएका बालबालिकाहरूको पहिचान गर्ने काममा समन्वय हुन नसकेको र नगरमा विशेष शिक्षा प्रदान गर्ने कुनै विद्यालय वा संस्था नरहेको अवस्थामा विशेष शिक्षा प्रदान गर्ने संस्थाहरूको बारेमा पनि कम ज्ञान रहेको ।

समस्या समाधानका लागि अपनाईएका सकारात्मक प्रयासहरू

- नगर कार्यपालिकामा अभिमूखिकरण गरिएको
- प्रधानाध्यापक बैठकबाट अभियानका रूपमा लैजान सहमति गरिएको
- वडालाई अनुगमनको मुख्य सरोकारवालाको रूपमा जिम्मेवार बनाईएको

- विद्यालयले संकलन गरेको लगत वा घरधुरी सर्भेक्षणबाट प्राप्त डाटालाई वडा सचिवबाट रुजु र वडाअध्यक्षबाट प्रमाणित गराई विद्यालय क्षेत्रमा बालबालिका नभएको व्यहोराको पत्र सहित घरधुरी सर्भेक्षणको हार्डकपी नगरमा बुझाउन लगाईएको र ecopy विद्यालय वडा र नगरपालिकामा रहने व्यवस्था मिलाईएको ।
- नगर उपप्रमुखको संयोजकत्वमा भएको अनुगमन समितिले एकिकृत रूपमा समेत अनुगमन प्रतिवेदन पेश गरी घोषणाको सिफारिस गरेको ।
- प्राप्त लगतहरू र सञ्चालित कार्यक्रमहरूको आधारमाथि शिक्षा समितिमा छलफल गरी अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा गर्न कार्यपालिकामा सिफारिस गरिएको ।
- मिति २०८०।४।४ को कार्यपालिकाको बैठकले घोषणा गरेको ।
- निष्कर्ष र सुझाव

बागमती प्रदेश सरकार शिक्षा विकास निर्देशनालयले कार्यक्रम रूपमा पालिकालाई अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षाका बारेमा थप प्रचार प्रसार गर्न उत्प्रेरणा प्राप्त भएको छ । यस कार्यक्रमले विद्यालयहरूमा पूर्व प्राथमिक तह र प्रावि तहलाई सुधार नगरेसम्म विद्यालय शिक्षामा अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुन नसक्ने कुरालाई आत्मसात गराउन केहि मद्दत पुगेको छ । बालबालिकाको शिक्षा पाउने अधिकारलाई सुनिश्चित गर्न स्थानीय तवरबाट विशेष रूपमा भूमिका निर्वाह गर्नुपर्ने कुरालाई थप बल पुगेको छ ।

बेनीघाटरोराङ गाउँपालिका

धादिङ

यस कार्यको प्रारम्भ मिति २०८० साल माघ २३ गते शिक्षा विकास निर्देशनालय, हेटौँडा र बेनीघाट रोराङ गाउँपालिका, धादिङ विच अभिमुखीकरण सहित सम्झौता बाट शुरु भएको । घोषणा सम्पन्न हुँदाको बखतसम्म शीर्षकगत कार्यसम्पादन सारांश सूचि तपसिल बमोजिम उल्लेख गरिएको छ ।

- ✓ मिति २०८० साल माघ २६ गतेको कार्यपालिकाको बैठकमा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा ऐन, २०७५ नियमावली, २०७७ तथा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यविधि २०८०, सम्बन्धी अभिमुखीकरण ।
- ✓ अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा सम्बन्धमा कार्ययोजना निर्माण र स्वीकृत ।
- ✓ बैशाख मसान्त सम्म सबै वडा घोषणा गर्ने र जेठ मसान्त सम्म पालिका घोषणा गर्ने निर्णय ।
- ✓ गापा उपाध्यक्षज्यूको संयोजकत्वमा अनुगमन समिति गठन ।
- ✓ मिति २०८०।१२।२६ गते गाउँ शिक्षा समितिको बैठकमा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा ऐन, २०७५ नियमावली, २०७७ तथा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा कार्यविधि २०८०, सम्बन्धी अभिमुखीकरण ।
- ✓ विभिन्न राजनैतिक दलसँग छलफल गरिएको ।
- ✓ वडाका सचिवहरूलाई अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा सम्बन्धी अभिमुखीकरण गरियो ।
- ✓ प्रअ बैठकहरूमा पटक पटक प्रअहरूसँग छलफल र अभिमुखीकरण गरियो ।
- ✓ घरधुरी सर्वेक्षण फारम र प्रचारप्रसारका सामग्री छपाई गरिएको ।
- ✓ सामुदायिक सिकाइ केन्द्रहरूलाई अभिमुखीकरण सहित तथ्यांक संकलन गर्न जिम्मेवारी प्रदान गरिएको । ६७६१ घरधुरी सर्वेक्षण गरिएको । विद्यालय बाहिर रहेका विद्यार्थीहरू १४९ जना देखिएको ।
- ✓ सासिकेबाट प्राप्त प्रतिवेदनको आधारमा वडा समिति र वडा शिक्षा समितिलाई परिपत्र ।
- ✓ वडा शिक्षा समिति, वडा कार्यालयहरू र विद्यालयहरूको संयुक्त अभियानमा विद्यालय बाहिर रहेका सबै १४९ विद्यार्थीहरूलाई विद्यालय भित्र ल्याइएको ।

- ✓ बालविकास केन्द्रका परिचालकहरूलाई आवासीय मन्टेश्वरी तालिम सम्पन्न गरिएको ।
- ✓ अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणाका सन्दर्भमा प्रयास नेपाल धादिङसँग सहकार्य गरिएको ।
- ✓ प्रचार प्रसार र घरदैलो कार्यक्रम गरिएको ।
- ✓ केही वडाहरूमा वडास्तरीय अभिभावक सचेतना कार्यक्रम सम्पन्न ।
- ✓ मिति २०८१ जेठ ५ र ६ गते विद्यालयमा भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई नियमित मेन्टरिङ काउन्सेलिङ गर्ने प्रयोजनका लागि ४० शिक्षकहरूलाई मेन्टरिङ काउन्सेलिङ सम्पन्न ।
- ✓ विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू विद्यालयमा आई भर्ना भएका ३०४ जनालाई विद्यालय झोला कापी कलम वितरण गरिएको ।
- ✓ २०८१ जेष्ठ २० गते चन्द्रोदय मावि बेनीघाटमा स्वास्थ्य शीविर सञ्चालन । ५ जना विभिन्न विशेषज्ञ चिकित्सक बोलाएर पालिका भरिका विशेष आवश्यकता भएका २३० जना विद्यार्थीहरूको स्वास्थ्य परीक्षण गरिएको र चिकित्सकिय सल्लाह परामर्श प्रदान गरिएको ।
- ✓ २७ वटा विद्यालयमा २७ वटा बालविकास कक्षा कोठा व्यवस्थापन गरिएको । पिफर्म सहितको कार्पेट, चकटी र बुक र्याकको व्यवस्थापन गरिएको ।
- ✓ १० वटै वडाहरूले अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागू भएको वडा घोषणा गरेका । अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागू भएको वडा घोषणा मिति देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क्र. स.	वडा नम्बर	घोषणा गरिएको मिति
१	१	२०८१ जेठ ४ गते
२	२	२०८० चैत्र २९ गते
३	३	२०८१ जेठ ५ गते
४	४	२०८१ जेठ ४ गते
५	५	२०८१ जेठ ११ गते
६	६	२०८१ जेठ ४ गते
७	७	२०८१ जेठ ४ गते
८	८	२०८१ बैशाख ३१ गते
९	९	२०८१ जेठ २ गते
१०	१०	२०८१ जेठ २ गते

कार्यक्रमगत प्रगति:

१. अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी प्रचारप्रसार तथा घरदैलो अभियान:

अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी डिजिटल सामग्री मार्फत प्रचार प्रसार गरिएको । घरदैलो कार्यक्रममा विद्यालय र सामुदायिक सिकाइ केन्द्रहरूलाई समेत परिचालन गरिएको। मुख्य गरी एभरेष्ट फेस, रेडियो धादिङ, रेडियो विहानी र धादिङ पोष्ट सञ्चार माध्यम मार्फत प्रचार- प्रसार गर्ने व्यवस्था मिलाइएको । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम रु. १०००००।- मध्ये रु. १०००००।- खर्च भएको । यस सम्बन्धी भरपाई र अन्य प्रचार प्रसार सामग्री यसैसाथ संलग्न छ ।

२. अभिभावक चेतना कार्यक्रम:

विद्यालय र पालिकाको संयोजनमा विभिन्न विद्यालयमा अभिभावक सचेतना कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको । प्रयास नेपाल धादिङको सहकार्यमा वडा नम्बर ६, ८ र १० का विद्यालयहरूमा अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम पनि सञ्चालन गरिएको । बढी सिमान्तकृत विद्यार्थी अध्ययनरत वडा नम्बर ६ का सबै विद्यालयका अभिभावकहरूलाई बोलाएर वडा अध्यक्ष श्री टेकनाथ सिलवालज्यूको अध्यक्षतामा मनिषा थापा, अकिदा पौडेल र रामेश्वर पोखरेलज्यूको सहजीकरणमा श्री पञ्चकन्या मावि, स्यादुलमा मिति २०८१ साल जेठ ४ गते अभिभावक चेतना कार्यक्रम सम्पन्न गरियो । उक्त सचेतना कार्यक्रममा १०० जना अभिभावकको सहभागिता रहेको थियो । यस कार्यक्रमबाट विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू विद्यालय भित्रिन सफल भएका थिए । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम रु. १०००००।- मध्ये रु. ६१७००।- खर्च भएको । यस सम्बन्धी बील र भरपाई यसैसाथ संलग्न छ ।

३. विद्यालय उमेर समूहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूको लगत संकलन (फारम छपाई, कम्प्युटर प्रविष्टी प्रतिवेदन लगायत)

घरधुरी सर्वेक्षण फारम छपाई कार्य गरियो । फारम सहित पालिका भित्रका चार वटा सिकाइ केन्द्रहरू श्री बेनीघाट सासिके धुषा सासिके जोगिमारा सासिके र महादेवस्थान सासिकेलाई घरधुरी सर्वेक्षणको लागि जिम्मेवारी दिइयो । सासिकेहरूले ६७६१ घरधुरी सर्वेक्षण गर्दा १४९ बालबालिकाहरू विद्यालय बाहिर रहेका देखिन आयो । यस अन्तर्गत अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ६००० प्रति ब्रोसर छपाई गरि वितरण गरियो । घरधुरी सर्वेक्षणबाट प्राप्त विवरणलाई कम्प्युटरमा प्रविष्ट गरियो । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम रु. ९०००००।- मध्ये रु. ३५०४४०।- खर्च भएको । यस सम्बन्धी बील र भरपाई यसैसाथ संलग्न छ ।

४. विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू विद्यालय आइ भर्ना भएकालाई विद्यालय पोशाक झोला लगायत आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्टेशनरी लगायतका सहायता:

पालिका भित्रका चार वटा सिकाइ केन्द्रहरू श्री बेनीघाट सासिके, धुषा सासिके, जोगिमारा सासिके र महादेवस्थान सासिकेलाई घरधुरी सर्वेक्षणको लागि जिम्मेवारी दिइयो । सासिकेहरूले ६७६१ घरधुरी सर्वेक्षण गर्दा १४९ बालबालिकाहरू विद्यालय बाहिर रहेका देखिए । त्यस्तै विद्यालय झोला र स्टेशनरी खरिद गर्न पनि नसक्ने ३०४ बालबालिकाहरूलाई सामग्रीहरू वितरण गरियो । यस कार्यले विद्यालयमा विद्यार्थी आउने र टिक्ने दरलाई बढावा दिने देखिन्छ । वडागत रूपमा वडा अध्यक्षहरूको रोहवरमा सामग्रीहरू वितरण गरियो । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम रु. ५०००००।- मध्ये रु. ४९५४६६.५८।- खर्च भएको । यस सम्बन्धी बील र भरपाई यसैसाथ संलग्न छ ।

५. विद्यालयमा भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई नियमित मेन्टरिङ काउन्सेलिङ:

विद्यालयमा भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई नियमित मेन्टरिङ काउन्सेलिङ गर्ने प्रयोजनका लागि ४० विद्यालयका ४० जना शिक्षकहरूलाई दुइ दिनको मेन्टरिङ काउन्सेलिङ गरियो ।

तालिम प्राप्त ४० शिक्षकहरूले आफ्नो विद्यालयहरूमा कक्षा ५ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई मेन्टरिङ काउन्सेलिङ गर्नुभइ विद्यार्थीमा सकारात्मक परिवर्तन भएको देखियो । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम रु. १५००००।- मध्ये रु. १२६८००।- खर्च भएको । यस सम्बन्धी बील र भरपाई यसैसाथ संलग्न छ ।

६. पूर्ब प्राथमिक कक्षा (ECD) मा शिक्षण गर्ने शिक्षकहरूलाई मन्टेन्सरी तालिम:

मिति २०८० साल चैत्र १२ देखि चैत्र १७ गते सम्म ३२ बालबिकास शिक्षकहरूलाई आवासीय तालिम सञ्चालन गरियो । आवासीय तालिमबाट बालबिकास शिक्षकहरूले शैक्षिक सामग्रीहरू निर्माण गर्ने सीप प्राप्त गर्नुभयो भने बालबालिकाहरूको मनोविज्ञान बुझेर बालबिकासको पाटोमा काम गर्ने कलाकौशल प्राप्त गर्नुभयो । यस तालिमबाट बालबालिकाहरू विद्यालयबाट भागेर घर होइन घरबाट भागेर विद्यालय जाने वातावरण तय हुँदै गएको आभाष मिलेको छ । कक्षा छाड्ने दर घट्दै गएको छ । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम रु. ५०००००।- मध्ये रु. ४९९८७०।- खर्च भएको । यस सम्बन्धी बील र भरपाई यसैसाथ संलग्न छ ।

७. कक्षा ३ सम्मका बालबालिकालाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन:

दुर्गम भेगका २७ वटा विद्यालयहरू छनौट गरी ती विद्यालयहरूका बालबिकास कक्षाकोठाहरूमा पि-फर्म सहितको कार्पेट फिटिङ गरियो । प्रत्येक विद्यालयहरूलाई १/१ बुक र्याक र १५/१५ थान चकटीको व्यवस्थापन गरियो । यस कार्यबाट कक्षाकोठामा सिकाईमैत्री र बालमैत्री वातावरण

सिर्जना हुने अपेक्षा राखिएको छ । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम रु. ९५००००।- मध्ये रु. ९४५८६०.८५ ।- खर्च भएको । यस सम्बन्धी बील र भरपाई यसैसाथ संलग्न छ ।

द. विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरूका लागि सहयोग कार्यक्रम:

बालबिकास देखि कक्षा ३ सम्मका बालबालिकाहरूको अपाङ्गताको प्रारम्भिक पहिचान गर्दा २९१ बालबालिकामा अपाङ्गता सम्बन्धी केही समस्याहरूको शंका भयो । शंकामा घेरामा परेका सबै बालबालिकाहरूलाई फरक फरक विधाका ७ जना चिकित्सक नै बोलाएर मिति २०८१ जेठ २० गते चन्द्रोदय मावि बेनीघाटमा स्वास्थ्य शीविर सञ्चालन गरियो । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम रु. ४२००००।- मध्ये रु. १,०६,४६०।- खर्च भएको । यस सम्बन्धी बील र भरपाई यसैसाथ संलग्न छ ।

९. अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समिक्षा बैठक (वडा र स्थानीय तहस्तरमा)

मिति २०८० फाल्गुण ९ गते गापा अध्यक्ष श्री कृष्ण बहादुर थपलियाज्यूको अध्यक्षतामा शिक्षकका पेशागत संघसंगठनका प्रमुखहरू तथा राजनैतिक दलका प्रमुखहरूलाई अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धि अभिमुखीकरण गरिएको । मिति २०८१ बैशाख १६ गतेका दिन गापा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री नर्बदा घिमिरेज्यूको अध्यक्षतामा वडा सचिवहरूलाई अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सम्बन्धि ऐन कानूनहरूको बारेमा अभिमुखीकरण गरी वडा तहमा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागू भएको वडा घोषणा गर्ने प्रक्रियाका बारेमा जानकारी तथा परिपत्र गरियो । मिति २०८१ बैशाख ९ गते विहान ७ बजे र जेठ २८ गते बेलुकी ५ बजे अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा सुनिश्चतता तथा घोषणा सम्बन्धमा माघ २६ गते कार्यापालिका बैठकबाट गठित अनुगमन समितिको प्रगति समिक्षा बैठकहरू बसियो । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम रु. १५००००।- मध्ये रु. हाल सम्म १,३८,६०० ।- खर्च भएको । यस सम्बन्धी बील र भरपाई यसैसाथ संलग्न छ ।

१०. कार्यक्रम अनुगमन सुपरीवेक्षण:

अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यक्रमका सम्बन्धमा सबै वडाहरूमा पटक पटक अनुगमन निरीक्षण सुपरीवेक्षण गरी आवश्यक पृष्ठपोषण गरियो । यस शीर्षकमा अनुगमन, सुपरीवेक्षण भत्ता वापत रु. १०००००।- खर्च भएको । यस संग सम्बन्धित भरपाइ र अनुगमन प्रतिवेदन यसैसाथ संलग्न छ ।

११. अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा घोषणा:

मिति २०८१ असार ७ गते शुक्रवारका दिन बेनीघाट रोराड गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री कृष्ण बहादुर थपलिया (विवेक) ज्यूको अध्यक्षता बागमती प्रदेश सरकार माननीय सामाजिक विकास मन्त्री कुमारी मोक्तानज्यूको प्रमुख आतिथ्यता र शिक्षा विकास निर्देशनालय, हेटौडाका महानिर्देशक दिपेन्द्र

सुवेदीज्यूको विशेष आतिथ्यतामा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा लागु भएको स्थानीय तह घोषणा समारोह सम्पन्न भयो । घोषणा सभामा ६०० जना व्यक्तिहरूको उपस्थिति रहेको थियो । यस शीर्षकमा विनियोजित रकम रु. १८००००।- मध्ये रु. १८००००।- खर्च भएको । कार्यक्रम तालिका, उपस्थिति विवरण र यसका लागि भएको खर्चको बील भरपाइ यसैसाथ संलग्न छ ।

वडा नम्बर	घोषणा गरिएको मिति	वडागत भएको खर्च
१	२०८१ जेठ ४ गते	१५,४००।-
२	२०८० चैत्र २९ गते	२२,२९०।-
३	२०८१ जेठ ५ गते	९,९००।-
४	२०८१ जेठ ४ गते	२८,६९०।-
५	२०८१ जेठ ११ गते	११,६००।-
६	२०८१ जेठ ४ गते	१०,०००।-
७	२०८१ जेठ ४ गते	१८,९००।-
८	२०८१ बैशाख ३१ गते	१०,०६०।-
९	२०८१ जेठ २ गते	१६,२३०।-
१०	२०८१ जेठ २ गते	१०,०२०।-
	खाजा (केरा)	१८,९००।-
	माला र ब्यानर	८,०१०।-
	जम्मा	१,८०,०००।-
अक्षरूपी एक लाख असी हजार मात्र ।		

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको खर्च सारांशः २०८१

क्र. स.	कार्यक्रम	बजेट (रु. हजारमा)	खर्च रकम रु.	अनुगमन सूचक
१	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षासम्बन्धी प्रचारप्रसार तथा घरदैलो अभियान	१००	१०००००	प्रचार प्रसार सामग्री
२	अभिभावक चेतना कार्यक्रम	१००	६१७००	उपस्थिति विवरण
३	विद्यालय उमेर समूहका विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूको लगत संकलन (फाराम छपाई, कम्प्युटर प्रविष्टि, प्रतिवेदन लगायत)	९००	३५०४४०	प्रविष्टी भएको संख्या, भरिएको सर्वेक्षण फाराम
४	विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरू विद्यालयमा आई भर्ना भएकालाई विद्यालय पोशाक, झोला लगायत आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्टेसनरी लगायतका सहायता	५००	४९५४६६.५८	सहायता सामग्री सूची दाखिला रिपोर्ट
५	विद्यालयमा भर्ना भएका कक्षा ३ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई नियमित मेन्टरिङ/काउन्सेलिङ	१५०	१२६८००	उपस्थिति विवरण संख्या
६	पूर्व प्राथमिक कक्षा (ECD) मा शिक्षण गर्ने शिक्षकहरूलाई मन्टेशरी तालिम	५००	४९९८७०	उपस्थिति विवरण संख्या
७	कक्षा ३ सम्मका बालबालिकालाई लक्षित गरी बालमैत्री शिक्षण सामग्री तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन	९५०	९४५८६०.८५	सुधारिएको कक्षाकोठा संख्या कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन वितरण भर्पाई
८	विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाहरूका लागि सहयोग कार्यक्रम	४२०	१०६४६०	विशेष सहायता पुगेका बालबालिका संख्या
९	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रम योजना निर्माण, कार्यान्वयन अवस्था र प्रगति समीक्षा बैठक (बडा र स्थानीय तहस्तरमा)	१५०	१३८६००	निर्मित योजना माईन्युट प्रगति विवरण
१०	कार्यक्रम अनुगमन सुपरिवेक्षण	१००	१०००००	अनुगमन प्रतिवेदन
११	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा घोषणा	१८०	१८००००	घोषणा प्रतिवेदन
१२	कार्यक्रम सम्पन्न	४०५०	३१,०५,१९७.४३	विल भरपाई
अक्षरुपी एकतीस लाख पाँच हजार एक सय सन्तानब्बे रुपयाँ त्रिचालीस पैसा मात्र ।				

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको झलकहरू

आ.व. २०८०/०८१ को अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा प्रगति प्रतिवेदन

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको झलकहरू

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको झलकहरू

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको झलकहरू

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको झलकहरू

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको झलकहरू

अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा कार्यक्रमको झलकहरू

बागमती प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास मन्त्रालय
शिक्षा विकास निर्देशनालय
हेटौंडा, नेपाल